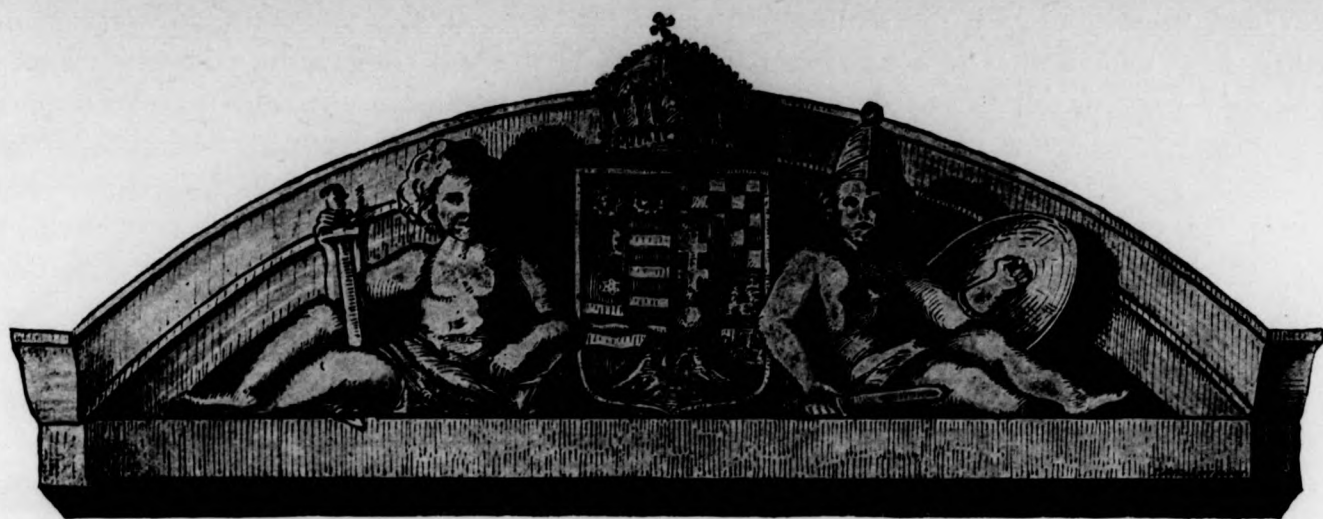

• H I S Z E K • E G Y • I S T E N B E N •
• H I S Z E K • E G Y • H A Z Á B A N •
• H I S Z E K • E G Y • I S T E N I • Ö R Ö K • J G A Z S Á G B A N •
• H I S Z E K • M A G Y A R O R S Z Á G • F E L T Á M A D Á J Á B A N •
• A M E N •

LUDOVIKÁS LEVENTE

A M. KIR. HONVÉD LUDOVIKA AKADÉMIA LEVENTE-KÖREINEK ÉVKÖNYVE

XIV. ÉVFOLYAM.

BUDAPEST, 1935. DECEMBER 20.

Nyelvében és — hadseregében él a Nemzet!

AZ ÖNNEVELÉS.

*Írta. SZENTGYÖRGYVÁRI STIRLING LÁSZLÓ ezredes,
a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia II. főcsoport parancsnoka.*

Sokszor meghatódva veszünk tudomást arról, hogy szegény szülők mily emberfeletti áldozatokat hoznak gyermekeik nevelése érdekében, hogy belőlük becsületes és tanult embereket faragjanak. A szegény, de derék szülők éjjel-nappal dolgoznak, alig táplálkoznak, fáznak, rongyokban járnak, hogy az így keservesen kiharcolt filléreket összekuporgatva, gyermekeik drága taníttatására bőkezűen, sok pengős tételekben kiadják. Nekik szórakozásuk nincs, nekik a legszükségesebbre sem telik, de fiaikból urakat nevelnek! Ahogy meghat és tiszteletet parancsol a szülők önfeláldozó élete, ugyanoly mértékben bosszús megvetéssel sujtjuk azokat a gyermekeket, akik ily áldozat ellenére sem lesznek emberekké egyszerűen azért, mert szívesebben lustálkodnak, szórakoznak, mint dolgoznak, tanulnak, és akik szüleik nélkülözésben és szenvedésben lerobotolt szent életét könnyelmű léhaságukkal céltalanná, semmivé teszik.

Ha már megilletődünk teljesen idegen szülők nemes lemondásán, mennyivel inkább kell, hogy mély hálával megbecsüljük valamennyiünk drága szülőjének, a magyar Hazának végtelen áldozatait, amelyeket a tisztnevelés érdekében hoz. Megcsonkított szegény Hazánknak

sem telik sokszor a legszükségesebbre sem, nem telik fontos utakra, vasutakra, hidakra, csatornákra, nem telik kórházakra, kaszárnyákra, nem telik ruhára, bakkancsra, fehérneműre, nem telik ezer nagy és sok ezer apró, nélkülözhetetlen dologra, de a tisztisarjadék nevelésére pazar bőkezűséggel előteremt mindent! Azonban, hogy a tengernyi áldozat hiába ne legyen, s hogy az ország Rátok ne süthesse a hálátlan gyermek megbecstelenítő bélyegét, Nektek is akartok kell, erős, férfias elhatározással, Nektek is tevékeny részt kell vennetek nevelésekben. Nevelésnek leghatékonyabb részét az önnevelésnek kell képeznie; minden más befolyás főleg csak azt célozza, hogy önnevelésüket segítse és helyes irányba terelje.

Ennek a pár sornak sincs egyéb célja, minthogy buzdítson és irányt mutasson.

Buzdítani akarlak Benneteket, hogy önnevelésüket lelkesen megkezdjétek és soha nem csüggedő kitartással szenvedélyesen fokozzátok. Goethe megállapítása: „életünk célja tökéletesedni“, mindenkire érvényes. Ennek a megállapításnak megismerése, átérzése miránk, magyarokra nézve életbevágóan fontos. A magyar jövő attól függ, hogy mennyire értitek meg Goethe meglátását és hogy ezt mennyire követitek.

Dolgozzatok fáradhatatlanul önnevelésükben és a magyarnak sohasem álmodott szép jövője lesz! Ne hagyjátok, hogy megtévesszenek Benneteket a kishitűek, akik azt mondják, hogy Trianon megásta Magyarország sírját és hogy ebből a sírból nincs feltámadás! Ne higgyetek nekik! Akik ezt állítják nemcsak kishitűek, de tudatlanok is, nem ismerik a mindenség fejlődését irányító megváltozhatatlan természeti törvényeket.

Nézzétek meg a növényvilágot és látni fogjátok, hogy az életrevalóbb növény hogyan veszi el szomszédja elől gyökereivel a föld tápláló nedveit, lombzatával az éltető napsugarakat. Figyeljétek meg a vadonban élő állatvilágot és ugyancsak tapasztalni fogjátok, hogy az életrevalóbb állatfaj elnyomja a gyengébbet, szaporodik rovására. Tanulmányozzátok a történelmet és ugyanezt a törvényt ismerhetitek meg: az életrevalóbb nemzet utat tör magának, nagyobbodik, hatalmas lesz. Ebben a harcban a természet nem azt kérdezi, *hányan* vagytok, hanem azt, hogy *milyenek* vagytok? Minden szervezetben, — legyen az növényfaj, állatfaj vagy népfaj —, a szaporodás oly nagy, hogy a legnagyobb létszámkülönbséget is rövid idő alatt könnyen kiegyenlíti, ha a szervezet életrevalóbb, mint a környezete.

Északamerikában 1850-ig nem volt veréb, de más hasonló nagyságú és életfeltételű madaraknak milliárdjai éltek. 1850 után átvittek Európából néhány száz verébcsaládot. Száz év még nem telt el, a szaporulat a milliárdnyi létszámkülönbséget játszva kiegyenlítette, mert nem állta semmi útját; a veréb életrevalóbb volt, mint madártársai. Mátyás király korában Angliának ugyanannyi lakosa volt, mint Magyarországnak. Hova fejlődött azóta Anglia és hova Magyarország? Ujabb pár száz év múlva Magyarország ott lehet, ahol ma Anglia és talán Anglia lesz ott, ahol ma Magyarország. Ismétlem, jövőnk nem attól függ, hogy *hányan* vagyunk, hanem, hogy *milyenek* vagyunk!

Épp itt kapcsolódik be egy másik tény, amit a történelemben megfigyelhetünk: a népfaj tulajdonságai nem állandók, akarattal változtathatók, nemesíthetők! Valamikor Japán igen szomorú szerepet töltött be a távol Kelet történetében. A Kr. utáni VIII. században keletkezik a Samurei-ok szektája, a mai Japán legelterjedtebb katonanemessége. Ezeknek a Samurei-oknak köszönheti Japán, hogy tulajdonságaiban gyökeresen megváltozott és ennek következtében félelmetes nagyhatalommá lett. A Samurei-ok szerény programmal kezdték: minden kényelemről, szórakozásról lemondottak, szegénységben éltek, egész idejüket a kardforgatás művészi elsajátításának szentelték. Gyermkeiket kegyetlenséggel határos keménységgel

nevelték. Alighogy járt tudott a kis fiú, már elvették anyjától, hogy a könnyeit le ne törölhesse, apró-cseprő fájdalmaiban ne vigasztalhasssa, soha ne becézhesse! Kemény fekhely, hideg szoba, egyszerű táplálék, fárasztó testi edzés, nélkülözések töltötték be fiatal életüket. Már a fiatal Samurei megszerezte a férfierényeket: bátor volt, a legborzalmasabb fájdalmakat arcizomrándulás nélkül tűrte, soha nem hazudott, életét hazájáért bármikor lelkesen feláldozta. A Samurei-ok önsanyargató puritán élete mind több hívőt hódított meg. Ahogy szaporodtak a Samurei-ok, úgy változtak a japán nép tulajdonságai, míg végre a mai legendás, harcias néppé fejlődött. Valamennyien láttatok a „Két király“ című filmet. Nem veszitek észre, hogy a nagy király, Frigyes Vilmos, ugyanezen elvek szerint nevelte a porosz hadsereget? Vasfegyelem, kötelességtudás mindenek előtt; mikor ezek ellen saját fia vét, majdnem kivégezteti. Az így nevelt porosz hadsereg dacolt a három nagyhatalommal. Nagy Frigyes vezetése alatt ez a porosz hadsereg itatta át szellemével Németországot és tette ezzel naggyá: ezért a világháborúban Entente-részen szállóigévé vált, hogy ők a porosz militarizmust akarják megsemmisíteni. Ugyanez a kemény katonaszellem járta át Hitler harmadik birodalmát és tette lehetővé, hogy a németek Versailles súlyos bilincseit lerázták.

A történelem minden lapja azt bizonyítja, hogy *csak akarni kell* és az eredmény magától jön. Igen, akarni, de nem szóval, hanem tettel, akarni dacosan, hajthatatlanul, akarni úgy, hogy az akarat minden akadályt elsöpörjön. Az ilyen akarat nem fejlődik ki magától, ezt épp úgy, mint a bicepset, naponta edzenünk kell, hogy erős legyen, soha el ne puhulhasson. És épp itt mutatkozik az önnevelésnek legnagyobb szükségessége. Mindaz, amit tanáraitok és előljáróitok ellenőrzése alatt kell végeznetek, nem edzi eléggé akaratotokat, bármily nélkülözéssel van is összekötve. *Csak a magatokból kiinduló elhatározások könnyörtelen és következetes végrehajtása ad igazi eredményt.*

Volt egy évfolyamtársam, nagyon jó tanuló volt, de vézna, gyenge fiú, ebből kifolyólag igen rossz tornász. Második főreáliskolás korában egy napon kijelentette, hogy ő is erős ember és jó tornász akar lenni. Amit ez a fiú mondott, azt mindig komolyan vette. Az eredmény jellemző példája annak, mit ér el az ember szívós akarral: az akadémián osztályának legerősebb és legügyesebb tornásza és vívói közé tartozott.

Akarjatok Ti is céltudatosan résztvenni Magyarország felvirágoztatásában, dolgozzatok fáradhatatlanul önnevelésinken! Mondjátok Ti is: „Meg akarok tanulni németül”, vagy „Jó atléta akarok lenni”, mondjátok Ti is ezer apró dologra: „Bármily kényelmetlen és kellemtelen, ezt megteszem,” de legyen is szent előtetek, amit egyszer mondtok. Küzdjétek le magatokban naponta a fellázadó gyenge testet és akkor ráléptetek arra az útra, amit előtetek a spártaiak, a római katonák légiói, a japán Samurei-ok, a janicsárok, Cromwell katonái és minden diadalmas nép lelkes férfiai oly eredményesen tapostak.

Akarjatok! S akkor e szegény országnak nevelésük érdekében hozott óriási áldozatai ezerszeres kamatot hoznak. Legyetek apostolai e magyar akaratnak és akkor nem volt hiába a világháborúban elpatakzott tengernyi vér, akkor az ország népe megváltozik, keményebbé és életrevalóbbá válik, mint a többi népek és Isten szent törvényei alapján naggyá, hatalmassá fejlődik Magyarország. Akarjatok minden nap erősebben, szívósabban, fokoztatok önnevelésüket folyton növekedő fanatizmussal, akkor nincs az a földi hatalom, mely útját állhatná Magyarország feltámadásának!

HALOTTAINK.

PUSZTAHELYI GÉZA hadnagy

† 1934. október 14-én Budapesten. Miskolcon helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot a nagykanizsai felsővárosi templomban mutatták be október 18-án. — A Ludovika Akadémiát az 1933. évben végezte, a „Jurisich Miklós“ 3. honvéd tüzérosztályban szolgált Nagykanizsán.

ROYKÓ ALFRÉD ny. áll. alezredes

† 1935. január 10-én Tiszaújlakon, életének 60. évében. A tiszaújlaki családi sírkertben helyezték örök nyugalomra. — A Ludovika Akadémiát az 1896. évben végezte.

Eberswaldi SIEGLER KONRÁD ny. áll. gyalogsági tábornok

† 1935. március 22-én Berettyóújfaluban, életének 78. évében. Beszentelés után Budapestre szállították és a rákoskeresztúri köztemetőben helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot a Krisztina-városi plébániatemplomban március 26-án mutatták be. — A Ludovika Akadémia parancsnoka volt az 1913—14. években.

Csíkszentmártoni Szabó Jenő főhajónagy

† 1935. április 16-án szolgálatteljesítés közben, életének 29. évében. A székesfehérvári hősök temetőjében helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot a seregélyesi plébániatemplomban mutatták be április 23-án. — A Ludovika Akadémiát az 1928. évben végezte.

HARSÁNYI GYULA százados

† 1935. június 5-én, Budapesten, 34 éves korában. A rákoskeresztúri katonai temetőben helyezték örök nyugalomra. — A Ludovika Akadémiát az 1922. évben végezte s legutóbb a Mária Terézia 1. honvéd gyalogezredben teljesített szolgálatot.

NYÁRI GYÖRGY ny. főhadnagy, lü. főellenőr

† 1935. július 3-án Szegeden, kötelességének teljesítése közben, életének 27. évében. Beszentelés után Kalocsára szállították és ott a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot Szegeden július 8-án a fogadalmi templomban, Kalocsán pedig július 6-án mutatták be. — A Ludovika Akadémiát az 1931. évben végezte.

HÉDERVÁRY MIKLÓS ny. főhadnagy, lü. főellenőr

† 1935. július 31-én Szombathelyen, hivatásának teljesítése közben, 27 éves korában. A szombathelyi Szent Márton temetőben helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot augusztus 3-án mutatták be a szombathelyi székesegyházban. — A Ludovika Akadémiát az 1931. évben végezte.

Dr. vitéz RÁKOSI GYÖRGY ny. tábornok, lü. főigazgató

† 1935. augusztus 3-án Budapesten, életének 53. évében. A kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot augusztus 6-án mutatták be az egyetemi templomban. — A Ludovika Akadémia tanára volt az 1915—18. években s legutóbb a m. kir. légügyi hivatal vezetőjeként szolgált.

Dr. VIETORISZ ISTVÁN főhadnagy

† 1935. augusztus 1-én Nyíregyházán, életének 29. évében. A nyíregyházi északi temetőben a család sírboltjában helyezték örök nyugalomra. — A Ludovika Akadémiát az 1928. évben végezte, legutóbb a „Gábor Áron“ 6. honvéd tüzérosztályban szolgált.

Divéki DIVÉKY TAMÁS hadnagy

† 1935. augusztus 10-én Nagykanizsán, életének 23. évében. Beszentelés után Esztergomba szállították és ott a belvárosi temetőben helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot augusztus 14-én mutatták be az esztergomi vízivárosi plébániatemplomban. — A Ludovika Akadémiát az 1932. évben végezte, a „Jurisich Miklós“ 3. honvéd tüzérosztályban szolgált.

ZARUBAY ERVIN hadnagy

† 1935. szeptember 14-én szolgálatának teljesítése közben, véletlen baleset következtében. A zalaegerszegi új temetőben helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot szeptember 19-én mutatták be a zalaegerszegi plébániatemplomban. — A Ludovika Akadémiát az 1932. évben végezte, a hajmáskéri gépkocsizó csoportnál teljesített szolgálatot.

Gyergyé Béla „Együgyű krónikácska, A hadnagy úr: a kiskatona“ címmel megható hangú verses emlékezést írt a megboldogult életének, szerencsétlenségének, halálának és temetésének költői megéneklésével.

KRISZTUSKERESZT A TÉLI ERDŐN

HORVÁTH ANDOR akadémikus pasztelleje.

Szigligeti VAJTHÓ LAJOS főhadnagy

† 1935. október 7-én Nyíregyházán, életének 32. évében. Beszentelés után Tokajba szállították és ott a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot október 10-én mutatták be a tokaji r.-kat. templomban. — A Ludovika Akadémiát 1924. évben végezte, legutóbb a „Gábor Áron“ 6. honvéd tüzérosztályban szolgált.

MEGYASZAI MIHÁLY hadnagy

† 1935. november 18-án, Nyíregyházán, kötelességének teljesítése közben előfordult szerencsétlenség következtében, életének 27. évében. Budafokra szállították s a köztemetőben levő családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. — A Ludovika Akadémiát az 1933. évben végezte, a „Rákóczi Ferenc“ 12. honvéd gyalogezredben teljesített szolgálatot.

FEHÉR TIBOR volt akadémikus

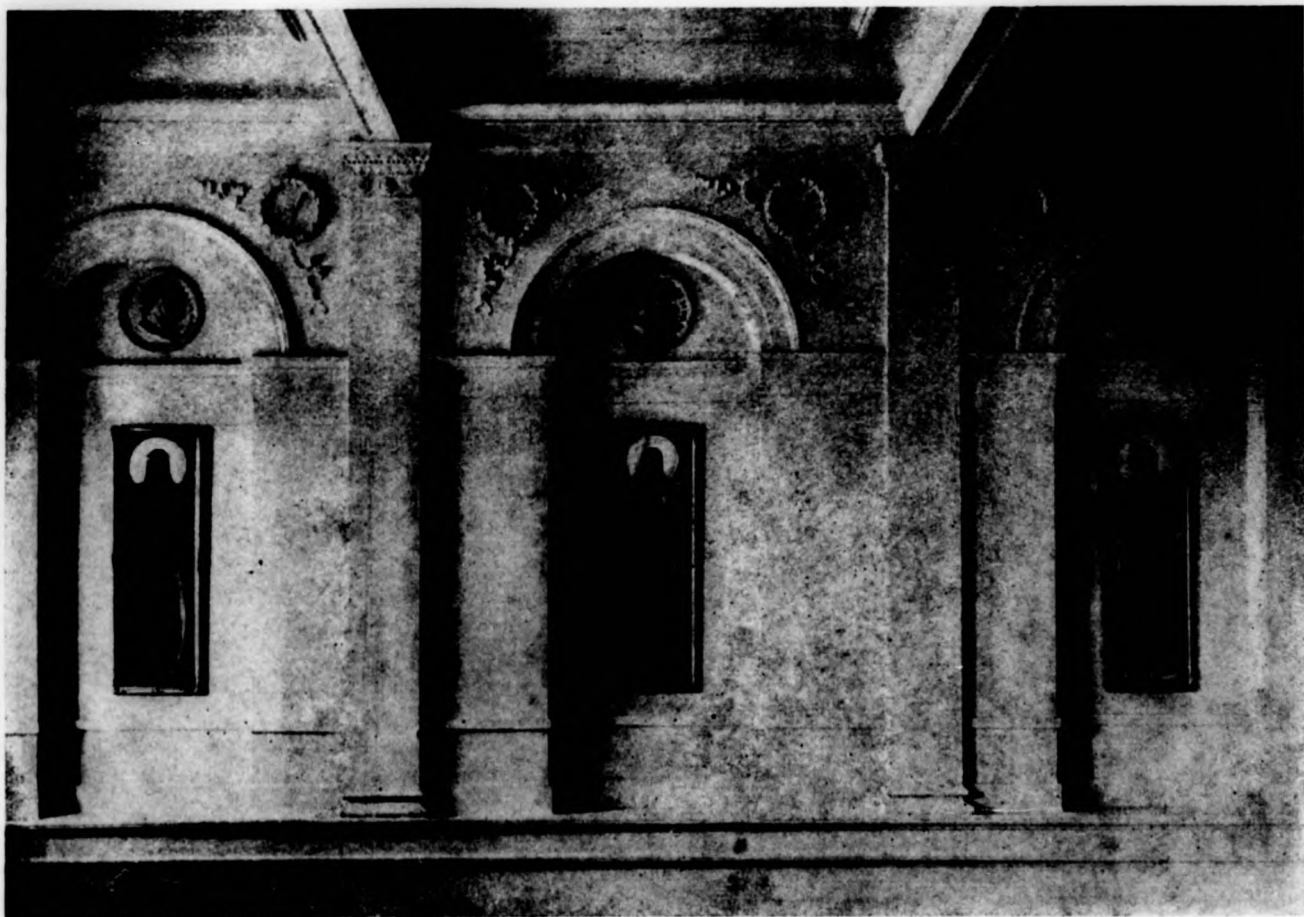
† 1935. november 8-án, életének 24. évében. A rákoskeresztúri köztemetőben helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmise-áldozatot november 12-én mutatták be a rákoshegyi plébánia-templomban. — Az 1933—34. tanévben III. évfolyambeli akadémikus volt.

Váraljai SZATHMÁRY KÁLMÁN ny. áll. ezredes

† 1935. november 16-án Balassagyarmaton, életének 64. évében. A balassagyarmati sírkertben helyezték örök nyugalomra. — A Ludovika Akadémiát az 1892. évben végezte.

NAGY ANDRÁS ny. áll. ezredes

† 1935. november 28-án Budapesten, életének 52. évében. A rákoskeresztúri köztemetőben helyezték örök nyugalomra. — A Ludovika Akadémiának segéd-tisztje és tanára volt 1920—28. években.

Varsányi Ferenc akadémikus festményei

(balról-jobbra: Szent László, Szent Imre, Szent István) a L. A. I. fölépcsőháza számára, amelyet a parancsnokság — az épület folyosóival és helyiségével együtt — 1935 szeptemberében alapos tatarozás után fehér színre festetett át.

ÚTBAN INDIA FELÉ.

Irta: Dezséri Bachó László, a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia tanára.

Alighogy elhagytuk a Szezi-csatornát, folyton emelkedett és csaknem a kibírhatatlanságig fokozódott a hőség. A lélekzést megnehezítő, nedves és forró levegőben halálos fáradtság és levertség, az érdeklődés hiánya, étvágytalanság és álmatlanság támadja meg az idegeket és az utas állandó kísérőjévé szegődik ezen a 2600 km hosszú, az arabiai és núbiai sivatagok közé ékelt meleg beltengeren, amely különösen a nyári hónapokban maga a pokol. Nem használ itt sem a könnyű öltözködés, még kevesebbet a hideg italok élvezete; a fürdés sem enyhíti a szenvedést, mert a tenger vize is meleg s mire a fürdőszobába szivattyúzzák, cseppet sem lesz hűvösebb. A kabinban 45—50 fok között ingadozik a hőmérséklet, noha a villanyos szellőztetők állandóan munkában vannak.

Párás homályban úszik a Sínai félsziget. Sem a tízparancsolat hegyének, a Dzsebel Serbal-nak kötömbje, sem a mögötte elmosódó Catarina és Mózes hegyeknek harmadfélezer méternyi magasságba felszökő csúcsai, sem pedig az a hely, ahol a zsidók száraz lábbal keltek át a Vörös-tengeren, nem váltanak ki különösebb érdeklődést a mozdulatlan vízen és a szellőtlen, forró levegőben úszó hajó apatikus utasiból, akik számára ez a kéjutazás különben újabb, minden eddigit felülmúló kínzást tartogat. Dél tájban elsötétedik az ég, a levegő sűrű, vörös fátyollá változik, amely lomhán ereszkedik le a hajóra, annak minden zugát finom vörös homokkal borítva be.

Mindenki sietve menekül a Núbiai sivatagnak valami vihartól a tenger közepére hajtott homokja elől, de ez mégis pillanatok alatt behatol a szembe, szájba és a pórusokba. A matrózok sietve elzárják minden nyílást, még a kabinablakokat is. De ez a kisebbik baj; a nagyobbik az, hogy ez a homokos, amelyet a Vörös-tenger mentén lakó arabok „chamsin“ néven ismernek és rettegnak, oly sokáig tart, hogy a vörös köd miatt minden tájékozódás lehetetlenné válik. Búgnak a hajó szirénái és konganak a riasztó harangok, a hajó félgözzel halad s miután Massaua előtt szigetek és veszedelmes zátonyok vannak, megáll és lehorgonyoz éjszakára. Felesleges leírnom azt, hogy az éjszakai nyugalom a forró, a szellőztetés lehetőségétől megfosztott kabinban, szirénabugás és kongatás mellett, mily kellemes volt. Reggel a chamsin, oly hirtelenül, ahogyan jött, el is tűnt, vékony homokréteget hagyva maga után a hajón mindenütt.

Erre a tüzes pokolra hasonlító, sivár vidékre jött gyarmatosítani 1885-ben Olaszország, hogy népfölöslegét valahogyan elhelyezze. Nem talált itt semmit, csak nyomorult kősvatagot, rajta két szegényes, Asszab és Massaua nevű faluval. Anglia akkor beleegyezett Itália hódításába az Indiába vezető út mentén levő területen, csak Abesszíniával kellett háborút viselnie Olaszországnak, hogy ezen a nyomorúságos vidéken megvehesse a lábát. Az etiópiai népus és az éghajlat elleni háborújában Itália az elmúlt ötven év alatt, több embert veszített, mint amennyit az új gyarmaton le tudott telepíteni.

Meglepők a fasiszta uralom alkotásai ebben a vigasztalan környezetben. Massaua ma is kis város és nem is jelentékeny kikötő, de az olaszok itt már a jövőre is berendezkedtek. A parton szép fehér házak, árkaos paloták, kupolás mecsetek úgy ragyognak az irgalmatlanul tűző napfényben, mintha cukorból volnának; szinte várja az ember, hogy elolvadnak és

összeomlanak a pokoli melegben. A nemrég kiépített gyönyörű móló és raktárak mellett sorakoznak fel az olasz Massaua büszkeségei: a Società Coloniale Italiana és a Banca d'Italia palotája, amely a tengerről nézve valami alabástrom-mecsetnek látszik, azután egy hatalmas szálloda; a csinos középületek között hamarosan felfedezem az elmaradhatatlan Casa del Fascio-t, a fasiszta párt székházát is.

Végigpillantok a hajó érkezéséhez a mólóra kicsődült alakokon. Tipikus, afrikai kisvárosi figurák: a hullámzó, tarka tömegben mint mozgó pipacsok, négerek fezes fejei imbolyognak, akik kötéllel vonszolnak el egy furcsaalakú vitorlást a hajó útjából, hogy az kényelmesen köthessen ki egy teljes gőzben álló olasz cirkáló mellett. A báméskodó négerek fekete karjai és lábszárai élesen rajzolódnak ki a fehér leplek és burnusok nyugtalanul hullámzó tengeréből.

Mint az anyaországban, ebben a 20 ezer lakost számláló afrikai fészkekben is túlon túl sok a közbiztonsági közeg. Cilindermagasságú vörös fez van valamennyi fején és erről sárga, kék vagy zöld bojtok lógnak le a szerint, hogy finánc, csendőr, vagy rendőr-e a közbiztonság fekete öre, akinek derekát a fezből jhoz hasonló színű, széles öv fonja át. Szénefekete arcú, fehér ruhás rendőrtiszt, aransárga és ezüstgombos, kurta mellénykében, hófehér pantallóban, olyan tisztán és ragyogón, mintha skatulyából szedték volna elő, intézkedik a kikötésnél segédkező feketék között, akikről már az első pillanatban meg lehet állapítani, hogy szintén igen tiszták és rendesek. Rongyos alak még a jó alamizsnák reményében felvonult, nyomorék koldusok között sem akad.

Újabb egyenruhások: van közöttük, akin az említett fezen és övön kívül csak ujjatlan trikó és rövid, khakiszinű térdnadrág van. A közemberek meztelb, de csavaros lábszárvédővel járnak, csak az őrmesterek viselnek itt a városban fehér vagy sárga cipőt. Valamennyi oldalán hatalmas revolvertáska lóg és kard helyett gumibot. Az olasz tisztak a trópusi egyenruhának a helyi pokoli forróságához igazodó, leegyszerűsített alakját viselik: ujjatlan fehér selyemtrikót, vállán a rendfokozatot jelző csíkokkal és csillagokkal, azután fehér térdnadrágot és rövid harisnyára húzott fehér cipőt, trópusi sisakot. Színpadis alakokhoz hasonlítanak Massaua mólójának összes alakjai, láttukra eszembe jut, hogy ez természetes is, mert úgy az olasz gazdának, mint a feketéknek nagy érzékük van a színhatásos és a színpadias beállítások iránt. De az bizonyos, hogy a rend mintaszerű. Lárma, kavargás nincsen, a be- és kirakodás felesleges zaj nélkül történik. Ismeretlen a Kelet kikötőit jellemző, éktelen zaj, úgyszintén a bennszülöttek utálatos tolokodása.

Szerényen, szinte úriás jólneveltséggel viselkednek a feketék, még a kíváncsiságból összeverődötteknél is azt lehet megfigyelni, hogy tartózkodásuk kíváncsiságuknál is nagyobb. Pedig itt nem bántja őket senki; Eritréában nagyon komolyan veszik a bennszülöttek bántalmazása ellen kiadott rendeleteket. Itt ismeretlenek azok az undorító jelenetek, amelyeket más nemzetek afrikai gyarmatain, különösen pedig Szenegálban láttam, hogy az európai rendőrtiszt parancsára bennszülött rendőr korbáccsal tereli el a fehér ember útjából kíváncsi fajtestvéreit. Itt súlyos fogházbüntetés vár a feketéket bántalmazókra;

a keresztény kultúra nem üres jelszó ezen a gyarmaton, ahol a 600 ezer bennszülött közül 50 ezer már katolikus.

Hol vannak itt az eleurópaiasodni készülő Afrika tengerparti nagyvárosainak lüktetése, Casablanca végeérhetetlen dokkjainak gözdarúí, Algir elegáns szállodái, Dakar pálmalombos kertvárosának nemzetközi közönsége, az alexandriai zsidóság; a rakpart egyetlen modern, napfényben izzó házsora mögött tökéletes a csend és az igénytelen, hatásokra nem vadászó egyszerűség. Az Olasz Bank márványpalotája mögött már ott van Afrika. Szomorúan egyszerű, díztelen mecset, padlóját nyomorúságos gyékényfonatok díszítik, keleti szőnyegek helyett. Udvarából még a szokásos rituális mosakodásokra szolgáló kút is hiányzik, mert ebben a száraz, vízszegény pokolban nagyon takarékoskodnak a vízzel. A mecset közelében van a város egyetlen kútja. Ezt is az olaszok csinálták, akik a hegyekből vezették le ide a forrásvizet.

Mintha az egész város egyetlen család volna, olyan béke borul rá az általában tiszta, szellős kőházakból épített utcákra. Nyomortanyák nincsenek, ezt az állandóan nyitvatartott, ajtó-nagyságú ablakokon keresztül jól látható lakások berendezéséből meg lehet állapítani. Csak az olasz szépségek csapják be az ablaktáblákat a benyomások után cserkésző idegen tekintete előtt, mert hiányos öltözetük nem bírná ki a világosságot. Némely utca szinte túlságosan józan, szabályosan egyenes, bár festői afrikai képekben sincs hiány, ha nincs is meg a Keleten a díszletekhez tartozó szemét és gaz. A ragyogóan tisztántartott főtéren van vagy tíz kis kávéház, az utcára rakott asztalok előtt Arábia, Szudán, Abesszínia és a somáli part összes típusaival, a sápadtbarna, szakállas arabtól kezdve a szurokfekete négerig. Semmi zűrzavar, semmi lárma. Mintha iskolagyerekek dominálnának a nagy szünetben a tanító bácsi felügyelete alatt, olyan halk beszélgetéssel, patriarkális kedélyességgel tologatják a kockákat. Alkoholt nem iszik senki, a burnuszok pincérek kávé, limonádét, dinnyeszeleteket raknak a vendégek elé. A nagy csendhez az életet és zajt a térség közepén, külön asztalon elhelyezett gramofón szolgáltatja. Ez, úgy látszik, valamennyi kávéház közös tulajdona, mert úgy bömböl, hogy meghallják mind a tíz kávéház vendégei.

Egy utcában csupa vendéglő, ahol Massaua bennszülötteinek kint az utcán mérik az étvágygerjesztőket, az utcán sütik a lepényt nyílt parázsra helyezett pléhdarabokon, üstökben a húst és halat. Az erős fűszer átható szaga betölti az egész levegőt és összevegyül a tömjén templomi illatával, amelyet marokszámra szórnak a füstölőkre, hogy az ételek szagára gyülekező legyeket és darazsakat elkeressék. Az ital is itt áll, ponyvasátorok alatt: mosdóállványyszerű alkotmány kerek nyílásában óriási kőkorsó, hordó helyett, az itt nagyon megbecsült ivóvíz számára. Mint a kávéházakban, itt is gyékényfotelek és pamlagok állnak az utcán az előkelőbb vendégek kényelmére, akik elhaladtomban barátságos kíváncsisággal pislognak parafasisakom alá és várják a megszólítást. Sohasem ők kezdik el a beszélgetést s ha valamelyiket megszólítom, az tiszteletudóan feláll. Olaszul sokan tudnak valamicskét, a fekete hatósági közegek pedig folyékonyan.

Most a boltok utcája következik. Minden holmi az utcán: kosarak, gyékények, ködedények, háncskötelek, az itteni kezdetleges háziipar szegényes termékei. Datolya garmadákbán, a boltosok mögöttük guggolnak és hosszú zászlócskával hessegetik el róluk a legyek felhőit. Most a fedett bazár következik: hatalmas, patkóalakú saracén kapu, oly nagy, mint valami várkapu. Magán az épületen remek faragású, kiugró faerkélyek

és ablakosarak tesznek tanúságot arról, hogy ennek a népnek művészete is van. A sok Itáliából behozott holmin kívül, itt leginkább korállból, csigából, gyöngyházból készült dísztárgyakat árulnak. A gyöngyház az eritreai tengerpart egyik legfontosabb árucikke. Annál szomorúbb látvány a vásárcsarnok. Az épület, csupa cement és kő, ragyog a tisztaságtól, bár az itteni vásár nem érdemli meg ezt a fényes keretet. Néhány halom csenevész uborka, fonnyadt saláta és zöldség szomorkodik a ráncikon keresztül barátságosan vigyorgó, szörnyű fekete banyák előtt, akik úgy mellesleg gyufát és Itáliából behozott maraszkinót és szörpöket is árulnak. A kősvatag nyomorúságos terményei előtt rikító szoknyát és fejkendő viselő fekete nők alkudoznak és az idegen láttára meg-megigazgatják a nyakukon viselt, keresztény voltukat jelző keresztet és madonnás érmeiket.

Egy sós lagunán át híd vezet Massaua másik, régebbi városrészébe, ahol egy magaslaton nagy gonddal ápolt, vérszegény kertecske közepén áll Eritrea kormányzójának arabstílusú, hófehér palotácskája. Ettől jobbra sorakoznak a helyőrség szellős laktanyái, balra a régi Massaua házai, a katolikus kápolna és a városka egyedüli szórakozóhelye, a mozi. Társadalmi élet itt alig van, a legforróbb hónapokat a kormányzó és mindenki, aki teheti, a 2400 m magasságban fekvő Aszmarában tölti, sőt a helybeli olasz kereskedők közül is többen naponta megteszik a 120 kilométeres autótutat aszmarai lakásukig, mert itt Massauában az éjszakák csaknem oly forrók, mint a nappalok. Ezért itt mindössze csak 500 olasz lakik.

Eritrea tengerparti része általában terméketlen kősvatag. Az olaszok itt is próbálkoztak telepítéssel és ültetvények létesítésével, de kevés sikerrel, mert még a szicíliai sem tudja megszokni a pokoli hőséget. Itt, a tengerparti zónában, nem valami fényesek a gyarmatosítás eredményei. De az az egészséges, életrevaló szellem, amely a római Campagna dögletes párákat lehelő mocsarai helyén virágzó telepeket varázsolt elő, a kietlen afrikai területeken is csodákat művel. A sivatari zóna mögött egymásután létesülnek az öntözőművek és ezek nyomában banán-, datolya-, gyapotültetvények, gyümölcsösök és dohányföldek. Nagyobb számú olasz család letelepítésére persze kevés az a föld, amelyet Eritreában művelhetővé lehet tenni. Az olasz kormány, hogy segítsen a telepeseken, megtiltotta minden, nem innen vagy Szomáliából származó, de ott megtermő gyümölcs- és gyarmatáru bevitelét az anyaországba, de mindez nem segít azon a tényen, hogy a gyarmat évi kereskedelmi forgalma meglehetősen csekély s hogy az olasz népfölösleget Itália mai afrikai birtokállományán elhelyezni nem lehet.

Évszázadokra előkészített, nagy tervekre vall az olaszok afrikai vasútépítő programja, amelyekkel szerves összefüggésben áll a Líbia és Túnisz, illetve Líbia és az angol-egyiptomi Szudán között a közelmúltban létrejött határrendezés is. Az olaszok teljes erővel arra törekednek, hogy utólrják e tekintetben a franciákat. Tőkeerős olasz vállalatok jelentkeztek, még a mostani olasz-abesszín konfliktus előtt, hogy kezükbe vegyék az olasz vasútvonalnak Abesszínia belseje, azután Szudán és az olasz Szomália felé való kiépítését. Ez angol-francia-olasz megegyezés alapján történik és erre Itáliának jogot adott már az a három, Etiópiának érdekszférákra felosztását tárgyaló szerződés is, amely évekkal a mostani olasz-abesszín és olasz-angol viszály előtt jött létre.

Az olasz vasúti programból eddig is megvalósult már valami. A 310 km hosszú Massaua-Agordat vonal üzemben van és Szomália fővárosából, Mogadiscióból is indul már vonat

az abesszín határ felé. Persze időbe kerül, míg az olasz vonalak hosszúsága utóléri a 800 km hosszú, Dzsibutiból Addisz-Abebába vezető vasúti vonalat és lehetővé teszi Abesszínia feltárását és kiaknázását. Az olaszok számolnak azzal is, hogy ezek a vonalak eleinte passzív mérleggel fognak dolgozni, akárcsak a francia vasút, bár ez az egyedüli, amely Etiópia belsejét a tengerrel összeköti. Olaszország valósággal kapuzárás előtt, az utolsó órában jutott gyarmatokhoz és ha ezek virágzásának előfeltételeit meg akarja teremteni, nem szabad áldozatoktól és nagy befektetésektől visszariadnia. Ezek annál is inkább indokoltak, mert az angolok is terveznek vasútvonalat, amely a szudáni Gambella várost köti majd össze Etiópia szívével. Gambella pedig annak a vasútvonalnak is fontos állomása lesz, amely Capetown városát Kairóval fogja összekötni, ezért ennek az angol vasútépítési tervnek gazdasági és katonai jelentősége oly nagy, hogy esetleg sorsdöntő lehet az európaiak birtokaitól úgy gazdaságilag, mint stratégiailag teljesen bekerített Abesszínia, mint pedig az olasz gyarmatosítás további sorára a fekete kontinensen.

De nemcsak vasutak, hanem autótutak építésével is igyekeznek az olaszok Abesszínia belsejét az olasz érdekszférához közelebb hozni. Eddig többszáz km hosszú, elsőrangú utat épített Itália. Legfontosabb a Eritrea déli partján levő Asszab városából Daddato abesszíniai városig, az Afrika belsejéből jövő karavánok lerakódó helyéig vezető, a forgalomnak nemrég átadott 90 km hosszú autótut, amelyet gyorsan és olcsón építettek meg a rendőrlégénység és az Asszab városában levő börtön fegyencei. Ehhez jönnek azután azok az utak, amelyek a most folyó háború alatt épültek és még épülni fognak.

Ilyennek láttam tavaly, 1934-ben Eritreát, ezt a nyomorult, köves, terméketlen országot, amelybe az olaszok annyi pénzt, annyi vért, annyi verejtékes munkát és nemes igyekezetet fektettek bele, sokkal többet, mint amennyit megérdemel. Ezt a sok áldozatot csak a jövő tervei indokolhatják. De a tervek megvalósítása még igen sok akadályba ütközhetik, hacsak Itáliának nem sikerül most végleges megegyezésre jutnia az angolokkal. Senki sem tudhatja pontosan, az érdekelt három hatalom külügyi hivatalain kívül, hogy mi van a három, Etiópiára vonatkozó angol-francia-olasz szerződésben, amelynek eltérő magyarázási módja viharfelhőkbe burkolta a politikai látóhatárt, de következtetni lehet a múlt eseményeiből arra, hogy Angliának a megizmosodott Olaszország afrikai törekvései nem lehetnek kellemesek. Az India felé vezető London—Gibraltár—Malta—Szuez—Aden—Bombay útvonal mentén Anglia sohasem tűrte, hogy nagyobb katonai hatalom megvesse a lábát; ezért kapta Marokkó felosztásánál a Gibraltárral szemben fekvő területet a gyenge Spanyolország, ezért tart helyőrségeket a Szuezi-csatorna mentén Anglia és került angol mandátum alá, nehogy még egy török-német támadás megisméltódhessék a csatorna ellen, Arábia egy része, Palesztina és az India felé vezető szárazföldi úton fekvő Irak. Nagybritannia ellenőrzi Adenből és Perimből a Vörös-tenger déli kijáratát és annak az angol elvnek megfelelően, hogy India egy nagy vár, amely előterepének, a glacis-nak angol kézen kell lennie, nem igen lelkesedhetik azért a gondolatért, hogy Afrika citadellája, az eddig független, de gyenge Abesszínia, egy erős nagyhatalom kezére jusson; nem is szólva azokról a hátrányokról, amelyek abból származnának, hogy Egyiptom két nagy olasz gyarmat közé ékelődne be és ezek egyike, Abesszínia, veszedelmes közelségbe jutna a közeli jövőben elkészülő capetown-kairói vasútvonallal...

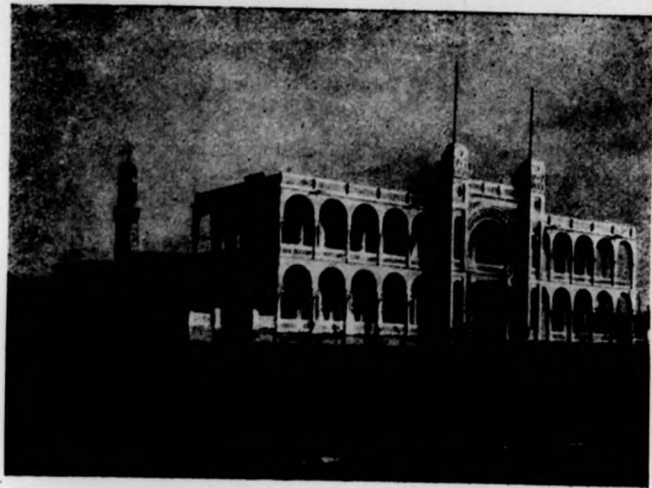
*

Édennek ejtik ki az angolok Aden, Ázsia Gibraltárjának nevével, pedig a földgolyó legkietlenebb városának semmiféle hasonlaltal sem jellemezhető, kétségbeesetten sivár környéke annyira hasonlít Éden kertjéhez, amennyire a bojtortján hasonlít a virágzó rózsabokorhoz. Elátkozott vidék ez, hozzá fogható csak a Cap Verde-szigeteken láttam, ahol azonban legalább a lakott helyek körül mégis akad egy-két zöld folt. Itt nincs egy fa, nincs egy szál fű a kialudt tűzhányók és a sötétbarna, majdnem fekete lávahegyeken és a közük ékelt, tüzes katlanhoz hasonló völgyekben, amelyek kőfalai a trópusi nap hőségét nappal beszívják és éjjel kisugározzák, hogy a balsorstól idesodort fehér ember még éjjel se találjon enyhülést a nappalnak a kedélyt és munkakedvet elsorvasztó, az idegeket megrágó forrósága után. Ráadásul a mostoha Természet néha évekig is megtagadja az esőt, a napfényt halálosan megunt emberektől; csak a monszún idején kergetik egymást a felhők az egekbetörő Dzsebel Shamsham fantasztikus körvonalakat mutató vonulatai felett, hogy azután ismét eltűnjenek a párakkal terhes, szürke látóhatáron.

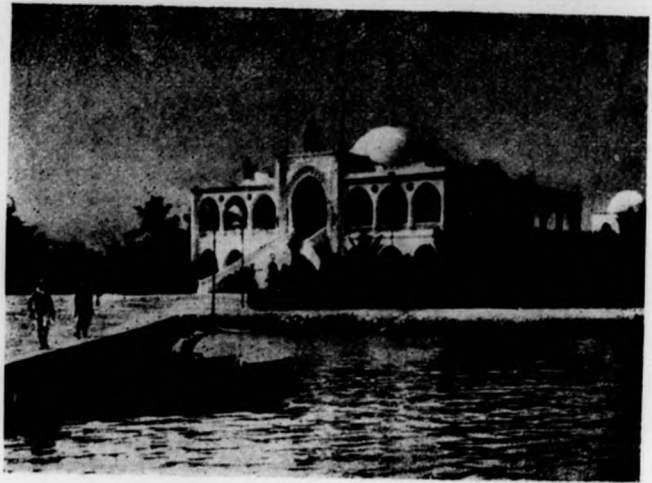
Már a rómaiak is méltányolták a barátságtalan helynek földrajzi fekvésében rejlő kereskedelmi és katonai fontosságát és telepet létesítettek itt, ahol később Marco Polo nagy arab várost talált, amely India és Afrika között bonyolította le a forgalmat. Később a portugál hódítók vetették meg lábukat Adenben, de az arabiai parton Dél felé terjeszkedő törökök kiszorították őket. Amikor a kereskedés Indiával, jóval a Szuezi-csatorna megépítése előtt, még Szudánon és Egyiptomon keresztül történt, a világ vízi utainak leendő kapuit oly finom megérzéssel felismerő angolok ültek bele 1839-ben és fejlesztették második Gibraltárrá. A Szuezi-csatorna megnyitása után, az angolok ideérkezése előtt csak tengődő arab fészekből hatalmas forgalmat lebonyolító hely lett, mellette eltörpül a vetélytárs Dzsibuti a Vörös-tenger kijáratának afrikai oldalán. Ezt a franciák vették birtokba, hogy kárpótolják magukat a Bab-el-Mandeb szorosban fekvő Perim szigetnek az angolok által 1857-ben történt megszállása után.

Bár Aden hatalmasan meg van erősítve, a hely katonai jellege az első pillanatban nem nagyon domborodik ki. Aden kikötője, Steamer Point (maga a város több mérföldnyi távolságban, egy kráterben fekszik) békés kereskedővárosnak látszik és a sok hajózási ügynökség, a szén- és naftaraktárak, a jövőmenő óceánjárók sora, a tárházak, ahol az egész Arábiának elszállításra váró termékeit, állatbőröket, kávét, gumit raktározzák be, a helyre inkább Merkúr, mint Mars bélyegét nyomták rá. Csak a városka közepén egy dombra telepített jelzőállomás és a másik dombon a felsorakozó, bungalowszerű angol laktanyák és néhány hadihajó adnak a képnek valami harcias jelleget. A várakat, akárcsak Gibraltárban, jól elbujtatták; a földalatti folyosók lőréseit szabadszemmel nem lehet felfedezni, az erődítmények közül is alig lehet felismerni néhányat az alacsonyabb pontokon. A többinek csak helyét sejtetik a kopár csúcsokra kígyózó szerpentinutak. Egyik ilyen barnásfekete, csak keselyűktől látogatott hegyecsúcs kráterében van — a monda szerint — Káin sírja. Az első testvérgyilkos számára keresve sem lehetett volna találni hozzá méltóbb, elhagyottabb és sivárabb temetőt.

Steamer Pointban — csak az angolok tudnák megmondani, miért — mólók nincsenek s minden hajónak a parttól kb. egy kilométernyire kell lehorgonyoznia. Bengáliai és szipoy rendőrök, sovány, kiaszott, nyomorult figurák, akikre még a hajót ragadozók mohóságával megrohanó, színes söpredék, hordárok, árusok és ügynökök sem sokat hederítenek, szállják meg a

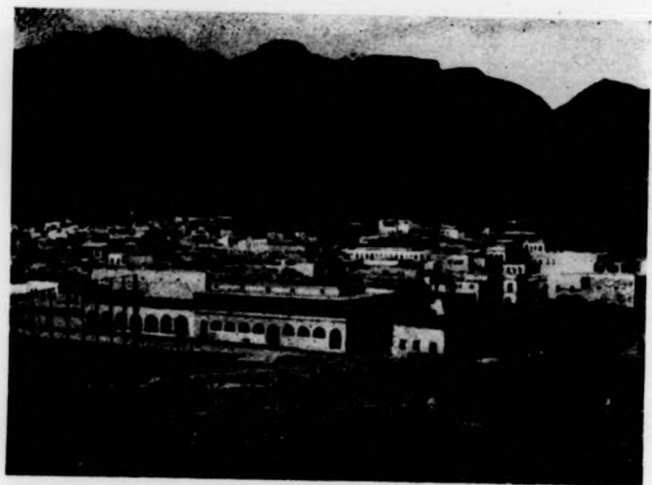
Massaua. Olasz Bank.

Massaua. Kormányzói palota.

Massaua. Eritreai törzsfőnök.

Aden város látképe.

Aden. Utcarészlet.

Aden. Steamer Point.

hajó lépcsőit és valami furcsa, vércsevijjogáshoz hasonló nyelven veszekednek a felrohanó tolakodókkal.

Figyelmeztettek, hogy csónakossal, fuvarossal, hordárral előre alkudjak meg, szem előtt tartva azt a tengerészközmondást, hogy a Levantén csak haldoklik, de a Szuezi-csatornán túl már meghalt a tisztesség és becsület. Egy rosszképű, sunyi fekete fickó a csónak gazdája, aki hosszabb alkú után vállalkozik arra, hogy partraszállít és vissza is hoz. Útközben érdeklődöm nála, hogy mostanában miféle közlekedési eszközök járnak Steamer Point és Aden között. Van autóbusz is — feleli —, csak hogy ez a magunkfajta piszkos népség és nem gentleman számára való. Az öngyalázás nem bántja az evezőslegények önértését, mert kórusban röhögnek rajta.

Kint a parton, mialatt egy fekete — jó baksis reményében — autóért rohan, egy félvértől megkérdem, hol a posta. Megmutatja az irányt és követ a hátam mögött. Amikor feladtam leveleimet, szembefordul velem és közli, hogy ő idegenvezető és mivel óránként 2 rupia jár neki, fizessem meg neki az első órát... Hasonló epizódokban az idegennek átlag óránként van része. Hogy a bennszülöttek mennyire nem ismerik a tisztességet és önértést, azt a hajóra visszatérésnél is láttam. A csónakos gazda, legényei zajos helyeslése közben, kijelentette, hogy nem visz vissza a hajóra, ha a kialakított fuvar dupláját meg nem fizetem. Rendőrhöz hiába fordulok, mert itt angol rendőrség nincsen, a színes rendőr pedig kitér minden vita el-

Aden. A ciszternák zsiliprendszere.

intézése elől. Az angolok önkormányzatot adtak Adennek s megelégszenek azzal, hogy megbízottaik révén mindenről idejekorán értesülnek, ami történik. A lekéséstől vagy a dupla fuvar megfizetésétől a véletlen mentett meg: a révkapitányság egyik hivatalnoka szintén a hajóra igyekezett s értesülve a vita okáról, néhány jólsikerült orrbavágással a csónakba terelte a fekete zsarolót, mire emberei szó nélkül kaptak az evezők után. Az orrbavert csónakos útközben vígan tereferált és nevetgált társaival, mintha a minden rendes embert vérig sértő inzultus meg sem történt volna.

Steamer Pointból Adenbe aszfaltozott országút vezet naftatankok, szén- és vízállomások és műhelyek mellett, kopár, szomorú vidéken, amelynek egy kétségbeesetten sivár, lombtalan temető, ahol egyetlen virágot, bokrot nem lehet látni, adja meg az alaphangulatát. Útközben piszkos, túlszűfolt autóbuszokkal, hosszú tevekaravánokkal találkozunk. Ezek valahonnan Arábia belsejéből, ahol legalább kóro terem, hozzák be a városba a silány tüzelőfát és a faszenet. Egy sziklába robbantott kapun áthaladva, a magas, csupasz hegyektől övezett völgyben, egy néhai kráter közepén megpillantom a földkerekség egyik legszomorúbb látványát, Aden városát.

Meglepő, hogy ebben a forráságtól csakúgy izzó katlanban, ahol éjjel-nappal szörnyű a hőség, az angolok a régi arab város helyén egészen új, egyenes utcákból álló várost építettek. Mivel ezt csaknem kizárólag bennszülöttek lakják, meglehetősen rendetlen és piszkos, de gazdag festői motívumokban. A bazár és környéke a sok, mindenféle fajhoz tartozó színes népséggel, a pihenő karavánokkal, az utcákra kirakott tarka árukkal, órákig le tudná kötni az embert; különösen az itt nyüzsgő embertani kiállítás érdemli meg a közelebbi tanulmányozást. Indiának a Vörös-tenger kijáratához kitolt kapujában, az arab őslakoságon kívül, Ázsia és Afrika minden faja megtelepedett. Magas süvegű parszi kereskedők, egyszerű fehér ingben járó, pajeszes zsidó pénzváltók, arab hajcsárok és boltosok, kínai és japán ügynökök, akik az ádeni szabaddikötő előnyeit kihasználva, főként a hihetetlenül olcsó japán dömpingárúk eladásával foglalkoznak, azután a Szomáli-partról idevetődött néger kulik, félvér euráziaiak, a Kelet legveszedelmesebb csöcseléke, feketeruhás, lefátyolozott mohamedán nők, cifraruhás bengáli rendőrök, akik ugyan nem törődnek a renddel, olyan tarka, színes gomolyagban hömpölyögnek az utcán, amely már túl van azon a határon, hogy egy rövid cikk keretében le lehetne írni. Érthető, hogy a csúf, sötétbarna hegyek egyhangú kietlenségében lakó nép sóvárog a színek után s ezek hiányát ruházata tarkaságával pótolja. Ennek a vágnak legjellemzőbb kifejezője az a művirágkereskedés, amely előtt asszonyok tömege ácsorog, hogy rideg otthonába legalább színes papirosvirágot vihessen haza, ha már igaziak nem teremnek ebben az elátkozott országban, ahol a mindent elorsvasztó hőség miatt az emberek az utcán és a házak lapos tetején hálnak.

Aden legnagyobb gondja a vízkérdés. Amikor az angolok, a város megszállása után, az esőt néha 2—3, sőt megtörtént, hogy négy évig is nélkülöző környéket elfoglalták, több mérföldnyi körzetben hiába kutattak víz után. De szerencsére megtalálták azokat a ciszternákat, amelyeket évezredekkel ezelőtt vájtak a sziklába Arábia őslakói. Ezeket szépen kitisztították, kicementezték s mint a pún víztartályok Túniszban, az ősrégi ádeni ciszternák látják el vízzel a lakosságot és az angol helyőrséget. Annyi vizet tudnak felfogni és tárolni, hogy évekre is elég. Felfogó-felületekről maga a Természet gondoskodott: a meredek hegyekről bevágások, csatornák egész hálózata vezeti

az itt mindennél becsebb folyadékot a terraszszerűen elhelyezett felfogómedencékbe és ciszternákba, és pedig úgy, hogy zápor esetén egy csepp sem mehet veszendőbe addig, míg a medencék meg nem teltek. Bámulatos műszaki tudásra vall az a mód, ahogyan az őslakók, akiknek kezdetleges szerszámai közül az itteni múzeum őriz néhány példányt, ezt az óriási feladatot megoldották.

Természetesen őrség vigyáz arra, hogy a lakosság a vizet ne pocsékolja el. Az is magától értetődik, hogy az angol helyőrség nem bízta magát teljesen erre az egy vízellátási lehetőségre. Anglia azonkívül, hogy Ázsia Gibraltárját ostrom vagy támadás esetére, több évre elegendő élelmiszerkészlettel látta el, arról is gondoskodott, hogy a ciszternák megrongálása esetén katonái víz nélkül ne maradjanak. Külön telepet létesített, amely a tenger vizéből párolhat le ivóvizet, ha minden kötél szakad.

Nagyon feltűnő, hogy Áden utcáin alig találkozik az ember fehérrel. Kora reggel és este lehet őket látni az irodákban, különben csak otthon és klubjaikban találhatók. Az itteni, nagyon szomorú élet központja a tisztí kaszinó. Ennek tagja minden valamirevaló fehér ember, az asszonyok is. Ezek bámulatos önmegtadással, hősiességgel tűrik az itteni éghajlatot és unalmat, mert bizony ez a városka a megemlített sóvány látnivalókon kívül igazán nem nyújt semmi változatosságot, sem szórakozást.

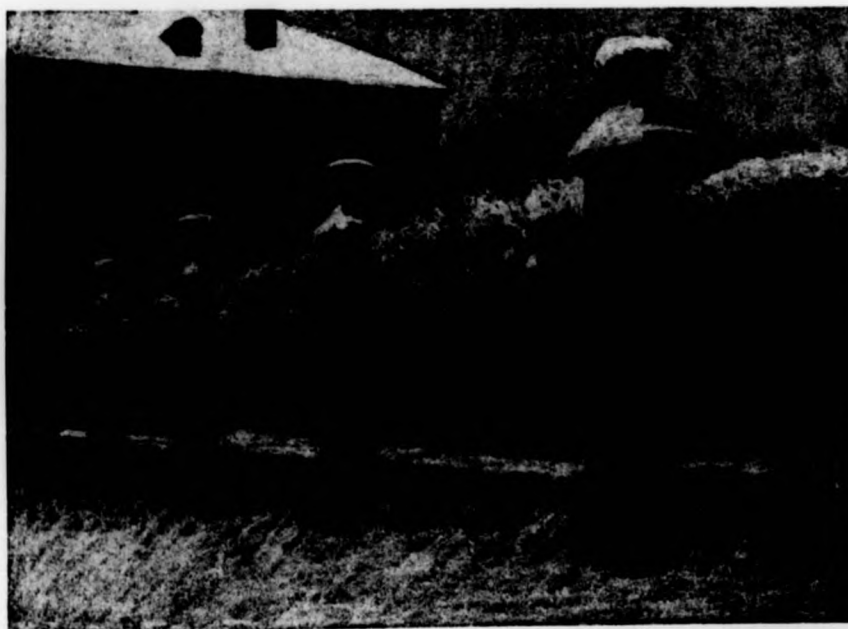
Tavaly februárban írták alá Sanában, Yemen fővárosában az angol-yemenita barátsági és kereskedelmi szerződést, amely Anglia ádeni pozícióját van hivatva megerősíteni. Annak a célnak, hogy Anglia az arab félszigetet, ahol már eddig is jelentékeny területeket hajtott uralma alá, teljesen angol befolyás alá terelje, két számottevő tényező állott útjában: Ibn Szaud pánarab terve és Yemen expanziós törekvései Dél felé, az ádeni angol zóna irányában. Ugyanis Yemen és az ádeni angol birtok között kilenc, független sejkek által kormányzott országocskák fekszik. Ezeket Anglia nemrég saját protektorátusa alá vette, Yemen pedig ezt a vidéket továbbra is függetlennek óhajtott látni, bölcsen sejtve azt, hogyha azt beol-

vasztják az ádeni angol zónába, Yemen függetlensége fölött is hamarosan megkondul a lélekharang. Ebből az angol-yemenita vitából már 1928-ban is komoly összeütközés keletkezett: Yemen megpuhítására az ádeni légiflotta bombázta Yemen városait. Az ellentéteket csak fokozta az, hogy Yemen kormánya egy francia pénzcsoportnak arra adott engedélyt, hogy Hodeidából Yemen fővárosába vasutat építsen, amely vonalat azután a franciák később Mekka és Áden irányában is meg akartak hosszabbítani.

A franciák meg is kezdték a vasútépítést és 90 km hosszú vonalat meg is csináltak. De nem folytathatták tovább a munkát, mert közben Ibn Szaud és Yemen imámja között „véletlenül” ismét kitört a háború... Az arab Napoleon győzelmei nemcsak az angol-yemenita vitát döntötték el Anglia javára, hanem a franciák vasútépítési terveit is megghiúsították. A már lerakott síneket azóta ismét belepte a homok.

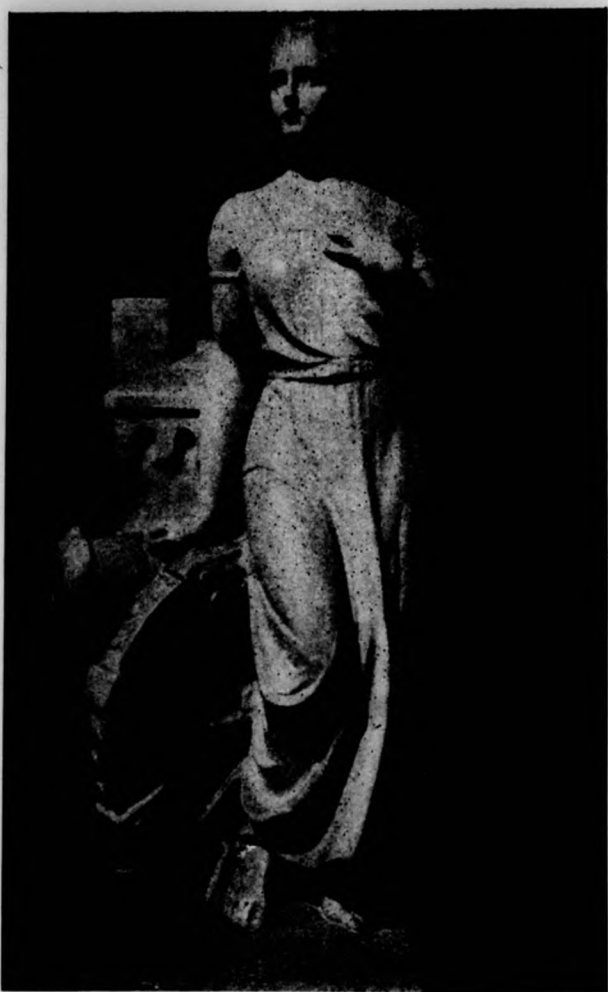
Az a korszerű felszerelés, amellyel Ibn Szaud háborúba indult, arra enged következtetni, hogy valamelyik európai hatalom állott a háta mögött. Yemen mögött pedig egy másik európai nagyhatalmat sejtettek. Hogy a Yemen és Ibn Szaud közötti háborúskodás nemcsak arab országocskák határvitája volt, azt a háborúban felvonult, jól felfegyverzett és felszerelt erők nagysága bizonyította. És a háború befejezése, bármily szerencsés is volt Ibn Szaud számára, csak Anglia győzelmét jelentette, mert hiszen Yemen és Anglia vitája az utóbbi javára dőlt el, mint ahogy a Lawrence ezredes által hadbavitt arabok is Anglia háborúját nyerték meg annakidején.

Ha mindezt és még sok mást, ami ebbe a cikkekébe bele sem fér, átgondol az ember, szinte babonás tisztelettel néz a Steamer Point jelzőállomása felett lengő brit lobogóra, hiszen az India felé vezető úton, úgy a szárazföldön, mint a tengeren, Anglia érdekében történik minden, ami történik, sőt az is, ami nem történik... Elképzelem, milyen dagadó öntudattal nézhetnek Áden páncélütegeiből le a tengerre azok a katonák, akik ilyen világhatalmi gondolatot képviselhetnek itt, a trópus legvigasztalanabb helyén, a pokol tornácában, ahol az idegennek is legboldogabb perce az, amikor hajója nekivág az óceánnak, a kincses India felé.

Kerti részlet
a L. A. II.-nél.

Pálosy János
alezredes krétarajza.

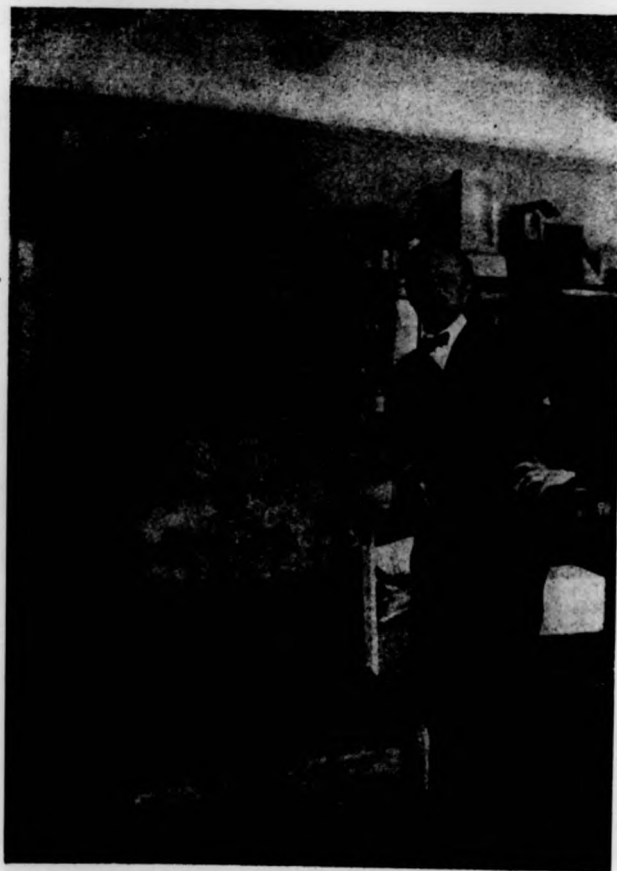
DR. MOLNÁR GYULA

ezredesnek, a soproni „Rákóczi Ferenc“ reáliskolai nevelőintézet tanárának szobrászati művei:

Balról: Szent Borbála, a tüzéség védőszentje. (Felállították a Ludovika Akadémián, Győrben és Sopronban.)

Lent balról: II. Rákóczi Ferenc fejedelem mellszobra. (A mű egyik példánya a Ludovika Akadémia I. múzeumában van.)

Lent jobbról: vitéz Jáksai Gömbös Gyula m. kir. miniszterelnök, honvédelmi miniszter fej-reliefje bronzból, márványlapon. (Készült a volt pécsi hadapródiskola, jelenleg „Zrinyi Miklós“ reáliskolai nevelőintézet számára; a Ludovika Akadémián elhelyezett dombormű ünnepélyes leleplezése 1935. október 20-án történt meg.)

A „HAZÁÉRT MINDHALÁLIG!“

Írta: Kádár Gyula százados.

Ne várjatok nagy szavakat, színes mondatokat a cím után. Túl akarok menni azon, amit dúsan terített asztal lakomája után sír el a magyar. Nem ömlengés a céлом, hanem elmélkedés, hogy mit jelent a magyar tiszt számára a ludovikás jelmondat: „A Hazáért mindhalálig.“

Amikor augusztus 20-án összecsendülnek a kardok acéljai és a meleg fiatal szívek a torkokba dobják ezt a kemény fogadalmat, biztosan hiszem, hogy akkor minden ludovikás érzi, hogy ő is ott lesz, ha a Legfőbb Hadúr „fegyverbe“ hívó parancsa elhangzik és nem lesz méltatlan azokhoz, akik előtte elindultak innen, megjárni a nehéz utat.

Aztán ezt a magasztos érzést az ünnepet követő hétköznap váltja fel.

Nem kell mingyárt háborúba menni, nincs meg a mód arra, hogy a fogadalom legnagyobb kívánalmának eleget lehessen tenni, be kell állni a sorba, csendben, szürkén.

Az idők elkövetkeztéig talán nincs is tennivaló? Vagy csak annyi, hogy a „hazaszeretet“ említésénél az agyunk egy ünnepibb, szebb mondatot fogalmaz, illően bánatos arcot vágunk, ha a jelenlegi magyar állapot szóba kerül, időnként pedig nagyot ütünk az asztalra, fogadkozunk és elrikoltjuk, hogy „lesz még egyszer ünnep a világon“, — meg azt, hogy „hej, nagy volt egykor a magyar“.

Ezzel azután eleget is tettünk egyelőre annak, amit fogadtunk. Mást tenni úgysem lehet.

Ez a tévedés!

A haza szeretete, a „Hazáért mindhalálig“ mást is kíván — csendes, békeidőben is súlyos kötelmeket ró arra, aki fogadta és meg is akarja tartani azt, amit fogadott.

Ezzel akarok foglalkozni.

Először említem azt, hogy teljesítsük kötelességünket. Dolgozzunk úgy, hogy kis vagy nagy feladat, szűkebb vagy tágabb munkakör, minden, amivel megbíztak, egészen legyen elvégezve, maradéktalanul. Munkáinkban ne vezessen semmi öncélúság. A tiszt nem önmagának és nem előljárójának dolgozik. Nem azért, hogy degeszebb legyen a pénztárcája és nem is azért, hogy saját magát jól megszervezett önképzővel előtérbe tolja. Csendben, hangtalanul, fontoskodás nélkül és azzal a meglegedett derűvel dolgozzék, ami az egészséges lelket jellemzi még akkor is, ha egyszer-másszor nehéz a teher, amit vinnie kell. Nincs szükség a panaszkodó, síró, vinnyogó embertípusra, aki mindig elégedetlen, mindig kedvetlen, akinek áldozat az, hogy el kell végeznie azt, ami rájutott. Az ilyen munkában nincs, de nem is lehet lélek. Aki nem érzi át azt, hogy az ő munkája nagy célok szolgálatában áll, lehet jó favágó, de nem lehet olyan tiszt, aki fogadalmát meggyőződésből vallja is, — hazaszeretete tehát kétes.

Ülök a villamoson. Ősz kalauz álldogál a kocsi

végén és csendesesen beszélget egy egyszerű emberrel. Azt mondja: „Fenét volt békébe‘ jobb világ! Nyolcan voltunk testvérek. Az apám napszámosember volt, alig keresett valamit. Az anyám megfőzte ebédre a kukoricakását, azt mondtam neki, jó volna jóllakni belőle, de csak annyit adott, amennyi reám jutott“.

Nézem ezt az egyszerű magyart és azt gondolom, hogy bele kellene ordítani a divatosan elégedetlenkedők fülébe azt, amit mondott, azt, hogy „békében“ sem volt fenékig tejfel! Akkor is csak annyit kapott mindenki, amennyi rájutott és de sok emberre nem jutott annyi sem, mint ma jut ugyanannak. „Békében“ is volt szegény ember, volt nyomorgó, akkor sem tudott a haza mindenkiné fűtött szobát, selyem paplant és jóllakottságtól bőfögő gyomrot nyújtani.

A tiszt élete akkor sem volt hasonlatos sem a szerencsés tőzsdejátékos drága kedvtelésekkel megtűzdelt henye életéhez, akkor sem osztogatták kosárszámra a babért, akkor sem az operett-szövegírók elképzelése szerint élte, hajnalig tartó dáridók között, irigyelt életét, akkor sem volt több, mint ma, — esetleg kevesebb annyival, hogy Bosznia sarkában, Galicia sarában, vagy Isten tudja, hol, petróleumlámpa mellett elmélkedhetett esténként azon, hogy magyar az anyanyelve, — de azt is csak egészen csendesesen, önmagában.

Ne kívánjunk tehát több kukoricakását, mint amennyi juthat.

Ha az „anyának“ nincs több, — akkor nem tud többet adni.

A tiszt a magyar nép legszélesebb rétegeivel kerül szoros összeköttetésbe. Amikor úr, földműves, iparos, vagy akárki beteszi lábát a laktanyába és szölgálni kezd, mesélgetések alapján csupán csak sejti, hogy mi vár rá. Sokszor bizony nem valami bizakodó örömmel néz a jövőbe, mert a hadsereg tekintélyét intézményesen pacifista szándékkal rombolni akaró, többnyire idegen faj által tudatosan és ügyesen irányított propaganda, vagy a már katonai szolgálatot teljesítettek rosszakarat nélküli szószátyár hazudozó nagyképűsége és az otthoniaktól való megszajnáztatásra való törekvése már megtette a hatását. Ellenszenves neki minden: a fegyelem, a munka, az egész rendszer. Azonkívül magyar is, aki nem szívesen rendeli alá saját akaratát a törvénynek és parancsoknak.

Ha mindennek gondos mérlegelése nélkül veszünk kézbe ezt az anyagot, hogy megformáljuk, torz lesz az eredmény. Az vezéreljen, hogy a közhonvéd, a legutolsó nincstelen, ágrólszakadt is, — magyar. A mi fajtánk, a mi vérünk. Az ő ősei éppen úgy éreztek, szenvedtek tatártól, töröktől, némettől, mint a mieink. Tehát nem ellenség, — csak alárendelt. Szeretettel, sok megértéssel és nagyon-nagyon meleg ma-

gyar szívvel, de mégis kemény kézzel nyuljunk tehát ehhez az anyaghoz. Mert ezt is kívánja tőlünk ez a fogadalom! Azt, hogy az alárendelt, gondjainkra bízott emberekből igazi katonákat faragjunk, akik megértik, tudják, érzik a mindannyiunkra váró feladatokat.

Ezt elérni csak úgy lehet, ha a bánásmód alárendeltjeinkkel olyan, amint azt szabályzataink kívánják.

Nem egyszerű feladat ez, — azért említem.

Csak egyszerűnek látszik. Ki kell tudni kapcsolni szeszélyt, idegességet, türelmetlenséget; jó példával kell előljárni, testben, lélekben akkor is, amikor ez nem olyan könnyű.

További kíváncsi, ami a fogadalomból következik, hogy képezzük magunkat. Tanuljuk meg azt, ami szükséges ahhoz, hogy megfelelhessünk a belénk helyezett bizalomnak.

Lebegjen a szemünk előtt, hogy a legfiatalabb hadnagy háborúban 50 ember életéért felelős, későbbi korban pedig sok-sok ezeréért.

Láttatok aggódni értetek az édesanyátokat? Láttatok a szemében a könnyet akkor, amikor valami baj ért benneteket? Ugyanolyan az embereitek anyáinak a szíve is, mint a Ti édesanyátoké. Nincs köztük különbség.

Ha a tiszt nem tanul, ha nem képezi magát, háborúban ostobaságával egységének gyilkosává válik és felel a lelke az anyák szívének. Óriási ez a felelősség. Ezt átérezni, ezen gondolkozni kell!

Kicsi nemzet vagyunk, világok ütközőpontján. Minden magyar életre nagy a szükség, minden csepp magyar vér omlása csak akkor indokolt, ha ezzel a célunkhoz — a győzelemhez — közelebb jutunk. Ha csak azért omlik a vér, mert nem tanulunk eleget, mert kényelmesek voltunk békében, mert elfelejtettük azt, hogy a „Hazáért mindhalálig“ nemcsak abból áll, hogy belerohanjunk a puskák tüzébe és bátran kiáltsuk az „utánam, fiúk!“-at, ha csak azért omlik, mert képességeink nincsenek arányban a reánk jutó feladatokkal, akkor inkább menjünk el erről a pályáról minél hamarabb, mert ez nem hiba, de a másik halálos bűn a magyarság ellen, ocsmány hálátlanság a Hazával szemben. Értsük meg: nem lehet azért tisztnek készülni, mert ez a pálya ma „biztos kenyér“, mert nem kell állás után futni az iskola elvégzése után, hanem azért, mert mindenkinek éreznie kell, hogy elhivatott arra, hogy a nemzet rábízott fiaiórt felelni is tudjon.

A szellemi felkészültség mellett a lelki és testi felkészültség fenntartása is a hazaszeretet követelménye.

Lelki felkészültség alatt értem azt, hogy számolni tudjunk azzal, hogy mi eljegyzettjei vagyunk a magyar jövődönnek. A kötelességünk végzése mellett, amíg lehet, szépen élünk, ki családnak, ki más egyéneknek, de a mosolygós életvidámság mellett előkészítjük magunkat arra, beleéljük magunkat abba, hogy ha ideje jön és arra szükség van, úgy megyünk a halálba, mint ahogy magyar úrhoz illik, panaszkodás nélkül, a fajtánk hetykességével, természetes következményeként annak, ahogyan éltünk.

Erre is készülni kell! A békében is aggodalmaskodó, a mindennapos élet gondjaival és örömeivel lelkileg láncra vert kishitű egyéniség nagy pillanatokban lehet ugyan asszonyosan és ideiglenesen lelkesülő, de nem lehet fejedelmien férfi. Pedig erre van szükség!

A testi felkészültség ugyanolyan fontos. Igaz, hogy erős lélekkel gyengébb test is nagy eredményeket hozhat, de az erős lélek, erős testben még nagyobbakat hoz. Sok fáradalmat kell elviselni tudni, izom és ideg sokszor feszül a végsőkig, megedzetlenül eredményt várni ezektől nem lehet. Nincsenek csodák! Akinek rossz a tüdeje, izomtalan a teste, nem tud 40 km-t menetelni. Legfeljebb „lelki erővel“ egyszer. Második napon azonban már feküdni fog, hiányzik a sorból.

Végül még egyet: maradjunk meg magyarok. Nemcsak abban, hogy annak valljuk magunkat, hanem fanatikus tántoríthatatlansággal. Ne legyünk okos világpolgárok, akik mindent megértenek, mindenre találnak magyarázatot és elbűvölve állanak meg minden előtt, ami idegen. Ne tetszelegjünk sem magunknak, sem másoknak azzal, hogy egyszer túljutva az ország határán, amikor visszajövünk, mindenre azt mondjuk, hogy amit ott láttunk, szebb volt, jobb volt, mint a miénk.

Akinek szebb az Alpok vidéke, mint a Tatra vagy a Hargita, akinek közelebb áll a szívéhez az idegen tenger, mint a Balaton, aki illatosabbnak találja Nizában a virágokat a magyar rózsánál, akinek jobban tetszik a párizsi jazz, mint a magyar nóta, az menjen oda és ne legyen magyar katonatiszt.

Csak annyit mondtam el, amennyit legfontosabbnak tartottam. De ez a kevés is sok súlyos kötelességet tartalmaz. Ezeket meg nem tartani annyi, mint megszegni a ludovikás jelmondatot.

Hiszem, hogy megtartjátok!

*„Pár perce csupán, hogy a fényre érve látok s a csudák özönét figyelem.”
(MÉCS LÁSZLÓ)*

HAGYJATOK ÜTNI!

SEGÍTSÉG!

KÜLKEY DÉNES akadémikus szoborművei

„Nagyságod semmi másba bizakodását ne vesse, mint egyedül a fegyverbe, mert sem correspondentia, sem meditatio, sem protektio bennünket nem boldogít, ha fegyverünk nem csonkul.“

(BERCSÉNYI:
RÁKÓCZIHOZ.)

„A legjobb fegyver is holt, értéktelen anyag mindaddig, amíg hiányzik a hősi szellem, amely kész azt elszántan forgatni.“

(HITLER.)

IRODALOM A HADSEREG SZOLGÁLATÁBAN.

1. A tágabb értelemben vett irodalom a sajtóval együtt a nemzet egész szellemi és politikai életének messzeható irányítója. A sajtónak e téren gyakorolt hatása annyira közismert, hogy erre ezúttal nem is kell kiterjeszkednünk. De nem lehet lebecsülni azt a hatást sem, amelyet az irodalom gyakorol az olvasókra. Legtöbb ember előbb-utóbb úgy gondolkozik, érez, beszél, cselekszik, amint azt olvasmányai sugalmazzák. Kétségtelen, hogy minden könyv, amit elolvassunk, maradandó — sokszor nem is öntudatos — nyomot hagy lelkünkben. S ez alól a közvetett befolyásolás alól csak az erős kritikai érzékkel rendelkező egyéniség tudja magát kivonni.

Az irodalom tehát a tömegrehatás egyik leghatalmasabb eszköze. A politikusok már régen felismerték ezt és a politikai reformjaikat irodalmi úton is előkészítették. Az államférfi sokszor nem sajnálja a fáradságot, tollat ragad és vezércikkben fejt ki nézeteit. Arra is van elég példa, hogy elveit szépirodalmi formában népszerűsítette, tudván azt, hogy egy jól megírt érdekes regény a legjobb propaganda a benne foglalt eszméknek és így azokhoz is eljut, akik esetleg a száraz szócikkeket nem olvasnák el.

Gondoljunk csak Eötvös József báró „Karthausi“-jára, „A falu jegyzője“-re. Rákosi Viktor az „Elnémult harangok“-ban sokkal nagyobb hatással hívta fel a figyelmet az erdélyi magyarság veszedelmes helyzetére, mint akárhány újságcikk vagy szakdolgozat.

A katona számára is önként kínálkozik ez a hatásos befolyásoló eszköz. A nyugati államokban jól tudják, milyen jelentősége van annak, ha élvezetes formában megírt háborús visszaemlékezések, elbeszélések, regények jelennek meg, amelyek fenntartják az érdeklődést ebben az irányban, felkeltik a lelkesedést az ifjúságban a hőstettek iránt, az idősebb nemzedékben pedig megerősítik azt a reminiscenciák fellelevenítésével. Az a nemzeti megújulás, amely a közelmúltban Németországban végbement, megteremtette itt is a gyümölcsét.

Szinte egy csapásra eltűntek a defetista irányzatú és hatású regények, az antimilitarista célzatú könyvek és a kirakatokban csupa olyan könyv van, amely a német erőt, hőstettet, kiválóságot dicsóítja: Pl.: An die Gewehre! (Heubes), S. M. S. Emden (Feuga), U. bootstaten (Busch). Das ganze halt.

(Bloem), Die dicke Berta und der Krieg (Justrow), Die Festung in Gletscher (Röck.) Ezeknek a könyveknek nagy hatásuk van a nemzeti öntudat és harci készség ápolása szempontjából.

2. Mindez azonban korántsem a legújabb kor jelensége. Nemzetek, amelyek magukra találtak, ahol a hősi kultusz virágzott, mindig megbecsülték a katonaköltőket. Az ő ajkaikon éltek a kezdetleges korok hősmondái, a homeroszi költészetet jellemző hősi elbeszélések, a dithyramboszok, a szájról-szájra szálló harci dalok, a nagy eposzok, mint a Nibelungének, Kalevala, Cid-románcc. Hódító katonanépek mindig értékelnék a lantosokat, igriceket, hegedűsöket; a történelem tanúsága szerint királyaink pártolták és a tábor lelkesítésére, mulattatására használták fel őket.

Az irodalomnak a tömegre gyakorolt hatása azonban negatív irányban is megnyilvánul. Gondoljunk arra, hogy a pacifista, bolsevista irányzat milyen bomlasztó hatással volt a hadseregére és a hátorzágra és hogy a Remarque-féle könyvek milyen ártalmasok lehetnek a katonakorban levő fiatalságra. Az embereket ugyanis nem mindig a józan belátás, a hazafias szív és elme irányítja. Sok ember magatartásában nem a felismert igazság dönt, hanem sejtések, ellen- és rokonszenvek, indulatok és szeszélyek. Ennek természetzerű következménye az emberek többségének befolyásolhatósága. Kifelé tárva nyitva áll és utat enged mindenféle hatásnak, agitációnak, álpróféták jelszavainak. Mindezt a tömeglélektan megállapította már és e megállapítás tételünk szempontjából is jelentős.

Ezt az igazságot átérzi a modern állam is, amikor a népnevelés szolgálatába állítja a művészetet és ennek keretében az irodalmat is. Az olasz dopolavoro mintául szolgált sok állam törvényhozásának, amikor az iskolán kívüli népművelést rendezték. Kiváló példa arra, hogyan kell a szabad időt, a tömeg munkautáni óráit a nemes szórakozásra felhasználni. Ellenben az emberi civilizációval, a keresztény nyugati műveltséggel szemben álló ázsiai szovjet ezen a téren is túlzásba esett. Ebben az egyéniséget megsemmisítő falanszterben előre megállapított terv szerint dolgozik a tudós, az író, a költő. A szovjetnek külön szerve van, amely az írókat irányítja, utasítást adva a tárgykörre vonatkozólag, sőt a szereplők jellemzésére is. A szovjetfelfogás szerint a szépirodalomnak egyáltalán nem a nemes ízlésű szórakoztatás és a szépre, jóra, való tanítás a feladata, hanem a bolsevista agitáció, propaganda és a tömegek szervezése. Az irodalomban a szovjet az agitáció és propaganda egyik legfontosabb eszközének a szépirodalmat: a regényt, verset és az elbeszélést tekinti. Jól tudja, hogy milyen fontos szerepe van ezeknek a műfajoknak a legszélesebb néprétegeknél, hiszen ezeket mindenki olvashatja külön szakképzettség nélkül.

3. Felmerülhet a kérdés, hogy hozzánk méltó-e az ilyen módszer, szabad-e nekünk ehhez folyamodnunk? A válasz nem nehéz. A nyugati népek igen megbecsülik a tömegbefolyásolásnak ezt az eszközét, akár belföldiek, akár külföldiek részére készül. A mai korban a propagandának rendkívüli ereje

van. Nemcsak a sajtó-, de a közvetve érvényesülő művészi mezben előlépő könyvpropagandának is.

Igaz, nekünk katonáknak a honvédelem a hivatásunk. Karddal, fegyverrel harcolunk a külső ellenességgel a háborúban. De küzdeni kell — háborúban és békében egyaránt — tollal a másik alattomosabb, katonaelles, nemzetközi áramlat ellen. Ezért kell nekünk az irodalomhoz is értenünk; értenünk kell ahhoz is, hogy igazunkat hirdetni, bizonyítani, a közvéleménybe átvinni tudjuk és ne engedjük kiütni kezünk közül a kardot alattomos belső ellenféltől.

Sürgős és fontos feladat volna tehát az, hogy az irodalmat mindinkább a hadsereg szolgálatába is állítsuk. A sajtón kívül — ismétlem — főleg a regényre, versre, folyóiratokban elhelyezett cikkekre gondolok, amelyek szórakoztató formában férköznek közel a lelkekhez.

A sport nagy fontosságát felismerve, mindenütt edzéseket, gyakorlatokat, versenyeket tartanak. He-lyesen, mert a háborús fáradalmak elviseléséhez ép, egészséges test is kell. De nem szabad az *ép test mellett az ép lélekről sem megfeledkezni*. A kiművelt fő, a tiszta lélek, a nemes szórakozásban felfrissült ember erkölcsileg is emelkedettebb, ellenállóbb a bomlasztó törekvésekkel szemben. Már pedig ma a teljes embert kell megragadnunk, nekünk egész emberre van szükségünk, aki testét, lelkét, minden idegszálát a Haza javára értékesíti.

Említettük, hogy a célunknak megfelelő közszellem kialakításának egyik eszköze az irodalom. Lássuk már most, hogy melyek azok az eszközök közelebből, amelyek célra vezetnek.

Legelső fontos teendő lenne könnyen érthető, népiesen megírt katonai könyvekkel ellátni a falusi és egyesületi olvasóköröket. Itt aztán figyelemmel kell lenni arra, hogy a falu érdeklődési köre más, mint a városé. Hogy ezen a téren van tennivaló, arra mutat a magyar falukutatás egyik kiváló ismerőjének ama panasza, amelyben azt a megfigyelését közli, hogy falun igen keresik a világháborúról szóló regényeket, könyveket, amelyek nem állnak kellő számban rendelkezésre. El kell látni a magyar élet apró sejtjeit hazafias irányú versekkel, színdarabokkal, regényekkel. Idetartoznak különösen a történeti regények, mert a nemzeti múltba való elmélyedés mindig buzdító hatású.

A falusi könyvtárakba, olvasókörökbe, iskolákba, levante- és cserkészotthonokba ezenfelül szórakoztató, könnyed modorban megírt népies hangú, katonai tárgyú és a szabályzatokat ismertető füzeteket kellene küldeni, amelyek a modern háború eszközeit, a repülést, a gázt, harcokocsi ismertetnék. Mindennek messzeható következményei nem maradnának el. Sokan olvasnák, olcsóságánál fogva meg is vennék. A háborút járt magyar ebből magyarázna a gyermeknépnek, a fiatalabbja meg tanulásvágyát itt elégíthetné ki s mire bevonul, már jobban tudja a dolgokat. Legfontosabb lenne ezekben a részint szépirodalmi, részint félig ismeretközlő művekben az egyszerű stílus és a magyarázó hang, mert a falu népe nem szereti a bonyolult mondatszerkezeteket, sem az idegen szót.

A nagyközönség tájékoztatására és az általános katonai tudnivalók elsajátítására a sajtó segítségét behatóbban lehetne igénybe venni olyanképpen, hogy időnként katonai szakírók egy-egy témakört ismeretnének. Hiszen a jövő háborújában a polgári, különösen a nagyobb városok lakói is közvetlenül ki lesznek téve az ellenség harci tevékenységének, tehát észszerű lenne komolyan felfogni a helyzetet.

Hasonló célt szolgálnak a rádióban megtartott katonai tárgyú előadások is. Bár nem tartozik szorosán a tárgyhoz, de megemlíthető, hogy ezt a célt szolgálják és hatalmasan emelné a nemzeti öntudatot és harci szellemet a magyar történelemből vett katonai tárgyú filmek sorozata. (Vö. A két király.)

Az irodalom tud segíteni nekünk, de hogy ezt elérje, nekünk katonáknak is van kötelességünk az irodalommal szemben. A könyv a mai korban fegyver, csak díszére válik a katonának, ha egy kis könyvtárat gyűjt össze.

Mért tudott a hazafiatlan irodalom virágozni? Többek között azért, mert egy, a nemzettől távolálló fővárosi réteg ápolta azt, mikor az írástermékeket megvásárolta.

Rá kell nevelni a katonát, hogy a nemes irodalom pártolása hazafias cselekedet. Minden igaz magyar könyv, amelyet megvásárolunk, lehetővé tesz több hasonló könyv kiadását. Hála Istennek, a magyar katona-költők és írók kiváló tehetségek, ezirányú irodalmunk oly magas színvonalon áll, hogy munkájuk megvásárlása díszére, becsületére válik könyvtárunknak. Gondoljuk meg, hogyha mi nem támogatjuk a vérünkben sarjadzó irodalmat, hiába várjuk, hogy ezt helyettünk mások, az idegen szelleműek megteszik.

Ebbe a gondolatkörbe tartozik a kisebbségi magyar irodalom pártolása is. Ez hazafias cselekedet és jól járunk vele, mert a kisebbségi sorsban vergődő magyar irodalom a legkitűnőbb regényeket, verseket

adja a csonka országnak. És ne feledjük el azt sem, hogy minden magyar könyv az elszakított területeken fegyver, márcsak azáltal is, hogy magyar betűkkel van írva.

Az irodalomnak a hadsereg szolgálatába állítására szükséges volna a katonai írók és költők szorosabb tömörülésére. Egységesen megszervezve, egymást ismerve és támogatva, mint Katonai Írók Irodalmi Társasága vezetnék a mozgalmat.

A hadseregen belül bővítsük ki a már meglévő alapokat. Az alosztályonkénti legénységi könyvtárakat gyarapítsuk, történeti vonatkozású, katonai és irredenta kiadványokkal, olvassuk vagy olvastassuk ezeket és ne tűrjünk meg nem felelő és esetleg becsúszott könyveket. Olvastassuk és szerettessük meg a legénységgel ezeket a nemes szórakozást nyújtó könyveket. A műveltség fokozása is célja a szolgálatnak, hiszen nekünk arra is kell gondolnunk, hogy a polgári életnek neveljük katonáinkat. Természetes, ne feledkezzünk meg a vallásos irodalom lélekűdítő hatásáról sem.

4. Clausewitz írja, hogy „a hadsereg harci érényei, a nép szellemének nagyobb érték tulajdonítható, mint a hadvezér tehetségének.” Ez a tétel ma nagy mértékben is érvényes. Tehát mindent el kell követnünk, hogy a harci vágyat, készséget megteremtjük, elmélyítsük, felfokozzuk, e célból a legcsekélyebb eszközt sem szabad lebecsülnünk.

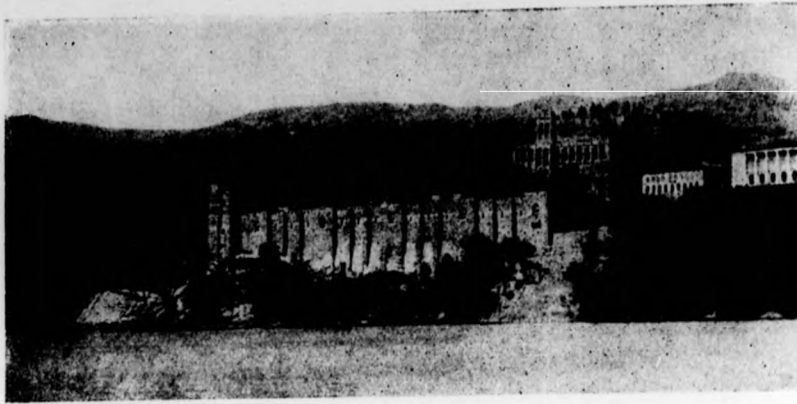
A magyar lélekben nagy a fogékonyság a katonai érények iránt, ezeréves létünk tanubizonyosság erre. Irodalom, zene, közigazdaság, művészet, stb., semmi sem öncélú. *Öncélú csak a nemzet*, amelynek élnie kell a történelmi sorsától kiszabott életét. Őseink nyomdokán, ezeréves történelmünkhöz híven kell haladnunk, mert mély igazság van Deák Ferenc ama mondásában: „Amely nemzet önmagát elhagyja, sorsát megérdemli.”

nemes Móra László akadémikus.

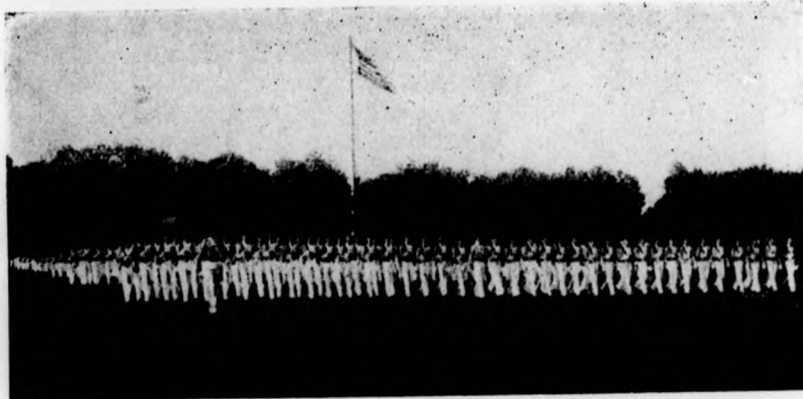

Aks-i tanulmányfej.

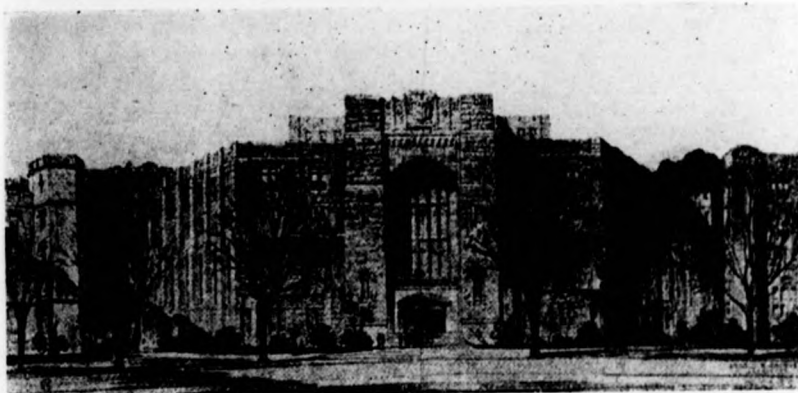
Szöts István aks. szénrajza.

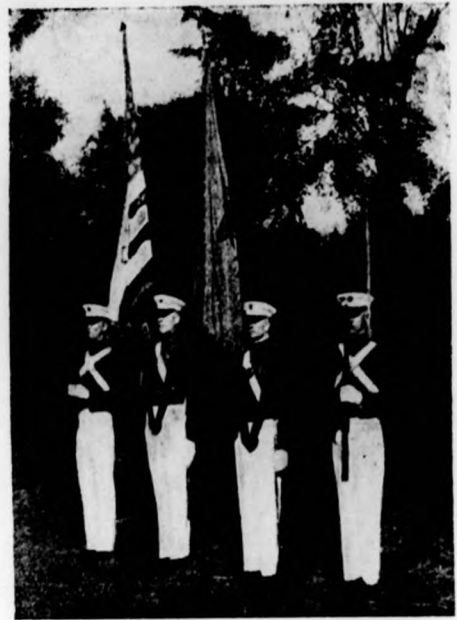
A West-Point-i katonai akadémia lát képe.

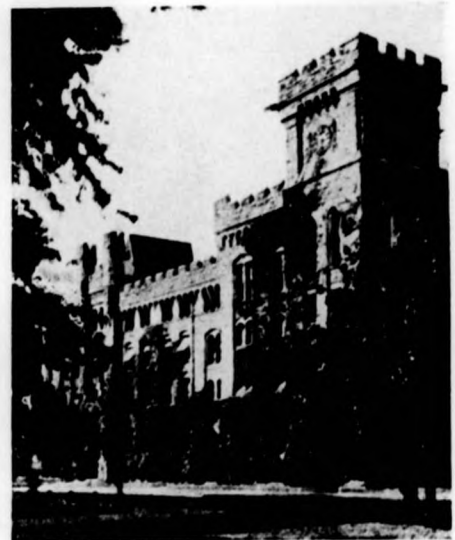
Akadémikus ezred díszmenete az 1934. évi évadnyitó ünnepségen, aug. 31-én.

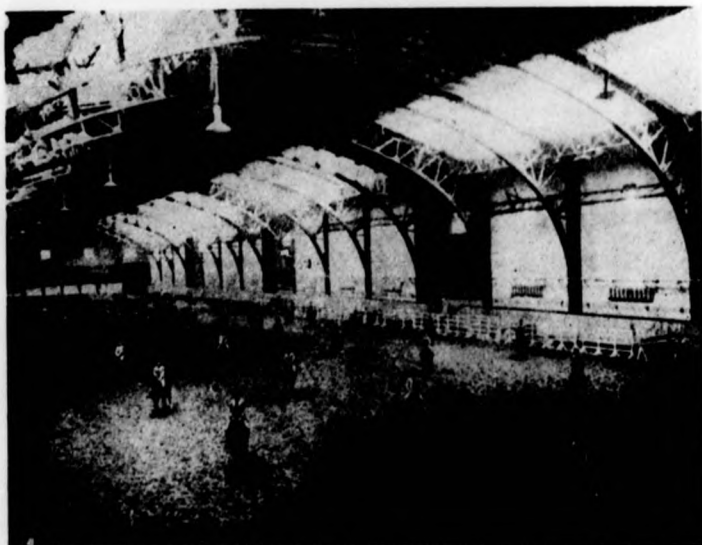
Akadémikus-i étkezdé

Az U. S. A. és a West-Point-i akadémia zászlói az 1934. évadnyitó ünnepség alkalmából.

Parancsnoki épület.

Fedeles lovarda (200×50 m) központi fűtéssel.

MAGYAR BALÁZS főhadnagy az 1934. évben hivatalos küldetésben járt az Egyesült Államokban és megtekintette a West-Point-i katonai akadémia is. Értékes tapasztalatairól „Katonai benyomások Amerikában” c. cikkében számolt be, amely a Magyar Katonai Szemle 1935. júliusi számában jelent meg. (E helyütt csak felvételeit közöljük.)

Szent György
a harcban.

Varsányi Ferenc
akadémikus
olajfestménye.

JELLEM ÉS HARCÁSZAT!

Irta: Tormássy Tibor akadémikus.

Úgy gondolom, senki előtt sem kétséges, hogy ez a két fogalom bizonyos határozott kölcsönhatásban áll egymással. Azonban tovább haladok és amint a továbbiak folyamán kifejtani igyekszem, nemcsak kölcsönhatásról beszélhetünk ennek a két fogalomnak említésénél, hanem kimondhatjuk, hogy a jellem és harcászat elválaszthatatlanok. A harcászat mélyen át van festve a jellem ezerféle sajátosságával, úgy, hogy címemet „jellem és harcászat”-ról bátran „jellemharcászatra” változtathatnám.

Érzem a felelősséget, amikor ennek a valóban komoly, nagy és nehéz témakörnek a kifejtésére vállalkozom, s előre is bocsátom, hogy értekezésem csupán kezdete, első eredménye ezirányú szerény tanulmányaimnak. Nem szánhatom munkámat szigorú bírálók görcsöve alá, mert tudom, hogy nem állhatja meg a vizsgálatot. Azonban felvetem a kérdést: vajjon nyújthat-e egy fiatal élet a maga tapasztalatosságában befejezett remekműveket? Csak ismert nagyságok mondatait forgatjuk, jól-rosszul hozzáfűzött saját szavainkkal s arcunkról nem egyszer még az idézett mű oldalszámát is le lehet olvasni. De hát kétségbe essünk-e e miatt? Koránt-

sem! Az előttünk haladó, befutott, elismert tudományos írók valamennyien így kezdték. Az ismeretszerzés utánzással indul meg; és a tudományos munkásságban nincs átmenetnélküliség, nincs ugrás. Lassan-lassan az ismételtetésből, idézésből kibontakozik az egyéniség, amely lelkünk redőiben mélyen húzódik meg, s sokszor évtizedek lassú munkájával kell lehajolni az igazi nemesércekért. Odáig görnyedő napszamos munkát kell végeznünk, de akkor megnyílik előttünk az igazi mélységek titokzatos vidéke.

Úgy hiszem az egyéniség megcsillanása az a fény, amit itt a Leventekörben keresünk és fejleszteni akarunk. Ezért tehát elnézést kérek néha talán merész, de egyéni kijelentéseimért.

A jellem az ember belső és külső tulajdonságainak összessége. Tartalmazza állásfoglalásunkat a lét minden kérdésével szemben. Szándékunk, céljaink, nézeteink, erőnk, akarásunk s végül is egész életünk eredménye levezethető jellemünkből. *Sik Sándor* szerint: „A jellemet két elem alkotja: a szeretet és erő.” Vagyis: eszmékért, elvekért való rajongás és a megvalósítás felé törekvő erő. Az ember cselekedete-

teit a jelleme mindig mint névjegy előzi meg s kíséri minden tettét, mint az árnyék.

Ez a titokzatos élettárs, amely helyet követel magának gondolatvilágunkban, tudományainkban, külső vonásainkban s különösképpen önkéntelen, reflex-cselekedeteinkben: nem más, mint egyéniségünk összege, lelkünk verete, énünk velejének érzékelhető vetülete.

Tévedés az, amelybe sokan esnek, amikor a jó jellemű, derék jellemű embert jellemesnek nevezik. Minden embernek van jelleme, csupán az a kérdés, hogy milyen a jellemének összetétele.

Mivel jellemünk életünk minden megnyilvánulásában titokzatos módon jelen van, nem tagadhatja meg senki a jellem döntő szerepét a harcászatban, illetőleg a harcászati vezetésben sem.

A hadászat az ütközeteket, mint helyzetet megteremti, a harcászat az ütközeteket megvívja. Az ütközetek, amelyek végső fokon a közelharcban csúcsosodnak, tartalmazzák azokat a pillanatokot, amikor a halál a maga közvetlenségével döngeti a harcászati vezető és a harcos jellemét. Itt, a jellem titáni küzdelmének mezéjén, ahol nem kisebb a tét, mint az emberi élet, akarom vizsgálni a jellem alapvető fontosságát s azért választottam témámat a harcászat köréből.

Hungaricus mondja, hogy: „A vezető minden ténykedését az akarat és jellem irányítja.“ Eleve helytelen lenne tehát az a feltevés, hogy a harcászat olyan színjáték, amelyben a karmester a tudás síma pálcájával tökéletesen elvezetheti a szereplőket. *Zeidner Ferenc* azt írja mélyenjáró művének, „A harcászat alapjai“-nak bevezetésében, hogy a „harcászat sorsdöntő emberi cselekedeteket irányító gondolatmunka.“ Ez a meghatározás hiányossá lesz akkor, ha arra gondolunk, hogy a harcászat korántsem nevezhető pompásan csiszolt agyak fejedelmi lovagi tornájának — legalább is csak ennek nem —, ellenben feltétlenül: jellemek, mégpedig a két ellenfél parancsnokainak és az egymással küzdő csapatok általános nép- és tömegjelleme gigászi erőpróbájának. Jelen kis tanulmányom céljaul is azt tűztem ki, hogy kidomborítsam a jellem döntő fontosságát a tudásnak csupán szükségessége mellett.

A pusztá tudás, a szabályok, a tételesség nem volna elég még a küzdelem megtervezéséhez sem, hiszen minden tervezés nagyobbik fele nem az értelem, hanem a képzelet birodalmába tartozik. A küzdelem levezetéséhez éppenséggel nem lenne elegendő, hiszen itt az események viharos egymásutánja nem egyszer megbénítja a tudást. A békében fényesen csiszolt agyak felmondják a szolgálatot és a megoldást sürgető feladat a jellem pillanatnyi sugallatától függ. Itt lépnek fel a jellemnek már előbb említett reflexei. Ezekben a percekben, mint a világháború is számtalanszor igazolta, a hideg ész, a számítás elveszíti fölényét s átadja szerepét a jellemnek.

Itt említem meg azon felfogásomat, hogy a vezetés, így a harcászati vezetés is, nem foglalkozás, nem mesterség, nem számítgatás, hanem művészet, amelyet nem lehet megtanulni, amelyre születni kell, akár a politikára vagy a szobrászatra. Világos, hogy ép-

pen úgy, mint a művészetekben a tudomány a maga logikus megállapításaival, egészen háttérbe szorul a megérzéssel, a remekmű nagyszerű meglátásával szemben, ugyanígy háttérbe szorul a harcászatban a csupasz tudás a vezetőnek téren és időn túl meglátó lelkével szemben. A művészetben a tudás, a véső és a kalapács, a márvány anyagánál, szilárdsági, formálhatósági és egyéb anyagi viszonyainál megáll s onnan kezdve már csak a művészt látjuk, aki az agyagból és a márványból egyaránt megalkotja remekét. A harcászatban a tudomány nagyjában a hadseregvezetés megszabta agyagnál vagy márványnál áll meg s attól kezdve már csak a vezért látjuk, a vezér jellemét kiemelkedni, aki — ha kell — agyagból is remek győzelmet tud alkotni! Itt egy pillanatra meg kell állnunk, mert ez a gondolat figyelmeztető nekünk: trianoni magyaroknak. Ez az az ige, amelyet a mi számunkra ír a láthatatlan kéz, a történelmi idők keze, jelen szomorú életünk falára.

Kis erő, gyengébb erő is elérheti azt a diadalt, amelyet nálánál számban és anyagban sokkal hatalmasabb nem ér el, ha az ő oldalán áll a jellem fölénye. Ez a mai idők nagy tanácsa a jövőre!

Világos tehát, hogy ezt az erőtenyezőt kell — a tudás feltétlen szükségessége mellett — a legmagasabb fokra fejleszteni, nevelni, önmagunkban és népünkben. A kimagasló jellemű katona meg fogja szerezni a tudás minden eszközt, hogy népét diadalra vezethesse, — míg a kimagasló tudású, de ingatag jellemű vezető nem egyszer pusztulás felé sodorta nemzetét.

Hatoljunk ezek után a részletekbe és vizsgáljuk meg, hogy vajjon a beigazoltnak látszó elmélet megáll-e a gyakorlatban is? Vizsgálódásunk vezérfonalául válasszuk *Krausz* gytkb. élete jelmondatát: „Előbb a jellem, azután a tudás!“

*

A harcászatban a két fél nagyjában ismeretlen viszonyok között, legtöbbször találgatásokra utalva áll egymással szemben. „A háború a bizonytalanságok birodalma“, — mondja *Cluasewitz*. Ebbe a birodalomba, mint sötét szobába lép be a vezér és míg szellemével igyekszik kettészakítani a sejtések sűrű függönyét, mely mögött bizonyosan ott közeledik hasonló gondolatokkal az ellenfél, addig a jellem sarkalása máris a felelősség teljes vállalására, a nemzeti eszme diadalra juttatására, a félhomályban való határozott belépésre indít. A szellem munkája e percben még statikus, a jellemé dinamikus. Mert hiszen csak a jellem döntő ítélethozatala után („elhatározás“) lép át az eddig szemlélődő értelem a cselekvés színterére. Az a körülmény, hogy a helyzet pillanatnyi hatása folytán azonnali cselekvés következik be, nem jelenti a szellem és jellem előbb leírt műveleteinek (helyzetkiértékelés és jellemi döntés) kimaradását, csupán nagyfokú meggyorsulását. Ilyenkor nem igen jut idő, hogy a jellemben jobb belátások felülkerekedhessenek, ilyenkor a jellem a maga meztelenségében fog megmutakozni. Mondhatjuk, hogy reflexszerűen viselkedik. A reflexek azonban a nevelés és tartós hatás folytán határozott módon alakíthatók.

A küzdelem előtti gondolatmunkához „*finom, átható értelemre van szükség*“. (Clausewitz.) A parancsnok mérlegelvé feladatát és a helyzetet, tervet készít magának, amelyben az idő, tér és erő játsszák a főszerepeket. Megállapítja, hogy mit és hogyan fog tenni. Amint a jellem megnyilatkozott a „mit?“ kérdésében az előbb, meg fog nyilatkozni a terv további folyamán a „hogyan?“ kérdésében is. Mert a megoldás sokféle lehet.

Az egyik elgondolás jobban látszik előmozdítani a sikert, bár kockázatos, — a másik nem olyan lendületes, de „biztosabb“.

Az utóbbi az erőket szétforgácsolva minden eshetőséget fontosnak tart és megnyugszik abban a gondolatban, hogy a biztonság teljes és így őt előjárói és az utókor semmivel sem vádolhatják. Ez a gondolat már azt bizonyítja, hogy az ilyen parancsnok nem hisz önmagában. Már pedig „*az önbizalom megszünte a vereség kezdete*“ (Zeidner). A másik merészen egyesíti erőit és a tőle telhető legnagyobb csapással, a legkedvezőbb helyen és időben akarja kicsikarni a döntést s elragadni a győzelem pálmáját. Világos azonban, hogy az erőknél egy ponton való egyesítése maga után vonja az arcvonal többi részén alkalmazott erőknél meggyengülését vagy teljes hiányát. Amilyen mértékben növeli a parancsnok erőit a siker biztosítására egy helyen, olyan mértékben csökken a biztonság a kiutalt sáv többi részén.

Gyenge jellemű vezető tudhat, de nem mer határozottan és erélyesen súlyt képezni.* Szív, bátorság, szilárdság, felelősségvállalás, kitartás, egyszóval *jellem* kell elsősorban ahhoz, hogy a vezető az egyedül eredményes harcászattal, a siker, a döntés, a „súlytal“ küzdő harcászattal területére lépjen.

A súlyképzés annál döntőbb, minél kisebb az erő és nagyobb a tér.

Az utóbbi idők vitáiban állandóan felszínen van ez a sajátosan magyar kérdés. Mi ugyanis csekély erőnket nem pazarolhatjuk el oktanul. Nekünk merészsúlyképzéssel ki kell csikarnunk majd a győzelmet. Nekünk csak győznünk lehet! Ehhez szilárd jellemű, merész, állhatatos, hívő vezetőkre van szükség.

A harcászattal másik elve a *meglelésre való törekvés*.

Ha ezen a porondon vizsgáljuk meg a jellem szerepét, azt fogjuk tapasztalni, hogy a józan ész nem szeret kockázatos vállalkozásokba kezdeni; talán még akkor sem, ha belátja, hogy a sikerült meglelés milyen nagy eredményekre vezethetne. A meglelés kiemelése ugyanis nem megmérhető, nem megfogható eshetőségekre támaszkodik és így nem túlságosan kedvelt a pontos számítások alapján vezető racionális természet számára.

A meglelés sikerébe vetett hit ismét csak az igazi művészharcosoknak a tulajdona.

A meglelés nem könnyű.

Rendszerint vakmerőséget, fokozott teljesítményeket követel vezetőtől és csapatától egyaránt. Még

* Hindenburgnak, a világháború megcsodált jellemóriásának véleménye ebben a kérdésben az, hogy „*a súlyképzés nélküli harc hasonlít a jellemtelen emberhez: mindkettő a véletlenre bízta magát*“.

hozzá az egész vállalkozás a siker pillanatáig a teljes balsiker nyugtalanító érzése közben folyik le.

Jellem kell ide, aki bele mer vágni és ki is tud tartani!

„*Bebizonyított tény, hogy csak a magas erkölcsi erejű vezető és csapat tud meglelésre gondolni és azt végre is hajtani, mivel a meglelés hatalmas többletét kívánja az aktivitásnak*.“ (Hungaricus.) A meglelésre való tanítás a harcos békekiképzésének egyik főmotívuma, amelyet azonban a besulykoltóság kötelezettsége ellenére is elvet az „ember“ a küzdelem romboló hevében, ha nincs meg harcosjellemben az ehhez szükséges belső indíttatás. Értéktelen tehát minden békekiképzés akkor, ha az újoncnak csupán értelmiségére akarunk hatni, kifejtve előtte a meglelés szükségességét, de jellemét mellőzzük. A próbákon, a gyakorlaton még megállja a helyét, de a vizsgán, a harctereken el fogja felejtani beléjevert leckéjét.

A meglelésből származó nagy előnyökről a gyengébb fél sohasem mondhat le, hiszen ez egyik módja annak, hogy számbeli vagy anyagi hiányait esetleg kiegyensúlyozhassa.

A mi hadseregünknek a meglelést fokozottan kell majd alkalmaznia. Ehhez olyan tisztokra van szükség, akik az önálló helyzeteket keresik, hogy jellemüknek és képességeiknek végre tanujelét adhassák. Ez a friss, vállalkozó szellem, a szándék feltétlen végrehajtása magas jellembeli kiválóságot kíván meg.

Fokról-fokra tárul tehát szemünk elé, hogy a magyar hadsereg sorsdöntő feladatának megoldására csakis kiváló jellemi tulajdonságokkal bíró tisztikar és legénység lesz képes.

Az egész világ hadtudományi írói egyetértenek abban, hogy a döntést csupán támadással lehet kivívni. Mégis akadnak majd a jövő harcában olyan időszakok, amikor egyes részek védeni kényszerülnek, akár mert valóban gyengébbek, akár más szándék leplezésére. Egy eljövendő háború esetén számtalan eset adódhat, hogy az utolsó lehetőségig, a thermopylaei hősök kitartásával kell majd védenünk. Egyrészt, hogy a fővárost, az ország gazdasági, közlekedési, szellemi, egyúttal lelki központját is megvédelmezzük, amelynek elvesztése nemcsak anyagi, hanem lakosságunk lelki tulajdonságait ismerve, erkölcsi kitartásunkra is súlyos csapást mérne. Másrészt, hogy például a Duna-Tisza közén át az ország két részre szakítását megakadályozzuk. Ha mi a jövő háborújában védeni fogunk, védelmünk nem egyszer élet-halálharc lesz az utolsó hazai rögéért. Ebben a védelemben Leonidásokra lesz szükségünk!

A védelem legagyafúrta fészek- és tűzrendszere is csak vékony papírfal, mely keresztültörhető, legázolható, ha hiányzik a lövészgödörből és a tüzgépek mellől a mindhalálig küzdeni tudó csapat és a harcállásontról a kitartás szelleme, a szilárd jellemű vezető. A védelem azonban nem lehet merev, mint az egyenes öntöttvas, amely egy bizonyos nyomásnak ellenáll és azután eltörik. A védelem legyen rugalmas, hajlékony, mint a nemes damaszkuszi acél. A vastag öntöttvas eltörik, a vékonyabb acél még mindig viszapattan. Rugalmasság, fanatikus állhatatosság, kitartás kell ide.

Ahhoz, hogy egyszer állásaikból kivert embereket ismét azokért az állásokért ellenlökésre vezethessen a vezető, fölényes jellemének hatalmas befolyásoló erejére lesz szükség. „*Virtute et exemplo*“ (Erénnyel és példával), hangzik II. József jelmondata.

A védelemben a súlyképzés gondolata szintén előtérbe kerül. Itt ismétlődnek a már előbb leírt jellempróbák. Akinek van bátorsága valóban erős tartalékot visszatartani, egyes részeket elhanyagolni, az nem törődve még nagyobb területi veszteséggel sem, tud majd a legkedvezőbb időben és helyen a kifáradt támadóra hatalmas ellentámadást zúdítani s a kezdeményezést elragadni.

A gyenge jellemű vezető felaprózza erőit, mert mindenütt erős akar maradni és görcsös harcot vív, legtöbbször csak a terepért. A kis tartalékok azonban a támadó súlypontján alig észrevehető akadályok lesznek s nem járulnak valójában ahhoz, hogy növeljék a sikeres ellenállást, hanem mondhatnám céltalanul felmorzsolódnak a támadó húsdarálójában.

A jellem leghatalmasabb erőpróbája mégis a visszavonulásban van. Általánosan elismert tény, hogy a legnehezebb harcászati ténykedés a visszavonulás. A kikényszerített visszavonulás a megvert és gyenge fél kétségbeesett kapkodása lesz. Az ilyenkor beálló hatalmas anyagi, területi és emberi veszteséget is felülmúlja azonban a csapat erkölcsi erőinek összeroppanása. Az a vezető, aki ilyenkor lelket tud önteni elernyedett harcosaiba, kiállta a jellemeszilárdság igazi próbáját. Hiszen a kikényszerített visszavonulás elsősorban egész súlyával az ő lelkére, jellemére fog nyomást gyakorolni, úgyhogy cselekvőképessége is megbénulhat. (Közbevetőleg megjegyzem, hogy az erőszívű és nyílt szemű harcos nem fogja megvárni, hogy megverjék, hanem tervszerűen visszavonul a legkedvezőbb pillanatban.)

Lehet, hogy lesz a jövő harcának olyan bátor jellemű harcosza, aki feladatát tervszerű visszavonulással fogja megoldani. Ez az elgondolás egyáltalán nem képtelenség, mert ez a megoldás volt például az ősmagyar harcászat egyik sok próbát kiállt remeke.

„*Képzeljék csak el, hogy a támadó nagy alaposággal előkészül, nagymennyiségű élő és holt erőt halmoz fel, amelyet a védő a megközelítés alatt érke-*

nyen meggyöngíthet és amikor a támadás elindul, a védő rövid ellenállás után meglepően kitér s hátrább, esetleg oldalban, már előkészített állásban kezdi meg ellenállását. A támadó pedig már kisebb erővel, kezdő lendületéből jelentékenyen vesztve, újrakezdheti a támadást.“ (*Hungaricus.*)

A tervszerű visszavonulás öntudatosan alkalmazva, igen sikeres harcászati ténykedés lehet. Ennek azonban alapkövetelménye nem annyira a nagyszerű elgondolás, mint inkább a vezető nagy lelkiereje, sziklaszilárd jellege és a sikerbe vetett hite.

Ugyanis a visszavonulásnak, mint ténynek rendkívül romboló hatása van, amely abban a körülményben rejlik, hogy órákon, esetleg napokon keresztül az ellenségnek háttal menetelünk. A veszély különösképpen abban van, hogy a kikényszerített és a tervszerű visszavonulásban egyaránt kell számolni ezzel a ténnyel, mert ki tudja megbizonyítani az alacsonyabb értelmiségű és esetleg ingatagabb jellemű harcosnak, hogy visszavonulásunkat nem az ellenség sikeres előretörése, hanem a vezető céltudatos harcászati elgondolása irányítja. Lelkébe önkéntelenül belopakodik a megvertség gondolata. A parancsnok nyugalma, hite, ereje, akarata, diadalmasan csillogó jellege, amely kiül arcára és lenyűgözően hat kutatószemű, hitetlenkedő alárendeltjeire, — többet tehet minden bizonygatásnál, megnyugtatósnál.

*

A magyar hadseregre olyan feladatok várnak, hogy azoknak megoldására csak talpig-emberek lesznek képesek.

Nem azt állítom, hogy a leendő magyar tiszteknek nem kell szellemükkel sokat foglalkozniok; ellenkezőleg, készüljünk fel alaposan a tudás fegyverével is a harcra, de ne tévesszük soha szemünk elől, hogy tudásunk kész eredményei mit sem érnek a jellem tartalmatadó ereje nélkül.

„*Előbb a jellem, azután a tudás!*“

FORRÁSMUNKÁK:

Hungaricus: A jövő harcászata.

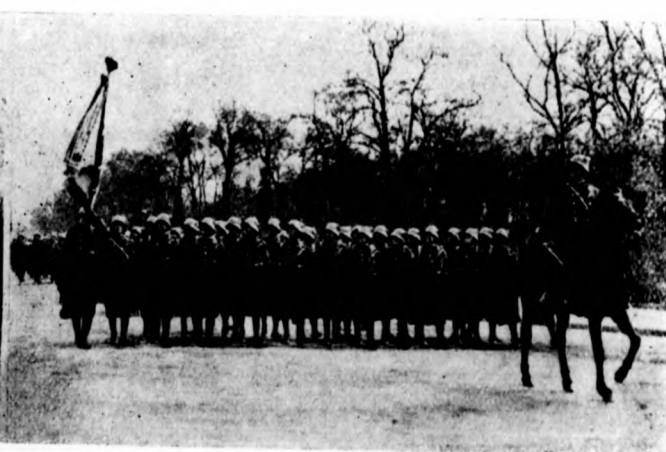
Zeidner: A harcászat alapjai.

Clausewitz: A háborúról.

Smiles: Jellem.

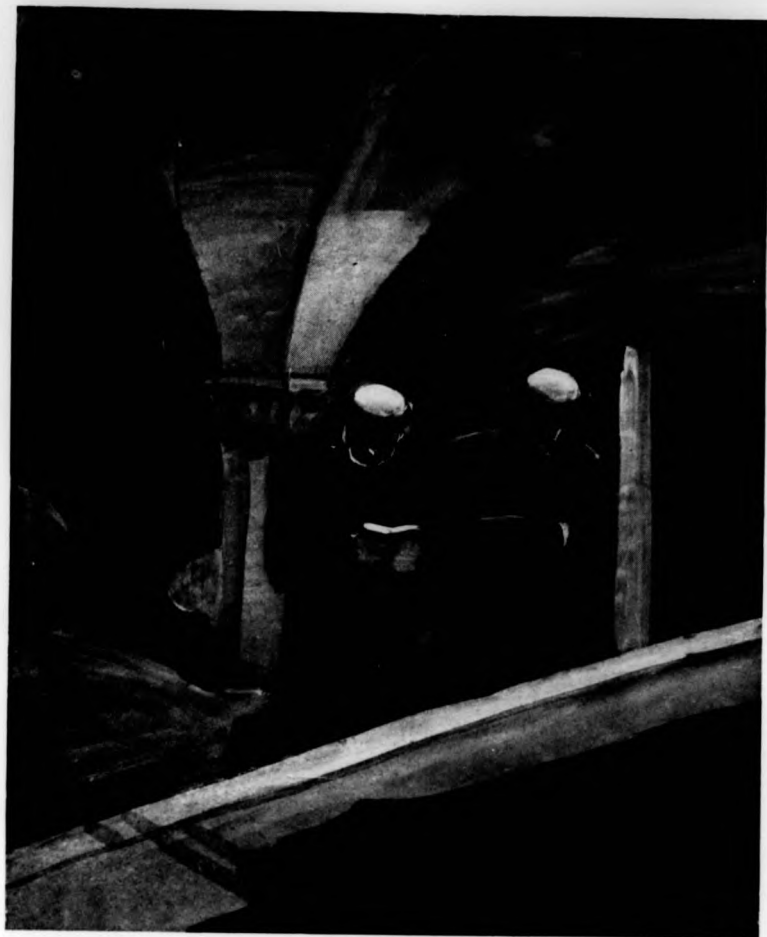

Katonai és polgári előkelőségek.

Díszmenet.

A lengyel légió szobrának leleplezése a Népligetben. (1935. március 24.)

AZ „ŰR KATONÁI’.

BUKOTT ANGYAL.

AVE MÁRIA.

VARSÁNYI FERENC *akadémikus olajfestményei.*

A LENGYEL-OROSZ HÁBORÚ ÖSSZEFOGLALÓ ISMERTETÉSE, A LENGYEL SZABADSÁG TIZENÖTÉVES ÉVFORDULÓJÁRA.

Írta: Szönyegh István hadnagy, örökös tag.

Alig pár hónapja, hogy meghalt Lengyelország nagy fia, a lengyel történelem legnagyobb alakja, Pilsudsky József tábornagy. A lengyel nemzet, amely százhusz évig nem élt történelmi életet, amelynek addig csak gyászosvégű szabadsághősei voltak, mély honfiúi bánattal, illő tisztességgel temette el nagy marsallját, aki örökségképp itthagya számára az erős, egészséges országot, a mai Közép-Európa egyik legnagyobb hatalmát: a szabad Lengyelországot.

I. Politikai előzmények.

1795-ben törölték le végkép Lengyelországot Európa térképéről. Oroszország „felfalt” belőle közel félmillió km²-t, 6 millió lengyellel és innen kezdve az orosz cárok zsarnokságának nyúga szakadt a szerencsétlen nemzetre, amelyben elfojtottak mindennemű hazafias felbuzdulást. A szerencsétlenségű 1832-i felkelés után Miklós cár az eddig legalább nemzeti életet élő lengyel népet végkép bekebelezte Oroszországba és „egy nemzetté” tette az anyaországgal. Ezzel meg is szűnt Lengyelország, mint történelmi tényező. Három (orosz, osztrák és porosz) részre felosztva, három különböző államban és egymástól lényegesen különböző kormányzat alatt lépte át az újkor küszöbét akkor, amidőn a rajta osztozkodó Orosz- és Poroszország, valamint Ausztria Napoleon bukása után egymással kezét szorítva, rendezik a „korzikai” által feldúlt Európát. Azonban az idők változást hoznak. Az újkor Európája kitermeli a hatalmi túlsúlyért versengő nemzetek imperializmusát, a népek és fajok összehegesztésére alapított új gazdasági és társadalmi elrendeződést. A bismarcki egység félelmetes ökle szétszakítja a baráti jobbokkat, új érdekkör alakul ki a germán imperializmus ellen. Lengyelország feldarabolt testében ezalatt minden csendes, tűnnek, szenvednek és járják a vértanúnépek gólgótáját. Az újkor történelmi fejlődésén keresztülment európai hatalmak pedig lassan, de biztosan sodródznak bele a világháborúba, hogy fegyverrel döntsék el a hatalmi kérdést.

A három részre szabdaltnak Lengyelország százhusz évvel azelőtti állapotában ébred az 1914. esztendőre. Az európai hatalmak mással voltak elfoglalva és politikai érdeküktől távol esett Lengyelország restaurálása, egyszerűen nem vesznek tudomást arról, hogy él egy nép Európa közepén, melynek önálló létéhez époly joga van, mint a szövetségi rendszereket alkotó hatalmak bármelyikének akár történelmi adottságánál fogva, akár a faji összetartozandóság folyamán. A lengyel nép lelkében szunnyadó „*Polonia restituta*” évszázados paraszát a világháború lobbantja lángra, amidőn testén már dübörögnek az oroszok ágyú- és mocsaraiban gázolnak a központi hatalmak katonái. Százhusz év alatt a lengyel integritás fel-felújuló álmokép alakjában száll apáról fiúra,

de nincs ez idő alatt egy zászlóvivője, aki azt népének fennszóval követelje, az imperialista államok mindegyike, de főként az orosz cári uralom zsarnoki módon elfojt mindennemű szabadságmozgalmat.

Ez volt Lengyelország százhusz éves tragikuma, de egyúttal a sok szenvedésben, reménységben és az intéger Lengyelország gondolatának ápolásában gyökerezik a lengyel feltámadás végső győzelme is.

Az 1905. évi sikertelen lengyel szabadságmozgalmom egyik ifjú harcosa, Pilsudsky a világháború kitörésekor érkezik haza oroszországi internálásából. Egyszerű orvostanhallgató, de tele izzó, a szabadságért lüktető lengyel vérrel, feldarabolt hazája iránti önfelelődoző hazaszeretettel.

A háborúban álló felek egyszerre érzik Lengyelország visszaállításának szükségét. Az antant Németország sakkbantartására, a központi hatalmak az oroszok elleni beavatkozás zálogaként. Mindkettő fenn hirdeti a Lengyel állam visszaállítását, de csak ellenséges területekből! Ennek természetes folyamánya, hogy a lengyelekben csak erősíti az ősi hitet hazájuk felszabadulására, de egyúttal mindjobban kiviláglik, hogy áldozatot egyik fél sem hajlandó hozni. Tehát a lengyel népnek önmagának kell az adott pillanatban szabadságát visszazereznie. Ekkor érkezett el Pilsudsky történelmi küldetéséhez. A lengyelek éles ösztönnel felismerik benne a vezért, akit a sors a válságos idők nagy emberének tulajdonságaival rendelt élükre, ügyes államférfiú, de egyúttal nagyszerű hadvezér és szervezőképesség is. Mialatt Lengyelország testén hullámanak a világháború első zivataros hónapjai, megszervezi a titkos lengyel önvédelmi szervezetet, hogyha a felszabadulás történelmi pillanata, melyet érlelődni lát, elérkezik, nemzetét egységesnek találja. Megszervezi az önkéntes lengyel légiókat, melyek vezetésével az osztrák-magyar hadseregek oldalán hőiesen harcolnak a kárpáti harcokban, nem utolsó sorban az orosz zsarnokság iránti gyűlöletből.

A lengyel szabadság történelmi pillanata pedig nem késik. 1917-ben már recseg-ropog a cári birodalom. Az orosz nihilizmuson megalapozott marxi elvek vérrel és vassal győznek bár, a Kremlben már az „ázsiai bolsevizmus” vörös ördöge, Lenin diktál, de az új parancsuralom megszilárdítása miatt a háborút folytatni nem tudja és így Oroszország a központi hatalmakkal Brest-Litovskban békét köt. Egyszerre elhangzik a „népek önrendelkezési joga” s a szociális forradalommal Oroszországban párhuzamosan felhangol a nemzetiségek forradalma is. A brestlitowski békében Ukrajna, a balti államok és Lengyelország egymás után kiválnak Oroszország testéből.

A lengyeleknek egyszerre ölükbe hull függetlenségük. A nemzet azonban, amely csak most szabadult fel évszázados rabságából, nem tud önmagára találni. Vezérüket, Pilsudskyt, még 1917-ben a németek Mag-

deburgba internálják, a légiók szétszéledtek, nincs ismét egy ember, aki kezébe venné Lengyelország ügyét. A szabad Lengyelországban pedig még mindig a központi hatalmak csapatai állnak. Ebben a helyzetben éri Lengyelországot az utóbbiak összeomlása, 1918 november 11-e. A legválságosabb napokban tér vissza Pilsudsky Magdeburgból és azonnal átveszi Varsóban az állami és katonai főhatalmat.

A brestlitowski békében a szovjet kénytelen beleegyezni, hogy Lengyelország, testéből kiválva, önálló államot alkosson. Kénytelen volt, mivel mögötte egy új, a „kapitalista burzsoázia romjain“ épült, kipróbálatlan fércmunka állt, megbízhatatlan hadsereggel, kommunista rendszerbe korbácsolt alattvalókkal. Azonban a vörös szovjet époly imperialista, mint a cári Oroszország. A „Katalin cárnői vágy“ Lengyelország „felfalása“ ott égett Leninék torz fejében, mellyel most már párosult a politikai célkitűzés: Európa forradalmasítása, a marxi történelmi materializmus beteljesedése. Ehhez az út legelső sorban Lengyelországon át vezetett a német, osztrák és magyar forradalmak, illetve kommunista „elvtársak“-hoz. Mi sem volt könnyebb, mint ezt elképzelni. A háború utáni zilált Európa a szocialista tanokkal megmérgezett proletariátusával biztos talajnak mutatkozott egy Oroszországból irányított forradalom számára, végsőkben pedig a kapitalizmus, a közerkölcsiség, vagyon- és életbiztonság, a nyugati civilizáció szétrombolásához.

Már 1918 novemberében „Trockij elvtárs“ a hadügyi népbiztos, kijelenti, hogy a brestlitowski békében Lengyelországnak adott jogokat semmisnek tekintti, a fenti célokat, ha kell, szuronyok hegyével is eléri, tehát „támadás minden forradalmi hadszíntéren!“ Ez a támadás legelső sorban természetesen Lengyelországot éri.

II. Előkészületek, az erők kölcsönös helyzete.

Pilsudsky a korlátlan főhatalommal a kezében, tisztában volt egyrészt azzal, hogy immár szabad hazáját az orosz zsarnokok őseik prédájának tekintik, másrészt pedig első sorban az újjászületett és sokat szenvedett lengyel államnak saját testével kell a kapitalista világ ellen mért ütést kivédeni. Pedig ezidőtájt kezdte el csak romjaiból felépülő hazája és új hadserege megszervezését. Az utóbbi csak csírája volt annak az ütőképes lengyel hadseregnek, amelyet Pilsudsky a „semmitől teremtett meg“. Hogy milyen érzésekkel fogott nagy munkájába, annak hű jellemzői saját szavai: „*En politikailag mindig a mi rövidéletű tavaszunknak voltam a harcosa és saját testemmel védtem Lengyelország talpraállításának munkáját, amikor a nemzet darabokra történ kiszabadult évszázados rabságából... A nemzet éppen 1918 elején élte évszázados rabság után szabadságának tavaszát és bár ez a tavasz életünk történelmében nem lesz átmeneti időszak és bár tavaszunk virágai nem takarták be ezerszínű szőnyeggel évszázados börtönünk döglletes levegőjét, eléggé tavasz volt ahhoz, hogy felkeltse a nemzet erejét, amely nem akarta megízlelni azt, amit Tuchacewsky¹ úr szuronyok hegyén hozott, akár jó, akár rossz lett volna. Mint a lengyel állam*

feje és fővezére, büszke vagyok arra, hogy azok élén álltam, akik Lengyelország számára a tavaszt követelték és saját testükkkel védelmezték“.

A lengyel állam területének nagy része a világháború alatt kimerült anyagi forrásokban; lőszer, fegyverzet, ruházat csak a volt légionista alakulatoknál volt, de az is csak gyéren. Pilsudsky zászlaja alá gyülekező önkéntesek a legkülönbözőbb módon és csak a legszükségesebbekkel voltak felszerelve, rövid kiképzés után már mentek első sorban a legveszélyesebb orosz határra. A határkérdés sem volt még tiszta. A központi hatalmak csapatainak kivonása után 1919 elején már 8800 tisztből és kb. 147.000 emberből álló lengyel haderő gyéren megszállja a határ arcvonalát, mert Pilsudsky egy talpalatnyi lengyellakta területet sem hajlandó az oroszoknak átengedni. Az antant, mely feltámasztotta Lengyelországot, de nyomban magára is hagyta, 1919 decemberében a Nyémen és Bug vonalát jelöli meg az ú. n. „Curson-jegyzékben“ Lengyelország keleti határául. Ezt a szovjet a helyzet mérlegelésében figyelmeztetésül látja: „*az esetre, ha az angol javaslatot nem fogadnók el, az angol tőke támadó fellépéssel fenyegetett... a lengyel tőke és orosz proletárforradalom harca európai jelleget öltött.*“ Tehát a nagy kapitalista világ szemben a vörös proletárforradalommal, a lengyel nép szabadsága a vörös zsarnoksággal.

Az antant a lengyel keleti határ rögzítésével, a Curson-vonallal, az előrelátható lengyel-orosz háború első hullámaikat akarta lecsendesíteni. Pilsudsky látja, hogy a határ megállapításával tetemes lengyel tömb szakadna ki Lengyelország testéből, hadvezéri lángelméjével és nagyszerű szervező képességével 600.000 főre emeli a lengyel hadsereg erejét és a hadsereg kiképzésével fokozatosan visszahozza a szovjet csapatokat kelet felé, minél messzebb az ország központjától, hogy így tetemes hadműveleti alapot szerezzen. Mielőtt az orosz-lengyel háború hadműveleteinek rövid ismertetésébe kezdünk, hogy Pilsudsky emberi nagyságát és hadvezéri lángelméjét megértsük, ennek a háborúnak lengyel részről mozgató elméjét ajándékozunk meg a történelem nagyjainak kijáró sorokkal. Lengyel volt, lelkében kezdettől fogva ott égett a lengyel puszták, az elnyomott lengyel népnek végtelen bánata. Ez a végtelen bánat hajsolja kora ifjúságától, hogy segítsen elnyomott, rab nemzetén. Napoleoni szikrával született bele népének legválságosabb idejébe s mint vezér, mint államférfi, nagy egyéniségével és lángelméjével a haza közös sorsáért aggódó szívvel, céltudatosan, idegen hathatós támogatás nélkül, lengyel vérről és vassal szerezte vissza hazája függetlenségét és szabadságát. Nemzetet kovácsolt össze három ország népéből, egységes Lengyelországot alkotott százhusz éven át egymástól elidegenedett darabokból. Történelmi alakja, hadvezéri képessége a legnagyobb akkor, amikor a visszavonulásra kényszerített lengyel haderők Varsó elé szorulva, már-már a gyászos emlékü Osztrólenkát idézték fel, amidőn „Varsó felett a meghódolás lidérce,

¹ Tuchacewsky, a szovjet haderők északi arcvonalának parancsnoka a moszkvai hadiakadémián 1923-ban tartott előadására válaszol Pilsudsky.

a gyávák tanácstalansága uralkodott“ és már-már reményétvesztve, meghódolt a vörös „faltörő kos“ előtt. Merész és kockázatos tervével, végrehajtásának sikerével mutatja, hogy a hadvezéri céltudatosság és győzni akarás, válságos pillanatokban a kockázat vállalása elengedhetetlen feltétele a napoleoni szikrának, „Achilles-sarkán“ találta a vörös haderőt és egyik napról a másikra átváltoztatta a háború képét. Akiik egyik nap visszavonulók voltak, a másik napon elszántan üldözték ki országukból a már győzelmi tortúlló vörösöket.

Ez a vörös haderő a brestlitowski béke után csak az önkéntes „vörös gárdából“ állt, mely nagyrészt lett és kínai zsoldosokból volt összeszedve. 1919 elején a volt cári tábornokok és a dinasztiahoz hű tisztek ellenforradalma indítja arra Lenint, hogy a proletáriátus „előjogként“ bevezetett általaános hadkötelezettséggel számításba jövő hadsereget szervezzen. A szervezést Trockijra bízta, aki valóban nagy szervezőképességével rövid idő alatt 70—80 hadosztályt állít fel. Egymásután verik le az ellenforradalmakat, melyek természetesen lekötik az orosz hadsereg zömét. A lengyel arcvonalra jutó 40.000 főnyi alárendelt erő kénytelen a fokozatosan kiépülő lengyel hadsereg nyomásának engedni és 1920 elején nagyjából, az északi arcvonalon, a Dűna—Berezynáig vonul vissza. Az ellenforradalmak leverése után felszabadult orosz erőket azonban egymásután tolja át a szovjet a lengyel hadszíntérre. Mi sem mutatja jobban, hogy a lengyel haderő a szovjet szemében komoly tényező volt, mint az a tény, hogy 1920 elején komolyan hozzálát a lengyelekkel való döntő mérkőzés előkészületeihez. Megindul Oroszországban újra a hadianyaggyártás, az erők gyors felvonultatásához közlekedési utakat építenek és javítanak, a hadkiegészítést gyorsabbá teszik, úgyhogy március végén már a lengyel hadszíntéren 20 gyalog- és több orosz lovas-hadosztály néz farkasszemet 20 lengyel gyaloghadosztállal és 7 lovasdandárral.

Az általános helyzetet az 1. sz. Vázlat tünteti fel.

III. Tervek. Az április—júniusig tartó támadások sikertelensége.

Az orosz fővezérség tervét a politikai célkitűzés határozta meg. Főerőkkel a Pryperj-től északra (Fehéroroszország) „Smolensk-kapuján“ áttörve a lengyel haderőt döntően megverni, a világforradalmat a szuronyok hegyén nyugatra eljuttatni. A déli csoport (Ukrajna) ezalatt tüntető támadást hajt végre. Első támadási cél az északi csoportnál: Minsk.

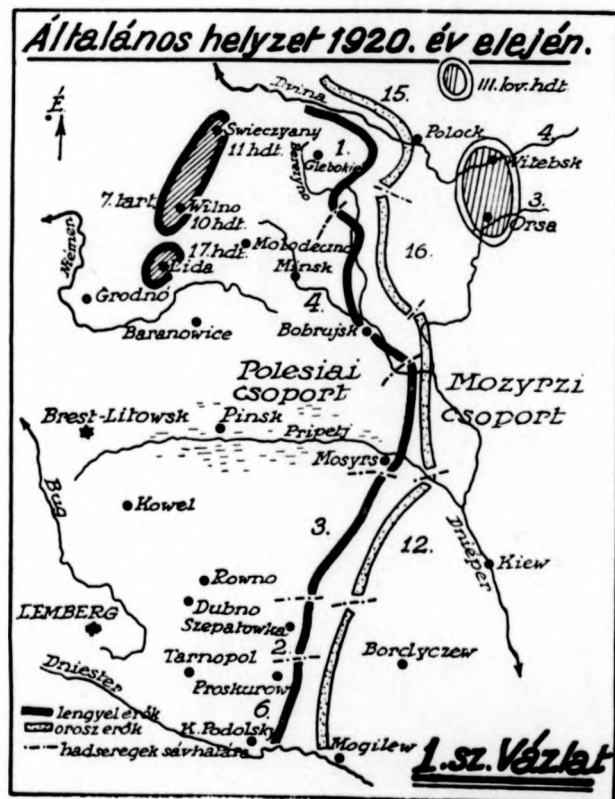
Pilsudsky előtt két lehetőség állt. Vagy hadászati védelemmel a szovjet erőket feltartóztatja és később megy át ellentámadásba, vagy az orosz támadást megelőzően indít támadást és így a kezdeményezést magához ragadja. Az előbbi ellen szólt, hogy a közel 1000 km-es arcvonal erők hiányában tartós és eredményes védelemmel nem kecsegtetett, másrészt a világháborús tapasztalatokon okulva, elvetve a „faites

² A Berezina és Dűna alsó folyása közötti kedvező hadművelési terület, gazdag vasút és úthálózattal.

une ligne forte!“ elvét, belátta, hogy az állásharcnál a merész és bátor kezdeményezéssel megindított mozgó-háború hozhat csak sikert. Elhatározza, hogy a déli arcvonalon, ahol orosz részről alárendelt erők állnak, itt fog döntően Kiew irányában támadni, ennek sikere után a felesleges erőket északra átcsoportosítja és így erélyes zömmel veti rá magát az orosz északi erőre. Az északi csoport egyelőre védő feladatot kapott. A kölcsönös hadműveletek április 25-én indulnak meg, lengyel részről a déli erők támadását (9 hadosztály és 4 lovasdandár) maga Pilsudsky vezeti. A terv szerint az első támadási célt: Berdiczew—Mogilew körzetét május 4-én elérik, másnap már a második támadási célhoz, Kiew elleni támadáshoz csoportosulnak, melyet május 10-én kevés ellentállás után elfoglalnak. Május közepén a déli hadseregcsoport általában, a támadásához csatlakozó polésiai csoporttal együtt elérte a Dnyeper vonalát. Az ukrajnai rajtaütés sikerével Pilsudsky az orosz déli csoportot megsemmisítve, a hadjárat végéig megbénította annak cselekvőképességét.

E sikeres hadműveletek után a terv második részét még a kiewi támadás alatt, május 11-én Pilsudsky végre akarja hajtani.

Az oroszok eredeti tervére az ukrajnai hirtelen rajtaütés kihatással volt. Az északi arcvonalon Whitebsk és Orsa körzetében csoportosuló orosz erők felvonulása késett. Az orosz északi haderők parancsnoka, Tuchacevsky látja, hogy késlekedésével az északi arcvonalon a kezdeményezést elszalasztotta. Kiew bevétele után tehát elhatározta, hogy az eredeti terv alapján azonnal megindítja a támadást, Szmolensk-kapuján való áttörést és a lengyel hadsereg jobbszárnyának szétverését, hogy a maradékot a

pinski mocsarakba szorítsa. Jobbszárnyát a Lengyelországgal ellenséges Litvániára és Keletporoszországra támasztja. Így tehát fedetlen jobbszárnya és az arcvonal mögötti terület biztosítása erőket nem emészt fel. Késve beérkező erőit tartalékként használja fel és május 14-én megindítja a támadást. A főtámadást az orosz 15. hadsereg Glebokie irányában indítja meg az 1. lengyel hadsereg ellen. Minden nehézség nélkül lépi át Szomelnsk-kaput, visszavonulásra kényszerítve a lengyeleket. A lengyel hadvezetőség az Ukrajnából kivont hadosztályokat veti be a veszélyeztetett helyre, de a szovjet május 20-án a 15. orosz hadsereg tehermentesítésére a 16. hadseregével is támad Minsk irányában. Pilsudsky az újonnan szervezett 7. tartalék-hadsereggel, melyet Swiechiany-körzetében csoportosít, délkeleti irányban, a polésiai-csoporttal pedig délnyugati irányból kettős oldaltámadással ellentámadást indít, melynek az eredménye, hogy június 10-ig az oroszokat visszaszorítja a Berezynáig. Így az orosz északi erők, bár átlépték Szolenszk-kapuját, tervük második részét: a Pinsk irányában való lekanyarodást nem tudták végrehajtani, májusi támadásuk csekély területnyereséggel meddő maradt... A szovjet próbál még egy új támadást a csorba kiköszörülésére az ukrainai arcvonalon május végén, Budienni volt cári lovasaltiszt lovashadseregének közreműködésével. Május 28-án az orosz 12. és 14. hadseregek között előnyomuló lovashadsereg közös támadása június végéig a lengyeleket áprilisi támadásuk előtti arcvonalra szorítja vissza.

Látjuk tehát, hogy az orosz részről kellőleg elő nem készített támadások hibáit a lengyel hadvezetőség igen előnyösen használta ki a maga javára. Az oroszok egyetlen eredménye Szmolenszk-kapujának birtoklása. A lengyelek pedig erkölcsi bátorságot és a további küzdelmekhez bizakodó erőt gyűjtöttek, mert bebizonyosodott a lengyel haderő felsőbbrendű kiképzése, a lengyel vezetők, legelső sorban Pilsudsky hivatottsága arra, hogy a lengyel-orosz háborút lengyel győzelemmel fogja befejezni.

IV. Előkészületek a döntő támadásra; júliusi orosz főtámadás

Az első előmérkőzés mindkét részről egy kis nyugalmat hozott. Az oroszoknak június első felében legfőbb gondjuk volt hadseregeik átszervezése. Az eddigi támadó hadműveletek alatt ugyanis kitűnt az orosz haderő megbízhatatlan volta. A szökevények száma óriási arányú volt, a besorozott vörös katonák pedig egyszerűen nem vonultak be. Tehát a szovjet hadvezetőség első teendője volt a katonaság kommunista szellemben való átgyúrása, az egységes proletár forradalmi szellemű katonai nevelés. Azután a lőszer, ruházat, felszerelés egységesítése, hadtápvonalak, hidak, vasutak és utak építése és végül a hadműveletek gyorsabbátételére nagyszámú szállítóeszköz mozgósítása. Hiányzott azonban a széles arcvonalon szükséges híradórendszer, melynek hiánya igen kedvezőtlenül befolyásolta az orosz hadműveleteket.

Lengyel részről is serényen folyt a kiegészítés és felszerelés. Hiány legfőképpen hadianyagban volt, a hadiipar nagyrészt még a hosszantartó világháborús

kimerültsége miatt nem tudott eleget termelni. Segítségükre lőszerrel és élelemmel az antant siettet, azonban Gdanskban a forradalmasított német munkások szabotázs megakadályozta az angol-francia hajók kirakását. Ugyanígy járt a magyar kormány lőszer szállítása is, melyet a csehek nem engedtek eljutni céljához.

Mindkét részről nagyszabású döntő hadműveletet készítenek elő.

Az oroszok az eddigi korlátolt célú hadműveletek helyett elhatározták Varsó bevételét és ezzel együtt Lengyelország forradalmasítását. A főtámadást ismét Litvánia—K.-Poroszországra támasztott jobbszárnyal Szmolenszk-kapuján át az északi csoporttal akarják végrehajtani, mégpedig a 4., 15. és 3. hadseregekkel, a 16. hadsereg és Mosyrs-i csoport feladata volt ezen főtámadás tehermentesítése. Első támadási cél: Hermanovice—Glebokie és Luck területe és onnan Wilno—Lida és Baranowice vonalának elérése, kettős átkarolással. A támadást július 2-án indítják meg. A déli résznek a főtámadással egyidejűleg a Sulcz folyón átkelve kell a szemben álló lengyel erőket lekötönni.

Pilsudsky elhatározása, midőn az oroszok északi arcvonalának gyülekezését látta, az, hogy az északi erőit a déliekkel egy magasságba vonja vissza, a régi német állások vonalába és ezzel megrövidíti az arcvonalat. Védelemben feltartóztatja az ellenség támadását, egy ütőképese csoportot szervezve, az ellenséges támadás erőssége szerint megfelelő térben és időben rajtaüt a szovjet haderőn. Két szárnyán az északi csoportjánál hadászati tartalékokat képez.

Az oroszok az északi döntő szárnyon számbeli leg túlsúlyban vannak: 30.000 főnyi lengyelrel áll szemben mintegy 60.000 főnyi orosz. Ilymódon az oroszok a hatékonyan erős jobbszárnyképzéssel egy hatalmas kanyarodást akarnak végrehajtani, hogy a lengyel erőket döntően megverve, beleszorítsák a Prypetj-mocsarakba, miáltal szabad az út a fővárosig. Hasonló gondolattal, mint a hat évvel azelőtti Schlieffen-féle lekanyarodás, mely a marne-i csatához vezetett, itt is gyorsan, rajtaütésszerűen kellett a támadást megindítani és folytatni, hogy a lengyeleket meglepve, fokozatosan szorítsák délnyugat felé. Természetes, ennek a gyors ütemben végrehajtott kanyarodásnak az lett a következménye, hogy a csak gyenge erőkkel összekötött orosz északi és déli arcvonal elszakadt egymástól, a kettő között hézag keletkezett, amelybe kedvezően kínálkozott az alkalom, hogy már a megszervezett ütőképese lengyel csoport beletámadjon és összedöntse az orosz főtámadást. Ahogy a marne-i csatában a harcból már kivont két német hadtest hiányzott, az orosz főtámadás összeomlásakor, a Varsó elleni támadáskor is a déli orosz erők hiányoztak a döntés helyéről. Amidőn a lengyel ellentámadás megindul, az északi orosz erők gyors lekanyarodása következtében megszűnt összeköttetés felvételére kirendelt erők elkésve érkeznek, beavatkozni már nem tudnak. Amúgy is a mocsaras Polésia és a híradó eszközök hiánya lehetlenné tette a két csoport együttműködését. A két arcvonal iránya pedig 90°-ban tért el egymástól. Ugyanis

a déli erők főtámadása egy későbbi parancs folytán Lemberg ellen irányul, hogy ez utóbbit elfoglalva, Ukrajnát az oroszok forradalmasítsák. A „szuronyok hegyén exportált forradalom“ tehát megbosszulta magát azzal, hogy a hadászati helyzetet keresztvező politikai cél erősebb ok volt akkor, amidőn a döntés helyén összpontosult erők egymagukban gyengék voltak ahhoz, hogy a hadicélt elérjék.

A július 4-én meginduló orosz főtámadás a lengyelek fokozatos visszavonulásával végződött. Az augusztus 3-ig elért helyzetet a 2. sz. vázlat mutatja.

V. Lengyelek visszavonulása a Visztuláig; az oroszok terve Varsó bevételére; a lengyel ellentámadás terve, a varsói csata.

Július végével az orosz tervnek az a része, hogy Varsóig eljussanak, tehát sikerült. A lengyelek nem tudnak ellenállni az orosz északi erők nyomásának és fokozatosan vissza kell vonulniok. Grodnó július 19-i bevételét után az orosz fővezérség elrendeli a Nyémen-en való átkelést és Varsó bevételét. A déli arcvonalon levő erők Budienni lovas hadseregének támogatásával átlélik a Goryn folyót, a lovashadsereg elfoglalja Rownót, melyet a lengyelek elkeseredett küzdelem után negyednapra visszazereznek, Budiennit délnek dobják vissza. Az északi erők a Nyémen-en való átkelés után augusztus 3-án nagyjában Osztrolenka—Ostrov—Kosov—Drohycyn—Biala—Wlodava vonalát érik el. Ugyanekkor kapja a déli hadseregcsoport azt a feladatot, hogy Budienni Lemberget két oldalról megtámadva foglalja el, a 12. hadsereg Kowel, a 14. hadsereg pedig Tarnopol felé nyomuljon elő.

A lengyel hadvezetőség látja az orosz északi erőknek gyors térnyerését és Varsó veszélyeztetett helyzetét és azt, hogy Lengyelország sorsa a Visztula mellett fog eldőlni. Ezért elhatározza, hogy az ukraj-

nai arcvonalát meggyengíti azáltal, hogy átcsoportosítva déli erőt, onnan fokozatosan erőket von el és az északi részhez tolja át. Tehát sorsára hagyja a galíciai részt, a döntés helyére vonja össze az összes nélkülözhető erőit. Határozott támadási terv még nem alakult ki, annak ellenére, hogy Trockij már augusztus 12-én parancsot ad az orosz északi csoportnak arra, hogy Varsót „a legrövidebb idő alatt“ foglalja el.

Az orosz helyzetmegítélésből világosan látszik, hogy tisztában voltak azzal, hogy a lengyelek Varsó védelmére délről erőket vontak ki és főerőiket Ciechanow—Modlin—Varsó körzetében csoportosították, a hadműveleteiket pedig a széles, sebes és nehezen átgázolható Visztulára támasztották. Hogy egyesített támadást intézzenek Varsó ellen, az erőiket meghaladó feladat lett volna, ezért kihasználják azt a nagy helyzeti előnyt, amely jobbszárnyukon adódott. A Keletporoszországra támaszkodó orosz erők jobbszárnyán ugyanis az orosz 4. és 15. hadsereg állt a lengyel 5. hadsereggel szemben, mely utóbbit — ha a túlerő Modlin irányában lekanyarodva visszazsorít a Visztulán — a Varsó körül csoportosuló lengyel erőket hátba támadhatja. Másrészt meg volt e hadműveletnek az az előnye is, hogy elvágva a franciáktól már megindult lőszerszállítványok összekötő vonalát, a gdansk-i folyosót, a lengyel nemzetet még válságosabb helyzetbe sodorta volna. Az orosz fővezérség tehát helyzetmegítélésére alapozza támadási tervét: az északi hadseregcsoport Thorn irányában biztosítva, észak felől áttöri a lengyel balszárnyat, átkel a Visztulán és a Varsó körüli lengyel erőket hátbatámadja, elfoglalja Varsót. A déli rész ezalatt Lublin irányában nyomul elő.

E terv alapján adja ki augusztus 8-án az intézkedéseket a támadásra az északi arcvonal parancsnoka. A támadás augusztus 14-én indul. A lengyel haderő veszélyeztetett szárnya ellen orosz részről tizennégy lövészadosztály és a III. lovashadtest nyomul elő.

Pilsudsky augusztus 2-án eddigi főhadiszállásáról, Chelm-ből Varsóba érkezik, ahol a teljes tanácstalanságot és kishitűséget találja. Az orosz betörés réme, a sikertelen békekísérletek megülték a város hangulatát. Már ott várja Weygand tábornok, a francia vezérkar későbbi főnöke, mint a kiküldött antant katonai bizottság műszaki tanácsadója. Pilsudsky felajánlja az együttműködést, amit ő, hivatkozva arra, hogy nem ismeri a lengyel hadsereg teherbíróképességét, visszautasít. Tehát Pilsudsky maga lát hozzá, hogy hazáját megmentse. Érzi, hogy népének sorsa fordulópontjához jutott, a legcsekélyebb késlekedés és hiba a lengyel seregek végső vereségét, Varsó elestét és ezzel együtt újra a rabságot, Lengyelország és Európa forradalmát, a nyugati civilizáció bukását jelentené. Személyes tekintélyének és nagy egyéniségének varázsára megmozdul a lengyel nép. Önkéntesek ezrei sietnek zászlaja alá, mert mindenki érzi a sorsdöntő órákat, de egyúttal bizakodó reménységgel tekint fel rá, mint az eljövendő lengyel szabadság bajnokára. Augusztus 5-én éjjel a Belveder-

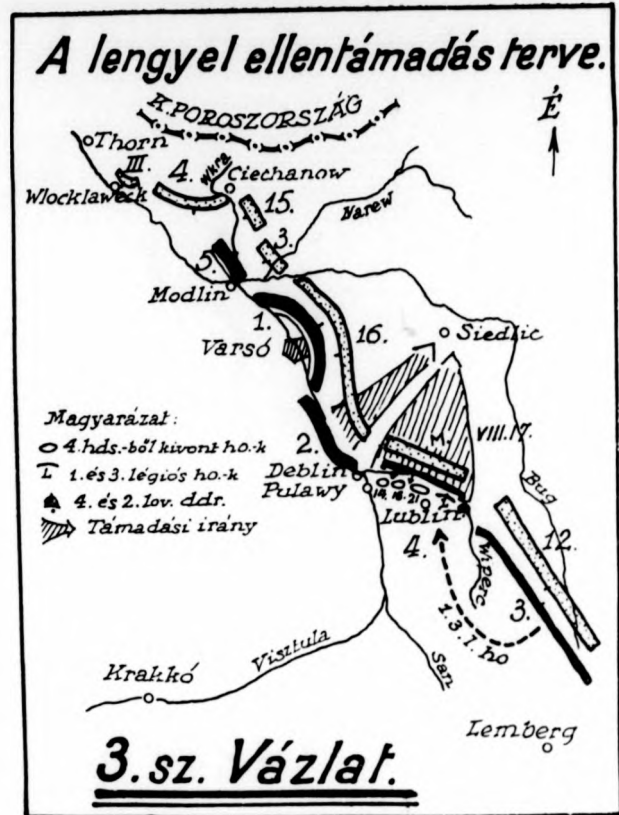
ben, anélkül, hogy haditanácsot hívott volna egybe, megtervezi az ellentámadást.

Helyzetmegítéléséből rájött, hogy a Varsó körül csoportosult erőit gyengítenie nem lehet, mivel az orosz nyomásnak nem tudnának ellenállni és Varsót fel kellene adni. Látja az orosz északi erők elszigeteltségét, tehát egy erélyesen képzett csoporttal kedvező időben és térben akarja az elszigetelt orosz arcvonalat megtámadni és felsodríteni. Ezt a támadást sem Modli, sem pedig Varsó irányából, ahol a lengyel zöm összpontosult, megindítani nem lehetett, mivel egy hatástalan arctámadássá fejlődött volna. Kedvezően kínálkozott az oroszok oldalába az a hézag, amely a már említett okok miatt a 16. és 12. hadsereg között keletkezett és amelyet csak a gyenge Mozyrs-i csoport leplezett. Ez irányban végrehajtandó hatásos támadáshoz viszont csak gyenge erő állt rendelkezésére. Ha a déli arcvonalból még erőket von el, nem számolva az ott bekövetkezendő eseményekkel, és ha az erők térben és időben ellentámadáshoz beérkeznek, a vállalkozás sikeres lehet. Ügyszintén, ha a főváros körül csoportosuló erőknek sikerül az ellentámadás megindításáig megakadályozniok azt, hogy az orosz főtámadó csoport a hátukba kerüljön. Pilsudsky latolgatva az eshetőségeket, józan megítéléséből és határozott, bátor elszántsággal ez utóbbi elhatározásra jutott. Tudta azt jól, hogy Varsó védelmében az összerő majdnem $\frac{3}{4}$ részének, melyet még hathatós tüzérség és repülő erők is támogattak, tulajdonképp passzív szerepet juttat és csak alig $\frac{1}{4}$ részének, öt és fél hadosztálynak juttatta a cselekvő szerepet, — másrészt azt is látta, hogy az ellentámadó csoport megerősítésére kivont erők még az ellenséggel izzó harcban állnak és nemcsak hogy le kellett válniok, hanem egy kockázatos oldalmenetet kellett végrehajtaniok a Wiperz mögött tervezett 150—200 km-re levő készenléti helyig. Tervét mégis kockázatra alapítva, melyet maga is „hadászati lehetlenségnek“ nevez, később, *augusztus 8-án*, tehát kb. az orosz támadóintézkedésekkel egyidőben kiadja az ellentámadásra az intézkedést. (Lásd 3. sz. vázlatot.) Az ellentámadás megindítását *augusztus 17-re* tervezi.

A kölcsönös tervek alapján indul meg a döntő küzdelem, melyet a hadtörténelem „*varsói csata*“ néven ismer. Pilsudsky már 12-én elutazik főhadiszállására, Pulawy-ba és maga áll az ellentámadó csoport élére. A 4. hadseregből kivont 14., 16. és 21. hadosztályok és a 3. hadseregből kivont 1. és 3. légiós hadosztályok, melyeket jobbról a 4. és 2. lovashadsereg biztosított, egy nappal a támadás előtt már csoportosulnak a Wiperz mögött. Különösen a légiós hadosztályok, melyeknek parancsnoka Rydz-Smygly tábornok (a jelenlegi lengyel hadseregfelügyelő), tűnnek ki bámulatos teljesítményükkel.

Az orosz fővezérség még *augusztus 13-án* alárendeli a 12. és a lovashadsereget az északi erők parancsnokának, de a lovashadsereg Lembergért vív ugyanakkor elkeseredett harcot, a 12. hadseregnél pedig a parancs végrehajtását felfüggesztik. Döntően beavatkozni már idejük nincs.

Augusztus 16-án az oroszok északon mindenütt

Varsóhoz közelednek, de a lengyelek sorsdöntő küzdelemben kifejtett emberfeletti küzdelemükkel, valamint az orosz hadvezetőség és hadsereparancsnokoknak a helyzetről való tájékozatlansága miatt, azonkívül a 4. orosz hadsereg és a III. lovas hadtest sok időbe telő lekanyarodása miatt, az orosz támadás megakad.

Ebben a helyzetben indítja meg ellentámadását Pilsudsky *augusztus 16-án*, tehát egy nappal a tervezett időnél előbb, a Wiperz mögött készenléthehelyezett erőkkel. A lengyel támadás meglepetésszerűen éri a 16. hadsereg részeit, melyek fejvesztetten vonulnak vissza, magukkal rántva a 16. hadsereget és Mozyrsi csoportot. Pilsudsky a siker láttára távbeszélőn parancsot ad Haller tábornoknak, a varsói hídfőt védő erők parancsnokának, hogy csatlakozzék a támadáshoz. *Augusztus 17-én* már az 1. hadsereg jobbszárnya felveszi az érintkezést a 2. hadsereg balszárnyával és a közös erővel folytatott lendületes támadás elől az oroszok eszeveszett futásban menekülnek. *Augusztus 18-án* Pilsudsky az általános üldözéshez hadseregeiből üldöző csoportokat képez, amidőn már az északi orosz arcvonal összeomlása magával rántja a déli arcvonalat is. A gyors és erélyes üldözés eredményeképp *augusztus 28-ra* már általában Grodnó—Grobek—Brsec—Chelm vonaláig szorítja vissza az oroszokat, akik látva a helyzet reménytelenségét, még a visszavonulás alatt Rigában békét kötnek. A béke következtében a lengyelek elérték évszázados álmukat, a „*polonia restituta*“ elhalaványult csillaga egyszerre teljes pompájában ragyogott és bearanyozta egy sokat szenvedett nép új és jobb életet kezdő hajnalát.

ÁLLAMFORMÁK ÉS TÁRSADALMI IRÁNYZATOK A VILÁGHÁBORÚ UTÁN.

Írta: Székely Ákos akadémikus (II. főcsoport).

A világtörténelem eddig legborzalmasabb orkánja több mint másfél évtizeddel ezelőtt elült. A nagy világégésből embermilliók élete és töméntelen anyagi érték pusztulása árán új országok születtek, régi birodalmak omlottak össze, illetve zsugorodtak jelentéktelenné. Népek dobták el eddig hűséget hazudó álarccukat és csatlakoztak új hazához, jobb jövő reményében. Gazdasági rendszerek és társadalmi berendezkedések dőltek meg sokhelyt és új rendszerekkel, új elgondolások alapján igyekeznek a vezetőik népeiket a boldogulás útjára vezetni.

Új ösvényeken tapos tehát az emberiség százmillióinak lába, a régi rendszer hívei is kísérleteznek, de az útvesztőkben eligazodni nem tudunk, csak azt látjuk, hogy a világháborút követő nagy kavargásnak még koránt sincs vége és sejteni sem lehet, hogy milyen partokra vetődünk?

Mi az oka ennek?

A gazdasági válság és a társadalmi berendezkedés kevésbé tökéletes volta már a háború előtt is komoly és aggasztó kérdés volt.

A hadviselő államok anyagi és erkölcsi erejük végső megfeszítésével igyekeztek a háború mérlegét a maguk javára billenteni, a gazdasági és erkölcsi leromlás, a társadalom megbomlása még nagyobbá, egyes államokban teljessé vált, hiszen csak Oroszország területén több mint 20 millió km² területet borított el a vörös pestis.

A páriszkörnyéki békeszerződések alap gondolata és célja nem az volt, hogy az eddig egymást rontani akaró és gyűlölő ellenfeleket megbékítse, valóban igazságos békét hozzon létre, hanem hogy a háború befejezésekor fennálló hatalmi helyzetet örök időkre állandósítsa és a legyőzött államok, elsősorban Németország, állítsák helyre a győztes államok megbillett gazdasági egyensúlyát is. Olaszországot, bár szövetséges volt, kismizmizték, Oroszországot pedig teljesen magára hagyták.

A háború után minden állam igyekezett a gazdasági mélypontról felemelkedni és a meglazult társadalmi rendet helyreállítani. A győztes Francia- és Angolország, valamint több kisebb európai állam a régi rendszer alapján, a vörös forradalom végzős tobzódása folytán Ázsiába süppedt Oroszország, a győztesekhez számító, de a kijátszott, gazdaságilag, belpolitikailag teljes zűrzavart mutató Olaszország és a legyőzött, gazdaságilag, belpolitikailag és társadalmilag teljesen feldult Németország új gazdasági rendszerrel és társadalmi berendezkedéssel igyekeztek rendbe jönni.

A jelenleg uralmon levő rendszerek tehát: a régi rendszerű demokratikus-liberális irányzat, a faszizmus, a nemzeti szocializmus és a bolsevizmus.

A demokratikus-liberális rendszer a francia forradalom után hódított nagy tért.

A liberális felfogás azt mondja, hogy mindenki jogosult egyéni értéke szerint érvényesülni, az állami beavatkozás mértéke csupán annyi, hogy az egyéni érvényesülésre törekvők közötti összeütközéseket megakadályozza.

A demokratikus elgondolás szerint minden egyes embernek megvan a joga, hogy a maga sorsát irányítsa, az állam ügyeinek intézésébe beleszóljon és magára kötelező, a szükség szerint esetleg korlátozó jogszabályokat alkosson.

A demokratikus-liberális irányzat tehát a szabadság, egyenlőség, testvériség alapján állva abból indul ki, hogy a társadalom teljesen egyenjogú egyénekből áll és az állam legfőbb célja, hogy az egyesek boldogulását biztosítsa, azonban az állami korlátozás csak az elengedhetetlenül szükséges mértékre szorítható, vagyis: az állam van az egyénért.

Csak hogy az egyén tehetsége, szorgalma, érvényesülése, így munkájának értéke is különböző, aminek természetes következménye, hogy a liberális-demokratikus állami berendezkedés szükségképpen kialakítja a tőkés és munkások szemben álló osztályát. Előbbiek mindinkább magukhoz ragadják a termelés eszközeit, a nyersanyag-forrásokat, a gépeket és ezek birtokában, mivel a gépek mindjobban fölőlegessé teszik a munkásokat, az egyre szaporodó munkanélküliekből a tőkés nemcsak válogathat, hanem a munkabéreket tetszése szerint leszorítva, kiuzsoráztatja a munkást.

A liberális-demokratikus társadalmi rendszer tehát az idők folyamán éppen úgy elfajult, mint a középkor patriarchális feudalizmusa. Másfél század alatt e két összekapcsolt eszme nemcsak fejlődése fokát érte el, hanem — bár az ipar és kereskedelem hallatlanul fellendült — fejlődésében megállott, sőt egyenesen a társadalmat aláásó, bomlasztó hatású, önző kapitalizmussá vált.

Új oligarchia keletkezett éppen úgy, mint évszázadokkal ezelőtt. A különbség csupán annyi lett, hogy azelőtt a hatalom alapja a földbirtok volt, most a földbirtokon kívül a termelés eszközei, a nyersanyagok, a kőszén, petróleum, a sajtó és a megvásárolható pártok lettek.

Az új oligarchia éppen úgy irányítja az emberiség gondolatát, politikai nézetét, mint egykor a választó fejedelmek. Ebben az elfajult rendszerben a nép nagy tömegei legfeljebb a munkás vagy vásárló színvonaláig emelkedhetnek, s ebben a demokráciában a ráérőszakolt pártok szavazó alanyává válnak.

A nép évszázadokkal ezelőtt az „abszolút államhatalom”-hoz fordult oltalomért, így történt most is.

Az orosz nép a bolsevik diktatúrát ültette a saját maga nyakára, az olasz és német nép a nemzeti államhatalom abszolutizmusától várja a szociálisabb, az elnyomatástól megvédő világrend kialakulását.

A kapitalizmus és a demokrácia kinövésait más hatalom nem döntheti meg, mint csak olyan államhatalomnak az ereje, amelynek alakja a parancsuralom, lényege az államszocializmus.

Egészen természetes, hogy új gazdasági és politikai rendszerek ott keletkeztek, ahol a gazdasági válság, a tömegnyomor nemcsak a legnagyobb volt, hanem a hazug demokrácia és önző kapitalista rendszer segítségével remény sem lehetett a kibontakozásra. Ezek voltak: Oroszország, Olaszország és Németország. Természetes, hogy az új rendszer mindhárom országban diktatórikus alapon áll.

A bolsevizmus, a fascizmus és a nemzeti szocializmus forradalom útján jutott hatalomra. Eszközök merőben eltértek egymástól, de a lényeg azonos: a legfőbb cél az állam érdeke, az egyén van az államért, tehát a liberális demokrácia alapfelgondolásával merőben ellentétes.

Érdekes volna részletesen ismertetni mindhárom rendszert, de elégedjünk meg a lényeg és a fejlődés vizsgálatával.

A bolsevizmus több, mint 15 éve jutott uralomra. Marx és Engels elgondolásait kiméltelenül valósította meg s töméntelen vér árán mindent köztulajdonba vett. Mikor azután az elméletet a gyakorlati térére kellett átvinni, kiderült, hogy az az élettel merőben ellentétben áll és megvalósíthatatlan. Ekkor a próbálkozások kora kezdődött, több-kevesebb engedményt tettek a marxi gondolat rovására s közben a hatalom a régi nemzetközi alapon álló vezérek kezéből mindjobban az új, ázsiai típusú vezérek kezébe került. Lenin meghalt, Trockij száműzetésben bolyong. A nemzetközi proletár és zsidó kezekből még vadabb, de inkább nemzeti és tehetségesebb fajtájú vezetők ragadták meg az orosz nép gyeplőit, tatárok és gruzok, kik világpolitikai okoknál fogva is az ázsiai nacionalizmust élesztetik.

Sombart Werner írja, hogy a bolsevizmust a zsidók találták ki, a tatárok valósították meg és a szlávok azok, akik eltűrik.

Az orosz kommunista vezérek eleinte az egész világot akarták forradalmasítani és kommunistává tenni, mert el sem tudták hinni, hogy a művelt nyugat keresztény államai megtűrjék az állandó üszköt. Mikor azután látták, hogy nem törődnek velük, sőt hajlandók még üzleti kapcsolatokat is létesíteni, a súlyt arra vetették, hogy uralmukat otthon alapozzák meg és míg ez megtörténik, őket külső támadás ne érje. Az orosz vezetők egyetlen és legfőbb vágya a „biztonság“, a „sécurité“ lett, mint Franciaországé, hogy nyugodtan valósíthassa meg hatalmas gazdasági terveit, de legalább is nyugodtan kísérletezhessen, míg a helyes rendszert el nem találja, továbbá, hogy Keleten szabadabb keze legyen. Ezért tárgyal és köt meg nem támadási, sőt kölcsönös segélynyújtási szerződéseket Nyugat kapitalista államaival. Ezáltal kettős célt ér el: nyugati irányból biztosítja magát, sőt csápjait a csehszlovák állammal kötött egyezmény eredményeként messzebbre tolja előre, mint valaha.

Kétségtelen, hogy alkalmas pillanatban újra nyugati irányba fordul, mert a pánszláv gondolat

ma egy árnyalattal sem gyöngébb, mint a cárizmus idejében volt, sőt még erősebb.

Ez annál is inkább veszedelmes a jövőre, mert hovatovább enged a merev marxista elvekből, bizonyos mértékben már eltűri a magántulajdont és a tőkét is engedi fejlődni, ha még igen szűk korlátok között is.

A fascizmus rendszere fejlődött ki még eddig a legjobban s mutatott kézzelfogható eredményeket.

A fascista eszmetan szerint az egyén van a társadalomért, nem olvad azonban abba bele, egyénisége nem szűnik meg teljesen, mint az orosz társadalmi rendszerben, hanem csak alárendeli magát a társadalomnak, hogy az célját elérje.

Ahhoz, hogy valaki saját énjét a közérdeknek teljesen alárendelje, rendkívül fejlett és igen erős nemzeti érzés és faji öntudat szükséges.

Ilyen erkölcsi alap csak akkor létesülhet, ha a gazdasági élet zavartalan, az állam minden tagja vagy legalább is túlnyomó része boldogul.

A fascista állam célja a közérdek. Nincsenek kiváltságos osztályai, mindenkinek megvan a maga feladata, amelyet be kell töltenie.

A fascista kormányzat biztosítja a termelés zavartalanágát. Védi a munkást a tőke kizsákmányolása ellen, de nem a munkás kedvéért, boldogulása végett, hanem azért, mert így kívánja ezt a termelés zavartalanága, az állam érdeke. Ugyanez okból védi a tőkét is a munkások túlkapásaival szemben, nehogy a tőke elsorvadjon és a termelés csökkenjen, kiváltkép megakadjon.

Bizonyos, hogy mindez az egyéntől nagy áldozatokat kíván, amit csak erős nemzeti és faji öntudat képes elérni.

A nemzeti és gazdasági problémákat a fascizmus nemzeti szindikalizmussal oldja meg.

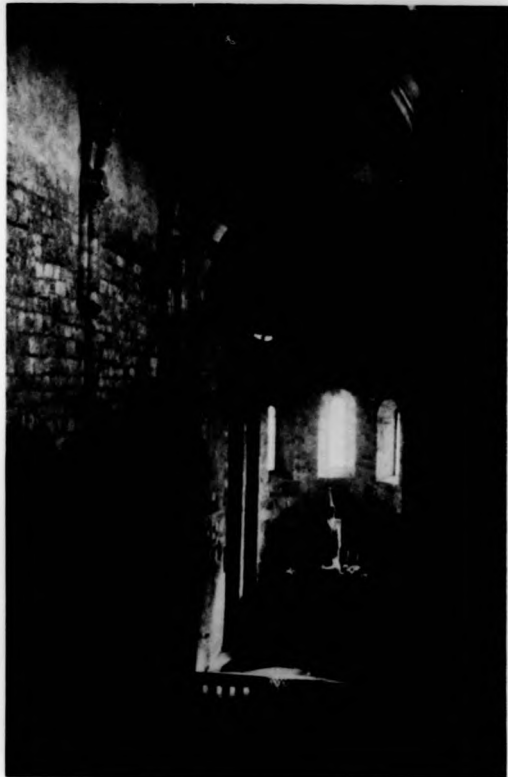
A szindikátusok a munkásnak mindazt az előnyt nyújtják, mint amit a szakszervezetek, sőt többet annál, ugyanis a szakszervezetek csak a munkásosztály, tehát a gazdaságilag gyenge társadalmi réteg támogatását élvezhetik, a nemzetközi külföldi támogatás még ennél is kevesebb, — a nemzeti szindikátus ezzel szemben az államhatalom oltalma alatt áll.

A munkás és munkaadó közötti viszonyt, a termelés zavartalanágát a „Carta del lavoro“ törvény rendezi. Alapgondolata az, hogy a munka nem jog, hanem kötelesség, a termelés zavartalanágát biztosítani kell és az nem függhet sem a munkástól, sem a tőkétől. Nincs sztrájk, de munkáskizárás sincs.

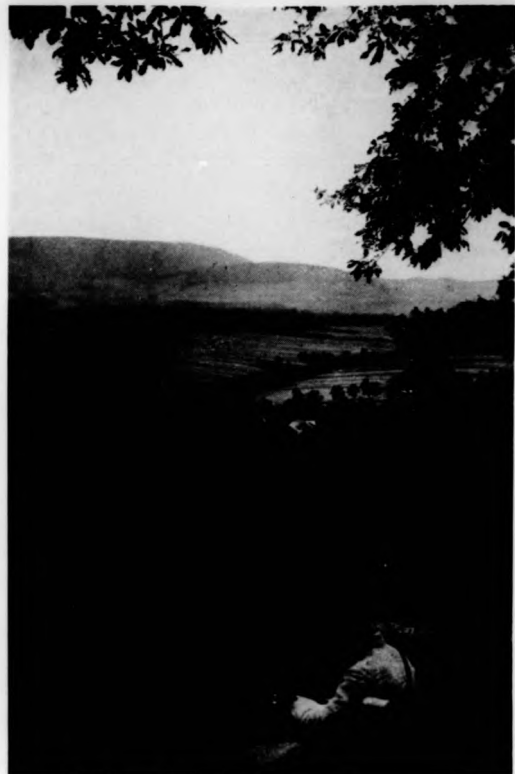
A fascizmus az állam érdekét tartván szem előtt, a végrehajtó hatalmat nemcsak függetleníti a törvényhozó hatalomtól, hanem annak valósággal fölé helyezze. Ezáltal éri el azután, hogy a törvényhozó hatalom olyan jogszabályokat alkot, amely mindig az állam érdekét tartja szem előtt.

A nemzeti szocializmus kevésbé kiforrott és megállapodott még, mint a fascizmus, de az alap itt is az erős faji érzés, a cél a faj, az állam érdeke.

A nemzeti szocializmus elismeri a magántulajdont, a foglalkozás szabad választását, az öröklés jogát, de az állam mindezen jogokat korlátozhatja,

Jáki templom.

Parádi táj.

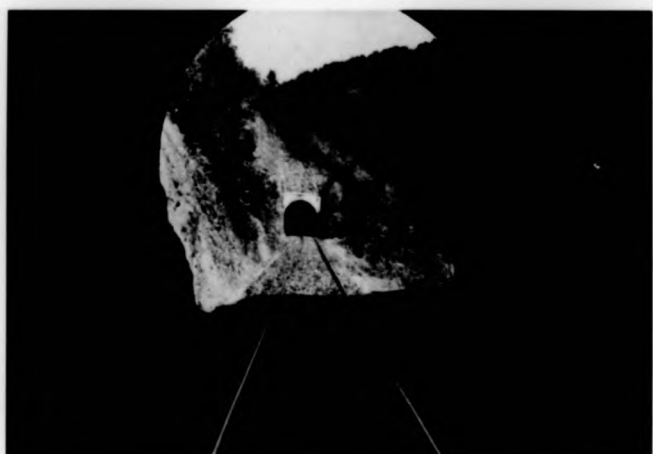
Hullámzó Balaton

Naplemente a Balatonon

Szántás Bélapátfalván.

Alagút Eger—Bélapátfalva között.

Szentgyörgyvári STIRLING LÁSZLÓ ezredes felvételei.

sőt megszüntetheti, ha ezeket az illető nem a köz érdekében hasznosítja. A termelés és fogyasztás nincs korlátozva, de a forgalom az államhatalom kezében van s így a kereskedelmet döntően befolyásolja. Az állam korlátlan úr pénzügyi téren is.

Hogy mennyire faji alapon áll, bizonyítja a nem árja, kivált a zsidókkal szemben tanúsított eljárás, továbbá a vallási téren tett közismert intézkedések.

Mindenesetre igen helyes, hogy a háborús érdeket elismeri és méltányolja.

Azt látjuk tehát, hogy az olasz, német, török, sőt újabban az orosz parancsuralomnak is közös jellemvonása az erős faji jelleg.

Az olasz fascizmus inkább hatalmi jellegű, mint gazdasági és az olasz nép természeténél fogva inkább világnézeti, mint szociális áramlat. Az olasz nép indult meg Európában először a nemzeti kollektívizmus útján, ő volt az úttörő, az eszme-alapító.

A németek az olasz eszmét nemzeti sajátosságaiknak és különleges helyzetüknek megfelelően átalakították gazdasági és szociális vonatkozásokban is. Ez az átalakítás érthető, mert a nemzeti szocializmusnak sokkal szövevényesebb viszonyokkal kellett számolnia.

Az olasz nép vallás tekintetében egységes és a győztes államok közé tartozván, a fascista forradalom külpolitikai beavatkozásától menten valósíthatta meg céljait, jutott uralomra, míg Németországban vallási tekintetben is megoszlik és külpolitikai be-

avatkozással, de legalább is erős nyomással kellett számolnia.

Bizonyos, hogy a nemzeti szocializmus roppant eredményeket ért el nemzetközi téren: Németországot hatalmi tényezővé tette, de mindenesetre rendkívül nagy érdeme, hogy a kommunizmus nyugati irányba való terjedésének véget vetett.

A liberális-demokrata rendszer kiélte magát. Azok a nemzetek, amelyek ebben élnek, nem haladnak, míg az új rendszerekben élők előretörése és hatalmi súlyának növekedése elvitathatatlan.

Hogy hova fejlődnek az új rendszerek, nem lehet tudni. Lehet, hogy talán hamarabb kiélik magukat, mint a liberális-demokratikus rendszer, de az is lehet, hogy megtalálják azt az utat, mely a boldoguláshoz vezet és kiépítik azt a gazdasági és társadalmi rendszert, amely aránylag és viszonylag a legjobb. Ez utóbbi lehetőség azért is lehetséges, mert a parancsuralomnak szabad keze van, császármetszést is végezhet gyorsan, ha szükséges, ezzel szemben a régi rendszer alapján álló államokat inkább köti a hagyomány, a parlamentáris berendezkedés.

Az az egy bizonyos, hogy Európa népei új, kollektív korszakot igyekeznek felépíteni, melyet új középkornak is nevezhetünk.

Ezek volnának a legfontosabb változások politikai, gazdasági és társadalmi téren. Hogy az új rendszerek közül melyik és hol éri el a megfelelő állapotot, azt ma még megmondani nem lehet.

FORRÁSMUNKÁK: *Reventlav*: Nemzeti szocializmus. *Makkai*: Germánia új utakon. *Erdős*: Anno Diecimo. *Kayser*: A fascizma testületi állam.

JAPÁN ÉS A TÁVOLKELETI KÉRDÉS.

Irta: Palla Vidor akadémikus (II. főcsoport).

A kérdés fontosságát talán mindennél jobban az alábbi kis összehasonlítás fogja mutatni.

A lakosság száma:

1870	Japán	30	Kína	350	U. S. A.	40	millió
1935	Japán	100	Kína	480	U. S. A.	125	millió

A három nagyhatalom népessége tehát az utolsó 65 év alatt 420-ról 705 millió emberre növekedett. Ezeknek a néptömegeknek az összeütközése és az életterületükért való létküzdelmük elkerülhetetlennek látszik.

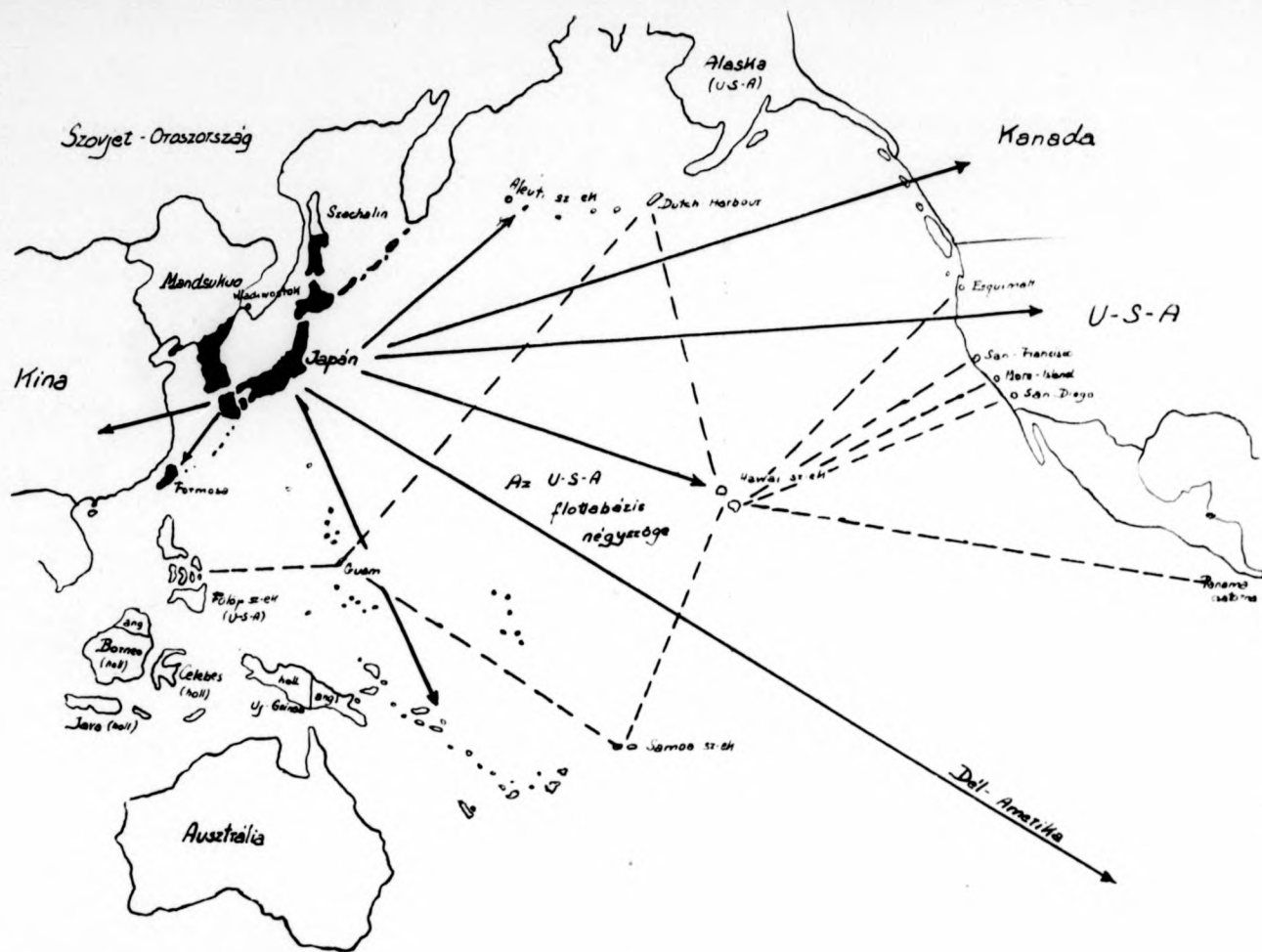
I. A GEOPOLITIKAI HELYZET.

Japánban a túlnépesedés kérdése a legégetőbb; évi 1 millió emberrel szaporodik ez a már úgyis túlsűrűn lakott ország (átlag 170 ember km², a síkságokon 1000 ember km²). Az industrializálás a termelési és kiviteli lehetőségek teljesen ki vannak merítve és máris túllépi a normális határt (minimális éhbérek — dumping). Az államnak nincs és nem lehet más választása, mint a terjeszkedés vagy a népességszaporulat megállítása (terjeszkedésnek külső állam részéről való meggátolása = háború).

A terjeszkedés két irányban lehetséges: a tenger vagy a szárazföld felé. Egyszerre mindkét irányban terjeszkedni nem lehet, az ellenállások egyszerre való leküzdésére a szigetország nem elég erős; marad tehát az egymásutáni sorrend...

Ma a szárazföldi terjeszkedés jóval könnyebbnek látszik, mint a tengeri; mert szinte lehetetlen a terjeszkedést az U. S. A. birtokában lévő Hawaii- és Fülöp-szigetek, az angol Ausztrália, Új Guinea és Új Zeeland vagy akár a francia Indokina felé folytatni.

Előtérbe kerül tehát az ázsiai kontinens, elsősorban is Kína és Mandzsúria. Erre mutat a japán szárazföldi haderő fokozott fejlesztése és az U. S. A. felé inkább védekező irány, amikor is az anyaország hátvédelmét egy körülbelül 1 millió tonna hadiállományú hajóhad jelentené. Sajnos, a természet egyáltalában nem kedvez a mandzsuföldön a meleg tengerhez szokott japán telepesnek. Mandzsúria ma Jehol-al együtt 1¼ millió km², km²-ként kb. 100 embert képes eltartani, viszont lakossága csak 34 millió; tehát 70—80 millió embert képes még fel-

venni. Ebből a 34 millióból 6 millió a mandzsu, $1\frac{1}{2}$ millió a koreai, $\frac{1}{4}$ millió a japán, a többi pedig mind hihetetlen vándorlással beözönlött és földhöztapadó kínai. A kínai telepes sokkal jobban bírja az éghajlatot, edzettebb, szívósabb és igénytelenebb a japáninál, úgyhogy ezen a téren végzetesen kiszorították a japánokat (1905—1935-ig bevándorolt 21 millió kínai, 250.000 japánnal szemben, holott Japán erőszakosan telepített!). A szovjet elég vakon Mandzsúriában csakis a japán befolyás ellen küzdött és nem vette észre azt az óriási veszélyt, melyet ez a 21 millió bevándorolt kínai jelent.

Japánnak egy elkövetkező háborúban okvetlenül szüksége van Mandzsúria nyersanyagaira, nélkülük nem képes önellátásra. Ezzel, vagy enélkül az önellátás nélkül, áll vagy bukik Japán. Nem hiába mondotta Japán meggyilkolt miniszterelnöke Inukai: Mandzsúria Japán életszála. Kína Mandzsúria nélkül is megél és úgyis meg van minden reménye, hogy Mandzsúria visszakerül hozzá. Japán részére viszont ez a világhatalmi fordulópontot, a távolkeleti egyeduralmi lépcső első fokát jelentette. Japánban ugyan számolnak azzal, hogy ezt az első lépcsőfokot egy későbbi japán-kínai együttműködés és kibékülés céljából Kínának visszaadják.

A távolkeleti európai gyarmatokban az európaiak egyre csak tért vesztenek, mindig több a lázadás, forrongás és önállósító törekvés. Nyitva áll Ja-

pán részére az a lehetőség, hogy vezető állama legyen sok rokon déltengeri maláj államnak. Lehetséges, hogy az ezért vívott háborúban elveszti majd szárazföldi területeit, épúgy, mint Anglia elvesztette franciaországi birtokait a norman királyok alatt. (Ezeknek azonban geopolitikailag *el kellett* veszniök, hogy Anglia a mai Angliává, a tenger királynőjévé nőhesse ki magát.)

A népesség szaporodásának meggátlását, vagyis a lakosság számának egyugyanazon a nívón való tartását főleg amerikai részről tanácsolják Japánnak, mert pl. Japánban 1736—1854-ig, tehát kerek egy évszázad alatt az összes szaporulat 1 millió volt (szigorú vallási szabályok, meghatározott számú gyermek). Japán erre viszont azt válaszolja, hogy éppen az U. S. A. volt az, amely erőszakosan tört 1856-ban utat Percy admirális ágyúival a japán elzárkózás falain; beplántálták, meghonosították Japánban a nyugatot, tehát most viselje a nyugat ennek a következményeit is.

Marad tehát kiinduló ponttul egy erőszakos beavatkozás a terjeszkedés további meggátlására. Honnan jöhet egy ilyen beavatkozás és ki elég erős ahhoz, hogy ezt végrehajtsa?

Szovjetország távolkeleti (Blücher) hadserege kb. 7 ho. + 4—5 lov. ho., összesen kb. 150.000 fő. Tekintve, hogy ezzel szemben Mandzsukuoiban 110.000 mandzsu és 130.000 japán katona áll, és azt,

hogy a szovjethadsereg térbelileg is meg van osztva, (Csita—Wladiwosztok.) 1500 km ellátása igen nehéz (egyetlen transziberiai vasútvonal), a mérleg erősen Japán oldalára billen, nem is szólva arról, hogy egy veszített háború a szibériai hátországból micsoda felfordulásra vezetne. Ez a magyarázata annak, hogy dacára a sok moszkvai háborús uszító beszédnek, a szovjet keleten mégis békepolitikát folytat.

A tengerentúlról jövő támadások ellen Japánnak kiváló helyzeti energiája van. Kamcsatkától egész Ausztráliáig félkör alakú, füzér formájú sziget-csoportok védik. Bárhol is támadjon ezeken keresztül az ellenség, erőit meg kell osztania, és így ki van téve annak, hogy a védő villámgyorsan összefogott erővel semmisíti meg szétszórott erőit. Csak két veszélyes rés mutatkozik Japán geopolitikai páncélján: Wladiwosztok (repülőgépek) és az északi szigetövön (repülőgépek, repülőgép-anyahajók, esetleg flotta) való támadás lehetősége. Úgy a japán, mint a szovjet katonáirók nem számolnak ebben az esetben a kiküldött repülőhad visszatérésével (ha az a lehető legnagyobb kárt okozza), mert ezáltal a hatótáv megkészenődik. Ez mindenestre a Clausewitz szerinti abszolút döntést kereső háború elve. Semmi esetre sem lehet ezt az irányt az U. S. A.-ban látni, ahol a felelős vezetők jóval óvatosabbak. Az Egyesült Államok ezideig még visszaretentek egy Csendesóceáni háború előidézésétől, bármennyire is szeretné ezt a szovjet; a legmeggyőzőbb bizonyíték erre az U. S. A.-nak a Fülöp szigetek önállósítására irányuló politikája.

Egyetlen egy mondatát sem hajtották végre Lenin végrendeletének Moszkvából oly pontosan, mint azt a tanácsát; „Kínát forrongásban tartani.“ Ez a 480 millió emberből álló népkomplexum forrongása (lásd Mandzsúria—Jehol—Shanghai) Japánra, amely az egyetlen biztos rendfenntartó távol-keleten, már majdnem emberfeletti feladatot ró. Elegendő lenne ez a forrongás arra, hogy az egész japán állam figyelmét elvonja és ide összpontosítsa; jóllehet ez az irány a népléleknek idegen és csak szükséges rossznak, egy a nép távolabbi jövőjét szolgáló őrszolgálatnak tekinti.

Ameddig a Fülöp szigetek az Egyesült államok birtokában vannak — és ez még legalább tíz év —, addig nem adhatják át harc nélkül a szigetcsoporthoz Japánnak, mert ebben az esetben tekintélyükön óriási csorba esnék. Az esetben viszont, ha Japán megtámadja őket, az amerikai hajóhadnak is meg kell támadnia a japán szigetországot, nem törődve annak messze előregázó támpontjaival.

Ha ez a csendesóceáni amerikai flotta (egyesteni az Atlanti-flottával nincs idő, mert Hawaii—Fülöpszigetek 9000 km, viszont Japán—Fülöpszigetek csak 3000 km!, tehát sietni kell) üres szénraktáraival a szigetország védelmére kiválóan alkalmas partja elé (egy nehezen elzárható rókalyuk sok kijáráttal) érne, kb 500.000 tonnával állna a 850.000 tonnányi japán hajóhad előtt. Az első összecsapás kimenetele beláthatatlan következményekkel járna, az egész világ állásfoglalására nézve; könnyen a támadó végzetes vereségévé fajulhat, távol annak had-

műveleti alapjaitól. Viszont belső forrongások előidézése, ami valószínűleg Koreában és Formozában be is válnék, könnyen visszafelé sülnetne el. (Fülöpszigetek, Hawaii!)

Egész biztos, hogy a washingtoni konferencia előkészületeikor nyilvánvaló lett, hogy egyrészt a japán szigetek megerősítése, (támpontok építése) az amerikai flottabázis négyszögön belül (Dutch-Harbour, Hawaii, Pago-Pago a Samoa szigeteken és Guam szigete), másrészt Japán mandzsúriai céljainak el nem ismerése, egyenértékű a háborúval. Ennek az alapján sikerült is a washingtoni konferenciát nyélbeütni (Japán mandzsú érdekeit elismerve és a támpontépítést megtiltva). Ezért nem épültek ki 1922 óta a japán csendesóceáni szigetek hadikikötők, éppúgy, ahogy semmisen történt a Fülöp-szigeteknek vagy Honkong megerősítésére.

De milyen gyorsan létesül egy ilyen támpont. Nem kell hozzá egyéb, minthogy egy, már a békében felmért szigetcsoporthoz egy pár tengeralattjáró, torpedó romboló és egy repülőgép anyahajó kikössön, követve néhány emberrel, lövegekkel és szeges dróttal megtömött hajótól; és rövid 24 órán belül úgy kiépítik támponttá a szigetcsoporthoz, hogy egy egész hajóhad foga beletörhet, még távol, a japán partok elérése előtt.

Jóval veszélyesebbek Japánra nézve az akár Wladiwosztokból, akár Dutch-Harbourból induló repülőhadak. Főként kiváló célpont a sziget „darázsderéka“, Kioto táján (90 km) és a Tokio körüli Kwanto síkságon összepréselt 11 millió ember. Hogy ezt a japánok milyen komolyan veszik, azt mutatják azok a nagyszabású légvédelmi gyakorlatok, amelyeket éppen ezen a vidéken évenként kíméletlen szigorral végrehajtanak.

II. Béke és hadicélok.

„Kell-e Japán ellen háborút viselni?“ ez az amerikai sajtó egyik legégetőbb kérdése; amelyre hol igenlően, hol nemlegesén válaszolnak. Követek utaznak telve jószándékkal Ausztráliából Japánba, Japánból Amerikába. Lawal Franciaország külügyminisztere „a béke öreként“ robot át Európán, hol körül ujjongva lármás sikerekkel, hol erőteljesen megrázott, de üresen maradt kezekkel térve haza. „Lesz-e háború?“ kérde aggódva Hollandia, 62 milliónyi malájára és állítólag elválaszthatatlan ausztrál-ázsiai sziget birodalmára gondolva, ahol a holland tőke fele az anyaországtól két óceán és két földrész által elválasztva, és csak igen gyengén védve, csábító célként lebeg a mindenkor legerősebb csendesóceáni állam szeme előtt.

Mert az ausztrál-ázsiai szigetek a hadicéljai az elkövetkezendő csendesóceáni háborúnak. Itt, ahol a szigetkoszorú a gyéren lakott Ausztráliából az embertől hemzseggő Dél-Keletázsia felé átvél, ahol az áhitott természeti kincsek arany, olaj, réz, ón, túlhalmozódnak, ahol a növényvilág mindent, ami az északi államokban hiányzik és amire azonban szükségük van: kaucsukat, gyapotot, pálmaolajat, rizst és szójababot megterem: itt, ahol a trópusi szigetek clyan idegen faj birtokában vannak, amely ott nem fej-

lódhatnak, holott barna és sárga százmilliók találhatnának helyet rajtuk, itt van a távolkeleti világpolitika célja. A felettük való uralom kérdése azonban az Amur, a Sárga-tenger, az Aleuták, és az amerikai flottabázis négyszögén belül dől el, ahonnan az összes erővonalak Japánban metsződnek.

Természetesen Hawaii (s ugyanez áll nagyban a Fülöp szigetekre is) Amerika számára bizonytalan pillér, nemcsak azért, mert ez a gyönyörű sziget-csoport vulkanikus talajon nyugszik, hanem azért is, mert itt van a földkerekség legziláltabb népkeveréke. Az eredeti maláji polinéziai nép 300.000-ről 18.000 főre csökkent. E helyett ott — eredetileg olcsó munkaerőnként becipelt — 150.000 japán, 30.000 kínai, 60.000 filippino és 50.000 mindenféle fajú és színű keverék hemzseg, egy vékony, fehér uralkodó réteg alatt. Akkor biztosabb horgonyzó talaj a ködös Aleuti szigetek, vagy Alaska, összehasonlítva a csábító trópusi szigetekkel, amelyek egész természetük szerint Kelet-Ázsiához és a déli tengerhez és csak hatalmilag tartoznak az U. S. A.-hoz.

III. Kína mint harctér és hadicél.

Egy, a ma Keletáziában számottevő államok közt netán bekövetkező szárazföldi háború esetében, attól eltekintve, hogy mi lesz a gyarmatokkal, két tényező fogja a háborút eldönteni: 1. a hatalmi csoportosulás Kínán belül, 2. Mandzsukuo.

Észak-Kína négy évszázadon át kipróbált államalkotó ereje úgylátszik most a kifáradás egy periódusába kerül. Ami ma egymás ellen küzd, az egyik oldalon Mandzsuria felhasználatlan életerejére japán acélvértbe öltözve, a másik oldalon pedig Dél-Kína újja szervező ereje. A játék tétje és a győztes zsákmánya pedig a Jang-ce völgye 300 milliónyi ember-tömegével együtt.

A mai Mandzsukuo megvan a tere, megvannak a természeti kincsei, adottságai és elegendő a szaporulata, hogy nemcsak a japán állam egy gyarmata, hanem egy eljövendő nagyhatalom alapja is lehessen. Éppen ebben rejlik a távolabbi jövő szempontjából a japán szárazföldi uralom főveszélye. Mert egy igazi békefejlődés oda fog vezetni, hogy az a 250.000 ember, amellyel ez az állam ma az önvédelmét ellátja, egy olyan hadsereggé és hatalommá fejlődik, amely csak addig tűr idegen urat maga fölött, amíg arra szüksége van. Láttuk Mandzsukuo népességeloszlását és láttuk, amennyire idegen az északi kontinentális fekvésű Mandzsukuo a japán telepesnek, annyira otthon érzi magát benne az észak-kínai. Ma Kínában a délkínai van a kormányrúdon és a maga rossz határmenti fekvésével képtelen volt idáig ezt az óriásbirodalmat rendben tartani, bármennyire is telve van alkotnivalóval. De ezt, egy erős egyéniség, vagy egy politikai irány megváltoztathatja és Kínából az ismeretlen X együtttható helyett egy elsőrangú tényező válik.

IV. A helyzet kulcsa.

Tehát — bármennyire is furcsán hangzik ez egy ilyen belső polgárháborúba keveredett és védetlennek látszó országnál „a helyzet kulcsa“ vagyis az, hogy a keletázsiai eurázsiai és csendesóceáni érdekelletéteknek békés vagy háborús következményei lesznek-e — Kínában van. Sikerül-e Japán kelet- és pánázsiai politikájának a kínai kultúra súlyos megsértése árán is vezetőszeréhez jutni? Vagy sikerül-e a szovjetnek — a jelenleg teljesen távolkeletre helyezett súlyponttal és sokszorosán biztosított közelkeleti és európai háttérrel — a közép- és távolkeletet a forrongás állapotából a fellángolás állapotába vinni és az ő steppe birodalmát félkör alakban körülövező abroncsot lepattintani és a tengerbe dobni. De akkor fellép az angolszász népek tragikus kettéhasadása, mert — akarva, nem akarva — Japán észak-kínai sorsa az angol birodalmat hatványozott mértékben Indiában utoléri. Anglia nem állhat az U. S. A. és a szovjet mellé, hacsak nem akarja hátsó és előindiai birtokait veszélyeztetni.

Csak ilyen szempontok figyelembevételével lehet megérteni Anglia tétovázó magatartását, állandó békéltető és közbenjáró kísérleteit Japán és az U. S. A. között. Meg lehet érteni, hogy Singaport miért építik elsősorban védelmi flottabázissá és hogy az egész biztonsági övrendszer Insulinde, Indokína és Malaya közt csak egy célt szolgál: a status quo fenntartását és a túlgazdag gyarmatok védelmét minden áron. Tehát Angliánál már szó sincs támadó és terjeszkedő szellemről, mint Japánál, vagy a szovjetnél.

Ma Japán szociális belső feszültségektől remegve, megkockáztatta egész közeljövőjének tétjét (Mandzsuria) és emberfeleslegét egyelőre egy tág hűtőtérbe akarja lebecsülni, ahol most kondenzálódik és lecsapódásaival egy telepítéspolitikai élet-halálharcba bocsátkozik Ázsia legnépesebb és legszívósabb fajtájával, a kínaiakkal és annak 4000 éves telepítési tapasztalataival. Bárki avatkozzék is a küzdelembe, akár a szárazföldről, akár a tengerről, az szembeszáll két erőnek nem is sejtett ellenállásával, amely erők ellene könnyen egyesülhetnek is.

Ez a mai dinamikai képe a távolkeleti viharmezőnek; a mostani fejlődése pedig el fogja dönteni Japán jövőjének és a csendesóceáni uralomnak kérését is.

FORRÁSMUNKÁK:

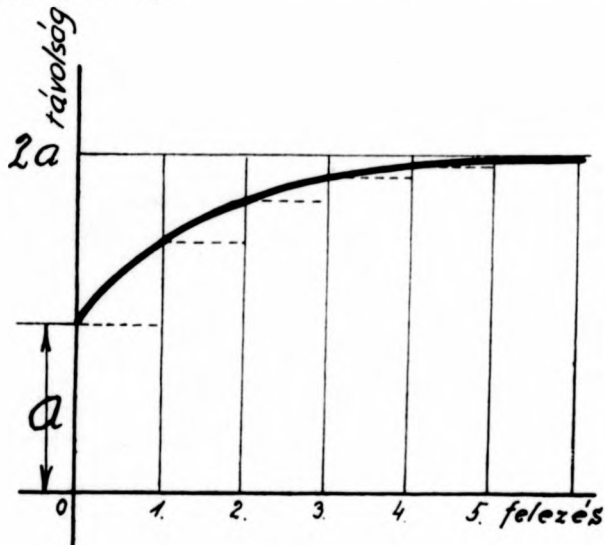
- H. M. v. Doemming: Was will Japan?*
- Karl Haushofer: Japan und die Japaner.*
- Dr. Josef Mürz: Landmächte und Seemächte.*
- The Japan Year Book.*
- Demény Pál: Az imperialista Japán.*
- Dr. Paul Oswald: Japans Entwicklung.*
- Ledermann László: A japáni ipari probléma.*
- Henry Casseville: Nankin contre Tokio.*

EXPONENCIÁLIS LEFOLYÁSÚ JELENSÉGEK.

Irta: Lányi Andor akadémikus (II. főcsoport).

A természet jelenségeit megfigyelve, azt tapasztaljuk, hogy azok lefolyása rendszerint exponenciális. Ide tartoznak főleg a folytonos szaporodás, a folytonos pusztulás jelenségei, valamint az energia továbbterjedése, növekedése, csökkenése. Lássunk néhány példát az előbb mondottak igazolására.

1. Ha adott „ a ” távolsághoz annak felét hozzáadjuk, ehhez az előbb felezettnek felét, és így tovább, akkor ez az összeg, ha az összeadandók számát a végtelenig növeljük, „ $2a$ ” felé fog közeledni. Eleinte hirtelen emelkedik az összeg, majd mindig lassabban közeledik $2a$ felé. Bármennyire növeljük is a tagok számát, összegünk sohasem fogja a $2a$ -t elérni, csak közeledni fog hozzá. Ábrázoljuk ezt a növekedést koordináta-rendszerben úgy, hogy az abszcisszára az összeadásokat, az ordinátára pedig az összeg értékeit mérjük. Exponenciális görbét nyerünk, amiből tisztán látható a jelenség exponenciális lefolyása (1. ábra.)

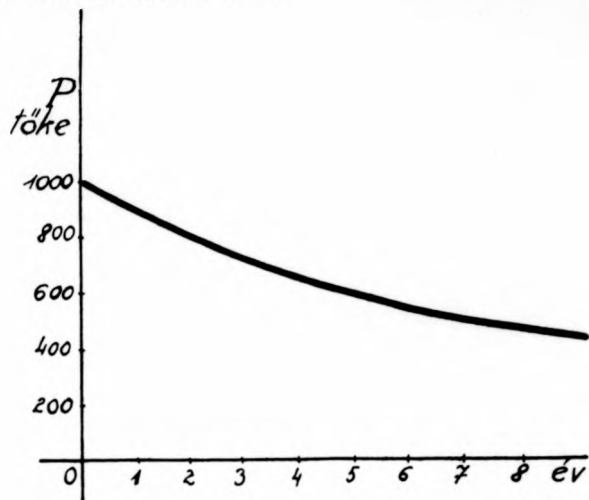

1. ábra.

2. Valaki 1000 P megőrzéséért évi 10%-ot kap. Tehát az első év végén a megőrzendő tőke már csak 900 P. A második év végén a tőke 810 P-re csökkent, és így tovább. A megőrzendő tőke 0 P felé közeledik, de azt még végtelen sok év múlva sem éri el. (2. ábra.)

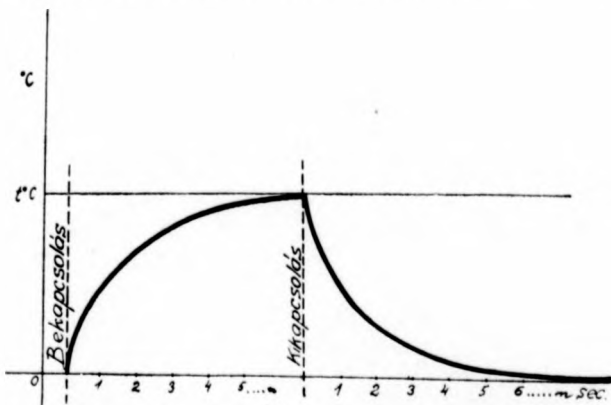
3. Vezessünk egy vezetéken át elektromos áramot, s legyen vezetékünk úgy méretezve, hogy az áram felmelegítse. A vezetéknek az áram állandóan ad át meleget, tehát a vezetéknek a hőmérséklete állandóan emelkedne végtelen magas hőfokra, ha sugárzás nem lenne. De vezetékünk állandóan hőt sugároz ki, mégpedig annál nagyobb mértékben, minél nagyobb a hőfokkülönbség a vezeték és a környezet között. Tehát minél magasabbra emelkedik a vezeték hőfoka, a felvett melegmennyiségnek annál nagyobb

része fordítódik sugárzásra, s annál kisebb része a vezeték hőfokának emelésére. Végeredményben a vezeték hőmérséklete egy határhőfokhoz fog közeledni, amit exponenciálisan közelít meg, de azt csak végtelen sok idő múlva éri el.

2. ábra.

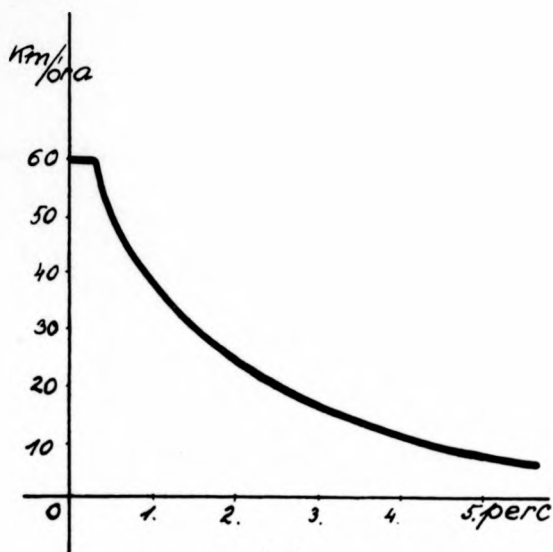
Most kapcsoljuk ki az áramot. A vezeték nem kap több melegmennyiséget, de a környezethez képest magasabb hőmérséklete van, tehát a sugárzás tovább folyik. Ezáltal a vezeték hőfoka lassan lejjebb száll, átadva meleget környezetének. Azonban minél lejjebb száll a vezeték hőmérséklete, annál kisebb lesz a különbség a vezeték és környezetének hőmérséklete között, tehát annál kisebb lesz a sugárzás, és annál lassabban csökken a vezeték hőfoka. Végeredményben a vezeték hőmérséklete környezetének hőfokára igyekszik lehűlni, azonban ezt csak végtelen hosszú idő múlva éri el. A hőfok emelkedése exponenciális, csökkenése szintén. (3. ábra.)

3. ábra

4. Fokozzuk fel egy gépkocsi sebességét 60 Km/óra. Ezután kapcsoljuk ki a motort, s hagyjuk a gépkocsit szaladni tehetetlenségénél fogva. Tekint-

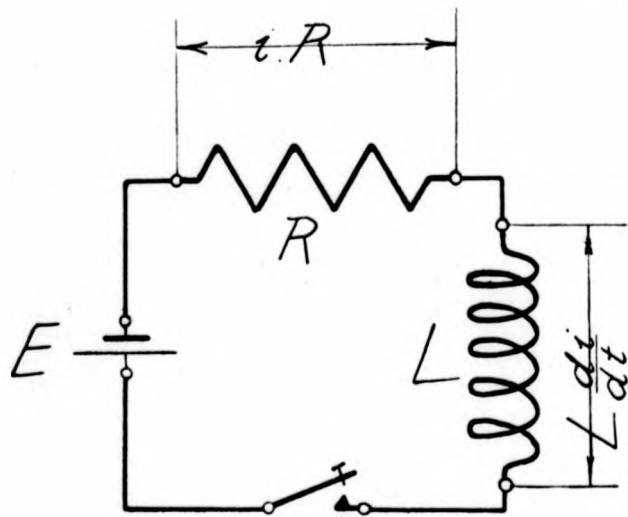
sünk el egyszerűség kedvéért minden belső súrlódástól s csak a légellenállás csökkentse a gépkocsi sebességét. Eleinte a nagy légellenállás miatt gyorsan csökken a sebesség. De minél lassabban gurul a kocsi, annál kisebb a légellenállás fékező hatása; mikor már alig van egy egész kis sebessége a kocsinak, már oly kicsi lesz a légellenállás fékező hatása, hogy alig mutatkozik. Így csökkennek együtt a sebesség és a légellenállás, úgyhogy elméletileg a kocsi sohasem fog megállani, azaz végtelen idő múlva áll meg. E sebességcsökkenés szintén exponenciálisan megy végbe. (4. ábra.)

4. ábra

5. Hasonló jelenség a rádióaktív bomlás is. A sugárzás is exponenciálisan csökken le, de sohasem szűnik meg.

6. Az önindukciós tekercs viselkedése a be- és kikapcsolás pillanatában az önindukció gátló hatása alatt szintén az áram exponenciális növekedését és

5. ábra.

csökkenését vonja maga után. (5. ábra.) A telep kapcsolószülsége a bekapcsolás pillanatában egyrészt az ohmikus ellenállást győzi le, másrészt a tekercs önindukciós ellen elektromos-erejével tart egyensúlyt.

$$E = i \cdot R + L \frac{di}{dt}$$

Így megkapjuk az áramjelenség lefolyásának differenciálegyenletét.

Megoldása:

$$E - i \cdot R = L \frac{di}{dt}$$

$$\frac{dt}{L} = \frac{di}{E - iR} \dots \dots \dots (-R)$$

$$-\frac{R}{L} \int dt = \int \frac{di}{i - \frac{E}{R}}$$

$$-\frac{R}{L} t = \log_e \left[i - \frac{E}{R} \right]_0^i = \log \left(i - \frac{E}{R} \right) - \log \left(-\frac{E}{R} \right) = \log \frac{i - \frac{E}{R}}{-\frac{E}{R}}$$

$$-\frac{R}{L} t = \log \frac{iR - E}{-E}$$

$$\frac{iR - E}{-E} = e^{-\frac{R}{L} t}$$

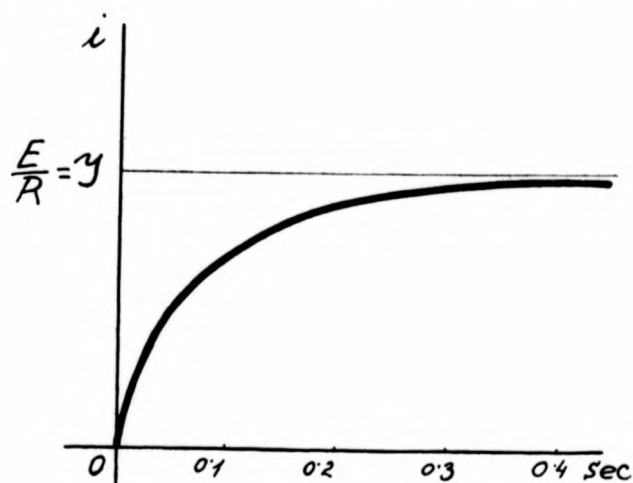
$$iR - E = -E \cdot e^{-\frac{R}{L} t}$$

$$iR = E - E \cdot e^{-\frac{R}{L} t} = E \left(1 - e^{-\frac{R}{L} t} \right)$$

$$i = \frac{E}{R} \left(1 - e^{-\frac{R}{L} t} \right)$$

$$i = I \left(1 - e^{-\frac{R}{L} t} \right)$$

Ugyanígy levezethető az áramnyitáskor lejátszó jelenség exponenciális lefolyása. Tehát az áram be- és kikapcsoláskor az Ohm törvénye által megszabott értékhez közeledik, de azt sohasem éri el. (6. ábra.)

6. ábra.

7. Nagyon érdekes a „Bábeli torony“ példája, ami azért dőlt le, mert az első téglák szilárdságát meghaladta a torony súlyának nyomása. A Bábeli torony felfelé exponenciálisan keskenyedve elméletileg végtelen magasra lett volna építhető. Ennek bizonyítását az érdeklődők Szily Kálmán: Mechanika Szilárdságtanában megtalálhatják. Az Eifel-torony, mely magasságával bámulatba ejti csodálóit, már exponenciális alakú.

8. Végül az energia tovaterjedését ismertetem a távbeszélő vezetéken. Legyen egyik távbeszélő állomásunkról kibocsátott áramerősség J , a feszültség az állomáson E . A beszédfrekvencia a vezeték mentén felemészthető a veszteségek miatt, a beszéd erőssége csillapodik, gyengül. Amíg a beszédáram intenzitása nagy, nagy a feszültségesés a vezeték mentén ($E = I \cdot R$), nagy az áramgyengülés a vezetékben. Minél kisebb az intenzitás, annál kisebb az $I \cdot R$ feszültségesés, annál kisebb az áramcsökkenés. Végeredményben az intenzitás, a beszéd erőssége 0-ra fog lecsökkenteni, de csak végtelen hosszú vezeték mentén, tehát végtelen messze kell mennünk a beszélőállomástól, hogy ne halljunk semmit. Természetesen ez csak elméletileg áll fenn, mert fülünk érzékenysége egy bizonyos határon túl már nem képes felfogni a nagyon gyenge hangot, de erősítő berendezésekkel sokkal messzebb mehetünk. A beszéd erőssége, azaz a beszédáram intenzitása tehát szintén exponenciálisan fog csökkenni a 0 felé, de azt sohasem fogja elérni. Mennyiségtanilag is igazolni fogom, hogy a beszédáram csökkenése valóban exponenciális.

A vezeték mentén előálló csillapodás 1 Km után az ú. n. kilometrikus csillapodás. Erről még nem tudjuk, vajjon lineáris, kvadratikussal vagy exponenciálisan lefolyású. Ha a vezeték kilometrikus hosszát l -el, a kilometrikus csillapodást β -val jelölöm, akkor a csillapodás l Km után, azaz az áram csökkenése $\frac{I}{I_1} = I_1 \cdot \beta$.

A folyton változó érték miatt csak differenciális értékkel számolhatunk, s így az áramcsökkenés

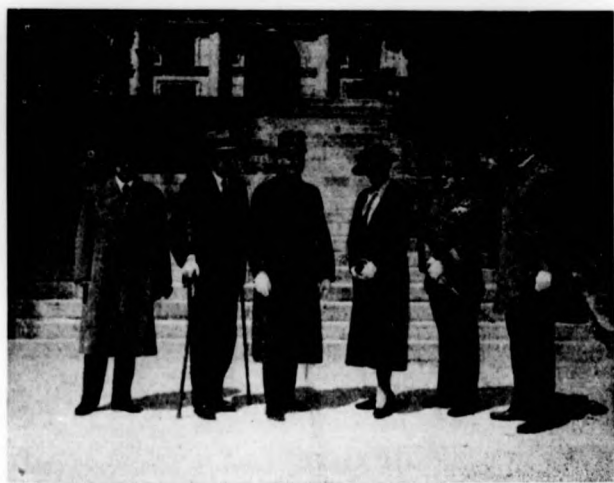
$$\frac{dI}{dl} = -I \cdot \beta.$$

Ez lesz az áramcsökkenés differenciálegyenlete.

Válasszuk szét a változókat $\frac{dI}{I} = -\beta \cdot dl$.

A csillapodás a távolsággal csökken, azért áll az egyenlet jobboldalán a negatív előjel.

Integráljuk az egyenlet mindkét oldalát; észre véve J_1 -től J_2 -ig, illetve 0-tól l -ig.

G. B. Buxton angol kapitány a Brit Tisztek Keresztény Uniójának képviseletében feleségével együtt meglátogatta a II. főcsoportot. (1935.)

$$\int_{I_1}^{I_2} \frac{dI}{I} = -\int_0^l \beta \cdot dl.$$

Az integrálást elvégezve $\left[\log_e I \right]_{I_1}^{I_2} = -\beta \cdot l$.

A határokat behelyettesítve

$$\log I_2 - \log I_1 = -\beta \cdot l.$$

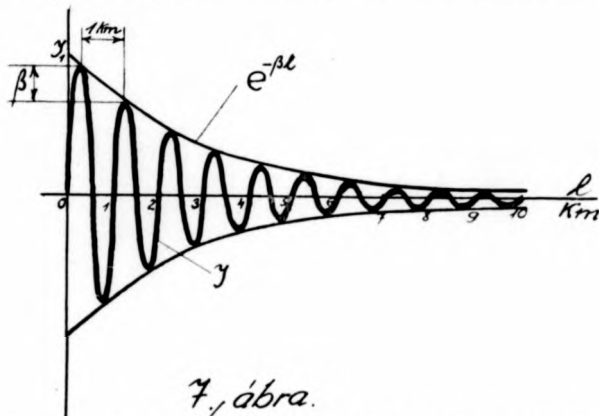
A logaritmusok különbségét hányadosná alakítva

$$\log \frac{I_2}{I_1} = -\beta \cdot l.$$

Alakítsuk hatvánnyá a logaritmust $e^{-\beta \cdot l} = \frac{I_2}{I_1}$.

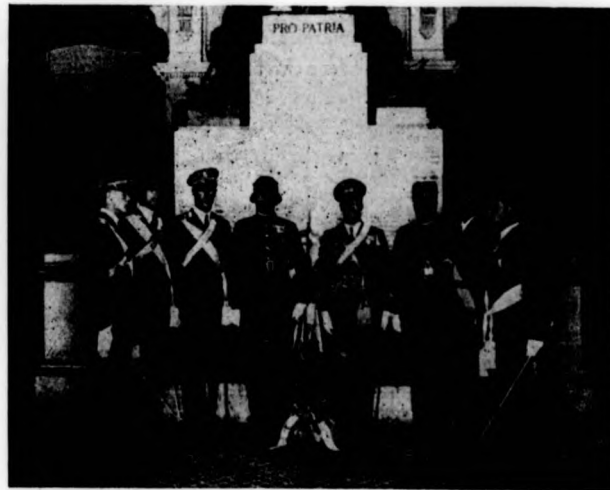
$$I_2 = I_1 \cdot e^{-\beta \cdot l}.$$

Tehát az ellenállásra exponenciálisan csökkenő beszédáram fog érkezni. A levezetésből és a mennyiségtani megfontolásból tisztán látszik a jelenség exponenciális volta. Természetesen itt az áram erősségnek csak burkológörbéjéről van szó. (7. ábra.)

7. ábra.

Hasonló megfontolás alapján levezethető a többi példában szereplő jelenség exponenciális lefolyása is. Ezzel tehát igazolva látjuk a közlemény elején kimondott tételt, mely szerint a természeti jelenségek zömének lefolyása exponenciális.

A nemzetközi „Európai öttusa verseny“ olasz résztvevői megkoszorúzzák a II. főcs. hősi emlékművét. (1935. július 10.) Harsányi felv.

A DUNA-TISZA-CSATORNA.

Irta: Gerédy Ernő akadémikus (II. főcsoport).

Hazánkban a vizek rendezésének hatalmas munkáját gróf Széchenyi István indította meg, mintegy 100 évvel ezelőtt. Mielőtt a kérdés tárgyalásába kezdenék, a Legnagyobb Magyar szavait idézem, aki 1845-ben, a „Jelenkor“-ban a következőket írja: „A tervezett duna-tiszai csatornavállalat végképi kitapo-gatása s minél előbbi életbeléptetése oly ügy, mely felett alig áll nagyobb pártolást és sürgetőbb elsőséget érdemlő bármi egyéb“; — majd máshol így folytatja: „Tegyetek meg mindent, hogy Budapest megszűnjék egy vak zsák lenni s ennek elérése végett a Duna vizét a hajózásnak és kereskedelemnek kinyitni kell.“

A VÍZIUTAK JELENTŐSÉGE.

A gazdaságilag előrehaladott országok azt igazolják, hogy amaz erőforrások közt, melyek képesek egy ország gazdasági életének fellendítésére, kétségtelenül a természetes és mesterséges közlekedési eszközökből alkotott hálózat foglalja el az első helyet. De példájuk azt is igazolja, hogy a különböző természetű közlekedési eszközök párhuzamosan fejlesztendők, hogy megosztott célok esetén mindegyik eszköz saját rendeltetésének megfelelően képes legyen ereje összpontosítására.

A vízrajzilag gazdagon tagozott ország víziutaiban találja meg a legolcsóbb szállítási útjait; de csak akkor, ha ezek tökéletesítésére, a természetes víziutak képezte közlekedési lánc-sorozatba összekötő láncszemeket — hajózható csatornákat — igyekszik beiktatni. Ilyen elvek alapján a közfegyelem a század-fordulón és a világháború előtti években a víziutakra kezdett terelődni. Ez a kor, főleg külföldön, a csatornaépítések kora.

Mindenütt nagyszabású tervek készülnek; mindazokon a helyeken, ahol a természetes víziutak (tengerek, tavak, folyók) között lévő vízválasztók áthágásra csak félig-meddig is alkalmasak, igyekeznek azokat egymással hajózható csatornákkal összekötni. Így születik meg e korszakban számos, méreteiben is impozáns és gigantikus csatorna.

A víziút a tömegszállítás eszköze; megfelelő csatornázással képesek leszünk a belforgalomban is oly anyagok nagy tömegeinek mozgatására, melyek nagy térfogatuk, de ehhez mért csekélyebb értékük miatt a vasútnak még mindig túl-magas és károsodás nélkül le nem szállítható tarifáit nem bírják elviselni és ezért a forgalomban csak túlságosan magas költségekkel mozgósíthatók.

A víziút és vasút közt tehát munkamegosztásnak kell létrejönnie, amelyen belül a víziút hivatva volna, hogy bizonyos tömegáruk szállításával tehermentesítse a vasutat.

A technika mai állása mellett teljesen módunkban van a folyóvizek előnyeinek kiaknázása. Ahol természetes víziutak vannak, ott azok szabályozásával létesítünk hajózható víziutakat; viszont ahol mesterséges csatornák válnak szükségessé, ott ezek létesítésével teremtünk olcsó víziutat.

A belvizeket összekötő csatornák száma, útvonala és milyensége bizonyos fokig kifejezője az ország gazdasági és kulturális értékének. Természetes azonban, hogy ennek a megállapításánál a csatornázásra alkalmas terep elengedhetetlen feltétel. Mert, hogy Svájcnak egy csatornája sincs, azt nem lehet a helvét kultúra és kereskedelem rovására írni. Spanyolországnak és Oroszországnak — néhány mederkiigazító átvágás kivételé-

vel — egy csatornája sincs, míg Hollandiának több a csatornája, mint az országútja. Olaszország déli részében a hegyek miatt nincs csatorna. Németországnak és Franciaországnak igen fejlett csatornahálózata van; a háborúelőtti években egymással versengve építettek csatornákat.

Magyarországon aránylag kevés a csatorna, és sok még a szabályozatlan folyómeder.

A DUNA-TISZA-CSATORNA SZÜKSÉGESSÉGE ÉS FONTOSSÁGA:

I. FÖLDRAJZI OKOK:

Magyarországon a nagyobb hajózható vízfolyások összeköttetésben vannak, mert mind a Duna vízgyűjtő területéhez tartoznak. E körülmény látszólag kedvező lenne a vízi szállítás kifejlődésére. Mindazonáltal a forgalom folyóinkon meglehetősen elmaradott. Ennek oka részint a szabályozatlanság; de folyóink elhelyezkedése is jelentékenyen akadályozza a forgalom fejlődését. Hajózható folyóink ugyanis hosszú darabon párhuzamosan haladnak, úgyhogy — bár egyesülési pontjukon összeköttetésben vannak — a forgalom mégis csak igen nagy kerülővel tud az egyik folyóból a másikba jutni. Pl.: a Duna budapest-gombosi és a Tisza szolnok-titeli szakasza több-száz kilométer hosszúságban halad párhuzamosan. Dacára annak, hogy a Tisza, mint víziút, nem sokkal áll a Duna mögött, forgalma mégis minimális, mert csak 600 km-es kerülővel érheti el a fővárost. Mivel forgalmunk főiránya nyugati, szükséges a párhuzamos folyószakaszok keresztcsatornákkal való összekötése.

Hajózható folyóink szabályozása csak kezdetleges stádiumban van; ezért fontosabbnak látszanék előbb ezek szabályozása, mint a csatornaépítés; s mégis a Duna-Tisza-csatorna oly fontos átvágás, mely nélkül még a jelenleg már szabályozott víziutaink sem használhatók ki.

II. KÖZGAZDASÁGI OKOK:

A csatornatervek mindenkor nagy megértésre találtak; ennek oka az, hogy az ország érdekeit képviselő fórumok belátták azokat a gazdasági érdekeket, melyeket a csatorna szolgál. Ezek az alábbiak:

1. Munkamegosztást teremt a víziút, a vasút és országút közt; ezt azáltal éri el, hogy forgalmában a tömegáru dominál.

2. Olcsó szállítást biztosít a tömegforgalom számára, oly anyagok tekintetében, amelyek éppen az Alföldön és a Tisza vidékén hiányoznak. Ezek a következők:

a) Kőanyag, melyben az Alföld igen szegény. Ez utak építésére szükséges; továbbá építőanyagok: téglá, mész, cserép, homok, cement stb.

b) Fafélék, ide értve a tűzifát, továbbá az ipari és gazdasági célokat szolgáló haszon-, építő- és hulladékfát. Az ezekkel való ellátás nagyrészt behozatal útján történik. A szállítását a víziút olcsóvá tenné.

c) Szénnek — külföldi tapasztalatok alapján — igen jelentékeny szerepe volna a csatorna forgalmában. Súlyához képest csekély értéke, gyors szállítását nem igénylő természete, nagy

GORONDY-NOVÁK JENŐ
akadémikus ceruzarajzai.

tömegben való szállíthatósága a szemet a víziút kiváló szállítmánya teszi.

d) Igen fontos a trágyafélék olcsó szállítása is. A trágya-ínség állandó baja az Alföldnek. Ezen olcsó trágyával lehetne segíteni, és pedig, az Alföld szikes talaját tekintve, elsősorban műtrágyával.

e) Takarmányanyagok. A Duna—Tisza-csatorna kiépítésével lehetséges lesz a takarmánytermelés aránytalanságainak kiegyenlítése és a feleslegek értékesítése.

f) Olcsó ipari nyersanyagok szállítása lehetővé teszi oly gyárak létesítését, melyek sok nyersanyaggal dolgoznak (cukorgyárak) vagy pedig olyan dolgokat termelnek, melyeknek súlya a szállítási költségekhez képest nagy (téglagyár).

3. A Tiszavidék felől irányuló forgalom főleg gabonane-műekből áll. A magyar gabonának, hogy versenyképes legyen, életszükséglet az olcsó szállítás. Víziút létesítésével megszűnhet az amerikai búza uralma, legalább is a nyugati szomszédállamokban.

4. A csatorna bizonyos jövedelmet is hoz; ez a csatorna-illeték (peage). Ez a csatorna befektetési tőkéjének kamatoztatására, karbantartásra és üzemi költségek fedezésére szolgál. A csatorna-vám akkora legyen, hogy a csatorna által nyújtott előnyöket ne csökkentse lényegesen és ezáltal a csatorna létesítésének tulajdonképpeni célját, a költségek óhajtott megtakarítását ne veszélyeztesse. A csatornavámnak alkalmazkodnia kell azonkívül a szállítandó árúk minőségéhez. A forgalom fellendülése esetén elérhető lesz az az állapot, amidőn a csatorna meghozza a befektetett tőke kamatait.

5. A szociális szempontok is megkívánják egy nagyarányú közmunka megindítását. A megépítendő csatorna több ezer embert foglalkoztatna éveken át. Ez, a munkanélküliség problémáját hosszú időre enyhítené.

A csatornához szükséges összes berendezés hazai műhelyekben előállítható. A pénz tehát az országban maradna és tulajdonképpen adók alakjában ismét visszajutna az államhoz.

Mindezekből látszik, hogy a Duna—Tisza-csatorna úgy közvetve, mint közvetlenül, jó befektetés lenne. Helyes gazdasági politikával előállhat az az állapot, amelyben a csatorna a saját tőkéjét kamatoztatná és így közgazdaságunk kiváló fejlesztő eszközt és állandó tőkét nyerne.

III. KATONAI OKOK:

A Duna a megcsontított Magyarországot két részre osztja. Ezt a két területet közlekedési szempontból 7 közúti és 3 vasúti híd köti össze. A forgalom ezeknek a hidaknak a területére van koncentráva.

Abban az esetben, ha az ellenség légi erejének sikerül a két egymáshoz közel fekvő budapesti vasúti híd szétrombolása, a vasúti forgalom csak kb. 200 km-es kerülővel, a bajai vasúti hidon át lehetséges a Duna két partja között. Ennek utanszállítás szempontjából súlyos következményei lehetnének. Ha pedig a jugoszláv határhoz közeli bajai vasúti híd szétrombolásával is számolunk, akkor az ország vasúti forgalom szempontjából két részre oszlik, melyek közt a vasúti forgalom lehetetlen. Tekintetbe véve, hogy egy vasúti híd helyreállítási ideje — még kis részben való megrongálás esetén is — hetek munkája, legalábbis ugyanennyi időre lehetetlenné válik a vasúti forgalom. Az utanszállítás csak repülőgépek és gépkocsioszlopok segítségével történhetné a közúti hidakon át. Ez, a jelenlegi viszonyokat tekintve, csak igen kis mértékben volna lehetséges.

Ezt a körülményt vették tekintetbe azok a szakértők is,

akiket a Boráros-téri híd építése előtt véleményadásra felkértek. Ez a bizottság a híd helyett vasúti forgalomra is alkalmassá tehető Dunaalagutat javasolt. Ennek a fontosságát a biztos forgalom érdekében mindenki belátta; azonban a terv anyagiak miatt nem volt megvalósítható.

Ha a vasúti szállítás nem lehetséges, úgy szükség lenne egy nyugat-keleti irányú víziútra, mely biztos összekötőkapcsot képezne a Duna—Tisza között. Ez Duna—Tisza-csatornával lenne elérhető. Egy ilyen csatorna megszüntetné azt a helyzetet, hogy külön hajókat kell tartani a Dunán és Tiszán és lehetővé tenné az egyes folyami egységek szabad mozgását és a helyzetnek megfelelő helyváltoztatást.

CSATORNATERVEK A TÖRTÉNELEM FOLYAMÁN:

A Duna—Tisza-csatorna problémája igen régi keletű; szinte minden korban találkoztunk csatornatervekkel, melyek a Duna—Tisza közt a hajóforgalmat akarják leegyszerűsíteni.

Már Mátyás király foglalkozott azzal a tervvel, hogy csatornával köti össze a Dunát és Tiszát. Elgondolása szerint ez a csatorna szolnoki betorkolású lett volna, úgy, hogy ezt a tervet lehet tekinteni a mai szolnoki terv őseinek.

1723-ban, III. Károly uralkodása alatt adatott ki egy királyi dekrétum Pozsonyban, mely egy Duna—Tisza közti csatorna tervét pendítette meg. Ez az akkor: nehézkes országhormányzati mód miatt hosszú hivatalos út telt meg, míg tervező mérnökök kezébe került. Végre tiz esztendő múlva a kancellária és a király jóváhagyásával hét építendő csatorna terve került az országgyűlés elé. Az országgyűlés azonban a terveket rövid vita után elvetette.

A hét terv közt volt egy Pest és Szolnok közt átszövő csatorna terve is, melynek útvonala, lényegében a jelenlegi tervvel megegyezett.

A levéltárba került terveket hosszú évtizedek után 1789-ben Schönstein Ferenc udvari tanácsos támasztotta fel és II. Lipót alatt udvari jóváhagyást is nyert; ekkor a m. kir. kancellária megbízta a helytartótanácsot, hogy az országos építési igazgatóság egy tagja a csatornaterveket elkészítse. E feladattal Sax építési igazgatót és Balla Antalt, Pest vármegye földmérőjét küldték ki. 1791-ig nem történt semmi, a közben elmúlt időt Balla azonban arra használta fel, hogy önállóan egy tervet dolgozott ki a pest—szolnoki csatornára. Később Sax-al együtt is készített több tervet, azonban egyik sem valósulhatott meg.

Ugyanez években Kiss János alezredes fia, József és Gábor, tervezték a Ferenc-csatornát. Kiss József kincstári mérnök volt, Kiss Gábor pedig mérnökkari kapitány. 1794—1802-ig meg is építették a Ferenc-csatornát. Ez Zombor alatt kötve össze a Dunát a Tiszával, jelenleg szerb megszállás alatt van.

A Ferenc-csatorna 3 millió forintba került, de gazdaságilag úgy bevágott, hogy a részvényesek az első 25 év alatt 20 millió forint osztalékot kaptak.

1805-ben Vedres István, Szeged város földmérője is tervezett csatornát Szeged-betorkolással.

A budapest—szolnoki-csatorna azonban nem tudott megvalósulni. Háborús évek jöttek és eltűnt a gazdasági életből a pénz.

Csak 1836-ban ocsúdott fel annyira az ország, hogy ismét nekifoghatott a tervnek. Beszédes József belekezdett az előkészítő munkákba. Az 1839-es országgyűlés elhatározza, hogy a szükséges pénz előteremtésére részvénytársaságot alapít s br. Vecsey Miklós szatmári főispán 1839 aug. 13-ra össze is hívja

Pozsonyba az első részvénytársasági ülést. A gyűlésen a nádor is megjelenik és hatalmas erővel száll síkra a terv érdekében. 91 magyar főrend írja alá az alapítási ívet. Az íven együtt vannak a legnagyobb magyar nevek, gr. Széchenyitől Deák Ferencig. De volt a tervnek egy ellenzője is, szintén igen nagy név, ezidőben szinte az egész nemzet. Az ellenző Kossuth Lajos volt, aki a csatorna jelentőségét elméletileg ugyan elismerte, de politikai szempontból ellene dolgozott.

A terv ennek dacára is tovább fejlődik és már az első kapavágásra készülnek, amikor is politikai nehézségek állnak be. Az 1848. év egyik törvénye eltörli a csatorna-tervet és így 12 év munkája kárba vész.

1868-ban gr. Mikó Imre kereskedelmi miniszter részletes tervet terjeszt a király elé és jóváhagyást nyer. Két pesti bank vállalja a szükséges tőke előteremtését. Tehát volt akarat és volt pénz is, mégsem történhetett semmi sem; és pedig azért, mert ebben az időben minden munkaerő vasutat épített. Nem volt munkás s így munkáshiány miatt levették a tervet a napirendről.

1906-ban Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter vette elő a tervet; meg akarta valósítani, mivel a nagy munkáshiány már enyhült; az idő tehát alkalmas lett volna a terv kivételére. A többéves előkészítés alatt azonban megint a pénz kezdett eltűnözni a gazdasági életből, s titkos érzékével előretekintő a világháború nagy kríziseire.

Jelenleg egy kényszerítő körülmény támasztja fel a tervet. Pénz ugyan nincs, ellenben a munkáshiány igen nagy méreteket öltött, mely abnormális erőfeszítéseket tesz szükségessé. A tervek kidolgozása alatt vannak, hogy alkalmas időben megvalósulhassanak.

TERVEK A DUNA—TISZA-CSATORNÁRA:

A világháború előtti évtizedben Magyarországon, főleg német hatásra, valóságos csatornaláz nyilvánult meg és ez azért volt oly nagyarányú, mert mindenki belátta a kérdés fontosságát.

A tervek irányítója a kereskedelemügyi minisztérium volt. A csatornaterveket a kiadásában megjelent „Adatok a Duna—Tisza-csatorna kérdéséhez” című műben közölte. Ez a könyv 11 tervet tartalmaz. A tervek révén a csatornázásnak egész irodalma támadt.

A fontosabb tervek ismertetése előtt meg kell említeni a csatornaépítés általános módjait.

A csatornaépítésnek két módját ismerjük: a mélyvágású és a magasvezetésű eljárást.

Mélyvágású vonal esetén egy mélyen beásott csatorna segítségével kötjük össze a két folyót úgy, hogy a csatorna az alacsonyabb fekvésű folyó felé lejt.

Magasvezetésű vonalnál a meder követi a terep magaslatait. Zsilipekkel vezetjük fel a vizet és a hajót a magaslatra és ugyancsak zsilipekkel eresztjük le a másik folyóba való betorkoláshoz.

Az „Adatok”-ban és az 1907. évi tárgyalások alatt több terv született meg; ezek főleg a tiszai torkolatban térnek el. Lényegileg három csoportra oszthatók:

1. Budapest—szolnoki,
2. Budapest—csongrádi,
3. Budapest—szegedi vonalra.

A budapest—szolnoki vonalat Kvassay Jenő min. tanácsos javasolta és három változatban dolgozták ki.

A csongrádi vonalat Hoszpotzky Alajos min. tanácsos javasolta és tíz változatban dolgozták ki.

A szegedi vonalra is volt egy kidolgozott terv, azonban ezt már a tárgyalások folyamán sem vették számításba.

A szolnoki vonal csak magasvezetésű, míg a csongrádi vonal mélybevágású változatban is kidolgozásra került.

Mivel a mai tervek alapját is ezek a tervek képezik, azért szükséges mindkét terv egy-egy variánsának ismertetése.

1. BUDAPEST—SZOLNOKI VONAL.

Magasvezetésű; tényleges hossza Dunaharaszttól Szolnokig 108 km. A Duna felett 40, a Tisza felett 57 m magasságkülönbséget kell legyőzni, mely célból 21, részben kettős kamarazsilip (csege) válnék szükségessé.

Ennek az előnye, más vonalakkal szemben az, hogy a Tiszát, különösen a mai csonkamagyarországi határok között, jóformán közepén találja, úgy, hogy a tiszai hajózás központja lehetne. Ugyancsak előnye, hogy a tiszántúli vidék teljesítőképes vasútvonalai mind ide irányulnak; azonkívül kultiváltabb vidékeket szel át, mint a csongrádi vonal. Végül előnye még, hogy a tiszai hajózást elősegítené és, hogy háború esetén kevésbé van veszélyeztetve, mint a csongrádi vonal. Hátránya a sok zsilip, mely a költségeket növeli s azonkívül a csatorna virtuálisüzemi-hosszát is befolyásolja. A virtuális hossz számításánál zsilipenként 2—3 km. elveszített utat kell számítani, ami 21 zsilip esetén kb. 50 km többlet. Katonai szempontból sem előnyös a sok zsilip, mert ezek a csatorna sebezhető pontjai, ha a kamarazsilip (csege) elromlik, a hozzátartozó csatornarész (bőge) is használhatlanná válik.

2. BUDAPEST—CSONGRÁDI VONAL.

a) MAGASVEZETÉSŰ:

Hossza 126 km, Dunaharaszttól Csongrádig. A Duna felett 12.50 m, a Tisza felől 32.75 m magasságkülönbséget kell legyőzni; ezt a Duna felől 3, a Tisza felől 7 zsilippel, összesen 10 kettős kamarazsilippel éri el.

Előnye, hogy kevés a zsilip, és hogy a Maros hajózását fejlesztené; de a mai határviszonyok mellett, helyzete veszélyes.

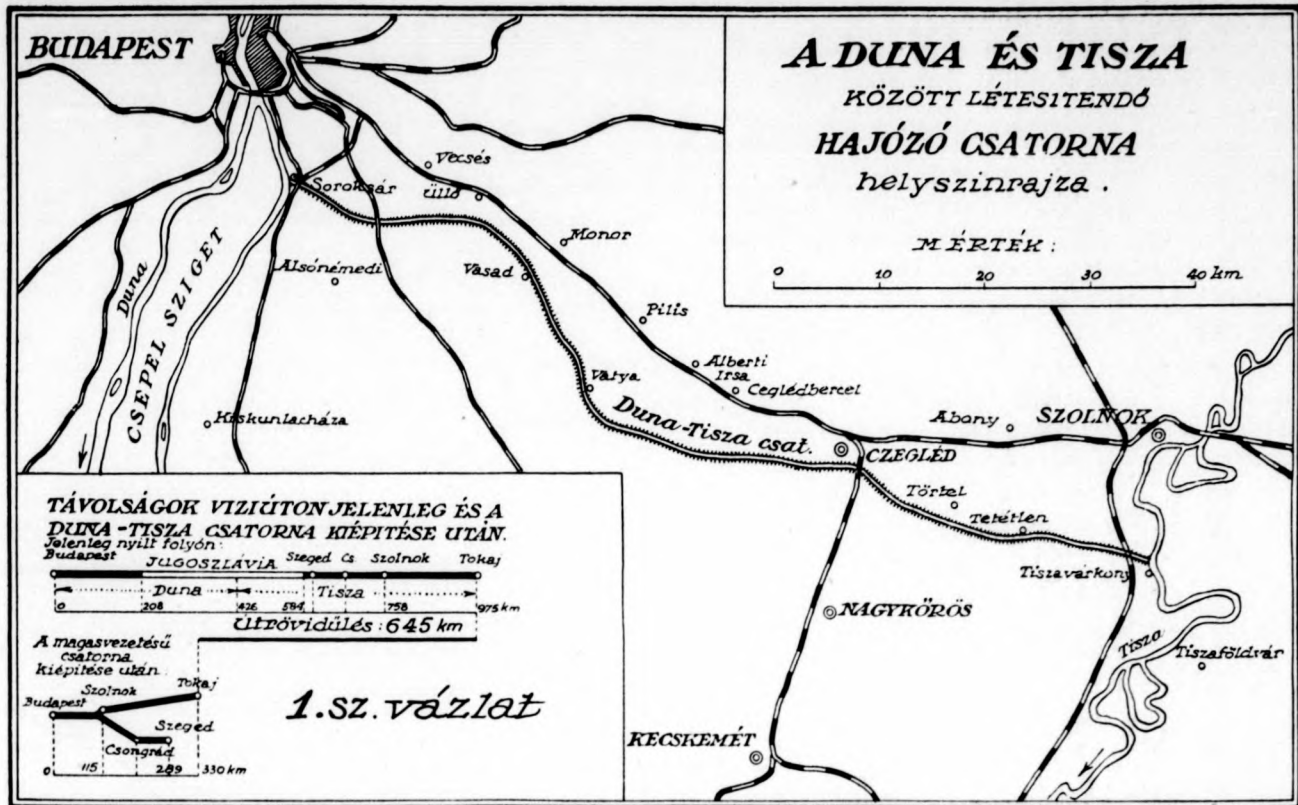
b) MÉLYVÁGÁSŰ:

Hossza 133.0 km Dunaharaszttól Csongrádig. Előnye, hogy kevés (2—4) zsilip szükséges, továbbá a víznek a soroksári Dunaágból való átvezetése és ezáltal a szivattyúzás mellőzése. Ezt a csatornát még öntözésre és energiatermelésre is fel lehetne használni, a terv szerint. Ez a két fogalom azonban egymás mellett nem maradhat meg, mert az energiatermeléshez sok víz kell, éppen úgy, mint öntözésre nyáron, vagyis akkor, amikor a Duna vízállása minimális. Ilyenkor nagyobbarányú öntözés és egyéb célokra való vízelvonás a hajózást veszélyeztethetné.

A MÉLYBEVÁGÁSŰ CSATORNA HATRÁNYAI:

1. Építési költsége igen nagy a sok földmunka miatt.
2. A csatorna 20 km hosszban 15—20 m mélyen halad, sok helyen finom szemcséjű homokban, ami nagymérvű biztosításokat tesz szükségessé. (Oldallejtők megkötése.)
3. 15—20 m mély bevágások felett nagyméretű hidak szükségesek a szárazföldi közlekedés fenntartására.
4. Helyi forgalom igen nehéz, mert az árukat magasról kellene a hajókra rakni.

Ezek a főtipusok alakultak ki az 1906—7. évi tárgyalások

alaján. Kivételre már akkor is a szolnoki csatorna került volna, vagy esetleg szolnoki csatorna csongrádi elágazással; de anyagi okok miatt nem történhetett meg.

Ezek a kidolgozott tervek jelenleg a m. kir. földművelésügyi minisztériumban vannak. A minisztérium vízügyi műszaki cso-

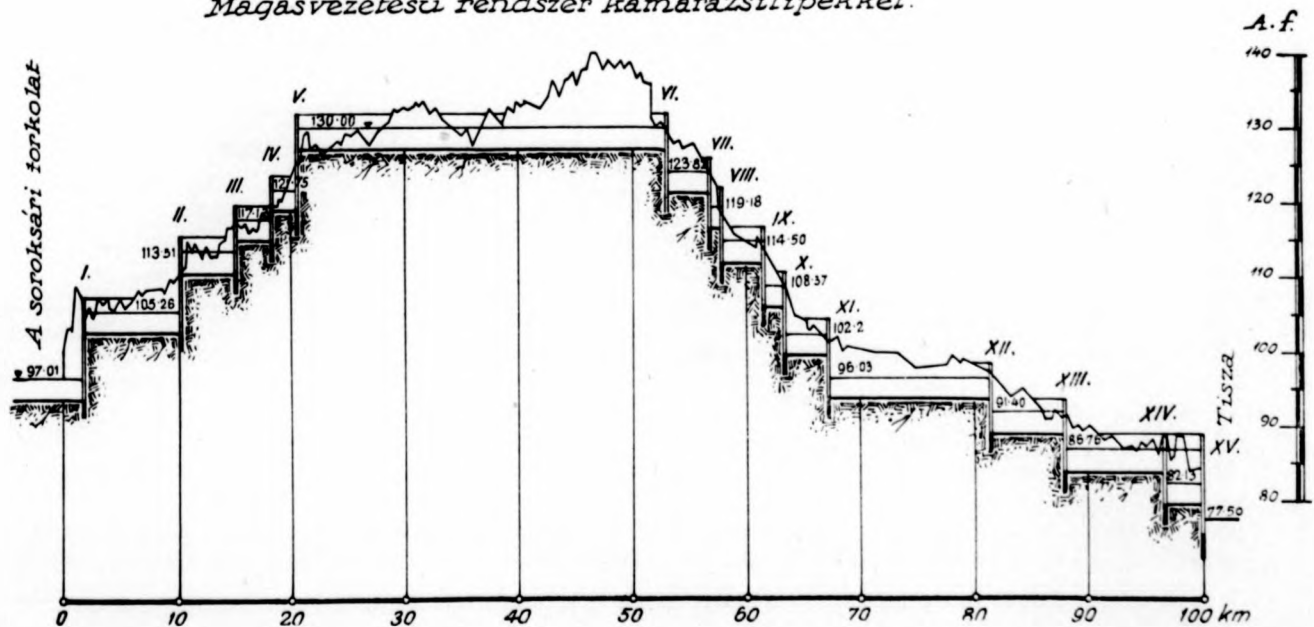
portja, a megváltozott viszonyokra való tekintettel, revideálja a régebbi terveket.

Az eddigi munkálatokból kitűnik, hogy a legcélszerűbb lenne egy budapest—szolnoki csatorna; a tervezés is erre vonatkozólag folyik.

2. sz. vázlat.

A DUNA-TISZA CSATORNA ÁLTALÁNOS HOSSZSZELVÉNYE

Magasvezetésű rendszer kamaraszilipekkel.

A JELENLEGI BUDAPEST—SZOLNOKI CSATORNA:

1. Kiindul a soroksári Dunaág egy Soroksár körüli alkalmas pontjából; további útvonal az 1. sz. vázlat szerint: a tiszai betorkolás, Szolnoktól délre.

A csatorna hossza 100 km. Útrövidülések az 1. sz. vázlat szerint.

2. Hossz-szelvény. (2. sz. vázlat.) A magasságkülönbségeket a csatorna 15 kamarazsilippel győzi le, melyek számára a szükséges táplálóvizet a legkisebbre csökkentve, elegendő számú és megfelelő méretű tartalékmedencék szolgáltatják, egyenletes vízmennyiséget biztosítva az egyes csatornaszakaszoknak.

A kamarazsilipek méretei (hossz 105 m, szélesség 12 m) alkalmasak 1200 tonnás hajók befogadására. Ez a hajótípus lesz előreláthatólag a Dunán a jövő hajója úgy, hogy a csatornatervezésnél evvel már számolni kell.

hajó esetén 3.85, a szelvény végleges kimélyítése után 5.18 lesz.

Ez a méret, ha a hajó közepes vontatási sebességgel halad, lehetővé teszi, hogy a hajó által megmozgatott víz sebessége nem nagyobb, mint 35 cm/sec.

Az altalaj, a végrehajtott talajkutatások szerint, általában a következő: A Dunavölgyben kavics és durva homok, a Tiszavölgyben homokos agyag, a középső részeken homok.

Azokban a keresztmetszetekben, melyek homokos altalajon vagy töltések közt vezetnek, 50 cm-es agyagburkolás szükséges, hogy minimálisra csökkentse az elszivárgás folytán létrejövő vízvesztéseket.

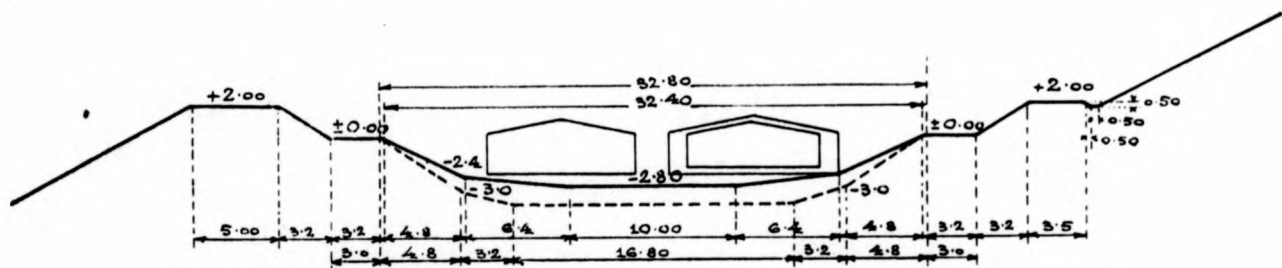
4. Költségek. (4. sz. vázlat.) A tervezett csatorna építése 108 millió pengőbe kerülne. Az évenként szükséges összegeket a 4. sz. vázlat mutatja. Ebben a munka végrehajtása 11 évre van tervezve.

Ez a mai gazdasági helyzetnek megfelel, mert az első hat

3. sz. vázlat

A CSATORNA KERESZTSZELVÉNYE

Jelmagyarázat:
 ————— *ban*
 ————— *A kiépítés első szakaszában*
 - - - - - *végleges kiépítés után.*

A csatorna adatai.

A csatorna		A nedves talaj viszonyai	Az F viszony, ha a hajó befogadó képessége
		szélesség	hossz
		670 ^t	1000 ^t 1200 ^t
1.	A kiépítés első szakaszában	72.8 m	5.24 3.85 -
2.	A végleges kiépítés után	98.0 m	7.05 5.18 4.18

A hajók adatai.

	Befogadó képesség	Merülés	Szélesség	Hossz	A bemenített keresztmetszet területét
1	670 ^t	1.7 m	8.2 m	67.0 m	13.9 m ²
2	1000 ^t	2.1 m	9.0 m	72.0 m	18.9 m ²
	1200 ^t	2.3 m	10.25 m	80.0 m	23.58 m ²

Évi 2 millió tonna forgalmat számítva, a párolgás és elszivárgás figyelembevételével, a szükséges tápláló vízmennyiség maximálisan 2.5 m³/sec. lesz. Ez a vízmennyiség részint természetes úton (patakok, talajvíz) biztosítható, részint a Dunából való szivattyúzás segítségével.

A szivattyúzáshoz szükséges energiát egy, a soroksári Dunaág felső torkolatánál megtervezett, villamos energiát termelő vízerőmű szolgáltatja.

3. Az általános keresztmetszelve: A csatorna keresztmetszelve a kiépítés első fázisában a 3. vázlatban feketével jelölt szelvényben történik. A Dunán ugyanis jelenleg 1000 tonnás hajók közlekednek s ebben a szelvényben 1000 tonnás hajók bárhol találkozhatnak. A csatorna a szelvénynek, kotrás útján, a véglegesre való kimélyítése után, alkalmas lesz 1200—1500 tonnás hajók forgalmára is.

A viszony a csatorna nedvesített keresztmetszete és a hajóknak a vízbe merült felülete közt adja a szelvény bőségi viszonyszámát, N Ez a kiépítés első fázisában ezer tonnás

évben csak kevésbé jelentős összegekre van szükség s erre az időre csak földmunka van előirányozva. A kiemelendő földmennyiség 16 millió köbméter s így ezeknek az éveknek a költségei főleg a földmunkások bérét alkotják.

5. A munka menete. A munkálatok 11 évre vannak előirányozva abban az esetben, ha az állam közvetlenül végeztetné azokat; ha azonban egy pénzügyi csoport vállalná a csatorna építésköltségeit, a munkálatok ideje 4—5 évre lenne csökkenthető.

Az évente gazdaságosan foglalkoztatható munkások számát az 5. sz. vázlat mutatja.

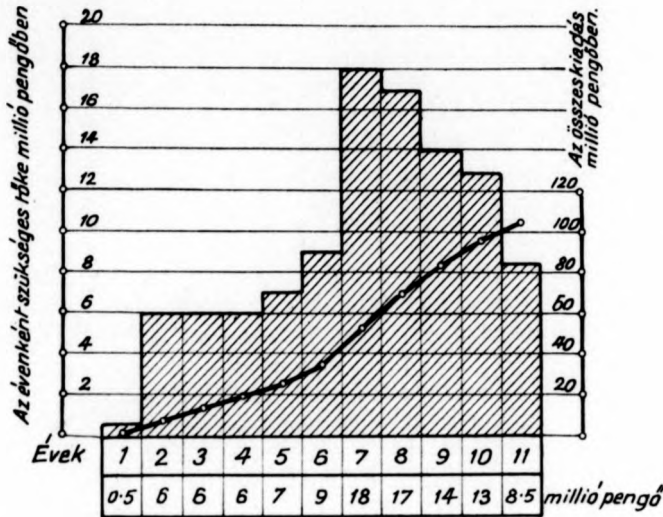
Nincs számításba véve a kimutatásban azoknak a munkásoknak a száma, akik különböző üzemekben dolgoznak a csatornaépítéshez szükséges kellekek előállításán.

Alapul évi 300 napi munka van véve. A csatornaépítéshez, függetlenül a munkálatok időtartamától, 4.5 millió munkanap szükséges, a helyszínen.

Önként következik, hogyha a munka időtartama 11 év

4.sz. vázlat

A költségek grafikonja.

alá lenne csökkenthető, a munkások száma emelkedik, aránylagosan, míg ellenben a munkanapok végösszege változatlan marad.

6. A csatorna várható forgalma. A csatorna forgalmi területe kb. 20 km széles terület lesz a csatorna mindkét partján. E távolságon belül a csatorna még könnyen elérhető s az árú közvetlenül hajóba rakható. Ez a belforgalmi terület.

A külforgalmi terület az a terület, mely a csatornán átmenő távolsági forgalmat táplálja, azaz, amely területre a csatornának szállítási előnyei folytán még vonzóereje van.

A csatornán előreláthatóan a következő anyagok kerülnek szállításra:

1. Átmeneti (külforgalmi) területről:
 - a) Budapest felé: gabonaneműek.
 - b) Budapest felől: szén, kő, kavics, vasalkatrészek, műtrágya, gépek, építőanyagok.
2. A belforgalmi területről Budapestre: zöldség, gyümölcs, állatok.

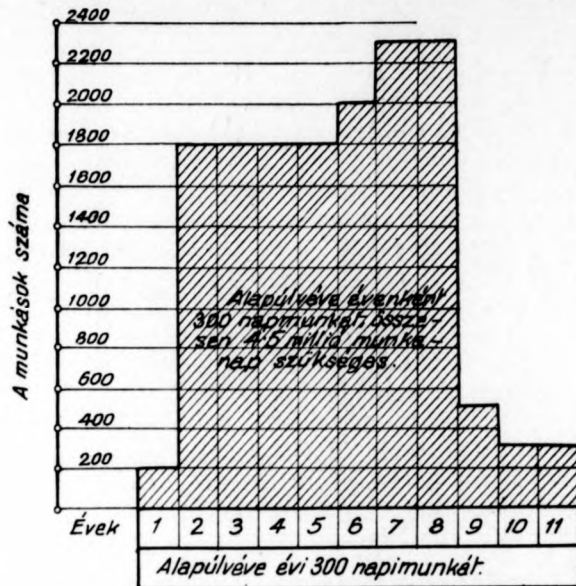
Az országos Statisztikai Hivatal kimutatásai szerint körülbelül a következő lehet a várható forgalom:

1. A csatornán felfelé:
 - a) gabona, liszt stb. 340.000 tonna
 - b) zöldség, állat stb. 12.000 „
2. A csatornán lefelé:
 - a) szén 215.000 „
 - b) vasanyagok, gépek 5.000 „
 - c) kő, kavics 60.000 „
 - d) műtrágya 16.000 „
 - e) épületanyagok 100.000 „

Összesen: 748.000 tonna
Kereken: 800.000 tonna

5.sz. vázlat

A munkásállomány grafikonja.

Ekkora forgalmat véve alapul Rehringer Sándor műegyetemi tanár kimutatása szerint a csatornavámból befolyt összeg 1.5 millió pengő lenne. Ez az összeg azonban csak a karbantartás és üzemeltetés fedezésére lenne elég.

Ebből látszik, hogy a befektetett tőke kamatjövédelméleinte nem lenne biztosítva, miért is az államnak a fond perdu kellene a csatornát építeni.

Azonban a Rajna—Duna—Majna-csatorna megnyitása után, mely a forgalom számára megnyitja a Rajna völgyét és a hajózás határait kiterjeszti, a forgalom növekedni fog; továbbá folyóink szabályozásával, a termelés fejlesztésével, külföldi piacaink kiterjesztésével elő fog állni az a helyzet, hogy a csatornába fektetett tőke meghozza a kamatait.

A Duna—Tisza-csatorna két évszázad óta állandóan aktuális problémáját igyekeztem a jelenlegi hivatalos tervezés adataival együtt ismertetni. Befejezem a kérdést Gömbös Gyula szkv. altábornagy, miniszterelnök úr Ó Nagyméltóságának kijelentésével: „A Duna—Tisza-csatorna megvalósítása a következő években nélkülözhetetlen lesz, de ma még nem időszerű. Mire azonban ezt a kérdést minden oldalról megvilágító hivatalos tanulmány elkészül és a tervek részletekben is ki lesznek dolgozva, minden valószínűség szerint beáll a megvalósítás időszerűsége és a csatorna megépítésének ideje elérkezik.

FORRÁSMUNKÁK:

M. kir. keresk. miniszter: Adatok a Duna—Tisza-csatorna kérdéséhez. (1905.)

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Havi füzetek (1929.)

Ministère royal hongrois de l'agriculture: Plan général du canal de navigation du Danube à la Tisza.

Vázlatok a földművelésügyi minisztérium tervei szerint. Budapest, 1935 április 27-én.

AZ AKARATFEJLESZTÉS KÉRDÉSÉNEK JELENTŐSÉGE A REPÜLŐ ÉLETÉBEN.

Írta: Némethy Jenő akadémikus (II. főcsoport).

Akarat! Ez a lelki vonás jellemzi a megalkuvást nem ismerő, mindig újat megvalósítani akaró, ismeretlen felé törő embert: az örök embert! Az agytekervények véges útjába belekényszerített isteni adomány vulkánként forr, sistereg, lázong, mert szabadulni akar; a meg nem álmódottat formába önteni, alkotni vágyik. Nem elégedett meg a két világelemnek, a földnek és a víznek a meghódításával, a levegőt is uralni akarta. S amit évszázadok maradi felfogása mégcsak álmodni sem mert, megszületett. Megjelentek az első repülők, akik nem törődtek életük kockázatásával, kortársaik gúnykacajával, hanem küzdöttek, dolgoztak, mártírként haltak meg és példát adtak az utókornak. Nevüket aranyló vérükkel vészték fel arra a hatalmas Pantheonra, amelyet a következő felírás díszít: „Az Akarat Mártírjai!“ Meteor-életük talán csodálatos, tiszteletet parancsoló a laikus számára, férfias hőstett a katona részére, de remekbe-foglalt élet, glóriás példa a repülő szemében.

Vajjon mi adta nekik azt a hatalmas akarat-erősséget, küzdenitudást, alkotnivégyást, amellyel a lehetetlennek véltet megvalósították? Erre a kérdésre kell először megkeresnünk a választ, hogy életüket idehuzzuk a jelenbe, belőlük meríteni, tőlük tanulni tudjunk. Mi az a láthatatlan erő, amely mint fénycsóva az üstökösöt, végigkíséri őket egész életükön és olyan lelki hatalmat biztosít nekik, amely az élet-ösztön legyőzésére is képes? Hogyha erre a kérdésre választ keresünk, akkor egy eszmét látunk felvillanni a kétkezdés homályából, egy eszmét, mely messze, nagyon messze áll a XX. századnak a világegés utáni érzés- és gondolkodásmódjától, életfelfogásától, amely a jelen izgága, tülekedő, sokszor aljas eszközökkel folyó kenyérharcában csak egyes álmódzólelkű írók, költők, filozófusok műveiben található meg, az eszményi életfelfogást s azon túl az ideáлизmust. A vértanúk lelkivilágából ezt tanulhatjuk meg. Megkezdett munkájuk ma már a technika méreteket nem ismerő eszközeivel tökéletesedik, folytatódik, de ebben már kevés az ideáлизmus, kevés a magasztos gondolat, itt már a kapitalizmus parancsol, itt egyes államok határokat nem ismerő fegyverkezési versengésével állunk szemben. A repülő, főleg azonban a magyar repülő legyen még a mai élet zűrzavarában is az aviatikában eszményi felfogású. Szeresse a repülés ügyét, rajongjon a repülésért önmagáért! Ha ezt választotta hivatásának, akkor éljen is ennek a gondolatnak, küzdjön érte, legyen büszke rá s ami talán a legnehezebb: tanuljon érte. Érezze azt, hogy minden cseppnyi aviatikai tudás, amit magába szív, a szent célt szolgálja. Az ideáлизmusnak ilyen értelmezését tanuljuk meg a hős elődök életéből. Valaki azt vethetné ellen: az eszményi felfogás valóban meghatványozza az akarnitudást, de honnan lehet ezt megszerezni an-

nak, aki ezt nem örökölte, akibe ez nincs beleoltva, aki természettől fogva más felfogású? Erre a feleletet megint ez a szó adja meg: akarat. Az az akarat-erősség azonban, mely önmagunk legyőzéséhez, saját felfogásunk átalakításához szükséges, mindenkiben megvan, mert ha nincs, akkor úgysem jut el odáig, hogy az aviatikát válassza hivatásul.

Ha az ideáлизmus gondolatát be akarnánk állítani az akaratfejlesztés kérdésébe, akkor azt mondhatnánk, hogy ez az alap, melyre már csak építeni kell: a keret, melyet csak mozaikszerűen be kell tölteni. Kérdés most, hogy melyek ezek a mozaikkövek, az akaratfejlesztésnek melyek a gyakorlati eszközei? Ezeket a mindennapi élet jelentéktelen, talán említésre sem méltó részleteiben találjuk meg. Nem térek most ki ezekre a gyakorlati fogásokra, hiszen mindenki tud magának bármikor olyan feladatot kitűzni, mellyel önmagát győzi le. A repülőnek azonban élnie kell az ilyen irányú akaratfejlesztéssel, mert hivatásában nagy önuralomra és sok önmehtagadásra van szüksége. Ezt máról-holnapra elsajátítani nem lehet, ide állandó, komoly, sokszor keserű munka kell; nem elég az eszményi gondolkodásmódból fakadó lelkesedés, ez csak passzív erő, hanem szüntelen nevelni kell önmagunkat. Vannak, akik azt állítják, hogy bennük megvan a szükséges akarat-erő, nincs értelme a fokozásnak. Állításuk helyességében pillanatig sem kételkedem. De vajjon nem látható-e be az is, hogy önmehtagadással, hétprobás pedagógiai eszközökkel csak fokozzuk teljesítményünket? Aki pedig lelkesedik hivatásáért s szent ügynek tartja, annak nem kell-e minden eszközt megragadnia tehetsége lehátasosabb kihasználására, tudásának fejlesztésére, képességeinek kiaknázására?

Az akaratfejlesztés gyakorlati eszközei kezdetben természetesen kisebb érdemű gondolatokból, cselekedetekből fognak kikerülni, ezek később már megszokottá válnak és az érték állandóan nő. Éppen ezért, mint az erkölcsi élet bármely ágában, úgy az önnevelésben is, egyik legfontosabb követelmény a következetesség. Hatványozott jelentősége van ennek az akarat-erő jelenségekben. Henry Bergson, korunk egyik legmélyebb filozófusa a következőképpen szól erről a kérdésről „Teremtő Fejlődés“ című művében, mikor a gépszerűség és célszerűség kérdését fejtegeti: „Nincs érzés, elképzelés, akarat, mely ne módosulna minden pillanatban; a mostani meglátás különbözik a közvetlen megelőzőtől, ha másért nem, pusztán azért, mert egy pillanattal öregedtem. Ott az emléke. Lelkiállapotom, amint az idő útján előrehalad, folytonosan duzzad a magával vonszolt tartalomtól; azt mondhatnám, hólabdát csinál maga-magából. Így van ez a legmélyebb belső állapotokkal, érzetekkel, érzésekkel, akarással is.“

Ebből egyrészt világosan kitűnik, hogy az akaratnevelésbe fektetett energia nem vész el, sőt még csak más energiává sem alakul át. Másrészt bizonyos megnyugvással vehetjük tudomásul, hogy az átételt nem lehet meg nem történné tenni és ott a tudat alatti lelki mélységben megmarad a nyom, mely későbbi cselekedeteinkben, gondolatainkban irányító befolyású.

Az akaratfejlesztő mozzanatokban találunk kisebb és nagyobb értékűeket. Ezeknek mértékéről magunk is meggyőződhetünk. Minél keserűbb valamit végrehajtani, minél tovább töprengünk rajta, minél fájóbb valamiről lemondani, annál többet fordítunk akaratunk hasznára, annál nagyobb és feltűnőbb lesz az erkölcsi boldogságérzet, mely önönmagunk leküzdésekor bennünk fellép. Ebből a két ellentétes érzetből és a magunktól megtagadott érték viszonyából mindig következtethetünk akaratereőnk mértékére.

Ezzel a kérdéssel foglalkozva, önkéntelenül felvetődik a kérdés, vajjon élettani és néprajzi szempontoktól eltekintve, melyik az a típus, amelyik repülőnek legjobban megfelel? A jó repülő követelményeihez nem elég a „tehetség“, itt egyéb erkölcsi tényezők is fontos szerepet töltenek be. Így kimagasló jelentőségű az akaratereő, mely éppen az ú. n. tehetséges embereknél gyakran hiányzik. Egyik, nem régen elhunyt, kiváló filozófus regényírónk találoán írja, hogy a tehetség a rá jellemző különleges tulajdonságok és nőies motívumok csodálatos keverékből adódik és ezért sokszor hiányzik belőle az a tényező, mely az igazi férfit jellemzi, így elsősorban az akaratereő.

Most térjünk rá, hol adódnak a repülő életében olyan alkalmak, amikor bizonyosságot tehet önmaga előtt önmagáról? Hol lesz szüksége arra, hogy saját magát vizsgálta, hol látja annak a fáradságnak a gyümölcsét, melyet ebben az irányban feláldozott? Az élet kegyetlen játéka már az elindulásakor, a kezdet kezdetén szemben áll a tehetetlen emberrel és kérdőre vonja. Már itt, az életpálya megválasztásakor próbára teszi, amikor az ifjú lelkesedésével, akaratereővel szemben odaállítja ellenségként a szülők aggodalmát, kérését, az előítéletek ezer formáját. Az életnek ez az első kérdése s aki itt sikert aratott, az már sorsdöntő győzelemmel halad tovább. Az akaratereő, mint erkölcsi tényező, végigkíséri őt a megkezdett úton és hivatásának teljesítése közben védőpajzsául szolgál. Bármennyire is fejlett a technika, bármennyire is kedvezők az évről-évre megjelenő statisztikák, mégis csak szükség van erre a lelkitényezőre, hogy a természettől belénkoltott és fel-felbukkanó életösztönt elfojtsa. Pillanatig sem félelemérzetre gondolok itt, hanem azokra a sokszor minden ok nélkül előtörő parányi gondolatfoszlányokra, melyek az akaratereős emberrel is incselkednek.

Míntehogy azonban a katona főhivatása a háború, így az akaratfejlesztés is ekkor jut döntő érvényre, ekkor van módja elért fokáról bizonyosságot tenni. A világháború légitevékenységének legnagyobb százalékát a légi párviadatok alkották. Felderítő és bombázó feladattal rendszeresebben csak a háború vége felé próbálkoztak. Ezek a légi összecsapások in-

kább középkori lovagtornákra emlékeztettek, alkalmat adtak egyes kiválóan repülő és nem utolsó sorban szerencsés egyéneknek tudásuk csillogtatására, bravurjaik bemutatására, de a háborús döntés szempontjából vajmi kevés jelentőségük volt.

Nagy fontosságuk azonban másban rejlik. A légi párviadatok, repülőjellemeik kifejlődéséhez, kiforrásához remek televényföldet alkottak. Ha végigfutunk azoknak az életén, akik sorozatos légi győzelmeikkel örökre beírták nevüket a hadtörténelem lapjaira, akkor az akaratereő döntő fontosságának ragyogó igazolását látjuk. Hiszen itt vagy egyenként, vagy kis kötelékben álltak szemben az ellenfelek. Egyiknek vesznie kellett! Milyen hatalmas akaratereősségre volt szükség, hogy a válságos pillanatban, egymás mellett elszuhanó gépek fordulóharcában megőrizték nyugalmukat, higgadságukat, éleslátásukat, mert — mint a nagy *Richthofen* írja: — „A csatát legtöbbször a megfélemezett idegek döntik el.“ Ugyancsak „*Der Rote Kampfflieger*“ című naplójában olvastam a nagynevű repülőre jellemző, idevágó kis történetet: A híres *Richthofen-Staffel* angolokkal állt harcban. Hamar párviadalra került a sor, a légi démon maga is üldözőbe vett egy gépet. Öldöklön folyt a tűzharc az egymást kerülgető gépek között, amikor *Richthofen* hirtelen éles fájdalmat érzett tarkóján. Amint írja, végtagjai elerőtlenedtek, a világ elsötétült előtte, de eszméletét nem veszítette el teljesen. Egészen átadta magát az irányítás nélküli, lélektelen, tompa zuhanásnak s szinte megbarátkozott a sokat emlegetett halál gondolatával. Azt írja tovább, hogy önmaga előtt szőgyelte ezt a tehetetlenséget, kiszolgáltatottságot és akaraterejéhez fordult segítségért. Minden idegszálát megfeszítve akarta: látnom kell! S mi történt? Az erkölcsi energia megmentette őt a haláltól. Jó 2000 méteres zuhanás után ismert vidék körvonalai kezdtek előtte kibontakozni. Amikor ezeket feljegyezte, valószínűleg nem gondolt arra, hogy ezzel az utókornak halhatatlan repülő-erény iskolapéldáját mutatja be.

Ezeket végiggondolva, feltűnnek előttem azok, akik a háború tapasztalatait levonva és a mai fejlődési irányokat tekintve, azt hangoztatják, hogy a légipárviadatok kora letűnt, ma már annyira beleolvadt az új fegyvernem a harcászat elgondolásaiba, annyira tagozódott már részletfeladatok szerint, hogy a jövő háborújában nem lesz szükség megkülönböztetett repülő-egységekre. A légi párviadatok világháborús értelmezésben valóban el fognak maradni, de helyettük a repülő harcéljárásban új fogalom jelent meg: „a kötelék“. Hogy ez a rövid szó milyen erkölcsi értékeket, mekkora gyakorlatot, mennyi előzetes képzést követel meg, ezt próbálja sejtetni széles ecsetvonásokkal *Helders* őrnagy „*Légiháború 1938-ban*“ című munkájában. Helytálló-e a könyv irányzata vagy sem, ez most bennünket nem érint, mi csak azokat a szinte mechanikusan dolgozó embereket látjuk, akik ott ülnek az óriásgépek kormányánál, gépágyúját kezelik, vagy a rádiókészülékkel dolgoznak és az ellenséges légvédelmi ütegek állandó tüzeiben, elfogyhatatlan vadászszázadok ismétet támadásaiban, megacélozott idegekkel

helyükön maradva, kötelességüket teljesítik. Az erő, a tűzrendszer, az emberek élete, a kötelékben önmagában van. Jól tudja ezt a pilóta, aki figyelmét pillanatra sem fordítja el vezérgépétől, hogy az előírt távolságot és magasságot pontosan megtarthassa, a rádiótávíró, aki minden figyelmét a kapott parancsokra irányítja, a szerelő és mindazok, akik az óriásgép mechanizmusának alkotórészei. Vajjon hová kell több akaraterő, hol szükséges magasabb erkölcsi érték? A légi párbajokban-e vagy itt? Az előbbiben az ember csak önmagáért küzdött, itt embertársaiért is. Más példa. Nem kell-e ugyanilyen akaraterő annak a felderítőnek, aki az ellenségtől megszállott terület fölött fényképfelvételeket készít, gyalogsági repülőnek, akinek eredményesebb működés céljából alacsonyabban kell repülnie, vagy tűzérrepülőnek, aki óramű pontossággal rója a maga munkaköreit, bármilyen ellenséges ellenhatást váltott is ki? Az akaraterő megacélozza bátorságukat, ami a győzelem kivívásában legfontosabb tényező. Küzdenek, mert segíteni akarnak egymásnak, bajtársaknak, segíteni a földi fegyveremeknek. S itt látjuk az akaraterőnek legszentebb formáját, legrepülőbb érvényesülését, ahol ez az erkölcsi érték a bajtársiasságba olvad be. Segíteni egymásnak, magyar a magyarnak: íme, az akaraterő magaslata.

S a tárgyalt erkölcsi tényező még mindig nem fejezte be hivatását. Értéke túlnő a bajtársiasság

schilleri értelmezésén, az aviatika mártírok vérével bearanyoztt útján s minden felesleges sallangjától menten ott áll egyedül: magyarnak. A sok parányi akaraterő összeforr, egybeolvad, túlvilági erővé magasztosodik, elfásult, kétkedő magyar szívekbe belejajgatja a költő szavait:

„Akard! És lesz még jobb magyar világ itt!

Akard! És itt még csoda születik!”

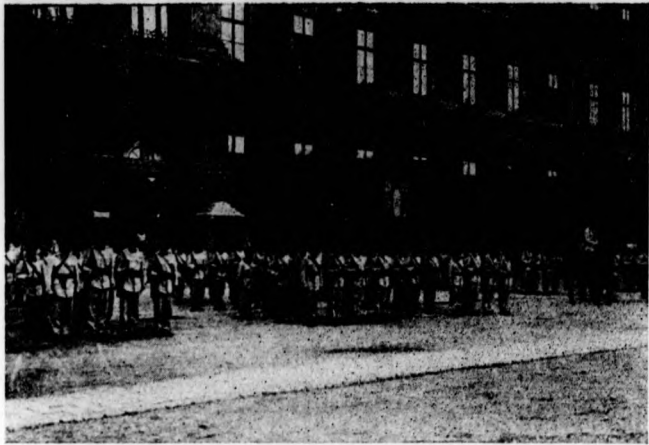
Az akarat tetté kovácsolódik, a tett eredménnyé s a magyar sas, bilincseit lerázva, szabad szárnyalással, örömtől ittasan hasítja a levegőt az elszakított területek elvarázsolt tájai felett!

Milyen utópisztikus álmok ezek! Felemelőnek érezzük s még végére sem érünk, máris visszazökkenünk a trianoni sír kiméletlen jelenébe. Kérdések özönével emésztjük magunkat. Mikor lesz már vége elszakított testvéreink nyomorának, szenvedésének? Leszünk-e valaha még integer, boldog ország? Vajjon bizakodhatunk, remélhetünk-e?

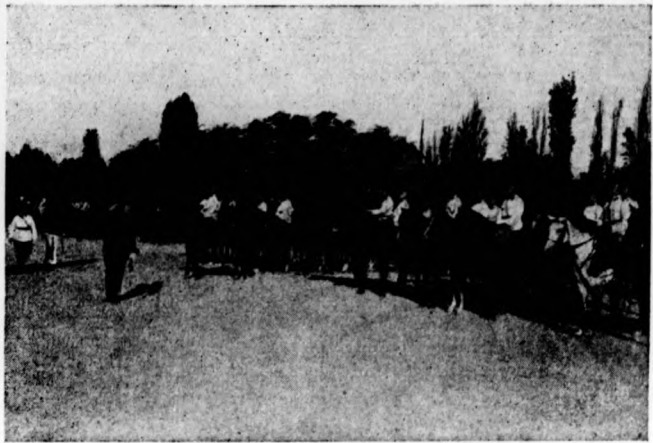
Ilyenkor vegyünk erőt magunkon és fanatikus hittel kiáltunk oda a kétkedőknek: Reméljük! De ne az álmodozó, tétlen, lélektelen hitével, hanem dolgozunk lelkesedéssel, kedvvel, törhetetlen következetességgel! Jellemezzén bennünket az erkölcsi tényezők minél gazdagabb koszorúja, de mindig ott csillogjon köztük kimagaslóan az idealizmusból fakadó, igaz, férfias akaraterő!

Vezetési gyakorlat a Bakonyban. (II. főcsoport, 1935.)

A gyalogzászlóalj indulása a nyári kibelyezésre. (1935. júl. 3.)

A tüzérsztály indulása a nyári kibelyezésre. (1935. jún. 3.)

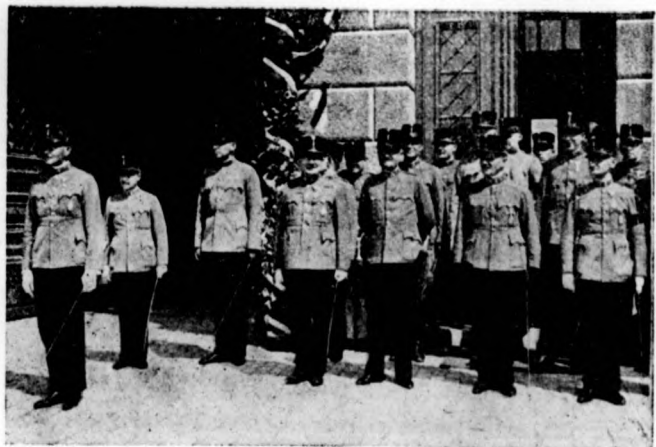
A huszárszázad indulása Jutasról. (1935. aug. 2.)

Ütközetmenet a fehérvári műúton. (1935. aug. 7.)

Bevonulás a nyári kibelyezésről. (1935. aug. 14.)

A bevonulást váró tisztek csoportja.

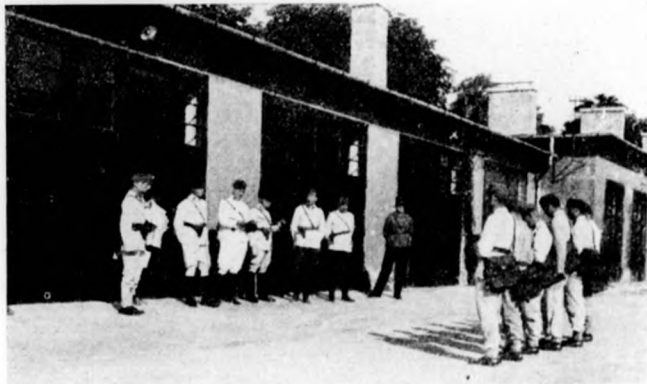
Jelenetek az 1935. évi nyári kibelyezésről.

1.

2.

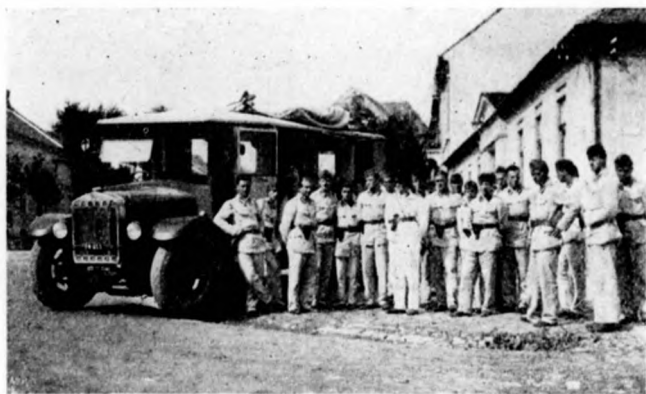
3.

4.

5.

6.

7.

1. Vitéz Sipos Árpád gytbk. szemléje a terepfelvételi gyakorlaton. (Bélapátfalva, 1935. aug. 7.) Stirling ezds. felvétele.
2. Harcszerű lövészet Piliscsabán. (1935.)
3. Indulás gépkocsis vezetési gyakorlatra. (1935.)
4. Híradó gyakorlat. (Vác, 1935.)
5. Hidrobbantási gyakorlat. (Tabi, 1935.)
6. Harcászati úton Egerben. (1935.)
7. Megbeszélés Nagycenk-en. (1935.)

A II. főcsoport nyári gyakorlatairól.

ÚJFAJTA ÜZEMANYAGOK ALKALMAZÁSA A REPÜLŐMÓTORIPARBAN.

Írta: Hennyei Imre akadémikus (II. főcsoport).

A repülés fejlődése ma már szinte kizárólag a mótorteljesítmény növelésében érvényesül. A motorok LE-teljesítménye viszont nagy mértékben függ az alkalmazott üzemanyagtól. Mert ha megvizsgáljuk azokat a törekvéseket, amelyek a repülés fejlesztését uralják, azt látjuk, hogy mindegyiknek alapja egy üzembiztos, nagy LE-teljesítményű motor, amelynek legfontosabb kelléke a magasértékű tüzelőanyag és kiváló kenőanyag.

Akár az orosz óriás repülőgépekre, akár az amerikai élteljesítményű vadászgépekre gondolunk, azt látjuk, hogy míg az aerodinamikai tulajdonságok szabta követelményeknek évek óta ugyanazokkal a kiforrott és bevált formákkal felelnek meg, addig a motorok szempontjából a folyton növekvő igények élteljesítményeket követelnek meg huzamosabb időn keresztül.

Egy másik szempont, amely a régiéknél életképebb, új üzemanyag keresését tette szükségessé, az a tény, hogy a baráti szerződésektől keresztül-kasul szőtt államok végeredményben nagy bizonytalanság közepette élnek. Így a körülzárás veszélye mind sürgetőbbben igényli a belföldi üzemanyagellátás kérdésének megoldását. Mert a nagyhatalmak közül is mindössze csak kettő van, amely nem szorul nyersolaj-behozatalra: éspedig az U. S. A. és Oroszország. Csakis ezek rendelkeznek saját határaikon belül megfelelő nyersolajforrásokkal. Anglia pl. viszonylag a legnagyobb katonai államok egyike Európában, légi- és tengeri flottájának nagy nyersolajszükségletét egyedül és kizárólag behozatal útján tudja kielégíteni.

Hogy mit jelent tonnában az egyes államok szükséglete, azt német adatok a következőképp világítják meg:

	1931	1933
	olaj 1000 tonnában	
Anglia nyersanyag behozatala	8.192.2	8.974.1
Franciaország	4.049.0	3.594.1
Németország	3.073.9	3.337.9
Olaszország	1.494.4	1.435.8
Csehország	382.7	403.0
Magyarország	165.3	259.4

Ezek a számadatok szolgáljanak bizonyoságul, hogy az üzemanyagkérdés megoldatlan kérdés és a mindinkább motorizálódás felé törő irányzat a korszerű hadseregekben a kérdést nyíltan hagyja, hiszen a nyersolajbehozatal folyton nő és ez a gazdasági válságok korában súlyos teherként jelent az országnak. Ezért az államok igyekeztek gyarmataikon és az anyaországon belüli nyersolajforrásokból kielégíteni nyersolajszükségeiket: pl. az orosz és román nyersolajforrásoktól függetlenítették magukat az angolok és franciák azzal, hogy Irakban egy nyersolajforrásra tettek szert. A forrás kettős csővezetékéből aztán

Franciaország hazai gyáraiban, míg Anglia a helyszínen frakcionálja a nyersolajat, ezáltal a motorüzemáruk mérséklődésével biztosítják a motorizálás szabad fejlődését.

Az eddig felsorolt példákban látszik, hogy új üzemanyagok keresése szükséges. Új üzemanyagnál nem szabad a nyersolajtól teljesen független anyagokra gondolnunk, bár vannak ilyenek is (alkohol, hidrált kőszén, hidrált barnaszén, desztillált barnaszénkátrány hidrálvá és a faszén előállításánál közben nyert gázok stb.), azonban ezek a megoldások ma még teljesen a kísérletek állapotában vannak, nagyon drágák és az előállításukkal foglalkozó laboratóriumok egyelőre még csak kis mennyiség előállítására vannak berendezkedve.

A korszerű üzemanyagellátást leginkább a németek oldották meg. Náluk csekély számú belföldi forrás is van. 1932-ben összes nyersolajforrásaiknak évi termelése 228.672 tonna volt. Ez az összes szükségletnek alig $\frac{1}{15}$ -öd része. Ha meggondoljuk, hogy a motorizálás milyen ütemben fejlődik, be kell látnunk, hogy ez a mennyiség mindinkább kevesebb lesz arra, hogy a szükségleteket fedezze. A belföldi termelés mintegy 20%-át kenőolajként, 15%-át benzinként és 30%-át gázolajként dobják piacra (gázolaj = Dieselmotor üzemanyag). Hidrálással a német nyersolajat 80—85%-ban benzinné tudják alakítani. Benzinen kívül a németek a szénkoksizálás melléktermékeként szereplő benzolt is felhasználják repülőmotor-üzemanyagként. Évi termelés mintegy 200.000 tonna.

A kőszén elkocsizásánál fellépő másik melléktermék a kőszénkátrány. Németország évi kőszénkátrány termelése 1.000.000 tonna. Ennek 50%-át útépítésre alkalmas szurok teszi. A másik 50%-át kátrányok alkotják, amelyek impregnálásra és tüzelésre alkalmasak ugyan, de motor-üzemanyagként csak speciális motorokban alkalmazhatók az eddigi kísérletek szerint.

Katalizálás és hidrálás után a kátrányolajok mintegy 10%-át sikerült kopogásmentes benzinné változtatni.

A kőszénkátrányon kívül Németországban évente 225.000 tonna barnaszénkátrányt is állítanak elő, ez csak melléktermék, a főtermék a koksiz. A barnaszén koksizolása akkor gazdaságos, ha legalább 10% kátrányt tartalmaz. Ennek a barnaszénkátránynak a felét desztillálással 10%-ban benzinné, 30%-ban gázolaj és egyéb termékekké dolgozzák fel. A barnaszénkátrány másik felét hidrálással benzinné dolgozzák fel. Még a nehezen finomítható barnaszén-benzinek is piacképes, jó benzinné alakíthatók hidrálás útján.

Ahhoz, hogy a barnaszén elkocsizolása és a koksizolás melléktermékeként nyert kátrány kellő gazdaságossággal legyen benzinné alakítható, ahhoz feltétlenül szükséges egyrészt, hogy a barnaszén megfele-

lően kátránydús legyen (azaz gyantában gazdag fából képződő barnaszén esetében), másrészt legyenek oly erőművek, melyek a termelt kokszot tüzelőanyagként fel is használják.

Az eddig felsoroltakból látszik, hogy az üzemanyagkérdésnek egyedül teljes értékű megoldása egyelőre a kőszén és a barnaszén hidrálásában rejlik. Mert csak ezek révén képes egy állam minden más tényezőktől függetlenül magát, a piac (hadsereg) mindenkori keresletét kielégíteni a rendelkezésre álló kőszén és barnaszén révén.

Barnaszén hidrálásánál 1 tonna barnaszénből 650 kilogramm benzín és gázolaj nyerhető.

Eddig az üzemanyagok közül főleg a tüzelőanyagok előállításáról volt szó. A motorok üzemen tartásának a tüzelőanyaggal egyenlően fontos része a kenőanyag is. A barnaszén hidrálása nem szorítkozik kizárólag a benzinelőállításra. Úgy is intézhető a cseppfolyósítás, hogy a barnaszén előbb hidrálással magas forráspontú olajjává változtatják, majd ennek újbóli hidrálásával jóminőségű kenőolajat állítanak elő.

Mielőtt a kenőolajjal szemben támasztott követelményekről beszélnek, még a korszerű tüzelőanyagok szerkezetéről és tulajdonságairól kívánok szólni.

A benzín rendkívül komplikált keveréke a különböző szénhidrogéneknek, amelyek 3 főcsoportra oszthatók: a paraffinek a naphtének és az aromás szénhidrogének.

A paraffinek telített nyílt szénláncolatú vegyületek:

Vegyület	Összetétel	Forráspont	Fajsúly 15° C-nál
Hexán	C ₆ H ₁₄	69	0.663
Heptán	C ₇ H ₁₆	98	0.691
Oktán	C ₈ H ₁₈	126	0.709
Nonán	C ₉ H ₂₀	151	0.723
Dekán	C ₁₀ H ₂₂	173	0.735
Undekán	C ₁₁ H ₂₄	195	0.746

Tehát a szénláncban előforduló atomok számának növelésével a forráspont és a fajsúly is növekedik.

A motorok hideg éghajlat alatti könnyű begyújtása miatt a korszerű üzemanyagoknak mindig tartalmaznia kell alacsony forráspontú részt: 10—15%-ban (50°—70° C). Másik követelmény, hogy túl magas forráspontú részek ne legyenek benne, mert ezek a hengerfalra kicsapódva lecsöpöghetnek és az olajat felhígítva annak kenőképességét károsan befolyásolják. Ezért tehát a repülőgépmotor üzemanyag megválasztásánál inkább a paraffinsorozat alacsony forráspontú frakcióira terelődik a figyelem.

A kopogási jelenség kiküszöbölése ugyancsak az alacsony forráspontú frakciókat igényli.

Kopogás alatt értjük azt a jelenséget, hogy a hengerben az alacsonyrendű tüzelőanyagoknak a gyújtáshoz legközelebb eső része robbanásszerűen, hirtelen ég el, ezáltal a nyomás és a hő olyan mértékben nő, hogy a tüzelőanyagok többi részei is hirtelen meggyulladnak és mintegy ütészerűen nyomást mérnek a henger falára. Ez az ütés nyilvánul meg kopogó hangban, vagy a motorhőmérséklet veszélyes

megnövekedésében. Tehát a kopogó motor gázkeverékének elégeése robbanásszerű, míg a kopogásmentes tüzelőanyagé lassú és egyenletes.

Nagyteljesítményű motoroknál, különösen tehát a léghűtéses repülőmotoroknál gyakran csak a teljesítmény hirtelen esése, vagy az elégett dugattyúfej, illetőleg berágódott dugattyúgyűrű engednek a kopogásra következtetni. Itt említhető tehát, hogy nem mindig az olajozás meg nem felelő volta az oka a dugattyúk besülésének.

A benzín szénhidrogén alkotó csoportjai közül a második a naphtén, vagy hidroaromás szénhidrogének csoportja. Ezek zárt szénláncolatú telített vegyületek, amelyeknek molekulái úgy képzelhetők el, mintha a paraffinek nyílt láncainak 2 vége zárt gyűrűben kapcsolódna össze.

Naphtének:

Vegyület	Összetétel	Forráspont C°	Fajsúly 15° C
Cylohexán . . .	C ₆ H ₁₂	81	0.778
Hexahydr.-otoluol	C ₇ H ₁₄	101	0.769
Hexahydroxylol	C ₈ H ₁₆	119	0.756

Kopogásmentesség szempontjából ezek köztes helyen vannak a paraffinek és az aromások között. Ezek közül is azok a legkopogásmentesebbek, amelyeknél a hidrogényűrűre oldalról is kapcsolódik (Hexahydrotoluol, Hexahydroxylol).

A harmadik csoportot az aromás szénhidrogének alkotják. Ezek is zárt szénláncolatúak, de telítetlenek, azaz az előbbieknél kevesebb hidrogént tartalmaznak, szénmennyiségükhez viszonyítva.

Aromások:

Vegyület	Összetétel	Forráspont C°	Fajsúly 15° C
Benzol	C ₆ H ₆	80	0.879
Toluol	C ₇ H ₈	111	0.867
Xylol	C ₈ H ₁₀	141	0.863

A kopogásmentesség szempontjából ezek a legjobbak és értékük a kopogás kiküszöbölésében annál nagyobb, minél hosszabb szénlánc van a benzolgyűrűn (Toluol, Xylol). A benzínben ép ezért a paraffincsoport ritkán lépi túl a 60%-ot.

A benzinek tulajdonságai a lelőhelyek szerint: Nyugati benzín (Pennsylvania) paraffindús.

Közelkeleti benzín (Kaukázus, Mezopotámia) naphtendús.

Távolkeleti benzín (Borneo) aromásban gazdag.

Ricardo hét különböző benzín összetételét adja, ezekben a forráspont és a fajsúly más és más, mégsem lehet az összetételre következtetni.

Benzinfajták:

Paraffin	Naphtén	Aromás %-okban	Fajsúly 15° C-nál
I.	26	35	39 0.782
II.	62	23	15 0.723
III.	61	30	8.5 0.727
IV.	38	47	15 0.760
V.	68	20	12 0.719
VI.	80	15	4.8 0.704
VII.	10	85	5 0.767
Átlag:	49.3	36.5	14.2 0.740

A korszerű üzemanyagokkal szemben támasztott legfőbb követelmény: kopogással szemben képviselt ellenállóképesség. Vagyis olyan összetétel, amely a magas kompressziójú nagy teljesítményű motorok üzeménél sem okoz kopogást.

Hogy tulajdonképpen mi okozza a tüzelőanyagok kopogásmentességét, azt sem a kémiai, sem a fizikai laboratóriumi vizsgálatok pontosan megállapítani nem tudják. A bonyolult vizsgálatok során mindössze annyi bizonyosodott be, hogy minél nagyobb mértékben vannak jelen a naphtének, illetőleg arómaszénhidrogének, annál jobban bírják a kompressziót.

Hogy a tüzelőanyagok kopogási ellenállóképességét számszerű adatokkal tudják megállapítani, az eddig nem sikerült, mindössze hozzávetőleges értékeket tudtak adni különböző bonyolult vizsgálatok után.

Összefüggést igyekeztek keresni a gyulladási hőmérséklet és a gyulladáshoz szükséges levegőmennyiség között, de az így nyert értékek a gyakorlattal nem egyeztek meg, tehát nem tudták a kopogási szilárdság magyarázatát adni. Hasonlóképpen balsikrel jártak azok a kísérletek, ahol a gyulladáspontból következtettek kompresszióbírásra, vagy ahol egy bombában elégetett tüzelőanyag égéstermékeinél felépő nyomást próbálták viszonyítani az abszolút gyulladási hőmérséklethez. Pedig fontos volna a kopogásmentességet befolyásoló anyag ismerete azért is, mert hosszú túrarepüléseknél a motorhoz mindig ugyanarra a tüzelőanyagra volna szükség.

A kopogásmentességet a tüzelőanyag összetételén kívül a levegő nedvességtartalma, a légnyomás, az alkalmazott olaj minősége — széntartalma és a motor hűtése befolyásolja.

Tulajdonképpen minél alacsonyabban repül a repülőgép, annál inkább szükséges a kopogásmentes tüzelőanyag; emelkedéssel, tehát nyomáscsökkenéssel a kopogás megszűnik. Ezért az volna az ideális, ha a repülőgépmotorok a drágább, magasértékű, kopogásmentes tüzelőanyaggal emelkednének kellő magasságig, ahonnan útjukat olcsóbb, kevésbé kopogásmentes tüzelőanyaggal folytathatnák.

A benzinekhez, hogy kopogásmentesebbé tegyék, a gyakorlatban benzolt, alkoholt, vagy ólomtetraethylt kevernek.

A benzin aethylizálása különösen az USA-ban dívik. Az amerikai automobil- és repülőgépmotorok tüzelőanyaga 80%-ban aethylizált benzin. A megmaradó 20%-ot magasértékű kopogásmentes benzin teszi.

Az aethyl alkalmazását az USA már 5 éve bevezette. Ennek az öt évnek a tanúságai szerint az aethylizált benzin éppen oly jól megfelel a motorokban, tüzelőanyagként való felhasználására, akár a tiszta benzin. Az aethylizált benzin mérgezettsége, azaz a motoralkatrészekre gyakorolt maró hatása a gyakorlatban használatos koncentrációk mellett megfelelő elővigyázatok betartása esetén nem játszik szerepet. Az aethylizált benzin kipuffogó gázai nem veszélyesebbek a szénoxidnál.

A rozsdásodás veszélyét megfelelő anyag kiválasztásával sikerül kiküszöbölni. Ezenkívül a móto-

rok tárolásánál is elővigyázati rendszabályokat kell betartani: a motort tiszta benzinnel megfelelő fordulatszám mellett át kell járítani.

Az oktán számot az Egyesült Államokban CFR-gépekkel, azaz motorpróbával határozzák meg. Ez egy-egy hengeres motort automobil-üzemanyagvizsgálat céljaira szerkesztették, ép ezért nagyobb teljesítmények leadására nem képes. Új motortípuson, amely repülőüzemnek megfelelő vizsgálatok lefolytatására alkalmas lesz, most dolgoznak a konstruktorok.

CFR-gépekkel lehetetlennek bizonyult olyan kísérletek lefolytatása, amelyek a léghűtéses, azaz repülőmotorok üzemének megfelelő adatokat adnak. Ezért a repülőgépmotorokra az eddigi gyakorlati üzemi, azaz fékpádon lefolytatott kísérletek a mérvadók.

Mindenekelőtt bebizonyosodott, hogy benzolkeverékek oly magas hőmérsékleten, amelyek léghűtéses gázmotorokban fellépnek, kopogásmentességüket lényegesen hamarább és sokkal nagyobb mértékben veszítik el, mint az aethylizált tüzelőanyagok. Ezáltal a hengerek hőfoka nagymértékben felemelkedik. Ép ezért a CFR-gépekben, vagy ehhez hasonló kísérleti motorban végzett kísérletek az oktán-szám megállapítására egyáltalán nem alkalmasak, vízhűtéses motoroknál pedig csak részben. Ez a tény és a fagyáspont körüli nehézségek arra vezettek az USA-ban, hogy benzolt már nem is használnak a gyakorlatban. Az új üzemanyag „Safety Fuel“, azaz magas lobbantó hőmérsékletű üzemanyag használata most van kísérleti stádiumban. Ez az üzemanyag még túlságosan drága ahhoz, hogy széles körben alkalmazható legyen, amellet a keverési arányok sincsenek kikristályosodva, így a fogyasztás igen nagy. Ebből kifolyólag és mivel a ma használatos porlasztók könnyen befagynak, a repülő utasforgalmi társaságok leginkább a benzinbefecskendezésű motor iránt érdeklődtek, mégis az United Airlines társaság éjjeli postarepülőgépeiben rövid használat után ezeket beszüntette. A Diesel-rendszerű (gázolajjal járó) motorok iránti érdeklődés csekély az USA-ban, ennek oka egyrészt, hogy ott a tüzelőanyag olcsó, másrészt hogy a Pacard-művek által konstruált repülőgép-nehezolajmotorok csalódást okoztak, mert üzembiztoság és gazdaságosság szempontjából egyáltalán nem feleltek meg a hozzájuk fűzött reményeknek.

A magasértékű tüzelőanyagon kívül a motorok megbízható üzembentartásának legfontosabb kelléke a jó kenőanyag. A motorokban fellépő nagy hőmérséklet és nyomás miatt oly kenőréteg kell, amely ezeknek az igénybevételeknek ellentállva biztosítja a surlódásmentességet. Ahol a kenőréteg megszakad, ott csapszeg és csapágy, vagy dugattyú és hengerfutófelület között száraz surlódás támad, amelynek eredménye súlyos géphibák forrása lehet.

Fontos, hogy az olaj igen magas hőfoknál is megtartsa a viszkozitását, továbbá fontos, hogy a kormozódás csekély és puha legyen, mert a nagy és kemény lerakódás könnyen öngyulladást okoz. A kipuffogószelepek eléghetnek, a dugattyúgyűrűk besülhetnek. Egy jó olajnak még a legnagyobb hidegben is

meg kell tartania a folyékonyágát, hogy téli üzemen is alkalmazható legyen. Ezen követelményeken kívül fontos még, hogy az olaj ne legyen iszapoldásra és sűrűsödésre hajlamos. Ezekből látjuk, hogy melyek azok a követelmények, amelyeket a repülőgépmotorok a kenőolajakkal szemben támasztanak.

Ha az ember megtekinti a Schell-művek hamburgi telepét, ahol főleg kenőolajat állítanak elő, tudatára ébred annak, hogy milyen hatalmas és körültekintő munkát igényel a kenőolaj előállítás.

A nyersolajat tartályhajókban hozzák a gyártelephez. Ezekről egy csővezetékbe szivattyúzzák. A nyersolaj 120 km.-es utat tesz meg a csővezetékben, miközben folyton emelkedő hőfok alatt a gázolajtól a nehézőlajokig, minden fokozat ledestillálódik belőle. A kenőolajat raffináló eljárás alá kell vetni, hogy állandóságát biztosítsuk. Ezenkívül a kenőolajból a nem nemes alkatrészeket, mint a széndiokszideket és a szénkéneget koncentrált kénsavval el kell távolítani.

A különösen magas értékű olajokat nulla fok alatt különleges raffinátorokban állítják elő. A normálistól eltérő bonyolultabb tisztító eljárás után ezek minden tekintetben megfelelnek a korszerű követelményeknek. Az ismertetett lepárlási és finomítási eljárásokon kívül számos más módszer van, amelyek közül mint legmodernebbet, a Voltol-eljárást említhetjük meg. Ennél az eljárásnál az olajat magasfeszültségű váltóáram hatásának teszik ki, miáltal az, molekuláris változást szenved. A molekulák meg-

nagyobbodnak és az olajat kenéstechnikai szempontból igen kedvezően befolyásolják.

Mérnökök és laboránsok nagy körültekintéssel ellenőrzik a lepárlási és finomítási eljárásokat, hogy az olaj mindig egyformán feleljen meg a kenéstechnikai követelményeknek.

Az üzemanyagkérdés megoldásán lázas munkával dolgoznak mindenütt.

Németországban Leunában nagymennyiségű barnaszén hidrálására gyártelep létesült. A kőszének hidrálása is megoldott kérdés.

A kőszének alkalmasabbak a barnaszéneknél benzinelőállítás szempontjából. Egy millió tonna benzin előállításához 3,5 millió tonna kőszénre van szükség. (Ebbe beleszámít természetesen a gyárüzem működtetéséhez szükséges tüzelőanyag is.) Minthogy ez Németország ezidei kőszéntermelésének 2,5%-a és ezenkívül a barnaszénszükséglet is csak kis része az össz-szükségletnek, tehát megállapíthatjuk, hogy Németország a maga részére meg tudja oldani az üzemanyagkérdést saját nyersolaj, kőszén és barnaszén készletéből. Köszönheti ezt az I. G. Farben A. G. által kidolgozott katalikus hidrálási eljárásnak, amelynek révén függetleníteni tudja magát a behozaltól. Ez a tény maga még nem bizonyítja azt, hogy Németország ezideig megoldotta már az üzemanyagkérdést. A gyárak még nem képesek a szükségleteknek megfelelő mennyiségű anyag feldolgozására. Idő kell, míg az üzemek kibővítésére sor kerül. Mindenesetre a német megoldás követésre méltó.

A II. főcsoport nyári gyakorlatairól.

Indulás Tabiból. (1935.)

Indulás Szentendrére. (1935.)

SZÉPIRODALOM

MAGYAR IMÁDSÁG.

Olcsvay Géza írása és rajza.

Urunk, őseink a Te bölcs sugallatra hagyták el az ázsiai hazát, hogy elhivatásuknak — melyet a szenvedések ezer esztendejével igazolunk Előtted — eleget tegyenek. Tudjuk, hogy Európa szívében, Európa szeme előtt átélt szenvedéseinknek és megaláztatásainknak végtelen sorát javulásul és az élő népek tanulására szabtat ránk; tudjuk, hogy aki szenved, annak szemeit nyitogatod, lelkét cizellárod és elhivatottá ütöd, mint földi szolgád a „vitézeket”. Urunk, kérve kérünk, hallgasd meg e nap e szent órájában magyar könyörgésünket! Nem magunknak kérünk! Országunk északi, nyugati, keleti és déli végein idegen emberek lelketlensége alatt vergődő magyar testvéreinkért könyörgünk, akik erőtlenségünk miatt lelkükben meghasonulhatnak velünk és rendeltettségükkel. Urunk, tudjuk, hogy ma minden földi élet szenved, de mi most is kettőzötten, mert mikor minden parányi nemzet gyarapodott, minket létünkben csonkítottak meg.

Emlékezz Urunk, szép földi ígéret-

földje volt Országunk; szélein büszke bércek vigyáztak ránk; rónáinkat folyóvizek szeldesték; volt erdők és tengerünk is, még földünk méhe is bőven termett és mégis, most vádolatlan borulunk Eléd, mert Trianon óta csonkasorsú gyermekeket szülnek itt az anyák és a végek felől gyérülnek a sóhajok, a bizakodások, pedig a jaj és a közöny fojtogatja a lelküket!

Urunk, mert az elsők voltunk itt, kik milliószámra hittünk Benned; mi lettünk az elsők a százados fájdalomban, a megpróbáltatásokban is, legyünk Urunk az első „meghallgatottak”! . . . Juttass elszakított véreinknek felséges vigaszodból, ostorozd ki lelkükből és lelkünkben a bénító közönyt és mutasd meg végtelen irgalmasságod által a „jelt”, mely által őket baj nélkül újra felemelhetjük s mutasd meg nekik a legrövidebb utat hozzánk!

MIATYÁNK, KI A MENNYEK-
BEN VAGY, HAZÁNK EGYKORI
LELKI ÉS TERÜLETI EGYSÉGÉT
ADD VISSZA NÉKÜNK! Amen.

1933

H A D A K Ú T J Á N .

Irta: Dabasi Halász Miklós akadémikus.

A század hosszú, kígyózó vonalban menetelt a kijelölt cél, a kis folyó egy hevenyészetten áthidalt pontja felé. A kis folyó most hatalmasan megnőtt, a tavaszi áradás bőségesen ontotta a mélységbe a hegyek hófehér díszét. Hűvös tavaszi levegő bújta melegedni a szürke katonaköpenyek alá s az új élet rügyei már megjelentek a kopasz fák ágain.

A természet újra kezdte életét s lent a völgyben mindenfelé tépett, véres seregek vonultak.

A kis folyó, melyet a századunknak el kellett érnie, szennyes hullámokkal futott tova partjai között, tajtékzó hátán emberi holmikkal, melyeket úgy ragadott tova, mint a rabló, futva, rohanva az ismeretlen menedék felé.

Beleznay László hadnagy egyedül maradt életben a század tisztjei közül. Bajtársai mind elestek az utolsó napok emberfeletti küzdelmeiben s ő volt most ennek a gyorsan menetelő csapatnak a vezére. Az ő ügyességétől, bátorságától függött a parancs végrehajtásának sikere, talán az ütközet s ezernyi ember sorsa.

Beleznay hadnagy kuruc ősök ivadéka volt, családjának minden férfitagja kardforgatással védte hazáját s ő maga is katona volt minden gondolatával. Aki kiadta a parancsot, nyugodt lehetett, hogy minden lehető megtörténik annak végrehajtása iránt. Beleznay emlékezetében csaknem szóról-szóra ott voltak a szavak, amiket telefonon vett át a parancsnokságtól az ütközet lázas óráiban s azonnal intézkedett, hogy haladéktalanul induljanak a kijelölt hely felé.

A folyócska, mely az olvadástól veszedelmesen megáradt — hangzott a parancs —, Brjanszk helységénél megváltoztatva déli folyását, csaknem derékszögben keletre indul, hurkot ír le s Brjanszk-tól mintegy hat kilométerre ismét déli irányban folyik. Az ellenség meg fogja kísérelni, hogy átkeljen a folyón éppen a hurok északi és déli pontjain, mert így elkerüli azt az idővesztést, mely a hurok kikerülésével jár és így az ellenséget üldöző csapatainkat a bekerítés veszedelme fenyegeti. A hurok északi és déli pontjait meg kell szállni s az ellenséget a folyón való átkelésben megakadályozni. Ha szükséges, a hidakat meg kell semmisíteni!

A parancs részletessége az ezredparancsnoknak arra a törekvésére vezethető vissza, hogy tisztjei nemcsak a tennivalókkal, hanem azok céljaival is tisztában legyenek. Beleznay hadnagy legénysége rövid egy óra alatt megszállta a déli pontokat s egy óra múlva az északit is. A két pont között összekötő járőrt létesített és várta az orosz támadást, amely egyre késett. A napsugarak már egészen ferdén érték a földet és az árnyékok fantasztikusan hosszúra nyúltak. A legénység szótlanul, némán feküdt árkáiban, mint a gyermekszobák hangtalan ólomkatonái.

Beleznay lelkében hatalmas feszültség uralkodott, ezernyi gondolat kergetőzött benne, az izgalom, a várakozás izgatottságának végső határa, olyan izgalom, amely csak sorsdöntő órákban lepi meg az emberi lelket. Szeme minduntalan átseperte a terepet... rendben van-e minden? Elhelyezkedésük a lehető legelőnyösebb-e, nem fenyeget-e valami váratlan esemény? Minden a legnagyobb rendben látszott s végtelen csend ülte meg ezt a tájat, amely felett bizonyára jószagú illatok terjengtek volna, ha éppen nem lenne háború és a távoli, hatalmas ütközet tüzéségi lármája nem hallatszana tompán!

Ebben a várakozásban, mint kaleidoszkóp-ban úgy tüntek fel Beleznay életének eseményei. Az érettségi, amelyen a vöröshajú Brodek nem tudta a genitívus partitívus-t, a gyomorhajos epesárga matematika tanár, aki mefisztói gúnnyal „uraim“-nak szólította őt és osztálytársait. A ludovikái utolsó óra, mikor már féllábbal az ezrednél volt... és Hadfy, a századparancsnok, amint daliásan ellovagol a század előtt.

— Szívesen teszek eleget kérésének, — hallotta egy választékosan öltözött idős úr. kalmár szavait — szívesen, de fívelmeztetem, hogy leányommal semminemű hozományt nem adok, azonkívül pedig, amiről Ön is tud, semmi szín alatt nem megyek bele, hogy a kauciót én tegyem le Ön helyett!

— Isten vele! — hangzott egy másik hang — s még látta őt, aki miatt szívesen indult a legelső közt s még látta, amint ott áll lélektelenül magabaro-skadva, összetörten, mint a lekaszált gyönyörű virág. Újra látta a vörös-szeplős Brodeket, de most már nem a genitívus partitívus-szal kínlódnia, hanem háton fekve, ijesztően vigyorgó arccal, némán fekve egy darab kátrányos deszkán, zubbonyából épp akkor szedték ki a halotti cédulát: Brodek Ferenc tizedes...

Beleznay-t hatalmas, ellenállhatatlan vágy szállta meg, elszabadulni ebből a pokolból, a kínok, nélkülözéseknek s hősi gyötrelmeknek ebből a sötét poklából, de a vágy nem teljesülhet, mert sorsa oda köti ahol van, a messze orosz földnek erre a halálosan néma tájkára őrt állani, vívni, bátran az utolsó leheletig.

Már esteledett, a nap eltűnt a hegyek mögött s a felderítő járőrök még mindig nem tértek vissza. Hol fogja felütni fejét az ellenség? Sorsdöntő kérdés, melyre az elkövetkező órának kell felelnie. Vagy lehet, hogy a következő percben megelevenedik a mozdulatlanul figyelő sereg, ropognak a fegyverek, robbannak a kézigránatok, fűtyülnek a golyók, szuronyok görbülnek el kétségbeesett döfések alatt, életek omlanak össze, kínos sóhajok, fájdalmas ordítások vegyülnek ziháló, kegyelemkérő nyögésekkel.

A várakozást most hirtelen izgalmas megmoz-

HŐSÖK NAPJÁN.

Szövegét írta és zenéjét szerezte:
vitéz Vörös Tibor akadémikus.

mf

1. Vi-téz test-vé-re-ink, di-cső ma-gyar hő-sők, Ti csak ál-mod-
2. Vi-téz test-vé-re-ink, di-cső ma-gyar hő-sők, Ti csak pi-hen-
3. Vi-téz test-vé-re-ink, di-cső ma-gyar hő-sők, Ak-kor éb-red-

mf *p*

mf

ja-tok. Ba-bér-ko-szo-rúk-kal bo-ri-tott si-rok-ból Fel ne tá-mad-
je-tek. Vér-ző se-be-tek-kel szentsir-ja-i-tok-ból Fel ne éb-red-
je-tek, Ma-gyar ki-ke-let-nek, gyógyult se-be-ink-nek Ve-lünk ő-rül-

mf

f

ja-tok. Ne tud-já-tok meg, hogy mi-lyen szé-gyen ér-te Ar-pád vé-re-it,
je-tek. Vár-já-tok, míg egyszer meg-szó-lal-nak is-mét Ő-röm-har-so-nák,
je-tek. Ak-kor az-tán nem lesz e-lőt-te-tek töb-bé Semmi szé-gyen-folt,

f

mf *cresc.* *f* *ff rit.*

Hogy a ma-gyar föl-dön, ő-si nem-ze-tün-kön El-len-ség la-kik.
Míg visz-sza nem vet-tük, a-mi a mi-énk volt, A ré-gi ha-tárt.
Ak-kor szent vé-re-tek a ma-gyar Ha-zá-ért Nem hi-á-ba folyt.

mf *cresc.* *f* *ff rit.*

dulás váltotta fel. A járőr vágóban érkezett a keskeny hídon, jelentése szerint a körülbelül egy zászlóaljnyi orosz legénység erőltetett menetben közeledik a híd felé. A századnak tehát nagy túlerővel kell megküzdenie, minden hősiességre s erőfeszítésre szükség van, hogy megakadályozzák a túlerőnek a hídon való átkelését.

A parancsok pattogva futottak végig az emberek sorain s a legénység felkészült az ütközetre, mely a következő pillanatban oly hirtelen kezdődött meg, mint a nyári zivatar. Az ellenség hirtelen rohammal kísérelte meg a híd elfoglalását, mint igen sokszor, nem törődve a taktikával s emberei életével, csak kimeríthetetlen embertömegeire alapítva támadásának sikerét. Csakhogy Beleznay legénysége őrt állt, amint őrt állt a magyar már évszázadok óta ott, ahol veszedelem ütötte fel véres fejét. Az ellenség első sorai meginogtak, de ez csak egy pillanatig tartott. A hátuljövők betöltötték az elesettek helyét. De az ellenség visszaszorítása minden látszólagos könnyűség ellenére is nagy feladat volt, nem volt tüzéség, mely a hídfő környékét megtisztítsa. Beleznay hadnagy a védekezésnél nem nagyon támaszkodhatott másra, mint a legénysége állóképességére és saját bátorságának példadó erejére.

Az ellenség támadása teljes erővel megindult. Újabb és újabb csapatok rohanták meg a keskeny hídfőt, átgázolva az elesettek testein, mintegy megdühödve a váratlan erős ellenállástól. A védősereg még biztosan feküdt fedezékeiben. Beleznay még nem gondolt arra, hogy a hidat megsemmisítse, megkísérelte a hősi ellenállást, annyi emberáldozat árán is. Mindenáron meg akarta kímélni a hidat.

Az oroszok hihetetlenül sűrű tömegekben vetődtek a harcba s már elérték a híd közepét. Beleznay úgy látta, hogy a helyzet menthetetlen. Még rövid idő, s az ellenség elfoglalja a hidat, előnti hatalmas túlerejével a terepet, átvonult a másik hídon is s a bekerítés megtörténhetik. A híd elfoglalását pedig meg kell akadályozni, mert kettéosztott századával nem tud megbirkózni a nagy túlerővel másként, csak ha köztük van a folyó, mely megáradt vizével nagyszerű akadályt vetett az ellenség mozgulatai elé, s az oroszok most nem törődve a megáradt folyó hatalmas sodrával, csapatostól ugráltak a vízbe, hogy úszva ériék el a túlsó partot. A géppuskák zihálva söpörték az ellenség sorait, fűtyülve, csattogva vijjogtak a kis acéldarabok s a védősereg, mint egy ember szinte fogcsikorgatva vetette meg lábát hevenyészett fedezékében. De úgy látszott, minden hiába, mert az örületes áradattal, mely a túlsó partról közeledett nem lehetett másként elbánni, mint mindent elsöprő rohammal. Még átvillant a vezér agyán egy másik lehetőség: visszavonu-

lás, hátrálás a legyőzhetetlennek látszó áradat elől, a pusztulásra ítélt emberléteket megmentése. De ki tudja, hogy emberei megmenekülése hány ezer embert sodor még rettentőbb veszélybe? Beleznay villámgyorsan mérlegelte a helyzetet. Nincs mit mást tenni. Roham! Bajtársai sűrűn hullottak ki mellőle, csapának vesztesége már jelentős volt, ő maga is megsebesült, nem volt idő a tétovázásra. A kürtök reccsogva szólaltak meg s Beleznay kiugrott a fedezékből.

Előre, hajrá! — hangzott fel kiáltása s a legénység úgy lendült neki, mint valami ellenállhatatlan acélfal, hogy elsöpörje az ellenséget s megtisztítsa a hidat s meghiúsuljon az ellenség kegyetlen támadása. Huj-huj-hajrá! hangzott fel az apró jász-kun-magyarok ajkán, görcsös nekilendülésre feszültek az izmok, a szuronyok előre meredtek, mint az élő veszedelem. A hősiesség küzdelem végső percei közeledtek. Itt nem lehetett csak győzni maradék nélkül, vagy elesni hősiességgel, elszántan rettenthetetlenül. Beleznay hadnagy nem törődött a halálos veszedelmekkel, sajgó vállsebével, melyből bőségesen patakzott a vér, csaknem az első sorban rohant a hídra, mint valami újkori Horatius Cocles. S a két sereg összecsapott. Mint mindent elgázoló fürgeteg, lódult harcba a magyar sereg. Mit is tehetett mást a kancukához szokott orosz katona, mint eldobta fegyverét, elvágta magát még sebesületlenül is, hogy vége legyen mindennek, bármilyen áron is! A roham már elérte a túlsó hídfőt s az orosz csapatok feladták az ellenállást. Ami ezután következett, az a hősiességnek s elszánt bátorságnak nagyszerű éneke. A túlsó parton nem egy zászlóaljnyi, hanem ezrednyi ellenség volt. De az eszeveszett zűrzavar fejtelenségében ez az ezrednyi tömeg csak legyőzni, szétverni, megsemmisíteni való ellenségnek tetszett a rohamozó magyar csapat előtt. Nem volt ellenállás, mely megállítsa őket diadalmas száguldásukban, mely kivegye kezükből a megérdemelt győzelmet.

Huj-huj-hajrá! — hangzott eszeveszetten a diadalmas magyar kiáltás s az orosz ezred inogva hátrált s futva dobálta el fegyvereit. Megadta magát sorsának. A csata sorsa eldőlt.

Beleznay hadnagy súlyos sebbel feküdt az elcsendesedett mezőn. Föléje fénylő, ragyogóan tiszta kék ég borult, még sohasem látta Isten egét ily fel-emelően szépnek, ily nyugalmasnak, ily tündéri színnel ragyogónak. Még tudta, hogy győztek, áldozatuk nem volt hiábavaló, de öntudata már homályosan érezte csak a körülötte történőket. Még érezte, hogy gyengéd karok emelik fel s viszik himbálózó ringatással, de nem tudta, hogy kiké azok a karok, mert lába már rálépett az ösvényre, mely Csaba királyfi útjára, annyi magyar hős útjára vezet.

ORSZÁG ÚTI
TÁJ
BAJÓT FELÉ.

vitéz DARVAS
ISTVÁN alez.
felvétele. (1935.)

AHITAT. TÖMÖRY-MUTSCHENBACHER PAL
akadémikus felv. (1935.)

A „SIRÁLY” KIFUT. BENYOVSZKY GYÖZÖ
aks. felv. (Balatonlelle, 1935.)

ERDÉLYI TIBOR főhadnagy, örökös tag verseiből.

FEHÉRTÉMPLOM.

Mennék, de láncol, nem ereszt
Egy kőbevéssett sírkereszt.

Alatta álom végtelen,
S a láthatár is égtelen . . .

A síron virág sem terem
És benne porlad mindenem.

Anyám, apám és kis hugom.
Feledni őket nem tudom.

Világra is ott jöttem én,
A házunk, kertünk költemény.

Ki ilyet egyszer festene,
Ecsetnek lenne mestere.

A Lokva, Néra, szép Karas,
Szívemnek fényes rézgaras.

Értéke — másnak — semmi sincs,
De nékem több, mint tenger-kincs.

Sírástól hangos a határ,
Benn gögös ellen lába jár.

Hazám, falum, szép mindenem,
Sírva kell feléd intenem!

KOMÁROMNÁL.

Mint megannyi mással
— kálváriással —
Komáromnál velünk is
megállt a vonat.
Apró kis fiam
kérdést-kérdésre tesz,
naphosszat néz, beszél:
mi az, mi ez,
mi a híd, a por, a szél . . . ?

A sok-sok kérdésre
mindig kap választ:
a nagy vizen túl
az magyar város,
s emitt a széles, szép Duna,
mely attól — látod — elválaszt.
Amott kétágú templom,
ragyogó házsorok:
gyöngysor, szép vagyon.
S ő csodálkozik a vizen, hajón
tágranyílt szemekkel szörnyen, nagyon.

Nem tud a könnyről,
keserőről semmit,
börtönről, láncról,
árva magyarról,
s hogy a láz, templom
s a vérző sok magyar
nem a miénk már,
S hogy a víz, hogy a híd:
Vérző, kesergő új magyar határ . . . !

FÉLÁRBOCON.

„Három színem a régi,
bár kissé fakult,
egy kissé ütött és kopott . . .
Míg vásznam fennen lobogott
vakító piros, szikrázó fehér
és ragyogó zöld volt . . .
Ma: folt hátán folt,
a por is belepte,
és színére ábrándos lepke
sem téved már soha.
A sorsom mostoha:
keserves dolog
félárbocon lengeni
és magamba szívni
az út terhes porát.
Vásznam foltos is,
rongyos is,
és mégis maradok!
Áztatott könny is,
eső is,
és ezért akarok
szédítő eget és tüzes napot,
meg tomboló vihart,
orkánt, ézengést?
feltámadást és — temetést!
Mert tudom, hogy minden eskü igazul.
És megfogam minden átok.
Ha porosan, ha piszkosan,
ha tépetten is, de erre várok!“

ZRINYI ÉS FRANGEPÁN.*

Koccan a korsó,
víg nóta szárnyal.
Nevető arcot
gond be nem árnyal.

Pipafüst, friss sör.
Hangos a sok szó.
Röhögés harsan,
koccan a korsó.

Zokog a falon
faragott írás.
Porbahullt főket
nem sirat sírás.

Bután kesereg
harmonikaszó.
„Lázadók voltak.“
Koccan a korsó.

* Bécsújhelyi szomorú emlék. A vérpad helyén ma korcsma cégére lengedez.

KOLOZSVÁR, 1920.

Hideg szél süvített az utcán s a fiú szemébe hordta a havat. Szúrt, vágott ez a szél s bárhogy összehúzta magán kopottas, vékony felöltőjét, mindennüvé utat talált. Szomorú gondolatokba merülve tört utat a hóban. A szél is, mintha azt fütyülte volna a fülébe: nincs kenyér, nincs kenyér!

Kiért a főútra. Megállt a járda szélén és tágra nyitott szemmel nézte az utca képét. Autók suhantak el előtte, bennük gondtalanul nevetgélő, csillogó ruhájú nők és férfiak. Mind siettek, nehogy egy percet is elveszítsenek az élet örömeiből. Sójajtvá ment tovább. Baloldalt fényes kirakatok tükrözték vissza a fényt. Vágyakozva állt meg az egyik hentesüzlet kirakata előtt. Most érezte csak igazán, hogy mennyire éhes. Reggel óta egy falatot sem evett. Hej, nem volt ez mindig így. Nem is oly régen Dávid Pistának nem kellett még azon törnie a fejét, hogy mit fog vacsorázni. Éltek a szülei, kik minden jóval ellátták. Apja városi tisztviselő volt, szorgalmas, derék ember, jó magyar, ki végig harcolta a világháborút és több kitüntetéssel tért vissza családjához. Igaz, hogy balkezét a fronton hagyta, de derült kedélye ennek ellenére sem hagyta el soha.

Pista a kirakat hideg üvegéhez szorította az arcát és könnyek peregetek szeméből, míg végiggondolta a történeteket. Háborús összeomlás, majd az oláh megszállás borzalmai tüntek fel lelkében. Néhány felcseperedett oláh magának szeretne volna megszerezni apja állását s bevádolták őt, hogy a magyar irredentamozgalmat szervezi Kolozsvarótt s élénk oláhellenes tevékenységet fejt ki. A vádak természetesen koholtak voltak. A vizsgálat megindult. Minden törvényes formát mellőzve, egy éjszakán egyszerűen elhurcolták az édesapját. Annak bevállására akarták kényszeríteni, hogy valóban ő szervezi a város magyarságát. Mikor ezt tagadta, a botozástól sem riadtak vissza és a szerencsétlen félkarú hőst véresre verték. A tárgyalásra hordágyon kellett vinni. A vádlók a hamis tanúk egész sorát vonultatták fel, kik esküt tettek Dávid Ferenc bűnössége mellett. Végeredményben mindez csak formáság volt, hisz előre kimondták már rá a halálos ítéletet. Végrehajtani azonban már nem tudták, mert a tárgyalást követő reggelen halva találták börtönében. Az oláhok ujjongva hirdették, hogy a büntudat súlya kergette a halálba. Pista azonban biztosan tudta, hogy az akasztás elől menekült s a szégyen és fájdalom miatt dobta el magától az életet. Néhány nap múlva édesanyja is — kit a sok csapás teljesen összetört — meghalt.

Egyedül maradt 18 évvel a vállán és olthatatlan gyűlölettel szívében a bitorlók iránt. Egy ideig csekély holmiját adogatta el s abból élt. Egy napon arra ébredt, hogy alig van pár fillérje és ha munkát nem kap, hamarosan nem lesz mit ennie. Nyakába vette a várost, de kérő szavai mindenütt süket fülekre találtak. Amint rájöttek, hogy magyar, rögtön elutasították. Ma is egész nap az utcákat róta, minden

eredmény nélkül. Átgondolva a szomorú történetet, ökölbe szorultak kezei s úgy érezte, hogy szeretne valami nagy, szent dolgot cselekedni és mindent, de mindent megfizetni.

Hatalmas lökés riasztotta fel keserű gondolataiból. Hirtelen megfordult és látta, hogy egy előkelően öltözött, bundás férfi lökte őt oldalba, aki egy kétes külsejű, csavargóféle emberrel ment. Szeme megakadt a jólöltözött úron. Hamar felismerte. Sergeanu Tódor volt, a fővádoló atyja tárgyalásán. Gonosz tekintetű, megtermett férfi, aki céljai elérésére nem igen szotka megválogatni az eszközöket. Társa alacsony növésű ember, oly arckifejezéssel, amely elárulta, hogy jó pénzért mindenre képes. Pista önkéntelenül is követni kezdte őket. „Hogy kerül össze ez a két ember, akik közül az egyik magasrangú oláh tisztviselő, a másik pedig rendőrségre nyilvántartott egyén” — töprengett magában. Az előtte haladók élénken hadonászva beszélgettek. Az egyik lámpaoszlopnál hirtelen megálltak. Pista észrevétlenül közelükbe surrant s egy sötét kapualjba húzódott. Sergeanu tömött tárcát vett ki a zsebéből, melyből bankjegyeket számolt ki és a másiknak adta át. Pista a megszállás óta némileg elsajátította az oláh nyelvet s így megértette Sergeanu beszédét.

— Itt van előlegként 2000 lei. Még ma éjjel intézd el. Vigyél magaddal több embert. Legegyszerűbb lesz robbantással elvégezni a dolgot. Csupán szerszámokkal sokáig tartana. Hadd pusztuljon minden, ami magyar. Ne Mátyás szobra álljon Clui főterén. Majd odakerül Hora Miklóssé, akit valamikor ezek a kutyák törettek kerékbe.

A másik, kit Sergeanu, Prokupnak szólított, feleletül morgott valamit, s beleegyezőleg intett a fejével, hogy tudja a dolgát. Látszott rajta, hogy őt nem fűtik oly indulatok, mint Sergeanut. Pusztá eszköz volt annak kezében. A két cselszövő elvált egymástól és mindegyik más irányba ment tova. Pista meg-rázkódott. Rettenetes izgalom vett erőt rajta. Látta, hogy itt aljas merénylet készül. Szinte hihetetlennek tűnt fel előtte, amit hallott. Tiszában volt azzal, hogy mi indította erre a cselekedetre Sergeanut, aki a kormány bizalmi embere volt Kolozsvarótt. Tudta, hogy fényes nappal, nyilvánosság előtt lehetetlen lenne a szobor szétrombolása. Súlyos következményekkel járna, ha megtennék. Ismerte a kolozsvári magyarok Mátyás-tiszteletét, kik kalap levéve mentek el a nagy király szobra mellett. Pista is Mátyás-rajongó volt. Könyvei nagy részét Mátyásról írt művekből válogatta össze. Kívülről tudta minden hadjáratát, sok időt töltött hadműveleteinek tanulmányozásával. És most? Lázasan gondolkodott, hogy mitévő legyen? Ekkor eszébe jutottak édesapja utolsó szavai, mivel a halála előtti napon a porkoláb megvesztegetése árán sikerült találkoznia: „Fiam, búcsúzóul csak annyit mondok neked, hogy bármilyen helyzetbe kerülsz is, ne feledd magyar voltodat s hogy mindig

magyarhoz méltóan kell cselekedned!“ Igen, igen, most már tudja, hogy mit kell tennie. Gyors léptekkel indult hazafelé. Csikorgó hideg volt, de ő ezt nem érezte. Egész énjét csak egy gondolat töltötte el: megmenteni Fadrusz remekét. Mátyás szobrának mindig ott kell állnia Kolozsvár főterén, hirdetve a sárba tiprott, de meg nem tört magyarság élniakarását.

*

Jóval éjfél előtt már a szobor melletti park bokrai mögött állott. Kezei görcsösen szorongták apai örökségét, egy pisztoly markolatát, melyet sikerült elrejtene a folytonosan fegyver után szimatoló oláh járőrök elől. A pisztoly remekbefaragott markolatán kis magyar címer díszlett. Apja munkája volt, ki üres óriában gyakran foglalkozott ilyesmivel. Előtte hallgatva nézett az éjbe Mátyás lovasszobra. Vajjon mire gondol a nagy király? Sejti-e, mit terveznek elene? Pista fürkészve fúrta a szeméit a sötétbe. Az utat nézte, ahonnan most, mintha halk lépteket hallott volna. Rövid idő múlva 3 emberi alak bontakozott ki a sötétségből. Az elsőt rögtön megismerte. Prokup volt. A második szerszámokat vitt a vállán, a harmadik pedig egy batyut cipelt. A szoborhoz érve, leraktak mindent a földre. Prokup halk utasítást adott, mire a munkások ázni kezdtek a szobor két oldalán. Pistán nagy forróság ömlött végig. Halántékán lázasan lüktetett az ér. Egy pillanatig úgy érezte, mintha félne, de hamar legyűrte ezt az érzést. Apja búcsúszavaira gondolt. Magyarhoz méltóan kell cselekednie. Óvatos léptekkel megkerülte a szobrot és Prokup hátamögé surrant, ki két társa mellett állva, sietésre ösztönözte őket. Az egyik kezében tartotta a robbantótöltényeket, hogy a szobor alá ásott üregbe helyezze. A másik rövidnyelű ásóval az üreget mélyítette. Pista látta, hogy nincs sok veszteni való ideje. Pisztolya csövét a gyanútlanul álldogáló Prokup hátára szoritotta s a meglepetéstől mozdulni sem bíró bérenc fülébe sziszegte: „Azonnal parancsold vissza embereidet s mindent itt hagyva, takarodjatok el innen, különben meghalsz!“

Prokup nem volt gyáva ember, de most mozdulni sem mert. Nem akarta félbehagyni a robbantást, mert akkor nem kapja meg a hátralévő összeget. Egérút után nézett, mikor a véletlen segítségére sietett. Egyik munkása hátranézett s látva Prokup ijedt mozdulatlanágát és a háta mögött fenyegetően sötétlő alakot, azonnal felfogta a helyzetet. Oldaltugrott és egyidejűleg pisztolyt rántott elő. Pista rögtön rálőtt, félve attól, hogy terve kútbaesik, ha nem sikerül ártalmatlanná tennie a merénylőket. A lövedék zizzenve csapódott a szobor talapzatához. A következő pillanatban fülsiketítő dörrenés hallatszott. A lövedék gurulatot kapva, a munkás kezében tartott töltények közé csapódott. A robbanás ereje szétzaggatta a három oláht és halálosan megsebesítette Pistát. A szoborban csodálatosképpen nem tett nagyobb kárt. Pista eszméletén volt még. Érezte, hogy valami meleg folydogál végig a testén. Nagy kinnal megmozdította jobb kezét, melyben még mindig szorongatta a pisztolyt. Erőlködve a szájához emelte s megcsókolta a markolaton lévő címet. Lassan fekete

lett előtte minden. Már az álmok világában járt. Látta, hogy Mátyás leszáll a lováról s eléje lépve megszólítja őt. Tisztán fülébe csengtek a szavak: „Köszönöm fiam! Magyarhoz méltóan cselekedté!“

Egy koppanás hallatszott. Pista kezéből esett ki a fegyver. Kolozsvár főterén pedig diadalmasan állt Mátyás király lovasszobra.

*

Dávid Pista, a hős magyar fiú, elérte a célját. Megakadályozta a szobor elpusztítását. Komolyabb merénylet azóta sem történt. Az oláhok túlnyomóan értékesnek találták ahhoz, hogy elpusztítsák a mai Románia egyedüli monumentális szobrát, így hát meghamisították a történelmet, hogy egészben ellop-hassák. Az oláh polgárság és hadsereg a szobor körül és magán a szobron szokta nemzeti és kulturális ünnepeit megtartani. A főalakra áll az ünnepi szónok, aki beszéde után meg szokta állapítani, hogy Mátyás király is oláh származású volt. Megtörtént, hogy a király ércmását a szónok pofonverte és arcuköpte, mint renegátot, az oláh közönség ujjongása közepette. A megcsönkített felirat „Ma-y-s“ (Mátyás helyett) még ma is olvasható. A szoborcsoportnak ma már minden mellékalakja erősen meg van rongálva, csak Mátyás ül még sértetlenül lován, tanuskodva a mult idők nagyságáról.

Tatay Dezső akadémikus.

ÁLOM, ÁRNYÉK.

Claude Fourcade verse.

Órízgetve egyre az álmok
sárgult liliomját,
Hagyjuk majd tovatűnni
az ölelés-homályt.
S félve figyeljük
széthullt álmok
lomha szökését.

Vallomás, ígéret,
mondd, hova tűnnek?

Vagy talán a ciprusoknak
még dalolni, fogy a vágyunk,
S nem fél ott szeretni
a megtért két madár . . .
Ó — mi ketten hallani fogjuk,
hogyan bűg a gerlepár . . .

Ott lesz-e a szűzi csendben
két titkunk:
Ígéret, vallomás?’

Fordította: vitéz Pálffy Gyula akadémikus.

ÁLOM.

Írta: Móra László akadémikus.

Temetőből jött visszafelé. Lelkében még ott zsongott a sírok krizantém-szaga. Érdes volt a föld, nedves a rög. Úgy érezte, elvesztett valami meleg gyámolítót, aki mindentől védte, óvta, aki mellett eljátszhatott órák hosszát. Egyedül maradt. A mezőn a vidám gyerekek labdáztek.

Mikor hazaért, olyan furcsának látszott az otthon. Leült a falak közé. Szemei kimeredtek, szótlannul bámult. Reggel felé éhes lett. Felkutatott minden fiókot. Csak egy almát talált. Szép, piros alma lehetett, de összeráncosodott a bőre. Kezébe fogta és nézte. Az alma jóindulatúan megszólította:

— Meddig nézel? A nap már mindjárt feljön és munkára kell menned.

— Én csak játszani szoktam nappal. Este meg álmodni.

— Most már nem lehet így. Egyedül maradtál. Meg kell ismerned az utcát.

— Nem akarok kimenni!

A szomszédok adtak neki meleg ételt. Néhány nap múlva maga is azt gondolta:

— Itt az ideje, hogy dologhoz lássak.

Egy nagybácsija segítette meg. Beajánlotta a sarki fűszereshez. Levetette szép ruháját, kék munkaöltönyt hordott. Az első napon végigvezették az üzletben, megmondták, mi hol van, mennyi az ára. Kihúzták a barna fiókokat, egyikben szegfűszeg hevert, a másikban gyömbér. Megmagyarázták a mérleg, meg a számológép kezelését. Utasítást adtak, hogyan kell udvariasan, ügyesen és figyelmesen kiszolgálni. Mindebből alig értett egy szót. Ámúlt a nagy zajban, forgásban és csodálkozott, hogy a tulajdonos örül ennek a nyüzsgésnek. A kenőcs- és petróleumszagú boltban is másfelé gondolt. Halványkék mezőre, benne egy házra, a házban egy jó asszonyra, aki eddig vigyázott rá. A mező rideg földjéből fehér őszirózsák nyíltak. Néha meg hőst látott, meggypiros mentés, sárga csizmás, sarkantyús daliás királyfit. Elmesélgetett társával, aki épp oly halvány volt, mint ő, de aki vállat vont arra, amit mondott. Egy napon megrántotta a kezét és rámutatott egy magas emberre:

— Nézd, ez az, akiről meséltem neked.

A halvány most felnevetett.

— Ugyan, hisz' ez a sarki rendőr, csak nincs rajta az egyenruha.

Ez sem javította meg. A reggeli és délutáni csendet szerette tovább, mikor kevés vásárló járt be. Félt azoktól, akik föl-föl riasztották ezzel a szóval:

— Kérek egy deka élesztőt!

Sokszor elhibázta a rendelést. A fűszeres leszálította a bérét. És amikor nem tudott más lenni, kiadta az útját.

A halvány inas velement. Az utcán ödögtek.

Nézték a kirakatokat meg a hirdetéseket. Így jutottak egy újság kiadóhivatalához. Hónuk alá vágtek egy nyaláb újságot és kimentek az utcára. De mindkettőjüknek gyenge volt a hangja. Túlkiabálták őket. A legjobb helyeken a jólszámító kis ravaszok ültek.

A halvány inas visszament a fűszereshez. A kékszemű fiú pedig odaállt az öreg pirossapkás ember mellé, aki évek óta mindig ugyanazon az utcasarkon ült. Elmesélte neki a sorsát. Az öreg ember bólogatott:

— Az élet a hangosaké! Akiknek jó torkuk és könyökük van.

— Máshogy nem lehet élni? Szép dolgokon gondolkozni, meghúzódni szerényen?

— A szerénység a gyöngék tulajdonsága. Az életben erős emberek kellene.

— Mit tegyek hát?

— Ha erős vagy: higj magadban és állj be a kenyérharcba.

— De mikor nem akarok senkit sem bántani.

— Akkor máshová menj: Pál mester boltjába.

Elmagyarázta: ez az a bolt, ahova nem hatol be az utcák kiabálása; ahol nem kell könyök, csak lélek. Pál mester egyedül van itt, visszavonultan az élettől, csak a szép álmainak él szerényen, csendesen, boldogan. Játékokat készít, hősoket, tündéretket, várakat. A kékszemű fiú felkiáltott:

— Mondd, hol van ez a bolt?!

Valahol egy eldugott kis utcában húzódtott meg. A bejárat fölött ócska címtábla csüngött. Benn valami ódonszagú mesevilág élt. A pulton és a szekrényeken száz és száz játék ült. Hátral egy kis ajtó a műhelybe vezetett.

Mikor a délelőtt csendesen elnyujtózott az utcán, ide nyitott be a kékszemű fiú. Szelíden és ügyefogyottan beszélt. A mesternek megtetszett és ott marasztotta.

— Két hét lesz a próbaidőd.

Az öreg megmutatta, mint kell enyvet melegíteni, rábízta a kisebb munkákat, a babák kitömését, a hajragasztást. Hamar megszerette a csendes fiút. Két hét múlva elvitte a lakására.

Mikor a fiú belépett, valami bársonyos meleg csapta meg. A szobában elnémult: a sarkokban pálmák, dús virágok, cirádás szobrok. Olyan, mint valami meseország.

— Látod, fiam, ez az én országom. Ablakom üvege vastag, az utca zaja nem fér ide.

— Mesterem, sohasem vágytál a többiek közé?

— Minek?! Talán már nem is ebben a világban élek. Az én világom a selymes álom: ezek a játékok, babák, tulipánok. Ezek élnek körülöttem. Nézd ezt a mosolygó Piroskát, meg ezt a hetyke csizmás kandúrt, meg a Hófhétkét, a törpéket. Örökké boldog

vagyok itt, nem kívánok mást, nem is akarom látni a többit.

— Gyűlölöd az embereket?

— Nem, de amihez hozzáérnek, piszkos lesz. Odakinn olyan csatagos az utca, jobb itt a csendes szobában.

— Azt hiszem, örökké itt tudnék maradni.

— Én is fiatalon kerültem ide. Azóta sohasem bántam meg. Itt nincs fájdalma a szívnek, itt minden olyan, amilyennek képzeled. Itt sosem kell pörlekedni az emberekkel, itt nem bánt senki. Ha nagy akarsz lenni, vállas hőst készítesz; ha vidám, apró Babszemjancsit, meg bohócokat; ha elálmodozol, halvány Hófehérkét olyan szépre, amilyenre akarsz, azután felteszed a polcra a többi közé, bámulod, örülsz, mert olyan, amilyennek akartad. És mindig meglegedett vagy, mert minden olyan, amilyennek tervezted.

— Itt maradhatok-e nálad?

— Maradhatsz, de ne feledd el, lezárult előtted az az élet.

Azóta ketten dolgoztak. Most már a fiú is gyártott hintalovat, pojacát, furcsa Jancsi-bohócokat. Alig-alig beszéltek, mert a beszéd bűn, hazugságra meg hiúságra csábít. Este pedig lesütötték a szemüket és átsurrantak az utcákon. A fiú szívéből kialudt az élet vágya. Úgy érezte, végre megtalálta azt, amit keresett, élete célját: a csendet, a boldog álmodást.

Egyszer aztán, amikor véletlenül felpillantott, egy aranyhajú nyúlánk lányt látott meg, akinek éppen olyan kék volt a szeme, mint az övé. Többet nem látta, de azontúl róla álmodott. Aranykavicsos kertet látott tűzpiros agavékkal. A kavicsokon egy aranyhajú leány lépdelt. Olyan, mint a szellő. Búza-

virág nyílt a kezében, tengerkék lepkeraj szállott utána.

Titokban, amikor egy piros-csákós huszárt befejezett, hozzákezdett a legselyemesebb, a legaranyosabb haj, a legszebb égszínkék szem és búzavirág topánka készítéséhez. És álmodozott a mesebeli tündérkisasszonyról. Kiszínezte csodásra, olyannak, mint akkor este látta. Mikor készen lett, lerogyott előtte. Pál mester megnézte. Aztán megölelte a fiút.

— Gyönyörűt álmodtál.

Olyan volt a baba, mint a selyem. Lány, halvány az arca, olyan, mint aki keres valamit; a szeme alatt megtört vonás. Nem lehetett tudni, örül-e, szenved-e, csak szép volt. A régi barokk festők képein lehetett hozzá hasonlót látni.

— Egész életemben nem tudtam ilyet álmodni.

A fiú azóta alig csinált valami mást. A tündért nézte, javítgatott ruháján. Aztán nézte megint. Odaült mellé, meséket mondott neki, mint régen a tűznek. Úgy tett, mintha élne. Az öreg megijedt.

— Fiam, ne felejtse, az álom csak mese.

Egyszer kinyílt a boltajtó. Prémruhás úr lépett be, meg egy elkényeztetett kislány. A fiú alázatosan hajlongott. Eléjük rakott szerető, komoly, táncoló, beszélő babákat. A kisleánynak egyik sem tetszett.

— Azt akarom, ott fent, azt az aranyhajút.

A fiú elsápadt. A kislány dacosan toppantott.

— Ezt akarom!

És elvitte.

Attól fogva nagyon szomorú lett a fiú. Összedőlt a szép csodás vára, amit a mesék világánál épített magának. Megfogta az öreg eres kezét.

— Mesterem, hát már az álom se az enyém?

KÖSZÖNTÉS.

Írta: nemes Kovács György akadémikus.*

Nagy jó Urunk, köszöntünk Téged!
Ki szenvedő, bús nemzetünk
Élére álltál s lettél nekünk
Mikor mindenki elhagyott,
Karunk megbénult, szívünk megfagyott,
Az új remény, a szív, a magyar lélek.

Hódolva ím köszöntünk Téged,
Mert szétszórt nyájból, mely veszett,
Teremtél újra élő nemzetet
S azóta gondod van reánk,
Lettél Urunk, Vezérünk, jó Atyánk,
Te virrasztasz sorsunk felett,
Rád bízott a magyar becsület.
Légyen a lelkünk is Tevéled,
Követünk Téged!

S köszöntjük élted nemes társát,
Az örök jószág tiszta képét,
A búsak, árvák reménységét,
Az éhezők a kenyeret,
A didergők a meleget,
A szenvedők a hű vigaszt
S a reményt, mely hitet fakaszt.
Köszönik Néki s áldva-áldják
E drága szív csodás munkáját.

S míg zeng a hála ritka szózata,
Megáldunk Téged szívvel, szóval
Fekete sorsunk fehér asszonya!

* Ravasz László ref. püspöknek a Főméltóságú pár 15 éves kormányzói évfordulójára írt „Köszöntés”-e nyomán.

LEVÉL AZ INTÉZETI KÓRHÁZBOL EGY BÁLOZÓ KISLÁNYHOZ.

Írta: Gyarmati György akadémikus.

*Ma Chère, lovagja betegágyon,
Kéri, hogy néki megbocsásson,
De mert ma nem mehet Magához,
Fordult im az episztolához:*

*Habár párnáim nem fehérek,
Sok selyempárnával fölérnek,
Ha rajtuk szememet bezárom,
Ma Chère, — Magához visz az álom.*

*Távol zaját hallom a bálnak,
A kósza árnyak összeráznak.
Arany, ezüst, bor, bíbor-álom...
Ma Chère, — az Ön levelét várom.*

*Ködös, borongós reggelén a télnek,
Ködből font lantom összetépett
Húrjain remegve jár kezem,
Ma Chère, — a dalom nem lelem.*

*Sok kis manó perdült a házba
Az éjjel. Agyammál bokázva
Táncot jártak, tépték az álmom.
Ma Chère, — néha úgy fáj az álom.*

*Lila ködmámorán az éjnek
Lázás szemekkel félve nézek.
Szűrő sötétség főd be az ágyon..
Ma Chère, — néha úgy fáj az álom.*

*Almomban messze, messze jártam,
Dalolva mentem száz határban,
Sötét erdőkben lopva, rejtve,
Ma Chère, — még ott is Önt keresve.*

*És jött az erdő sok virága
Komoly léptekkel összezárva
Fejük. Legszebbjét a virágnak
Ma Chère, — én letéptem — Magának.*

*Boldog volnék, ha e levélke
Kellő időben Önhöz érne.
Mulasson jól, csak ezt kívánja
Ma Chère, —
kis fűzfapoétája.*

PALIKA.

Írta: Balikó Lajos akadémikus.

Halkan suttog a láng. Csak gyertyafény.
Az ágy megvetve, és Palika, szegény
lázás szemekkel, az esti fényen át
dermesztőn kavargó lázálmokat lát.
Az ablakot vallatja a szél...
Sikoltva foszlik a gyertyabél.
A gond a kis szobán átoson...
és Palika sír a vánkoson.

Palika fekszik. A láz gyöttri, marja,
fázósan remeg csöppnyi kis karja, —
simogatja fakutyáját,
szóra nógatná merev száját,
de néma a kutyus, hallgat a barika.
Beteg szegény, beteg a Palika...

A gyertyafény játszik s Palika, szegény
elsuttogja, hogy bántja a fény...
A szél bevág az ablakrésen,
elhal a láng és mégsem
szűnik a láz, elhal a szó,
és Palika fázósan remeg...
A kis Takács Palika nagyon, nagyon beteg.

„Menjünk szánkázni fel a hegyre!,
a szánkóért, Mariska, gyorsan eredj be...
Itt meleg van, kint hús lesz, kint hull a hó...
de jó lesz!... hóba taposni... hó, ... jég, ... télapó!
Eljössz-e velem, ugye el, anyika?“
És köhögött és hörgött a Palika.

„Megyünk persze, szép a hó idén,
de most előbb aludj csak kicsikém!...“
Palika elcsitult, Palika aludt...
Álmodta a telet, szerette a szelet,
várta a hívószót, a hírt —
és valaki, míg a kis Pali hús havat, szánkót álmodott,
... valaki sírt...

Még nem olvadt el fán a zuzmara,
és felért a hegyre már a Palika...

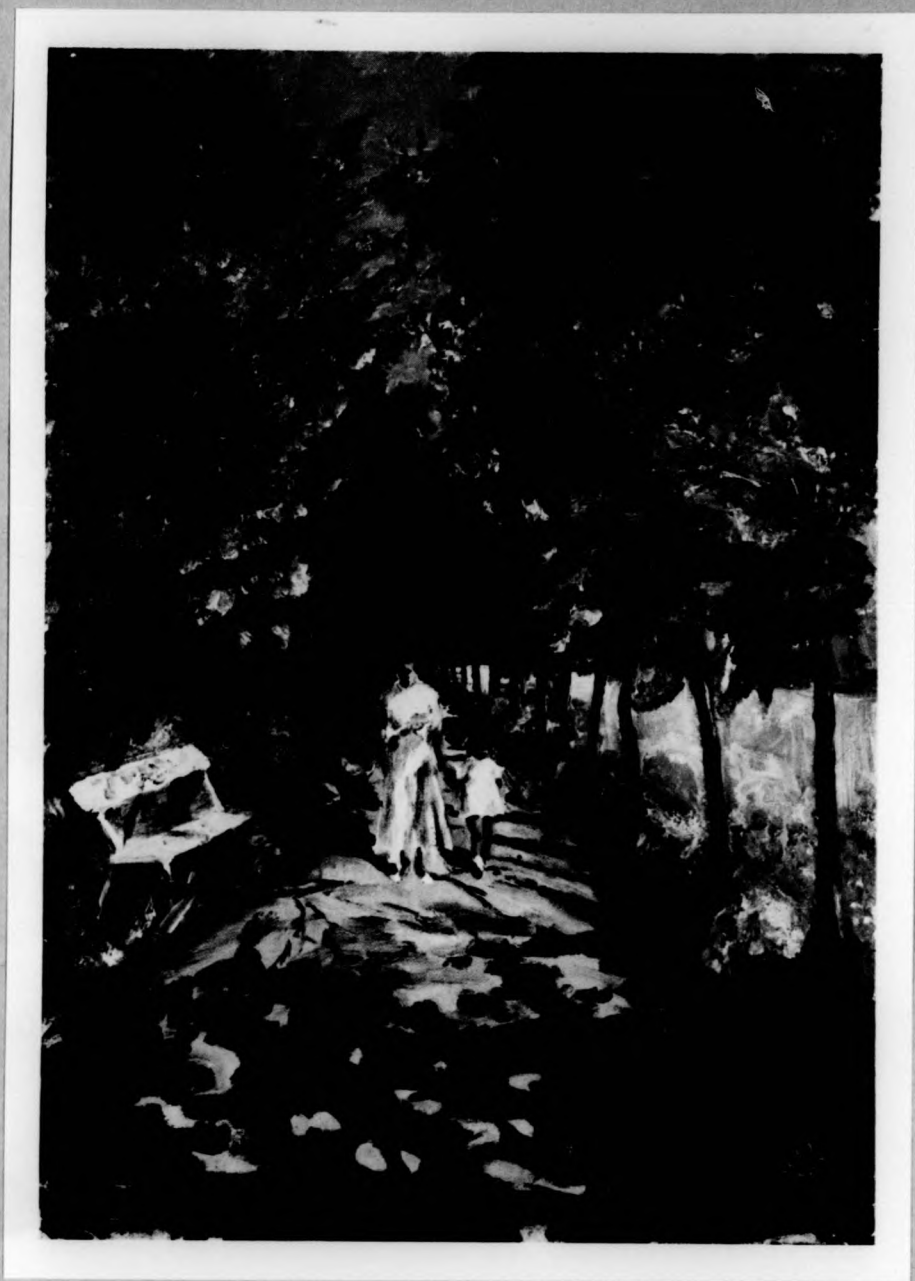
Csak hull a hó és száguld a szél tova,
nem kel ő már többé fel soha, soha...
Árva lett a kutyus, fabáb, barika, —
álmodj róluk szépet kis Takács Palika!

GYERMEKEK.

Írta: Tormássy Tibor akadémikus.

Az állomáson láttam őket egyszer.
Az egyiket nevelő nő cipelte.
A másikat, mert már nagyon sivalgott,
Az édesanyja felemelte.
Az egyik szeme nagy volt és borús,
A másiké meg csillogó, vidám.
Az egyik lába piros-meztelen,
A másik lábán hófehér topán.
Az egyik ott született a kőviharban,
Tornyosuló nagy házak között;
A másik pusztán látott napvilágot,

Virágsziromba s fénybe öltözött.
Abból talán pezsgőző úridáma
Lesz, kit elkap a nagyvárosi láрма
Párisban, Londonban vagy valahol.
Ebből kenyérdagasztó kis menyecske,
Ki minden csendes falusi este
Vacsorát készít és vígan dalol.
Az egyik szomorún válik majd meg
Ruhától, gyöngytől és kutyától,
Másik békésen búcsúzik el
Sok életvidám unokától...

KERTI SÉTA.

GÁTS TIBOR akadémikus olajfestménye.

Derűs jelenetek az aks-i életből. — Doray Ervin aks. rajzai.

EGY ŐSZI HADGYAKORLATON TÖRTÉNT.

Irta: Lakatos Géza hadnagy.

Éppen elütötte a déli tizenegy órát a Minoriták öreg harangja, amidőn elgondolkodva mentem át a Várlaktanya udvarán.

Még csak egy napja, hogy bevonultam az ezredhez az őszi gyakorlatokra, s máris úgy éreztem magam, mintha világeletemben mindig csak katona lettem volna.

Egyszer csak élembe toppant egy kis karikalábú, fekete bajuszú katona, patkós bakancsát keményen összekattintotta és harsány hangon megszólalt:

- Alássan jelentem, én vagyok!
- Hogy hínak? — kérdeztem.
- Estván.
- A másik nevedet szégyelled?
- Asse szígyellem. Szilas. Szilas Estván.

Úgy mustráltam végig Szilast, mint a vásárló ember a lovat. Szilas Estván megilletődve állott előttem. Érezte, hogy most dől el a sorsa: megtartom-e legényemnek, vagy sem? Hej, pedig legénynek, „puccer“-nek lenni, az mégis csak kiváltságos dolog!

Pislogott a szemével, ahogy szigorúan néztem rá. Húsz év körüli dunántúli fiú volt. Olyan volt a képe, mint a fakéreg, a szeme apró, diószínű.

— Na, jól van, Szilas! Ősmerős vagy-e a városban?

- Alássan jelentem, igenis!
- Hát a Minoriták mögött, a Pirker-utcában lakom, egy kis sárga házban. Tudod-e, hol van?
- Igenis, tudom.
- Itt van ez a koffer, meg a köpenyem, meg ez a kisebb csomag. Ragadd meg és vidd el oda, ott pedig majd várj meg. Ha valami elvész, kitekerem a nyakad!

Szilas, még észre sem vettem, máris felkapta a csomagokat s úgy eliramodott velük, mintha üldöztek volna...

Legényemhez fölötte szigorú voltam, mert ő

volt az első ember életemben, akinek teljhatalmúlag parancsoltam. Ő viszont olyan becsületes lélekkel ragaszkodott hozzám, ahogy csak magyar paraszt tud ragaszkodni parancsoló urához. Én voltam a földes úr, Szilas volt a jobbágy.

Lassanként nagyon megszerettük egymást.

Estván volt a tisztiszolgák mintaképe. Minden nap, már kora reggel, nagy óvatosan tett-vett a szobámban, ügyelve arra, hogy fel ne ébresszen. Cipőt tisztított, ruhát kefélt, mosdóvizet készített és mindig talált valami tennivalót. Közben aggodalmasan figyelte a nagy ébresztőórát az éjjeliszekrényemen és pontosan abban az időben, amikorára megparancsoltam neki, odaállt az ágyam mellé, összecepta a sarkát és harsányan jelentette:

— Alássan jelentem, ébresztő!

Ha pedig ilyenkor nem mutattam mindjárt észrevehető hajlandóságot arra, hogy magamat a leg-rövidebb időn belül kiragadjam Orpheusz karjaiból, kis várakozás után újra biztatón szólalt meg csöndesen:

— Alássan jelentem, ébresztő!

Nagyon gondos és körültekintő volt. Egyszer elindultam otthonról, utánam szaladt egy kefével.

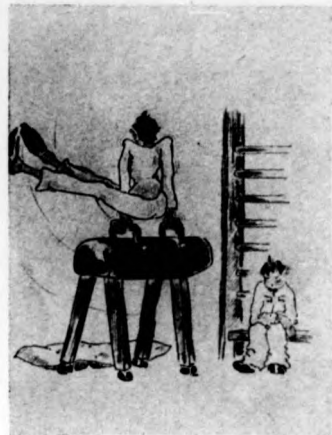
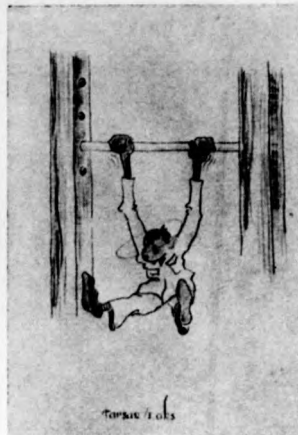
— Várják csak egy kicsit, — mondta és nyakig megkefélt. Bizalmasan levette a sapkát a fejemről és azt is megkefélte, nagy szakértelemmel. Midőn pedig befejezte ezt a körülményes műveletet, a nadrágzsebéből egy másik kefért húzott elő, azzal a cipőmon végzte el az utolsó simításokat. Aztán végignézett, nagy komolyan vizsgálódva és mondta:

— Na, alássan jelentem, kész!

Szilas következetesen mindig magázott.

Egyszer már megsokalltam és azt mondtam neki:

— Nézd, Estván. Ne mondd azt nekem, hogy maga. Van nekem becsületes katona rendfokozása.

Derűs jelenetek az aks-i életből. — Doray Ervin aks. rajzai.

tom; mondjad nekem, hogy: hadnagy úr. Ha még egyszer magázol, baj lesz!

Szilás nagyon szomorúan és nagyon bután nézett rám. A magázásról azonban sehogy sem tudtam leszoktatni, mert a „tessék“ vagy „méltóztassék“ fogalmai teljesen hiányoztak a fejből. Nála a magázás volt a társalgás legfinomabb árnyalata.

Egy vasuti szállítási gyakorlaton történt; vonatra raktak bennünket és a kocsiban szépen berendezkedtünk az utazásra. Az éjszaka folyamán nem sokat aludtam. A kerekek zakatolásában nyári balatoni emlékeimen merengtem.

Reggel négy órakor szálltunk ki a vonatból. Egyszer csak szemetelni kezdett lassan az eső.

— Szilás! — kiáltottam. — Add ide a gumiköpenyemet!

De ő nem volt sehol.

Végigjártam az egész századot, a környéket és kiáltottam:

— Szilás! Szilás!

Tölcserért csináltam a tenyeremből:

— Estván!

— Bizton az állomásra ment vissza, — mondta egy katona.

— De hol a gumiköpenyem?

— Bizton azért ment, mert igen nagyon kereste itt az elébb.

Rohantam az állomásra.

Estván ott állott a síneken az állomásépület előtt és az elrobogott vonat után nézett. A távol messzeségben még látszott a tovatűnő vonat füstje. Szilás úgy állott ott, mintha valami leégett város pusztulása fájna neki, pedig csak az én gumiköpenyemet felejtette a vonaton, a szerencsétlen.

Sötéten öszeráncolt homlokkal és villámló szemekkel szóltam rá:

— Hol van a gumiköpenyem?

Nem szólt semmit, csak nézett lefelé a földre, majd abba az irányba, merre a vonat eltűnt a messzeségbe és újra megint a földre.

— Állj vigyázzba, ha hozzád szólok, mert felborítlak!

Összekattintotta a bakancsait, de aztán megint

csak öszegörnyedt, mint akit szörnyű fájdalom nyom.

— Te szerencsétlen, elhagytad a hatvanpengős gumiköpenyt! Mit csináljak én most veled?

Estván elfordította a fejét, a szemében egy őszinte könnycsepp csillogott és lefolyván a képén, végre összegyűlt a többi alágördülő esőcseppel.

Megjegyzem, a gumiköpeny nem is volt gumi, hanem csak viaszosvászon. Kilenc pengőért vettem még fiatal önkéntes koromban. Ő nevezte el guminak. Ő mondta: vót vagy hatvan pengő...

Éreztem, hogy kegyetlen voltam, — ettől kezdve nem a köpeny fájt nekem, hanem a könnycsepp Szilás szemébe.

Visszamenet magam előtt hajtottam és szidtam, mint a bokrot.

— Te szerencsétlen! Semmirekellő! Honnan veszek én most hatvan pengőt? Honnan veszek másik gumiköpenyt?

Szilás lehajtott fejjel kocogott előttem.

A gumiköpeny elvesztése óta még jobban megszerettem Estvánt, de egy kurta szót sem szóltam hozzá; ő pedig a világért sem mert volna megszólítani; mindig csak féloldalt pislogatott rám, hogy mikor veszem már észre. Én azonban tudomást sem vettem az efféle közeledési kísérletekről. A gumiköpeny kínaifalat emelt közénk.

Így teltek a napok...

Egyik gyakorlat után kimerülve lefeküdtünk a vadvirágos fűre. Szilás is leheveredett, kis szurtos pipája a szájában lógott. Akkor mert először megszólítani.

— Mára kutya meleg volt, hadnagy úr!

— A' bizony, — mondtam, de nem néztem rá.

A jég megtört és ettől kezdve újra barátok lettünk. Ahogy jobban és jobban feledésbe ment a gumiköpeny, úgy nőtt a Szilás kedve is. Mindig a sarkamban volt és állandóan a kedvemben járt.

A gyakorlatok végeztével egy reggelen búcsúnunk kellett. Én felszálltam a vonatra és mielőtt a vonat elindult volna, Szilás meghatódva nyújtott kezét.

Derűs jelenetek az aks-i életből. — Doray Ervin aks. rajzai.

— Isten álgya meg, Hadnagy Úr! Bocssásék meg a gumiköpenyért!

Megfogtam a kerges, erős kezét, megráztam.

— Isten áldjon meg, Estván!

Mielőtt elment, összekattintotta a bakancsait és tisztelgett is. Aztán hirtelen megfordult és elindult a kijárat felé. Hosszan néztem utána. Mielőtt eltűnt volna az ajtóban, megállott és visszanezett. Látta, hogy én is utána nézek, hirtelen elkapta a fejét, mint

akit valamin rajtacsíptek és továbbment. Elnyelte az állomásépület...

Azóta sok idő telt el már, de sokszor még most is vádol valami.

Meg kellett volna mondani Estvánnak, hogy a gumiköpeny nem volt gumiból és nem hatvan pengő volt az ára, hanem csak kilenc.

Meg kellett volna mondani!

ÚGY ZSONG...

Írta: vitéz Bánföldy Antal akadémikus.

Úgy zsong bennem a gondolat,
Mint cimbalon húrján a hang,
Mint néha a kereszt alatt
Az elmélázó nagyharang.

Felszáll, mint lágymestén a szél,
S a fák felett, az ég alatt
Néha a szent csendről mesél
A szívből pattant gondolat.

Vagy mint a fűzfásip zokog,
Amikor bú ömlött belé . . .
S mert könnyet sírni nem tudott,
Imába száll az ég felé.

Máskor meg szilaj táncot jár
A föld felett, az ég alatt
A fékevesztett víg madár:
A dalba szökök gondolat.

Néha elhallgat hirtelen
S végig borzong a testemen:
Ha elfogy majd a sok dalom,
Mi lesz veled, te cimbalom?

BEHUNYTAM A SZEMEM.

Írta: Hodonyi János akadémikus.

Piros, bársony-manók
hívón táncolnak szememben . . .
Nagy fekete szájból
gúnyos, lila kacaj buggyan . . .
Szúrós, szürke szemből
sárga méreg fénye remeg . . .
Egy gondolat-boszorkány
kéken, feketén előttem botorkál . . .
És bennem az élet
kereg, forog, kavarog,
mint a sziklához csapott hullámok.

HÓ ESIK...

Írta: Czebe Jenő akadémikus.

A pesti utcákon hóhegyek,
Havat lapátolnak emberek,
Fáradt, vontatott, öreg kezek.
A lábuk zsákban. — Kezüket fázva
Összeverik.
S a hó esik . . .
Nekik.

S az, aki mindnyájunknak atyja
Talán a hót is azért odja,
Hogy az éhezőnek, a koldulónak,
A fázón, Télben bujdosónak
Legyen egy meleg falatja.

ŐSZIRÓZSA.

Irta: Móra László akadémikus.

Legkedvesebb virágom vagy didergő szirmú őszirózsa. Olcsó és pompátlan gyászvirág, halk, alá-
zatos színeddel, szomorú emléket ébresztesz bennem. Sok-sok ezer szálad csokorba kötve, hullámszik az utcán, viszed magaddal az élők bánatát a temetőbe az elhalt kedvesekhez.

Temetőbe megyek, ha téged látni akarlak. Oda rándulok bokrétáddal, hogy a ködös őszi szürkületben megszínesítsd az emlékezést.

— — — — —
Emlékszik? A búcsúzásakor arra kértem, gondoljon addig rám, amíg ez a rózsa el nem hervad és engedje meg, hogy én is Magára gondoljak, valahányszor őszirózsát látok.

Maga akkor nevetett és nézésével megsimogattott: Ne legyen ilyen érzélgős. Mi mindig jóbarátok leszünk. Hiszen én — úgy megszerettem magát . . . És írni is fogunk gyakran, sokszor . . .

Sípjel. A vonat megrándult. Felugrott a lépcsőre. Valami szorongatta a torkomat! Rám nézett édes szomorú mosolyával, a kerekek megindultak s ráhajtotta fejét a virágcsokromra s mintha könnyezett volna. Így látom most is édes kis arcát halkszirmú, szerény őszirózsák között.

Lassan vége lett a szabadságnak. Bevonultam. Csodálatos az akkori életem. Lovaglás, gyakorlat, kivonulás, tanterem, parancskiadás. Türelmetlen várakozás, jön-e ma levél. Pontosan megjött minden válasz.

Boldog voltam. A városba ritkán jártam, hiszen gondolatban mindig vele a legkedvesebb társaságban voltam. Csak az emlékezésnek éltem. Alig pár hónap választott el, mégis, mintha nagyon-nagyon rég lett volna augusztus. Egy este, mikor együtt sétáltunk, a kapunál a bal kezét nyújtotta. Egy pillanatig ránéztem? Igen, igen — mondta mosolyogva — a jobbat annyian csókolják, de ezt csak maga.

Levelek jöttek, mentek. Újév után már kevesebbet írt. Tele volt a levele közömbös eseményekkel. Rögtön éreztem, hogy történt valami, mert beosztásról, háztartásról, lakásról írt. Egyideig hallgatás, majd egy hosszú levél, vasárnap lesz az eljegyzésünk B. Zsigával, mérnök a városnál. Ne haragudjon, de maga még olyan soká végez, gyökértelen a mi dol-

gunk. De azért jóbarátok maradunk s fog írni nekem ezután is. Bocsásson meg, ha fájdalmat okoztam. Az a balatoni nyár azért legszebb emlékem marad. Úgy-e nem haragszik?

Haragudni? Hát annyira nem ismer. Hiszen szerettem. Aztán vigasztalódni próbáltam. Talán jobb is így. Mit akarsz te az ő körükben. (Azok más emberek, jól érzik magukat egymás társaságában. De mit keresnél köztük te, aki nem ismered őket.) Kis városban a házak földszintesek, az ablakok tárva-nyitva, mindenki benézhet rajtuk. Nyitott könyv ott minden udvar s ez a könyv a vidéki ember legkedvesebb olvasmánya. Nagyonis földi emberek, a fejüket csak akkor emelik fel, ha isznak.

Két év mult el azóta. Azt mondják, boldog, kis Erzsi is van már.

— — — — —
Pompátlan, halk szirmú őszirózsa, ezer és ezer szálad csokorba kötve hullámszik ilyenkor ősszel az utcán. Emlékeztetsz az elvesztettre és az elvesztettre.

Ahogy most rád gondolok, leteszem a tollat s a levegőbe bámulok. Így nézek a múltó nyár után, így nézek minden után, ami elmegy, vonat után, ha elviszi a kedvest; felhő után, amely elúszik az alkonyégen; így nézek majd az ifjúság s végül az elillanó élet után. Füst, füst, füst volt az egész, illatos, kéklő, jóízű, egy lélekzet és vége.

Kedves virágom, alá-
zatos színű őszirózsa. Miért okozol borút, hogy reá emlékeztetsz. Nem volt-e szép avval, hogy jött és nem lett-e még szebbé azáltal, hogy elment fájdalmas, szép emlékké válva. Nem kel-
lene hálásnak lenni a percnek, hogy felragyogott a napok egyhangú tengerében?

Ilyenkor ködös novemberben szomorúan nézek rád, elmúlás virága, szerény őszirózsa. Hiszen megígértem, hogy mindig órá gondolok, ha őszirózsát látok. A búcsúzás, az elválás szomorúságát érzem, ahelyett, hogy megköszönném a Gondviselésnek, hogy megismerhettem őt.

És jeleznek, a vonat megindul. A kedves arc nem a mi virágunkat simogatja és mi mégis ott állunk a sínek mellett, várunk, a szívünk oly nehéz — nem tehetünk róla, ilyenek vagyunk, — emberek vagyunk.

FORGÓSZÉL.

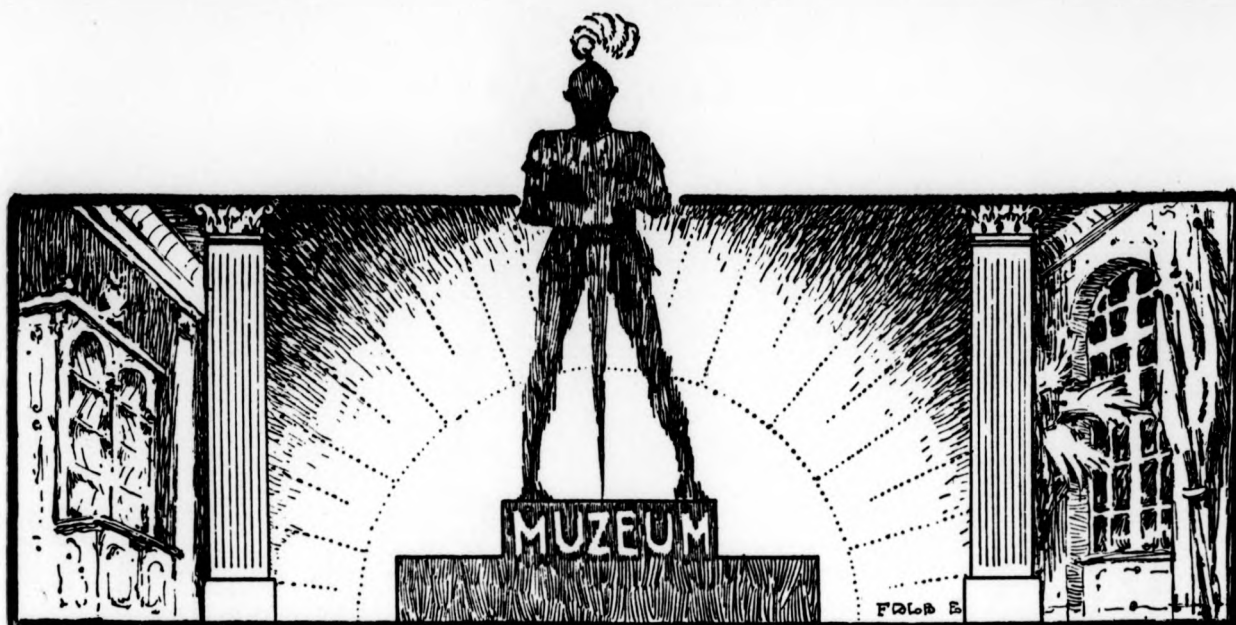
Kis port kevert	Tölcsért csinált
Egy röpke szél	Ahogy megállt,
S a porszemek	Aztán futott . . .
Röpködtek szerteszét.	Futott tovább.

Nádor Ödön aks.

PÁSZTORTÜZEK A HEGYEK LÁBÁNÁL.

Piros csillagok villognak a fekete távolban.
Tüzet gyújtottak fázó emberek,
A láng lobog a messzi rónán,
S hull-hull reá a hegyek árvasága.

Jónás Endre aks.

ADALÉKOK A LUDOVIKA AKADÉMIA TÖRTÉNETÉHEZ.

Intézetünk történetének egyik legszomorúbb fejezete a szabadságharcot követő abszolútizmus korszaka, amikor a Ludoviceumot a cs. kir. hadsereg katonai kórháznak használta fel. Egy ebből az időből származó, 1854-ben megjelent könyv, J. W. Hauffler: „*Historisch-topografische Skizzen von Ofen und Pest und deren Umgebungen*“ érdekesen írja le a kórházzá lefokozott Ludoviceum szervezetét és berendezését.

1854-ben a Ludoviceum betegszobáinak száma 46 volt. Ezek a földszinten és a két emeleten voltak, az alsorsort pedig a konyha, a fürdőszoba, az élelmiszerraktárak, fáskamrák stb. foglalták el. A legkisebb betegszoba 3 ágyas, a legnagyobb 60 ágyas volt. Szükség esetén a lovardát is betegek elhelyezésére használták fel, különösen nyáron, a lábadozók számára. A lovardában összesen 170 beteg számára volt férőhely, a főépület pedig 1000 beteget és a 200 főt számoló kórházi segédszemélyzetet tudta befogadni.

A Ludoviceum-kórház akkori működésére és forgalmára az 1851-ből származó statisztika vet fényt: ebben az évben a Ludoviceumban 8062 beteget áptak; ezek közül 6486 meggyógyult, 3 megszökött, 455-öt más kórházba utaltak és 542 meghalt. Érdekes, hogy a statisztika a váltólázat említi meg, mint a leggyakrabban előforduló betegséget, amelyet a mai Budapesten csak hírből ismernek.

Kórházparancsnok ebben az időben Rampelt cs. kir. alezredes volt, akinek törzse 2 századosból, 4 alantos tisztből és a gazdasági hivatal személyzetéből állott. Az orvosi szolgálatot dr. Jovitsich törzsorvos, 1 ezredorvos, 5 főorvos és 18 alorvos látta el. A kórház 6 osztályból állott, ezek mindegyike

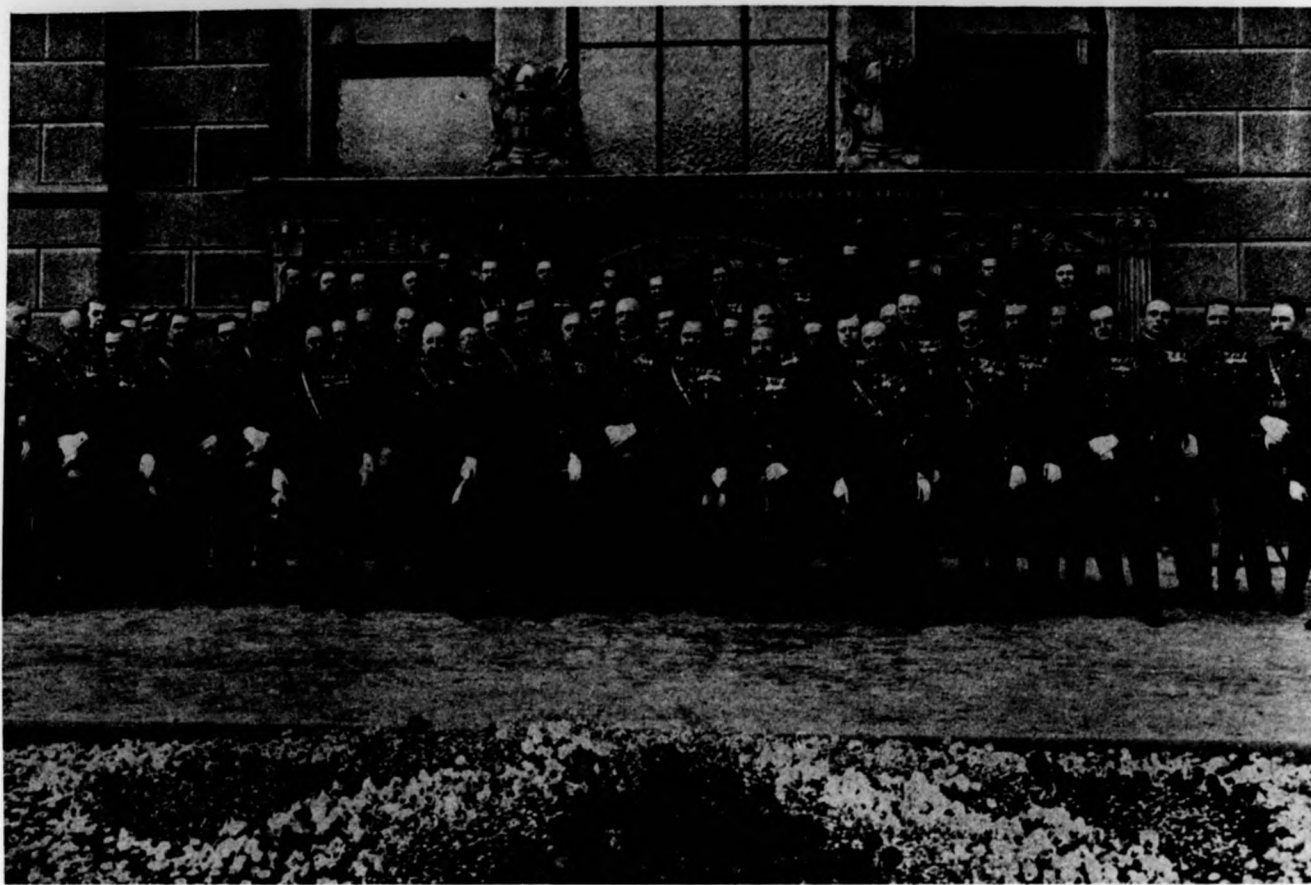
160–170 beteget tudott befogadni. A kórházban levő katonai gyógyszerárban két gyógyszerész-tisztviselő működött. Orvosi felügyelet alatt álló diétás konyha gondoskodott a betegek megfelelő ellátásáról. A kórház havonta 7000–9000 forintot költött az étkezésre és a kórházi szükségletekre.

Az említett könyv foglalkozik a város „délkeleti végpontján“ fekvő Orczy-kerttel is, amely akkor Pest egyik kirándulólhelye volt, bár — mint az író megemlíti — az ide kísértelés nem volt valami kellemes „a bokáig érő por miatt, amely a lovak patái alatt kavargó felhökké vált“. De mégis megérte a fáradságot, mert ez a kert abban az időben a városnak nemcsak a legnagyobb, hanem egyszersmind egyedüli nyilvános parkja volt. A könyv annak a reményének ad kifejezést, hogy a kert a jövőben, majd ha az Üllői-út kikövezése elkészül, a közönség számára hozzáférhetőbb lesz és nagyobb tömegeket fog vonzani.

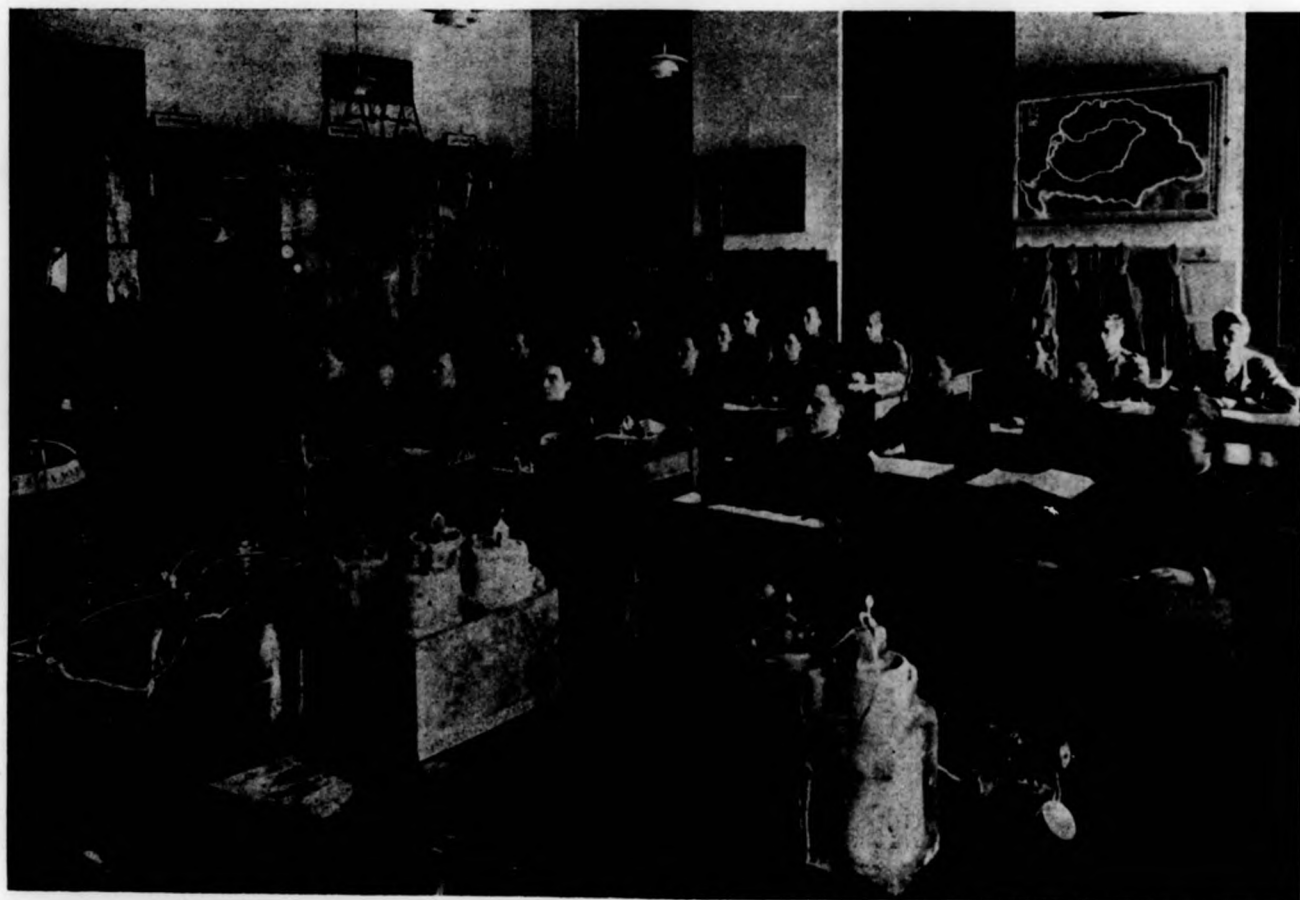
*

A m. kir. Állami Térképészet szerkesztésében és kiadásában megjelenő „*Térképészeti Közlöny*“ I. kötetének 4-ik füzetében cikkben foglalkozik a Ludovika Akadémia Történetével. „*A tereptan és terepfelvétel oktatása a 100 éves Ludovika Akadémián*“ című, Lendvay Károly alezredesnek, az akadémia volt tereptanárának tollából származó közlemény a Történetnek mind a nyolc részét a tereptan, terepábrázolás és terepfelvétel oktatásának szempontjából kivonatolja és ezzel érdekes képet nyújt e fontos tantárgy oktatásának fejlődéséről.

Bachó László.

A Ludovika Akadémia I. főcsoport tiszti- és tanárikara a bősök napján. (1935. május 26.)

A L. A. újonnan felszerelt és berendezett fizikai tanterme előadás közben. (1935.)

AKADÉMIAI ÉLET

I. FŐCSOPORT

LUDOVIKÁS TALÁLKOZÓK.

A nemes hagyományok tisztelete, a bajtársi együttérzés ápolása és a hálás ragaszkodás az Alma Mater iránt ez évben is díszes, kedves seregbe gyűjtötte össze a Ludovika Akadémia volt hallgatóit.

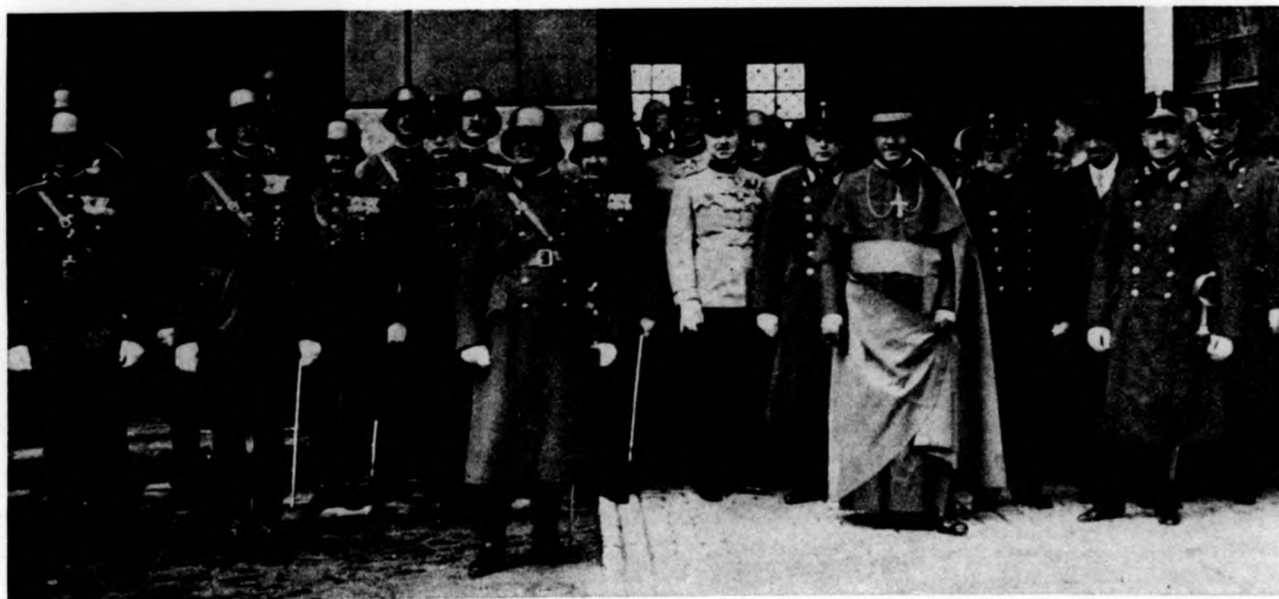
Az 1895., az 1900., az 1910. és az 1925. évben végzett ludovikás évfolyamok 1935. október 20-án az ősi anyaintézet falai között bensőséges és lélekemelő ünnepség keretében ünnepelték felavatásuknak 40, 35, 25, illetve 10 éves évfordulóját.

Különös fényt és jelentőséget nyert ez a találkozó azért, hogy az 1895. évben felavatottak sorából került ki a m. kir. honvédség jelenlegi első ludovikás

származású főparancsnoka, vitéz *Shvoy István* gyalogsági tábornok.

Az egyes évfolyamok megjelent tanárait és tagjait a Ludovika Akadémia mindkét főcsoportjának parancsnoka fogadta a tanárikar élén.

A találkozón megjelent urak a díszteremben gyülekeztek, hol az ünneplőket vitéz *Jány Gusztáv* tábornok, a Ludovika Akadémia I. főcsoportjának parancsnoka üdvözölte. Nemes *Thott Gábor* ny. gyalogsági tábornok, az 1895. évfolyam rangban legidősebbje köszönte meg a fogadtatást és tolmácsolta az ünneplők háláját és ragaszkodását az Alma Mater

Ludovikás találkozó 1935. okt. 20-án. — Az ünneplők gyülekezése az istentisztelet előtt.

A 40 éves ludovikás találkozó résztvevői. (1935. okt. 20.)

íránt. Beszédében különösképp felhívta a jelenlegi akadémikusok figyelmét arra, hogy a fegyelem és kötelességteljesítés a jövő katonai nemzedék legfontosabb ékessége. A kivonult akadémikus zászlóalj a főépület belső udvarán fogadásra készen állott. A gyülekezés befejezte után a m. kir. honvédség főparancsnoka és az ünneplők az arcvonal előtt elléptek és a kápolnába vonultak.

A hálaadó istentisztelet után a világháborúban elesett ludovikás hősök emléktábláinak megkoszorúzása következett. Az 1895-ös évfolyamból vitéz *Holényi János* ny. tábornok mondott költői szárnyalású beszédet* és megkoszorúzta a hősök emléktábláját. Ez-

* Ez a beszéd teljes egészében megjelent a Csendőrségi Lapok nov. 2-i és a NYUKOSZ nov. 5-i számában.

után a többi évfolyamok egy-egy tagja is elhelyezte a kegyelet koszorúját néhány szó kíséretében.

Az ünneplők ezután az ellenforradalmi vértanúk emlékműve elé vonultak, ahol *Perczel Armand* ny. tábornok mondott lelkes beszédet és megkoszorúzta az emlékművet, majd a többi évfolyamok helyezték el koszorúikat.

Az akadémikus zászlóaljnak, a lovas szakasznak és ütegnek az ünneplők előtt félrajoszlopban végrehajtott díszmenete fejezte be az ünnepség közös részét.

Ezután az egyes évfolyamok fényképezése történt meg, majd pedig az akadémia helyiségeinek megtisztítása következett.

Mindegyik évfolyam külön-külön társaságban vett részt, amelyen felköszöntők hangzottak el a Leg-

Ludovikás találkozó 1935. okt. 20-án. — Perczel Armand tbk. az ellenforradalmi emlékműnél beszél.

TÉLI HANGULAT A L. A. I. KERTJÉBEN.

CSÓNAKKAL A DUNÁN.

REGGELI NAPSÜTÉS.

SZABÓ BÉLA akadémikus felvételei.

vitész Shvoy István gytk., a m. kir. honvédség főparancsnoka áll a kivonult aks-i alakulatok arcvonala előtt.

Az akadémikusok díszmenete az ünneplők előtt.

főbb Hadúr, az évfolyamok volt parancsnokaira és tanáira, a megjelent hölgyekre, a honvédség főparancsnokára, a Ludovika Akadémia jelenlegi parancsnokaira.

Az ünneplők ebéd után is még sokáig együttmaradtak és élvezték a viszontlátás és emlékezés örömeit.

Az egykori tanárok közül megjelentek br. Balás György ny. tábornagy, vitész Stadler István, Virányi Ferenc, Hainiss Győző ny. altábornagyok, dr. Gerő Gyula ny. tábornok, főhadbíró, Ligárt János ny. alezredes és Leszák Károly ny. aligazgató, vívmester.

A 10 éves találkozón az évfolyam több volt tanárán kívül megjelent vitész Sipos Árpád gyalogsági tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnokának helyettese, vitész Dombóvári Révy Kálmán ny. altábornagy, mint az évfolyam volt parancsnokai, valamint vitész Nagylaki Rátz Jenő tábornok, a katonai főcsoport főnökének helyettese, mint az évfolyam volt tanára.

*

Az 1890. évben végzett ludovikások 45 éves találkozójukat 1935. november 14-én tartották meg.

Az egybegyűlt ünneplőket vitész Jány Gusztáv tábornok, a Ludovika Akadémia I. főcsoportjának parancsnoka üdvözölte a látogató szobában rövid beszéddel, amelyre Belitska Sándor ny. gyalogsági tábornok és volt honvédelmi miniszter mondott köszönetet. Az istentisztelet után a hősi halált halt ludovikások emléktáblájának megkoszorúzása következett, mely alkalommal vitész Baintner Ernő ny. tábornok mondott beszédet.

11 órakor díszgyűlés volt. Ennek sorrendje a következő volt:

1. Ünnepi beszéd: Mondta Belitska Sándor ny. gyalogsági tábornok.

2. Történelmi visszapillantás az elmúlt 45 évre. Felolvasta: Görgey Viktor ny. ezredes.

3. Esetleges indítványok előterjesztése és egyéb sorrendenkívüliek előadása és megbeszélése.

4. Az elnök zárószava.

5. A „Magyar Hiszekegy“, melyet közösen mondtak el az ünneplő urak.

A fényképezés és az akadémia egyes helyiségeinek megtekintése után díszében vettek részt az ünneplők a tisztikaszinó társalgójában. Báró Hazai Samu ny. vezérezredes és volt honvédelmi miniszter, az évfolyam egyik volt tanára a hazafias katonai szellem jelentőségét méltatva, így köszöntötte a Legfőbb Hadurat:

Kedves Bajtársak!

Nyugdíjas tábornokok és törzstisztek, egykori katonai tanuló társak a mai napon ünneplik 45 éves fordulóját felavatásuknak ebben a katonai intézetben, amely nekik nevelést, kiképzést nyújtott és gyönyörű életpályát biztosított.

A hazafias katonai szellem, hangsúlyozom, a hazafias katonai szellem és ennek segítő társa, a Ludovika Akadémia testületi szelleme az, amely a végzett ludovikások évfolyamait arra készíti, hogy tíz évenként keressék fel Alma Materüket avégből, hogy újból és újból erősítsék katonai és ludovikás szellemüket és példaadásukkal hatást gyakoroljanak a mostani akadémikusok lelkületére is.

Ezt a célt szolgálják: az ünnepi mise, a kegyeletes ténykedések és megemlékezések, valamint az ünnepi beszédek telve szívhez és észhez szóló nagy gondolatokkal.

Az a körülmény, hogy a végzett ludovikások a lefolyt első tíz év után rendezett ünnepélyes találkozókon majdnem kivétel nélkül mint ténylegesen szolgáló tisztek, a második és harmadik tíz év után rendezett összejövetelükön pedig mint aktív és nyugdíjas tisztek, míg a későbbi találkozókon már kizárólagosan mint nyugdíjas tisztek jelennek meg, egymagában véve nem okoz minőségi különbségeket a tényleges állományú tisztek és a nyugdíjas tisztek elkülönített találkozási ünnepeinek határai között.

Tudni kell ugyanis, hogy a nyugdíjas tisztek, ha el is estek az aktív katonai szolgálattól, lelkületükben

örökké hivatásos tisztnek maradnak és életük végéig fogják gyakorolni és terjeszteni úgy aktív katonai körökben, mint a tartalékosok, népfölkelők, valamint a jövő időknek katonai világában a hazafias katonai szellemet. Fogják terjeszteni abban a megérzésben és tudatban, hogy ez a katonai szellem beoltva a katonai lelkekbe, oly hadserget hoz létre, mely a nemzet életéréjének nagyon fontos elemévé válik, amennyiben e hadseregnek katonai szelleme a háborúban egyenesen győzelemre törekvő harcias szellemmé változik át.

Ennek a harcias szellemnek hatását Clausevitz ilyenformán ecseteli: „Harcias szellem oly hadseregben lakozik, mely a leghevesebb tűzben is megtartja rendjét, félelmet nem ismerve harcol, győzelmeire büszkén tekint vissza, ha pedig hosszú ádáz tusa után visszavonulni kénytelen, megtartja fegyelmét. Vezetőit becsüli és tiszteli és minden kötelességére és erényére egyetlen rövid intéssel vagy fegyvereinek becsületére való emlékeztetése által figyelmeztethető.”

Kedves Bajtársak! Ha a hazafias katonai szellemnek részéről most körvonalazott csodálatos hatásai nem szüleményei a képzelődésnek, de realitások, már pedig sok-sok véres háború tanulságai és az egységesen kialakult közfelfogás szerint e hatások: valóságok, a mai bizonytalan időkben, amikor nagy és kis államok a túlságosan erős felfegyverkezés lázában szenvednek és hatalmasan ápolják hadseregeiket, megnyomorított és politikai rabláncra fűzött nemzetünknek az évezredekre terjedő életerő visszaszerzésének akaratától vezérelve, halasztás nélkül meg kell tennie mindent, hogy a hazafias polgári és a hazafias katonai szellem — mindegyike a maga helyén — jusson uralomra a Haza gyermekeinek, tehát polgárainak és katonáinak lelkületében.

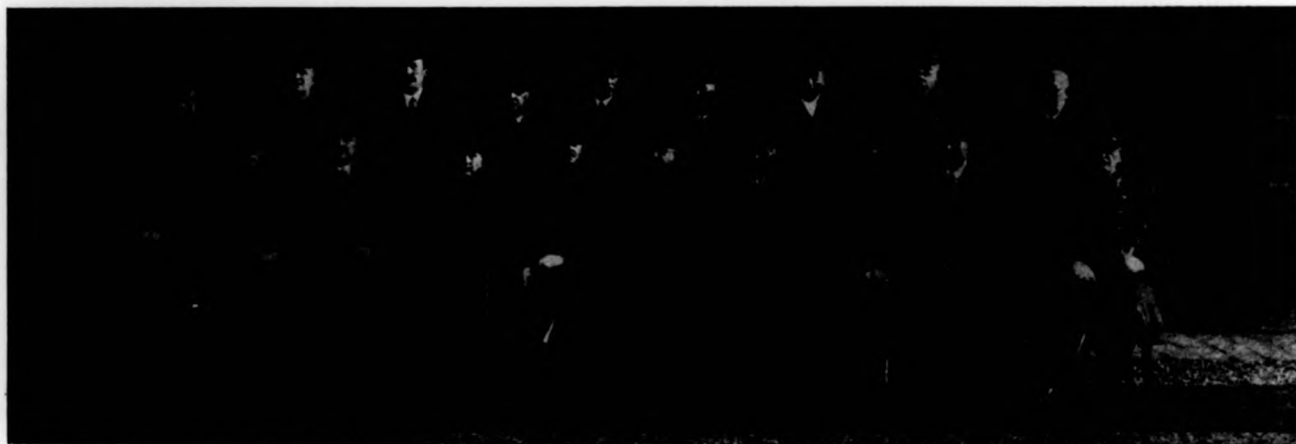
En nem kételkedem abban, hogy lankadatlan és céltudatos munkával sikerülni fog nekünk hivatásos tiszteknek a háborúban diadalmasan helytálló nem-

zeti hadsereget teremteni. Annál kevésbé kételkedem a sikerben, mert munkánkban kívülről is számosan segídekeznek. Így az Úristennek alázatos szolgálói: a hitfelekezeteknek lelkészei templomaikban és szent hivatásuk egyéb terein. A tanítók és tanárok az iskolákban. Írók, újságírók, festők, szobrászok foglalkozásuk területein. Azután a világháborút végigküzdött tartalékosok és népfölkelők családjaik és barátaik körében, valamint a szorgalmasan tartott bajtársi összejöveteleken. És így tovább.

A segítők sokasága bennünket, hivatásos tisztet, végtelen örömmel tölt el és lelki övönnyörrel győzdünk meg mindig jobban és jobban arról, hogy igaza van Vörösmarty Mihály halhatatlan költőnek, aki még a múlt század első felében írt nagyszerű Szózatában ezt mondta: „Megfogyva bár, de törve nem, él nemzet e hazán”.

Kedves Bajtársak! Abban, hogy a magyarság a Trianon okozta nemzeti szerencsétlenségünk dacára büszkén és törhetetlenül él a Hazán, nagyon erős része van Hadurunknak, Magyarország Főméltóságú Kormányzójának. A Főméltóságú Úr, aki államfői méltósága elfoglalása előtt az országlást kézbekaparinott destruktíót letörte és Hazánkban rendet és biztonságot teremtett, tizenhat évi páratlan kötelességtudással folytatott kormányzói tevékenysége alatt mindig azon igyekezett, hogy nemzetét felszabadítsa lelki bánatától és életerőhöz juttassa, hogy majdan az őt megillető helyet a világon becsülettel foglalja el. Mindezekért a hála a magyar szívekben sem most, sem az utókorban nem marad el. Mi is, akik most itt összejöttünk, hálátelten hajolunk meg a Kormányzó Úr fenkölt személye előtt s kérjük az eget Urát, hogy érje meg szeretett népének újjászületését és Nagy-Magyarország visszaszerzését.

Vitéz Nagybányai Horthy Miklós Magyarország Kormányzója éljen boldogul és sokáig!

A 45 éves ludovikás találkozó résztvevői. (1935. nov. 12.)

Alló sorban (balról jobbra): Kőszeghy Antal ny. ezredes, Hazay Ödön ny. vezérhadbiztos, Havas Gábor ny. ezredes, Galló Gyula ny. számv. főigazgató, Makay Gyula ny. ezredes, vitéz Baintner Ernő ny. tábornok, Pilch Jenő ny. ezredes, Laurencsics Ferenc ny. ezredes, Görgey Viktor ny. ezredes. — Ülő sorban (balról jobbra): vitéz Rubinthy Dezső ny. altábornagy, vitéz Juhász László ny. altábornagy, Mina Alajos ny. altábornagy, Ligárt János ny. alezredes, vitéz Jány Gusztáv tábornok, a L. A. parancsnoka, Belitska Sándor ny. gyalogsági tábornok, ny. honv. miniszter, Ruderschmidt Ferenc szkv. százados, MAV ny. főfelügyelő, vitéz Sáfrány Géza ny. altábornagy, Leszák Károly ny. igazgató-vívómester, Szelezcky Andor ny. vezérhadbiztos.

Mina Alajos ny. altábornagy, az évfolyamtalálkozó rendezője, beszédében visszaemlékezett az évfolyam volt parancsnokára és tanáira s egyben köszöntötte az az akadémia jelenlegi prancsnokát és az ünnepi misét celebráló vitéz dr. Mosonyi Sándor esperest. A volt tanárok nevében Br. *Balás György* ny. tábornagy válaszolt.

Vitéz *Sáfrány Géza* ny. altábornagy tréfáshangú visszaemlékezésében felelevenítette az egykori növendéki élet kedves emlékeit.

Az évfolyam volt tanárai közül megjelent még *Ligárt János* ny. alezredes is.

*

HADNAGYAVATÁS 1935-ben.

A IV. évfolyamot végzett akadémikusok hadnaggyá avatása augusztus 20-án, Szent István napján délelőtt folyt le díszes ünnepség keretében.

Hét óraker a díszteremben kihirdették a hadnagyi kinevezéseket és kiosztották a Ludovika Akadémia elvégzését tanúsító okleveleket, valamint a ludovikás gyűrűket.

Fél 9 óraker hálaadó istentisztelet volt, amelyen a lelkészek búcsúztató szavakat intéztek a felavatandókhoz. Ennek befejeztével az egyes fegyvernemeknél a rangban elsőként végzett új hadnagyok: lovag *Hübner Vilmos*, *Lipthay Gábor* és *Lédeczy László* megkapták a nekik odaítélt alapítványi jutalmakat.

A nyilvános ünnepség az ősi Alma Mater parkjában folyt le, ahol nagyszámú előkelő közönség gyűlt egybe. Fél 11 óraker érkezett meg a Kormányzó Úr Ó Főméltósága képviselője vitéz *Sipos Árpád* altábornagy, a m. kir. honvédség főparancsnokának helyettese, aki kíséretével a kivonult akadémikus alakulatok, a felavatandó hadnagyok, valamint a tiszti- és tanárikar arcvonala előtt elhaladva, a Himnusz hangjai közben fogadta a kivonult alakulatok díszelgését.

Miután a felavatandók a Ludovika-szobor elé vonultak, ahova az akadémia zászlaját előre hozták, vitéz *Jány Gusztáv* tábornok, a főcsoport parancsnoka a következő beszédben búcsúztatta el az életbe kilépő tanítványait:

FIAIM!

Ma ünnepi díszet öltött ez az ősi sasfészek — akadémia —, mert négy esztendei kemény munka után szárnyrakelő fiainak bizakodástól és törhetetlen akarni- és cselekedni-tudástól ragyogó szeméibe tekint.

Örül a büszkeségtől csillogó szemeknek, mert tettekre vágyó világít belőlük, e nélkül pedig nincs magasbalendülés sem az egyén, sem a nemzet életében. És ha volt idő, amikor ez parancsoló szükségesség, úgy a mostani ugyancsak az, mert szerencsételen nem ezer színben pompázó virágos mezőkre ontja sugarait felhőtlen égből a békésen sütő nap, ha-

Végül itt említjük meg, hogy a „Júniusi Bajtársak Szövetsége“ az immár hagyományossá vált szokáshoz híven — az akadémia parancsnoksággal egyetemben — folyó évi június hó 23-án az akadémia I. főcsoportjánál tartotta meg az 1919 június 24-i nemzeti ellenforradalom emlékünnepét.

Szentmise után a megjelentek megkoszorúzták az ellenforradalmi vértanúk emlékművét. Majd az Egyesület beszámoló évi közgyűlése következett, minek befejezte után díszbéd zárta be a kegyeletes és lelkes ünnepséget.

nem földalatti erők rázzák lábunk alatt a talajt és fekete viharfelhők szántják felettünk az eget, melybe hol itt lenn villózik bele egy-egy rőt sugár, hol ott fenn köröskörül zendül meg a felhők méhe, hogy pusztító villámnak adjon életet.

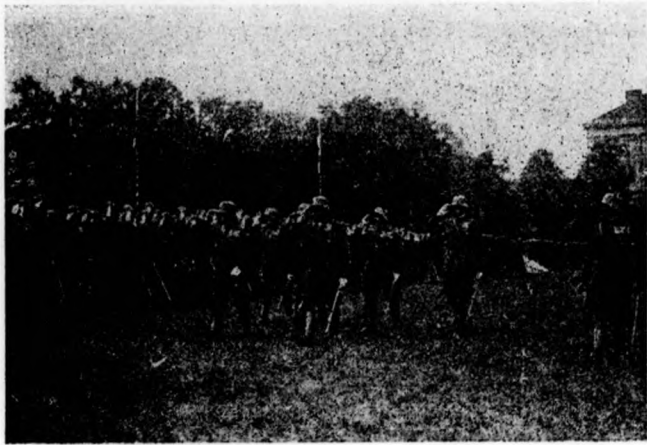
Tudjátok-e, minek a jelei ezek?

Azt a vörösen villódzó tüzet Istent és Hazát tagadó bérencek hada szítja, hogy kijáratot robbantasson a csatornák becstelen népének, melyet alantás érzéseinek felkorbácsolásával uszít, hogy szétzúzza azt, ami nekünk, magyaroknak szent, amit megszemélyesít nagy királyunknak, Szent Istvánnak koronája.

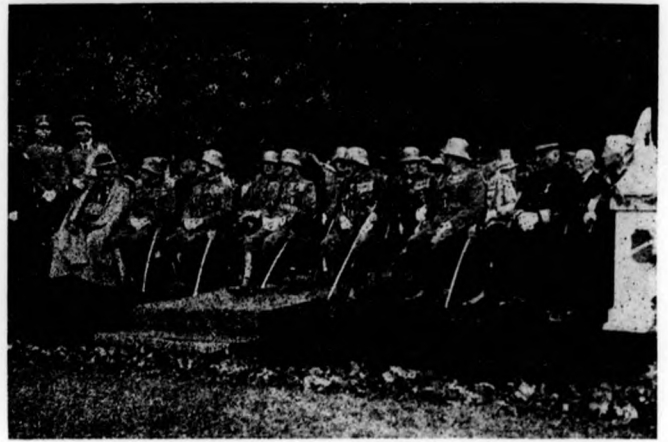
Az a dörgő morajlás, a fegyverek megvillanása sötét szándékú ellenségeink felől tűnik időnként elő, amelyeknek prédájául dobtak oda bennünket Nyugat gögös, — magukat a műveltség fáklyahordozóinak tartó — nagy népei. Pedig hol volna büszkén hirdetett kultúrájuk, hol volnának arannyal telt pénzesládák, ha nem él itt a Kárpátok medencéjében a Magyar? Tatár lovasok patkói alatt, török janicsárok handzsárjai között pusztult volna el minden értékük, s ami nyomorúságunkban még megmaradt, azt a vörös örület lángjai égették volna porrá. De ezer esztendőn keresztül a Kelet felé néző bástyán őrt állt s rajta a magyar megtört Dcsingisz khán, Nagy Szulejmán, Lenin áradata. Ezért állnak még Nyugaton Krisztus egyházának templomai Isten dicsőségére és paloták a tudomány és művészetek ápolására.

Látom, ti is tudjátok ezt, ezért ragyog oly büszkén a szemetek, mert ezer esztendő minden magyar vitézének vagytok az utódai, az örökösei. Ez az örökség a kiváltságosok osztályába sorol benneteket, akikről mi sokat, mindent várunk. Bele akarom égetni néhányát követeléseinknek a lelketekbe, hogy soha meg ne fakuljon, hogy messze világítson!

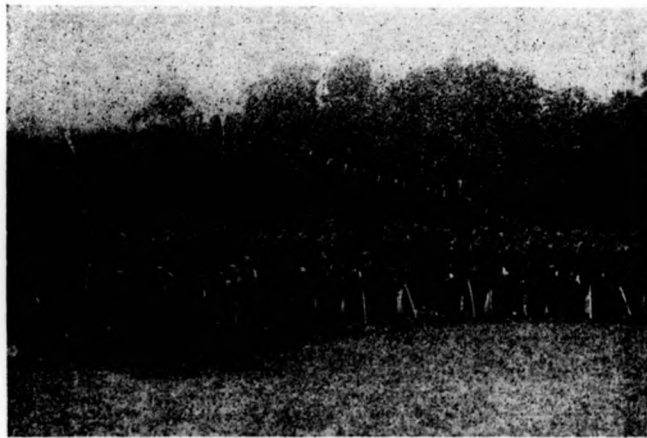
Istenben bízó, törhetetlen nemzeti érzéstől áthatott lélekkel kell, hogy álljatok az ország kormánya mögött, készen minden pillanatra arra, hogy csak ökölrel sújtsatok le ott, hol a tévtanok vörös palástját hordó örültjei vagy fizetett bitangjai a föld alól előmerészkednének.

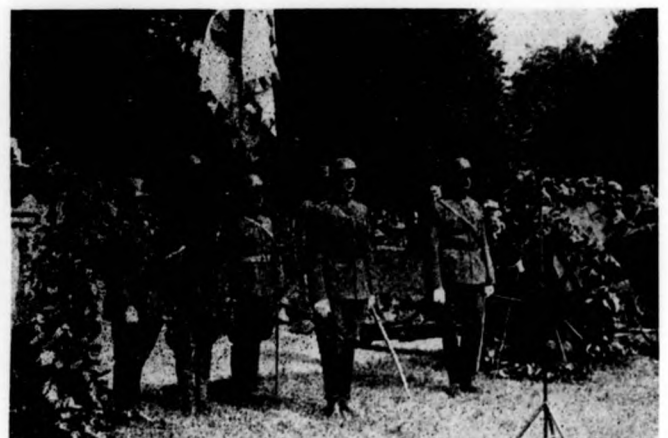
Fogadás.

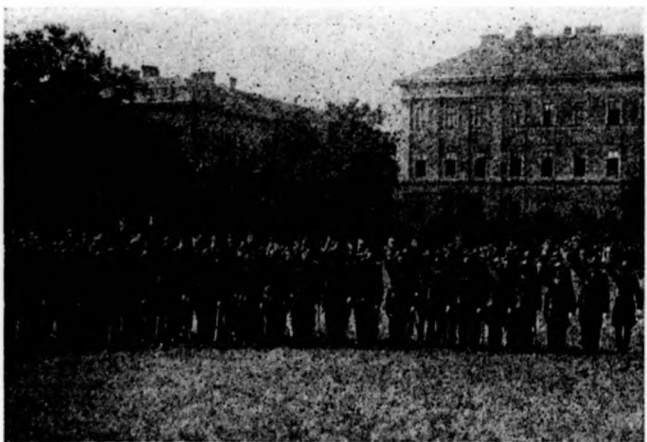
Katonai előkelőségek.

Eskü.

Hűbner hdgy. beszél.

Kardrántás.

A díszmenet fogadása.

Jelenetek az 1935. évi hadnyavutásról.

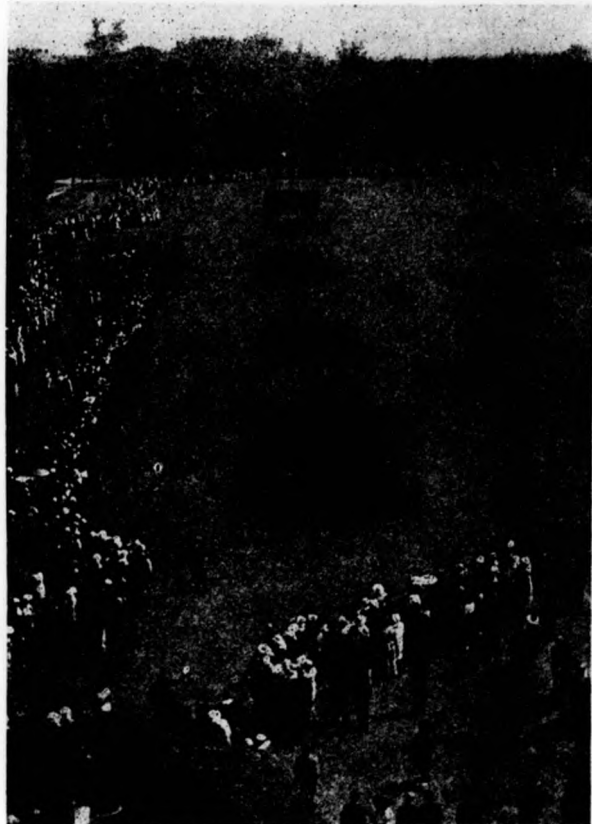
Jellemeteken soha foltot ne tőrjete, legyen az mindig oly mocsoktalanul tiszta, mint kardbojtotok aranya; a becsület egyenes útjáról soha el ne térítsen semmiféle csábítás, jöjjön az legigézőbb ajakról, vagy hatalmat, vagyont ígérő kísértőtől.

A világ minden gyönyöre, minden gazdagsága a tiétek lehet, mégis utolsók utolsói lesztek: ha elvesz a becsület!

Tudástokat tökéletesítsétek, követ köre rakva arra az alapra, amit itt kaptatok, hogy oly nevelők, parancsnokok lehessétek, amilyeneket a mai kor megkövetel, hogy csapataitokkal minden akadályon feltartóztatathatatlannul keresztültörjete, legyenek azok vörösen izzó kövekből összeróttak, vagy a ma csata-terének acélt és tüzet okádó poklának veszélyei.

Ezek utolsó szavaim hozzátok, Fiaim, Isten áldása kísérjen benneteket! Az Alma Mater kitarja védő karjait, a kapuk szétnyílnak és útra bocsát titeket azzal a szent hittel, hogy veletek a magyar élni-akarásnak új hitvallói, a hű kötelelességteljesítés lelkes harcosai lépnek az életbe, akik bizva, kemény léptekkel haladtok mindig csak fölfelé, mindig csak előre; akiknek nincs más vágyuk, nincs más álmuk, csak az, hogy felzúgjanak a csatakürtök és élesen zengjen bele Legfelsőbb Hadurunk parancsszava: Hajrá!, hogy azután erőset, gyengét, bizót és kishitűt magatokkal ragadjátok, élen ezzel a szent zászlóval, míg csak acélos karotokkal, akaratotokkal az égig érve szét nem tépítek a feketén gomolygó fellegeket, hogy szabadon szórhassa áldó sugarait — fényözönbe borítva felszabadult testvéreinket — a magyar igazság lángolóan izzó napja.

A beszéd után következett az eskü, aminek elhangzása után a rangban legidősebb új hadnagy, lovag Hübner Vilmos lelkes, katonás hangon tolmácsolta felavatott bajtársai nevében a Legfőbb Hadúr iránt érzett hódoló hűségüket, egyben pedig köszönetet mondott volt parancsnokaiknak és tanáraiknak.

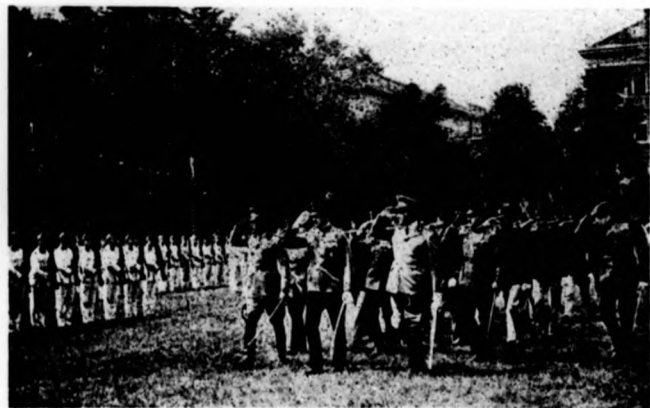

Megy a honvéd, áll a hadnagy... Szabó Béla aks. felv.

Beszéde végén az ifjú hadnagyok ősi szokás szerint kardot rántottak és a kardpengék csengése közben a ludovikás jelmondat: „A Hazáért mindhalálig!” kiáltásával pecsételték meg fogadalmukat.

Az ünnepséget a kivonult alakulatoknak a ludovikás induló hangjaira végzett feszes díszmenete zárta be.

Olasz kat. növendékek látogatása a Ludovika Akadémián. (1935. aug. 19—25.)

A jobboldali képen az első sorban balról-jobbra: Pintó olasz fhdgy. kísérő tiszt, vitéz Jány Gusztáv tbk. a L. A. I. parancsnoka és Matteoli olasz vkszt. alez. az olasz kat. növendékekkel elvonulnak az akadémiai zászlóalj arcvonala előtt. (1935. augusztus 19.)

BESZÁMOLÓ A LEVENTEKÖR 1934—1935. TANÉVI MUNKÁSSÁGÁRÓL.

A) AZ IFJÚSÁGI ELNÖK JELENTÉSE.

A Leventekör ezévi működése a várakozáson felül lelkes és eredményes volt. A tagok létszáma a tavalyihoz mérten nem szaporodott ugyan, de ezt bőségesen pótolta az a lelkes munka, amelyet végeztek.

A Leventekör tanárelnöki tisztét a főcsoport parancsnokság ismét nemes *Berkovich Brunó* vkszt. ezredes úrra ruházta, aki mellett a következő tanártisztviselők működtek: tanártitkár *Somlyódy Árpád* szds., tanárpénztáros *Németh Miklós* szds., tanárkönyvtáros *Saad Ferenc* fhdgy.

A Leventekör akadémikus főtisztviselői már az előző tanév végén megejtett titkos választás alapján a következők voltak: ifjúsági elnök *Zoltay János*, helyettese nemes *Kovács György*; főjegyző *Száday Rezső*, helyettese *Czebe Jenő*; pénztáros *Czobor Károly*, helyettese *Hódsági Béla* akadémikus.

A tagok rendelkezésére állott az aks-i kaszinó, a leventeköri olvasó- és dolgozóterem, a tanári nagykönyvtár, irredenta könyvtár, kedvezményes színház- és mozijegyek, valamint az akadémián kívül megtartott tudományos előadások, hangversenyek és tárlatok, stb. látogatása.

Szerda délután tartottuk üléseinket a rendelkezésünkre álló rövid két órában. Az osztályüléseken tartották meg a tagok előadásait, itt nyújtották be munkáikat és itt is bírálták meg őket.

AZ OSZTÁLYOK MŰKÖDÉSE.

1. *Irodalmi osztály.* Vezető tanár vitéz *Rózsás József* szds., osztályelnök *Andaházy Szilárd*, jegyző vitéz *Pálfy Gyula*, könyvtáros *Várszegi (Pekovics) Győző* aks.

Dícséretreméltó volt a tagok lelkesége, amellyel az önképző munkát végezték. Az irodalmi osztály rendezte ünnepélyeinket igen szép sikerrel. 18 ülésen az új könyvek, színdarabok és időszerű irodalmi események megbeszélésén kívül 15 munkát nyújtottak be és bírálták meg; elhangzott 9 felolvasás, 2 szabad előadás, 3 szavalat, továbbá külön előadásban megemlékeztek a tagok *Vajda János*ról és *Csonkai Vitéz Mihály*ról.

2. *Hadtudományi osztály.* Vezetőtanár vitéz *Kudriczy István* vkszt. őrgy., osztályelnök *Németh Dezső*, jegyző *Szakonyi Dezső*, könyvtáros *Balikó Lajos* aks.

A „kör egyik legkiválóbb osztálya“ elnevezés méltán illette meg ezt az osztályt, ha azt a buzgalmat, lelkesedést és folyton emelkedő színvonalat nézzük, ami itt uralkodott.

Főképp hadtörténelmi, szervezési és külpolitikai kérdésekkel foglalkoztak. Minden ülésen a „Heti krónikás“ foglalta össze az elmúlt hét fontosabb külpolitikai és katonai eseményeit az eseménytábla számára, 20 ülésen 5 felolvasás, 36 szabad előadás és 85 bírálat hangzott el. Az osztály résztvett az Országos Tiszti Kaszinóban tartott 3 előadáson és az Omnia mozgóképszínházban 1 filmelőadáson.

3. *Tereptani osztály.* Vezetőtanár *Kogutowicz Lajos* alez., a műhelymunka szakvezetője, *Balászházy Imre* tisztv., osztályelnök *Birkás Antal*, jegyző *Bolgár Kálmán*, térképtáros *Faluvegi Albert* aks.

A tagok nagy része Felsőszopori *Tóth Ágoston* honvéde ezredesnek, a magyar térképészet úttörőjének életkörülményeit és munkásságát kutatta. Kiváló és szorgalmas tevékenységet fejtettek ki. 3 felolvasás, 11 szabad előadás és 15 bírálat hangzott el. Az osztály térképolvasó gyakorlatot tartott a Hármashatárhegyen és az O. T. K.-ban 3 előadást hallgattott; tevékenyen résztvett az eseménytábla szerkesztésében, továbbá küldöttségileg megkoszorúzta Felsőszopori *Tóth Ágoston* sírját.

4. *Légügyi osztály.* Vezetőtanár *Spyers-Duran Alfréd* szds., osztályelnök *Szombathy (Zwolenszky) József*, jegyző *Csura László*, könyvtáros *Görgényi Valter* aks.

Általában három munkaköre volt az osztálynak: a) elméletileg foglalkozó, b) műhelymunka, c) vitorlázó-repülés. Számos tag több szakban is dolgozott. A lelkes érdeklődés nagy és szép jövőt jósol a további fejlődéshez. 11 felolvasás és 20 előadáshoz 61 bírálat hangzott el, ami már magában is bizonyítja a nagy érdeklődést.

5. *Fényképészeti osztály.* Vezetőtanár vitéz *Darvas István* alez., osztályelnök *Duska Alajos*, jegyző *Molnár Károly*, könyvtáros *Marjay Iván* aks.

Az osztály főképp gyakorlatilag dolgozott. 10 előadás mellett több mint 200 drb. fényképet készítettek, az év végén pedig fényképészeti kiállítást rendeztek.

6. *Műszaki osztály.* Vezetőtanár *Krasznay Béla* őrgy., osztályelnök *Gács Andor*, jegyző *Zalay Tamás*, könyvtáros *Kandó Bertalan* aks.

Az osztály csekély taglétszáma mellett is elérte a kitűzött célt. Egy rövidhullámú adó-vevő készüléket építettek, melynek gyakorlati kipróbálásán és értékesítésén a foglalkozási időn kívül is nagy kitarással és buzgalommal fáradoztak.

7. *Képző- és iparművészeti osztály.* Vezetőtanár *Szabó Gyula* szds., az iparművészeti munkák szak-

Az iparművészeti csoport munkáiból.

1.

3.

2.

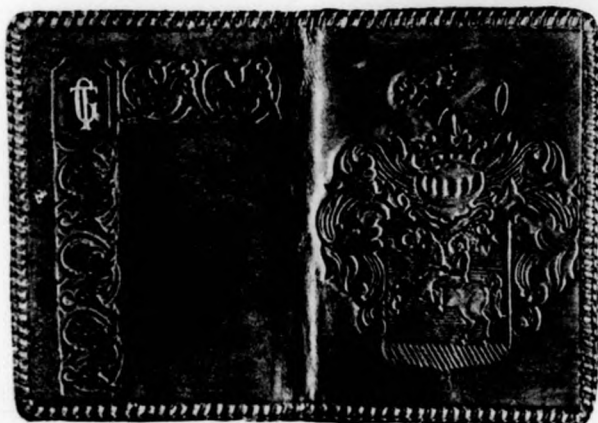

1—2. SZÉKELY FEJFA. Faragta Raksányi György aks.

3. KÉPKERET. Faragta Raksányi György aks.

4. BŐRTÁRCA. Domborította, festette és varrta Gáspárdy Tibor aks.

4.

HAZATÉRÉS.

Varsányi Ferenc aks. szénrajza.

A képzőművészeti osztály vezető tanárai és tagjai az 1934/35. tanévben.

Révay Kálmán és Makk József aks-ok képkiallítása a L. A. I. disztermében, 1934-ben.

vezetője *Olcsvay Géza*, osztályelnök *Varsányi Ferenc*, jegyző *Bajsa (Back) Bálint* aks.

Ebben az évben az osztály főként a gyakorlatias munkára törekedett. Az órák alatt mindenki festett, rajzolt, vagy alakította szobrát. A munkák tárgyát az év elején tartott képességi vizsga alapján a vezetőtanár utalta ki. Ez az eljárás bizonyult a legjobbnak, mert oly sok és értékes munkát, mint ebben az évben, már régen nem mutatott fel ez az osztály.

Az osztály tervezte ünnepélyeinkhez a díszleteket, valamint a ludovikás táncstély alkalmával a termék díszítését. 10 szabad előadás mellett 40 festmény és rajz, 8 szobor, 22 iparművészeti munka, sok vázlat és tanulmány készült. Az osztály 6 megtekintésen vett részt.

8. *Nyelvgyakorló osztály*: Vezetőtanár *Bachó László* alez., elnök *Hübner Vilmos*, könyvtáros *Ujlaki-Nagy Tibor* aks.

Német nyelvcsoporthoz vezetőtanár *Horváth Bálint* örgy., jegyző *Porosz Géza* aks.

Olasz nyelvcsoporthoz vezetőtanár *Bachó László* alez., jegyző *Fodor Károly* aks.

Francia nyelvcsoporthoz vezetőtanár *Saad Ferenc* fhdgy., jegyző *Homonnay Hugó* aks.

Angol nyelvcsoporthoz vezetőtanár *Raffay Elemér* szds., jegyző *Tóth István* aks.

A nyelvcsoporthoz a nyelvtudás tökéletesítését tűzték ki célul. Idegen nyelvű folyóiratokat és napilapokat, továbbá katonai szakkönyveket olvastak.

9. *Gyors- és gépiró osztály*. Vezetőtanár *Seregdy Sándor* alez., osztályelnök *Alkay József*, jegyző *Rozváczy Lajos*, könyvtáros *Kalmár Károly*, gépkezelő *Csereky György* aks.

Különösen a gépirók mutattak fel eredményt. Az osztály rendezte a gép- és gyorsíró versenyt, amelyen a jelentkezők száma bizonyítja, hogy az akadémikusokban e tárgy iránt is megvan a kellő érdeklődés.

10. *Ének- és zeneosztály*. Vezetőtanár *Kern Elemér* alez., énekkari elnök *Inokay (Irján) Géza*, zenekari elnök *Ambrus Béla*, jegyző *Juhász Károly*, kottatáros vitéz *Vörös Tibor*, hangszerkezelő *Miklós Emil* aks.

Az osztály igen lelkesen közreműködött az ünnepélyek rendezésében, ezenkívül szép sikerrel foglalkozott az ének- és zeneművészet gyakorlati és elméleti ápolásával.

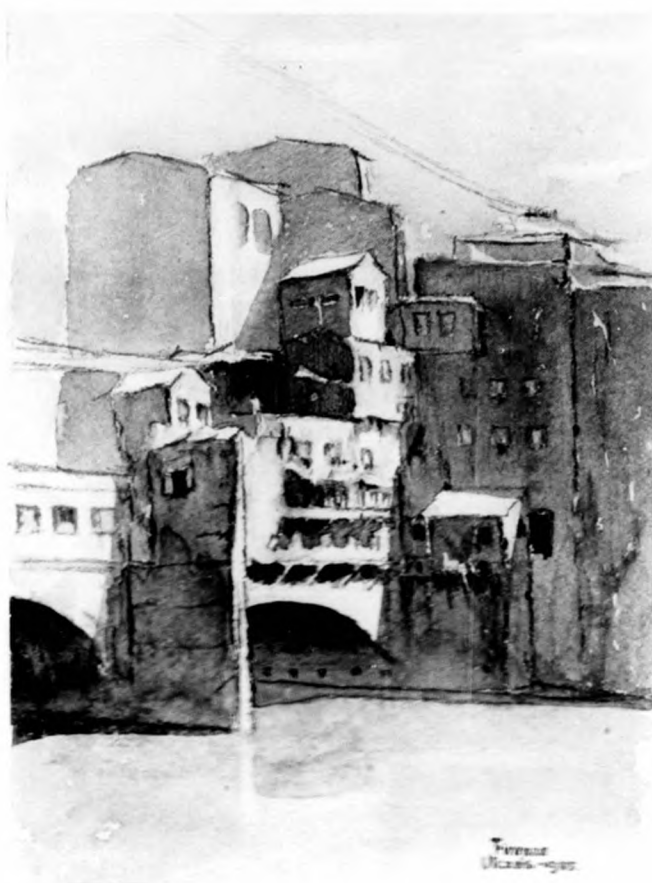
Zoltay János akadémikus, ifjúsági elnök.

Varsányi Ferenc aks. plakátjai a Leventekör fénykép- és képzőművészeti kiállításán

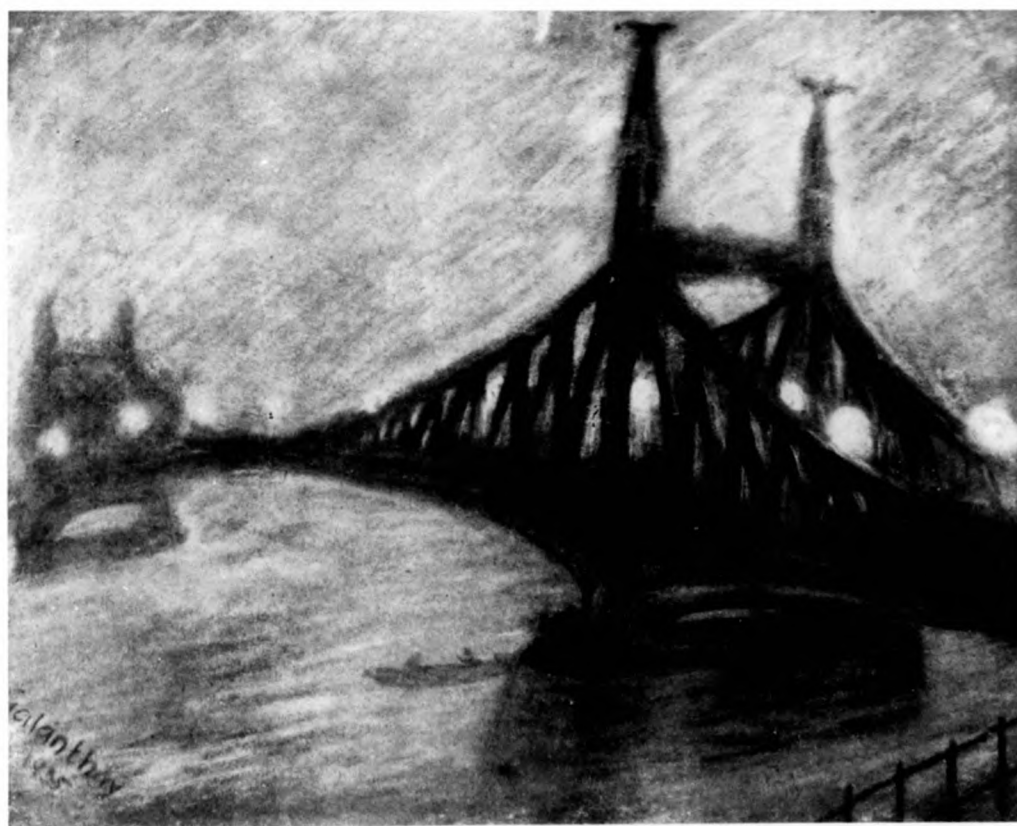

Firenze
Ute 2001-1935

Firenze
Ute 2001-1935

UTCZÁS ANDRÁS főhadnagy, örökös tag vízfestményei Firenzéből.

A FERENC JÓZSEF-HÍD ESTI KÖDBEN.

GALÁNTHAY EMIL akadémikus pasztellje.

Az 1935. évi március 15-i ünnepség magánszámainak szereplői. Balról jobbra: vitéz Pálffy Gyula, Zoltay János, Szabó Béla és br. Jeszenák Béla akadémikusok.

Lakatos Géza aks. „Az 1848/49-i szabadságharc összefoglaló története és méltatása” címmel előadást tart az 1935. évi márc. 15-i ünnepségen.

B) ÜNNEPSÉGEINK.

Soruk ez évben két ünnepséggel: az aradi vértanukéval és II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelmünk emlékünnepeivel volt gazdagabb az előző évinél.

Első ünnepségünk október 6-án volt. Bár a Leventekör erre az évre ekkor még hivatalosan meg sem alakult, a rendelkezésre álló rövid idő alatt összeállított műsor így is őszinte sikert aratott.

Az énekkar Magyar Hiszekegy-e után Zoltay János aks., ifjúsági elnök mondta el ünnepi beszédét. Kegyeletes szavaival elénk varázsolta azt az őszi reggelt, amelynek bitófái nem az elmulást, hanem az örök, viruló magyar tavaszt hirdetik nekünk. Tállay Ferenc aks. adta elő ezután kürtön a „Kitárom reszkető karom” c. honvéd-dalt, Vörös Tibor aks. zongorakíséretével. Gyula diáknak „Díszmenet” c. költeménye Lám Károly aks. művészi előadásában legmeghatóbb, osztatlan tetszést arató száma volt műsorunknak. Az ünnepséget a Szózat hangjai zárták be.

A Kormányzó Úr Ő Főméltóságának névünnepeét Kéler: Vígjáték-nyitány-a vezette be. Utána Kiss Zoltán aks. szavalta Szilágyi Béla: „Könyörgés a Vezérhez” c. költeményét, majd Lampert—

Kern: „Miénk a Föld” c. dal következett az énekkar előadásában. Zoltay János aks. ünnepi előadásában (a Nemzeti Hadsereg megalakulásának és bevonulásának 15. évfordulója alkalmából) a Nemzeti Hadsereg történetét ismertette, a szegedi tiszti zászlóalj megalakulásától kezdve a Budapestre való bevonulásig, melynek 15. évfordulóját most ünnepeltük. Láng Andor aks. hegedűn, Kállay Jenő aks. gitárkíséretével adta elő a „Csikóstanyán” c. dalt és Haydn Andantino-ját. Majd Kiss Menyhért: „Ferike” c. költeményét szavalta Lám Károly aks. A kísérezőzenét Schalkház István aks. állította össze és játszotta zongorán. Az ünnepség a Magyar Hiszekegygel ért véget. Kivonulásra a zenekar Pécsi: „Salus Hungaria” c. indulóját játszotta.

A világháborús magyar hősiességnek a december 19-én tartott limanovai csata emlékünnepe ez évben is áldoztunk. Gilde Barna aks. pályadíjnyertes munkáját br. Stipsitz Ferenc aks. olvasta fel. Az előadást vetített képek tarkították.

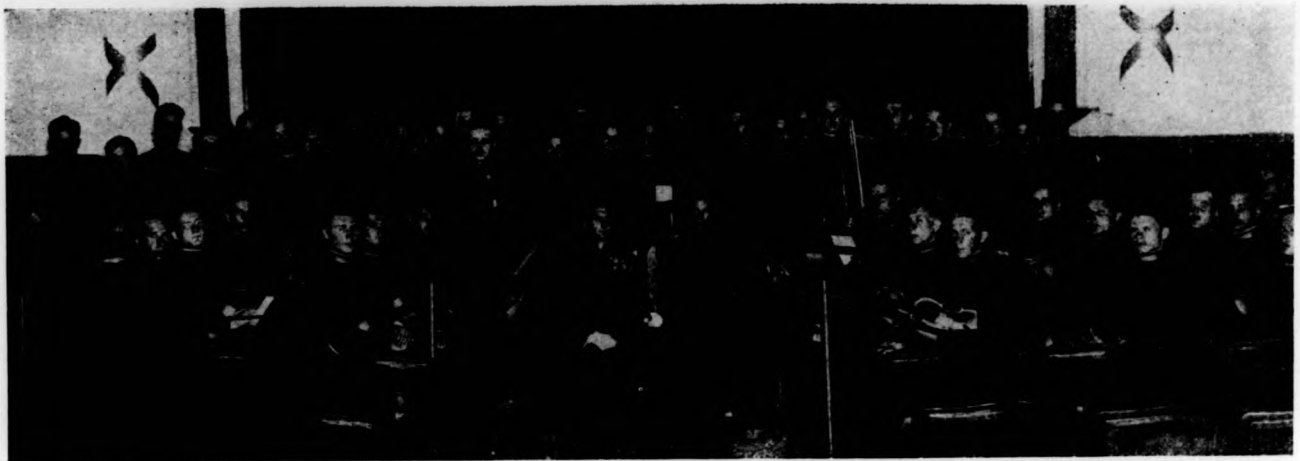
Szabadságharcunk soha nem hervadó emlékének március 15-én áldoztunk. Ünnepségünket vitéz Shvoy István gyalogsági tábornok úr, a m. kir. hon-

Közönség az 1935. évi március 15-i ünnepségen.

Közönség a Rákóczi-emlékünnepeken. (1935. május 29.)

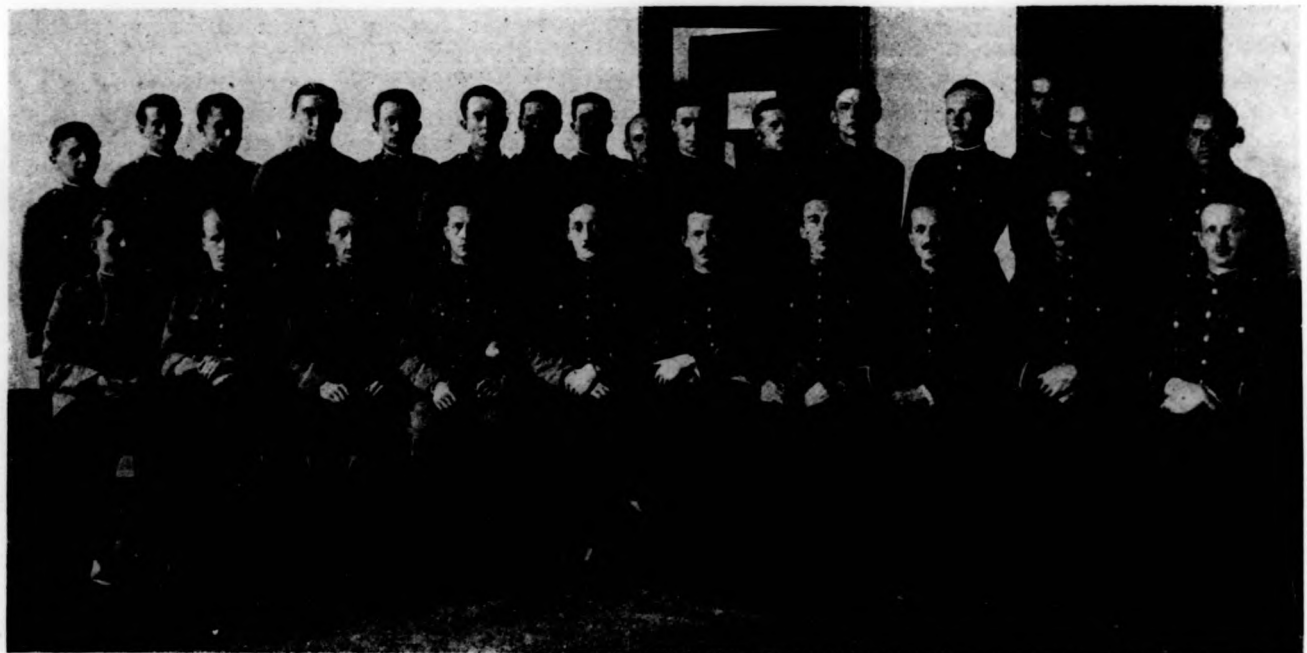
A Leventekör ének- és zenekara a Rákóczi-emlékünnepeken. (1935. máj. 29.)

védség főparancsnoka is megtisztelte megjelenésével. A zenekar Ludovikás induló-ja után Zoltay János aks. mondta el ünnepi beszédét. Eötvös—Huber: Fohász-át adta elő az ének- és zenekar, majd Lakatos Géza aks. tartott előadást „Az 1848—49-iki szabadságharc összefoglaló története és méltatása” címmel. Előadását vázlatokkal tette szemléltetőbbé. Szabó Béla aks. Hubay: Cremonai hegedűs-ének hegedűszólóját játszotta Vörös Tibor aks. zongorakíséretével, majd vitéz Pálffy Gyula és br. Jeszenák Béla aks-ok adtak elő Petőfi-költeményeket. Az ünnepséget a Szózat hangjai zárták be. A teremből való kivonulásra a zenekar Lehár „Cigánytáborban” c. indulóját játszotta.

1935. május 26-án ünnepeltük meg a *Hősök napját*, melyen a teljes tiszt- és tanári-kar, valamint

az összes akadémikusok megjelentek. Az akadémia parkjában a világháborúban elesett magyar tisztek emlékművénél mondta el Gyarmathy György aks. pályadíjnyertes ünnepi beszédét. Az emlékművet vitéz Jány Gusztáv tábornok, főcsoportparancsnok úr koszorúzta meg lelkes szavak kíséretében. A koszorúzást a kivonult alakulatok díszmenete követte. Az ünnepségen az ének- és zenekar is közreműködött.

Ugyanezen a napon tartottuk meg ezévi *záró-ülésünket* is. Zoltay János aks., ifjúsági elnök beszámolója után Somlyódy Árpád százados, a Leventekör tanár-titkára olvasta fel az évi pályázatok eredményét. A pályadíjakat és jutalmakat vitéz Jány Gusztáv tábornok úr osztotta ki és elismerését fejezte ki az elért szép eredmények és a Leventekör ezévi működése iránt.

A L. A. I. Leventekörének aks-i tisztviselői az 1934/35. tanévben. (1935. május 26.)

Május 29-én *Rákóczi-émlékünnepséget* rendeztünk a dicső emlékü vezérő fejedelem halálának 200 éves évfordulója alkalmából. A zenekar-előadta Rákóczi-nyitány után Kiss Zoltán aks. Szávay Gyula „Vitézi ének Rákóczi Ferencről“ c. költeményét szavalta. Majd kuruc dalok következtek: „Te vagy a legény“, „Csinom Palkó“ az énekkar előadásában és a „Nagymajtényi sikon“ Veress János aks. tárogatóján, az énekkar kíséretével. Az „Esztergom megvétele“ c. kuruc balladát br. Jeszenák Béla aks. adta elő. Az ünnepi előadást Tormássy Tibor aks. tartotta „Rákóczi élete és szabadságharca“ címmel, vetített képek kíséretében. A munkácsi vártól Rodostóig kísértük a Fejedelmet, történelmünk legönzettebb, legtisztább eszményi hazafi-alakját. Ezután Lavotta szerelmét adták elő zenekari kísérettel Szabó Béla és Láng Andor aks-ok.

A műsor utolsó száma vitéz Rózsás József szazados „Rákóczi feltámad!“ c. színpadi képe volt. Szereplői (mindnyájan a Leventekör tagjai):

Szekeres Bálint,
felvidéki magyar úr . . . vitéz Pálffy Gyula
Öccse, kassai diák . . . Lám Károly
Rákóczi . . . Földes Gyula
Bercsényi . . . Nemes Béla
Sibrik . . . Németh László
Magyar tiszt: Vidék Attila. Magyar katonák: Birkás Antal, Orincsay László, Vidos Gyula és Faluvégi Albert. Kassai polgárok: Varga József és Némethy Béla. Cseh katonák: Mikus István és Várszegi Pekovics Győző. Kellékesek: Móra László és Vágó Kálmán. Vezető: Andaházy Szilárd.

Helyszín: a kassai dóm déli bejárata.

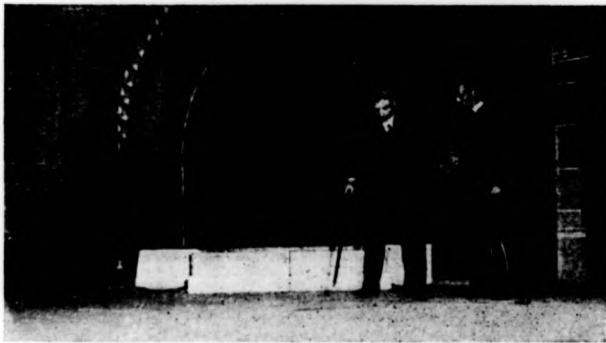
Az ünnepség Ammer József „Nem, nem soha!“ c. karénekekével ért véget. Kivonulásra a zenekar a Rákóczi-indulót játszotta.

Emlékezésül a nagy fejedelemre az Ő szent jelmondata lebegjen előttünk és zárjuk le ezzel az idej leventeköri évet:

PRESSA RESURGO!

Száday Rezső akadémikus, főjegyző.

Jelenetek a „RÁKÓCZI FELTÁMAD“ c. színpadi képből.

Az 1. jelenet kezdete.

Szekeres Bálint (vitéz Pálffy Gyula), kassai diák (Lám Károly)

A 3. jelenet kezdete.

Kassai diák (Lám Károly), Szekeres Bálint (vitéz Pálffy Gyula)

A 2. jelenetben az „álomkép“ vége.

Szereplők balról jobbra: cseh katona (Várszegi Győző), magyar katona (Faluvégi Albert), cserkészfiú (Zalay István), kassai polgárok (Varga József és Némethy Béla), magyar tizedes (Birkás Antal), Sibrik (Németh László), Rákóczi (Földes Gyula), Bercsényi (Nemes Béla), magyar katona zászlótartó (Vidos Gyula), Szekeres Bálint (vitéz Pálffy Gyula), magyar hadnagy (Vidék Attila), magyar katona (Orincsay László), cseh katona (Mikus István).

C) JELENTÉS A PÁLYÁZATOKRÓL, A JUTALMAZÁSOKRÓL ÉS DÍCSÉRETEKRŐL.

A Leventekör elnöksége az 1934/35. tanévben is különféle pályatételeket tűzött ki a Leventekör tagjai számára. Az érdemesnek ítélt pályázók pályadíj és jutalom fejében emléktárgyakat, értékes könyveket kaptak, vagy pedig dícséretben részesültek. A pályadíjat nyert verseket és kisebb prózai munkákat a Leventekör érdemkönyvébe írják be a szerzők, míg a terjedelmesebb nyertes prózai munkák az érdemkönyv gyűjtődobozába kerülnek. A pályázatokon nyertes vagy jutalmazott munkák egy része a Ludovikás Leventében jelenik meg. A tanári bírálóbizottságok véleményezése és a Leventekör elnökségének döntése alapján a következő eredmények alakultak ki:

1. Irodalmi pályatételek: a) *Hazafias vagy tetszés szerinti lírai versre* beérkezett 82 pályamunka. Pályadíjat nyertek: Nemes Kovách György, vitéz Bánföldy Antal. Jutalmat nyertek: Gyarmathy György, Tormássy Tibor (kétszer), Czebe Jenő, Balikó Lajos, Némethy Béla, vitéz Bánföldy Antal, Móra László. Dícséretet nyert: Paravicini Jenő, Gyarmathy György, Nemes Béla, Balikó Lajos, Tormássy Tibor (háromszor), Hodonyi János, Porosz Géza (kétszer), vitéz Bánföldy Antal (kétszer). b) *Novella (kis elbeszélés), lehetőleg történelmi vagy katonai tárgyú.* Beérkezett 23 pályamunka. Pályadíjat nyert: Móra László. Jutalmat nyert: Dabasi Halász Miklós, Lakatos Géza, Gyarmathy György, Hodonyi János, vitéz Bánföldy Antal, Gilde Barna. Dícséretet nyert: Liphay Ede, Tormássy Tibor, Gyarmathy György (kétszer), Görgey Vince, Hajdu Benő, vitéz Bánföldy Antal, Detzky (Marsik) Andor. c) *Értekezés, tetszés szerint megválasztott irodalomtörténeti, esztétikai vagy bölcséleti tárgyról.* Beérkezett 6 pályamunka. Pályadíjat nyert: Móra László. Jutalmat nyert: nemes Kovách György, Dícséretet nyert: nemes Kovách György (kétszer).

3. Hadtudományi pályatétel: „*A csonka ország katoná-politikai helyzetének befolyása a harcmodorra és a hadsereg szervezésére.*” Beérkezett 11 pályamunka. Pályadíjat nyert: Tormássy Tibor. Jutalmat nyert: Balikó János, vitéz Bánföldy Antal. Dícséretet nyert: Görgey Vince, vitéz Bánföldy Antal.

3. Tereptani pályatétel: „*A terepnek, mint a helyzet egyik tényezőjének katonai jelentősége.*” Beérkezett 5 pályamunka. Jutalmat nyert: Gilde Barna, vitéz Bánföldy Antal.

4. Légügyi pályatétel: „*A gyalogsági repülés.*” Beérkezett 1 pályamunka. Jutalmat nyert: Sypniewszky György.

5. Műszaki pályatétel: „*A rövidhullámok gyakorlati alkalmazása.*” Beérkezett 4 pályamunka. Pályadíjat nyert: Zalay Tamás. Jutalmat nyert: vitéz Bánföldy Antal.

6. Fényképezési pályatétel: „*A ludovikás élet mozgalmas jelenete, mely eddig még nem volt semmiféle formában képen látható.*” Beérkezett 25 pályamunka. Pályadíjat nyert: Szabó Béla. Jutalmat nyert: Karkiss János (kétszer), Szabó Béla. Dícsére-

tet nyert: Karkiss János, Varsányi Ferenc, Szabó Béla (kétszer).

7. Képző- és iparművészeti pályatétel: „*Tetszés szerinti, lehetőleg katonai tárgyú képző- és iparművészeti munka.*” Beérkezett 23 pályamunka. Pályadíjat nyert: Varsányi Ferenc és Külkey Dénes. Jutalmat nyert: Varsányi Ferenc (kétszer), Prónay Lajos, Galánthay Emil, Szóts István (kétszer), Horváth Andor, Külkey Dénes (kétszer), Gáspárdy Tibor, Simon László, Tabajdy Tibor, Velty György, Marczalkövi Gábor. Dícséretet nyert: Galánthay Emil (kétszer), Varsányi Ferenc, Prónay Lajos, Gáspárdy Tibor, Simon László, Tabajdy Tibor (kétszer), Raksányi György.

8. Nyelvi pályatétel: Az olasz, német, angol és francia csoportokban beérkezett összesen 12 pályamunka. Pályadíjat nyert: Raisz Attila, Péter Boris, Pacor Győző, Tállay Ferenc, vitéz Bánföldy Antal. Jutalmat nyert: Lakatos Géza, Korbusz Kurt, Görgey Vince, Detzky (Marsik) Andor, vitéz Bánföldy Antal. Dícséretet nyert: Vágó Kálmán.

9. Gyorsírási pályatétel: „*A gyorsírás jelentősége a katonai szolgálat szempontjából.*” Beérkezett 1 pályamunka. Jutalmat nyert: Gilde Barna. Gyorsíróversenyen jutalmat nyert: Galamb Ödön, Göbölös Tasziló. Gépíró-versenyen jutalmat nyert: Alkay József, Gilde Barna.

10. Ének- és zeneművészeti pályatétel: a) „*Hősi halottak emlékére tetszés szerinti költemény 4 szólamú énekkarra való megzenésítése.*” b) „*Ludovikás soupé-csárdás vagy hallgató-nóta.*” Beérkezett 8 pályamunka. Pályadíjat nyert: vitéz Vörös Tibor, vitéz Bánföldy Antal. Jutalmat nyert: Galánthay Emil, vitéz Bánföldy Antal. Dícséretet nyert: vitéz Bánföldy Antal (kétszer), vitéz Peterdy Győző.

11. A főcsoportparancsnok úr pályatétele: „*Emlékezés a nemzeti hadsereg 15 éves évfordulóján.*” Beérkezett 6 pályamunka. Pályadíjat nyert: nemes Kovách György, Lám Károly. Jutalmat nyert: Lakatos Géza. Dícséretet nyert: Isépy Andor, Szakonyi Dezső, vitéz Bánföldy Antal.

12. A Leventekör elnökségének pályatétele: „*Szónoki beszéd a világháborúban hősi halált halt magyar tisztek emlékére.*” Beérkezett 7 pályamunka. Jutalmat nyert: Tormássy Tibor, Gyarmathy György. Dícséretet nyert: Lakatos Géza, nemes Kovách György, vitéz Bánföldy Antal, Balikó Lajos.

13. A limanovai emlékünnepelepre kitűzött előadásra beérkezett 4 pályamunka. Pályadíjat nyert: Gilde Barna. Dícséretet nyert: Németh Dezső, Muhr Győző, Gindele István.

14. A március 15-i ünnepségre alkalmas előadásra beérkezett 2 pályamunka. Pályadíjat nyert: Lakatos Géza, Gilde Barna.

15. A II. Rákóczi Ferencre való visszaemlékezésre kitűzött pályatételre beérkezett 1 pályamunka. Jutalmat nyert: Gilde Barna.

A folyó tanévben kitűzött 23 pályatételből 23-ra, vagyis azoknak 100%-ára érkeztek be mun-

kák. Összesen 162 pályamű futott be. 21 pályamű nyerte el a kitűzött díjat, 58 pályamű részesült jutalomban és 58 pályamű részesült dícséretben.

Ezek az alosztályok között a következőképpen oszlottak meg:

1. szd.	2 pályadíj	8 I. o. jutalom,	0 II. o. jutalom,	3 dícséret
2. „	1 „	3 „	2 „	6 „
3. „	2 „	9 „	5 „	9 „
hu. „	0 „	3 „	0 „	5 „
1. üteg	1 „	0 „	0 „	3 „
2. „	12 „	10 „	18 „	32 „

A Leventekör ebben a tanévben is kiírta az alosztályok közötti pontversenyt; a pontozásban a pályamunkák eredménye és az alosztályok létszáma számított. Az alosztályok közötti sorrend a következő:

- I. a 2. üteg,
 - II. a 3. szd.,
 - III. a hu. szd.,
 - IV. az 1. szd.,
 - V. a 2. szd.,
 - VI. az 1. üteg.
- A vándordíjat tehát a 2. üteg nyerte el.

*

Örökös tagok lettek és főcsoport parancsnoki dícséretben részesültek:

Zoltay János, Nemes Kovács György, Száday Rezső, Czobor Károly, Andaházy Szilárd, Nemes Béla, Lám Károly, Paravicini Jenő, Németh Dezső, Sypniewski György, vitéz Czebe Valér, Zvolenszky József, vitéz Sónyi Kurt, Duska Alajos, Varga Tibor, Király Béla, Varsányi Ferenc, Darai Ervin, Simon László, Gáspárdy Tibor, vitéz Riha Vladimír, Alkay József, Ambrus Béla, Inokay Géza, Hübner Vilmos.

Az év közben kifejtett buzgó és eredményes munkájukért: a) Főcsoportparancsnoki dícséretben részesültek:

Czebe Jenő, Hódsági Béla, Varga József, Móra László, Földes Gyula, Németh László, báró Jeszenák Béla, Dala Lajos, vitéz Bánföldy Antal, Fehér Béla, Wacsek Frigyes, Bolgár Kálmán, Zvolenszky József, vitéz Sónyi Kurt, Csura László, Görgényi Walter, Székely József, Bartal Béla, Hajba Géza, Takács Gyula, Baltházár Imre, Titze Tibor, Gáts Andor, Bedő Zsolt, Tömöry Pál, Zergi Benő, Szóts István, Gáts Tibor, Horváth Andor, Prónay Lajos, Tóth István (IV. Tü. A.), vitéz Csatóry Richárd, Galamb Ödön, vitéz Barkay Ferenc, Korsós József, Dudás Károly, vitéz Sándy Hugó, Rónay László, Kukorelly József, Mészáros László, vitéz Vörös Tibor, Bodó Tihamér, vitéz Bükkhely Gábor, Szilassy László, Karátsonyi László, Tergenyi Gyula.

b) A Leventekör elnöksége részéről jutalomban részesültek:

Zoltay János, nemes Kovács György, Száday Rezső, Czobor Károly, Czebe Jenő, Hódsági Béla,

A Leventekör bajtársi vacsorája a budapesti örökös tagokkal. (1935. május 26.)

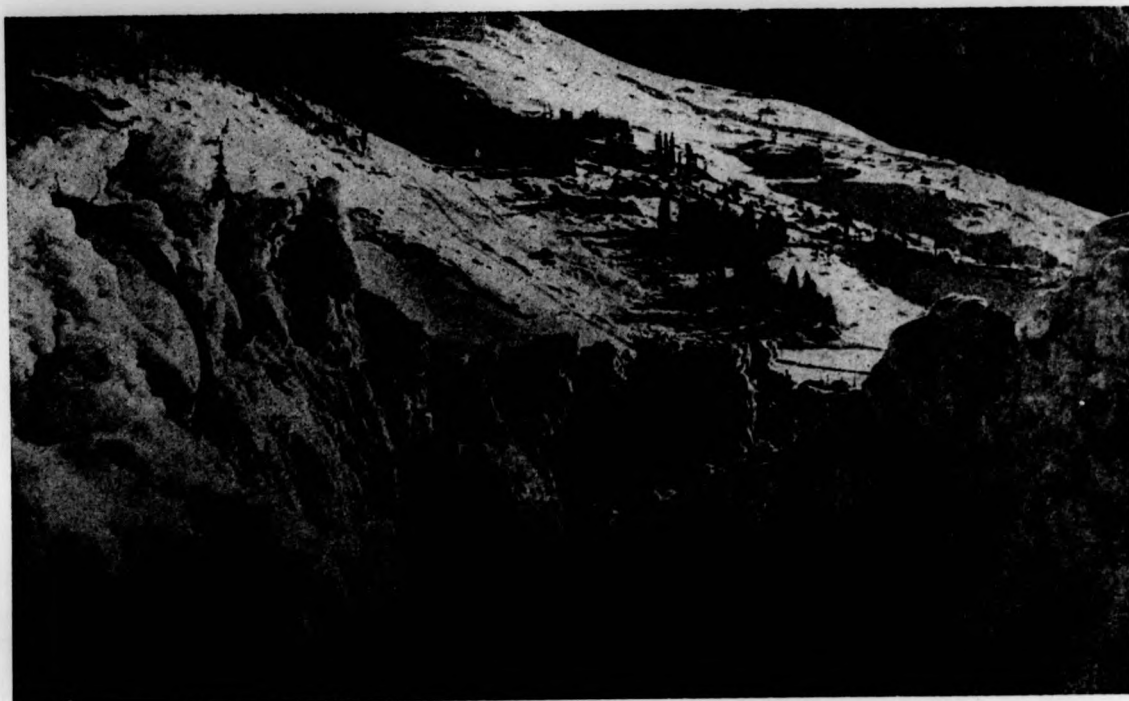
Andaházy Szilárd, vitéz Pálffy Gyula, Lám Károly, Sypniewski György, vitéz Czebe Valér, Szakonyi Dezső, Szathmáry-Király Béla, Tormássy Tibor, Balikó Lajos, Vidék Attila, vitéz Buttykay Ernő, Zvolenszky József, Bartal Béla, Csura László, Takács Gyula, Görgényi Valter, Hajba Géza, Baltházár Imre, Gáts Andor, Zalay Tamás, Kandó Bertalan, Duska Alajos, Vargha Tibor, Király Béla, Karkis János, Varsányi Ferenc, Külkey Dénes, Back Bálint, Hübner Vilmos, Péter Borisz, György Lajos, Pacor Győző, Porosz Géza, Riha Vladimír, Alkay József, Ambrus Béla, Inokay Géza, Roeszler Lajos, Szabó Béla, Láng Andor, Dániel István, Kállay Jenő, Tállay Ferenc, Solt Pál, Veress János, Szentgyörgyi Tibor, Reé József, Juhász Károly.

c) Leventekör elnöki dícséretben részesültek:

Némethy Béla, Vágó Kálmán, Gilde Barna, Kiss Zoltán, Hodonyi János, vitéz Hermándy György, Hajdu József, Déry Jenő, Megyery Elemér, Longauer Gyula, Muhoray György, Tölgyessy József, Ferenczfalvy Andor, Kelemen Alajos, Urszinyi Aurél, Homonnay Hugó, Czapp Endre, Molnár Károly, Raksányi György, Tabajdy Tibor, Gorondy-Novák Jenő, Hanák Sándor, Gereben Ferenc, Kuli István, Mészáros Gyula, Pacor Győző, Porosz Géza, Kápolnás Andor, Galamb Ödön, Krasznay Tibor, Gyórfy Gábor, Szabó László, Derényi Rajmár, vitéz Denkey Ágoston, Szócs József, Völgyes Lajos, Galkó Ernő, Blaskovits László, Szendrő Géza, Vén Imre, Schalkház István, Némay Ferenc, Marényi Ernő.

Somlyódy Árpád százados, tanárútitkár.

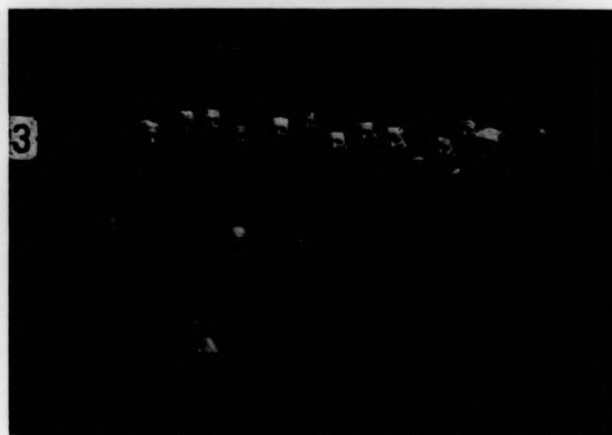
Mallnizi lavinában.

Hófűvés után a „Hütte“ ajtajából.

Havas este.

A mallnizi út résztvevői.

Fordulóban a lesikló versenyen.

KARISS JANOS akadémikus felvételei, 1935.

1.

MOZZANATOK A NYÁRI
GYAKORLATOKON

1. Terepfelvétel Nyergesujfalun.
Vitéz Darvas István felv.
(1935.)
2. Átkelés a rohambürűn.
3. Hidverés.
4. Rohambürű kiemelése.
5. Munka közben.
6. Felfrissülés. Tömöry-Mutschenbacher Pál aks. felvételei. (1935)
7. Ebédelő aks-ok.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

FEGYVERNEMI ÜNNEPSÉGEK.

SZENT LÁSZLÓ-ÜNNEP.

1935. július 20-án délelőtt zajlott le a tizenegy-kilométeres *távgyalogló verseny*. A versenyzőknek igen nehéz terepen kellett futniok, amely alaposan próbára tette tudásukat és kitartásukat. A verseny eredménye: 1. Velty György, 2. Varga Tibor, 3. Benyovszki Győző aks.

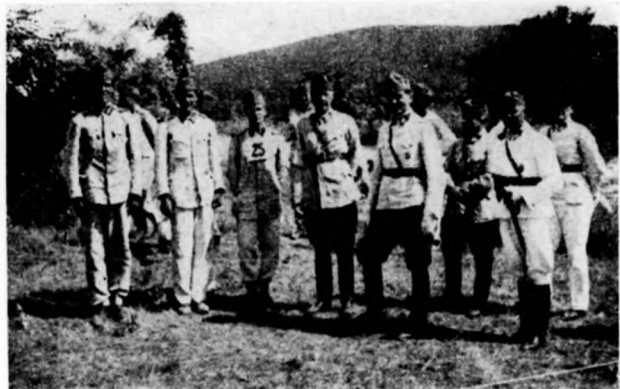
Csapatversenyben első lett a 3. szd. csapata, (vitéz Abonyi, Balikó, Benyovszki, Déry, Meskó, Safáry, Szokolay, Varga, Velty).

Délután sportünnepélyt tartottunk a veszprémi MOVE sportpályán, nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében. Az egyes számok, mint szertorna, kézilabdamerkőzés, tréfás kerékpáros mutatványok, asztalugrás és díjugratás általános és osztatlan tetszést arattak és a közönség gyakori tetszésnyilvánítással és viharos tapsal jutalmazta a szereplők ügyességét. — Este a Korona-szálló összes termeiben *táncestély* volt. A veszprémi Üri Kaszinó rendezte, a sportünnepély viszonzásaképpen, a Ludovika Akadémia tiszteletére, azonban a tevékenységből, különösen, ami a jókedvet és táncot illeti, az akadémikusok is alaposan kivették részüket.

Este féltízttől reggel hatig folyt a tánc és reméljük, hogy a veszprémi közönségnek sokáig emlékezetében marad ez az este. A kiválóan sikerült mulatsággért különösképp dr. Karsay Sándor járásbírószági elnök urat illeti az elismerés, ki a kaszinó részéről mint főrendező vívta ki magának a siker oroszlánrészét és hálás köszönetünket.

Az erkölcsi siker alátámasztására elég annyit megjegyeznünk, hogy Veszprém város társadalmának színe-java úgy a sport-, mint a táncünnepélyen jelen volt.

21-én *tábori mise* alatt Tollár István főtiszteendő úr Szent Lászlóról mondott szentbeszédet, a protestáns bajtársaknál Veress Jenő esperes úr szintén Szent László királyt választotta beszéde tárgyául.

Tisztek és aks-ok csoportja a Szt. László-ünnepséggel kapcsolatban rendezett felszereléses futóversenyen. (Jutas, 1935. július 20.)

Délben *bajtársi ebéd* volt, amelyen vitéz Jány Gusztáv tbk., főcsoportparancsnok úr és az akadémikus zászlóalj tisztikara is testületileg résztvett. Vitéz Zalay Károly ezredes úr beszédében azt fejtegette, hogy bármennyire is fejlődjék a technika, a gyalogság marad mégis a legfontosabb fegyvernem, de a szerepe mind nehezebb és nehezebb lesz. Ezért szükségünk van egy eszményképre, hogy belőle erőt merithessünk és tőle segítséget kapjunk.

Ezután Liphay Gábor aks. mondotta el a Szent László-serlegbeszédet, amelyben többek között ezeket mondta:

„Gondoljunk vissza hatalmas királyunkra és kövessük az ő példáját. Az ő lelkét mindig a harci vágy és a feltétlen győzelem hite hatotta át, azonban ez a végeredményben földhözkött két katonaseregny nem vonta el őt a hite mellől. Erre van szükségünk nekünk is, katonáknak, akiktől a körülmények sokszor az emberi erőt is meghaladó teljesítményeket

Közönség a Szent László-sportünnepségen. (Jutas, 1935. július 20.)

Kerékpáros mutatvány a Szent László sport-ünnepségen. (Jutas, 1935. júl. 20.)

követelnek... Nekünk a gyűlölet és a részvétlenség sziklái kell utat nyitnunk jövő boldogulásunk felé...

Ezért kérjük a magyarok Istenét, hogy küldje le hozzánk Szent László szellemét, hogy a törhetet-

lenség kristályvizével mindig új erőt adjon jövőnk küzdelmeinkhez. Ez a gondolat tartson össze bennünket!"

Zoltay János aks.

SIMONYI EMLÉKÜNNEPÉLY.

1935. július 20-án rendezték a lovaskiképzésben részesülő akadémikusok hagyományos *Simonyi-tereplovaglásukat*.

A verseny egy kb. 8 km hosszú tereplovaglásból és utána egy 10 akadályos ugratópályából állt. A verseny pályája a jutasi altisztképző intézetből kiindulva a Séd folyón, majd a jutasi erdőn keresztülhaladva a Jutas-puszta melletti kőbányában ért véget. Innen a lovasok visszatértek az intézetbe, ahol egy 10 akadályos ugratópálya volt felállítva. A verseny igen szép, változatos, de nehéz terepen haladt végig. Az akadályok között a legnehezebb a Séd folyónál volt, ahol több lovas és ló esett ki a versenyből.

A verseny helyezettei a következők voltak:

IV. évfolyam.

Batta György aks.,
Bodó Tihamér aks.,
Muhr Győző aks.,
br. Jeszenák Béla aks.,
Stielly Walter aks.

III. évfolyam.

br. Stipsicz Ferenc aks.,
Bónis Bertalan aks.,
Görgey Vince aks.,
Némethy Zoltán aks.,
br. Bálintt Károly aks.

A verseny 12 h-kor ért véget.

Délután az első 6 helyezett belovagolt Veszprémbe, ahol a „Szent László” tiszteletére rendezett sportünnepen díjugratást mutattak be.

Másnap ünnepélyes *istentisztelet*, majd utána *díszebéd* volt. A díszebéden, amelyen az akadémia pk. úr is résztvett, Muhr Győző, a rangban legidősebb akadémikus mondotta a serlegbeszédet, amelyben a huszár-hagyományok ápolására és a bajtársi együtt-

tartásra figyelmeztette az akadémikusokat. A beszéd kivonatban a következő:

„Egy vezető magyar államférfi a nemzetek létjogosultságával kapcsolatban a közelmúltban a következő kijelentést tette: *Mult nélkül nincs jövő! Egy nemzetnek mindig szüksége van arra, hogy visszapillantson a múltba és belőle erőt merítsen küzdelmeihez.*

Ugyanez áll miránk, fegyvernemeinket szerető jövőnk tiszteltjeire is, akik a lovasság multjára visszapillantva abban igen sok lelkesítő mozzanatot találnak. Ezek közül is kimagasló Vitézvári Simonyi József ezredesnek, a híres Simonyi őbesternek a példája. Ez a férfiú bátor, gerinces magatartásával és huszáros leleményességgel erőteljesen képviselte azt a vállalkozási szellemet és támadó kedvet, amely a magyar huszárt kell, hogy a jövőben is jellemezze. Simonyi pályáját 18 éves korában mint közlegény kezdte, rettenthetetlen vitézsége azonban rövidesen megszerzi számára a tiszti rangot. Tettei mindnyájunk előtt ismeretesekek, azonban szükségesnek tartom megemlíteni a Thaya-hídnál való kimagasló magatartását, ahol maroknyi huszárcsapatával a kapott visszavonulási parancs ellenére is hősiességgel kiharcolta és az általa felgyújtott hidon csak akkor vonult vissza, amikor kötelességének vesztésmentes visszavonulását teljes mértékben biztosította.

Példájának szemmel tartásával, bajtársaim, ápoljátok azt a szellemet, amely ő előtt és ő utána is lovasságunkra mindig jellemző volt. Ebben a jegyben szereztek Ti is becsületet Szt. György kardjának, ha majd az idő Nagy-Magyarországért tettekre hív!"

Jelenetek az 1935. évi Simonyi-tereplovagláson.

Mészáros Gyula aks. az „Ejhá”-n.

Muhr Győző a „Losonc”-on.

Az 1934. évi Borbála-ünnepen előadott „Az álmok nem hazudnak“ c. színjáték szereplői.

SZENT BORBÁLA-ÜNNEPÉLY.

A teljes siker jegyében zajlott le ez évben is a tüzérkiképzésben részesülő akadémikusok hagyományos Szent Borbála-ünnepélye.

A IV. éves akadémikusok lelkes fegyvernemi szeretete, akarása, összefogása hozta meg a sikert. A IV. évesek valamennyien tényleges szereplők voltak.

Fényes vendégsereg, élén vitéz Sipos Árpád gyalogysági tábornok úr önmagyméltósága, a honvédség főparancsnokának helyettese, dr. Haász István táborigaznádok úr, vitéz Marschalkó Kornél, vitéz Keresztes-Fischer Lajos, Pacor Vilmos tábornok urak, Stirling László ezredes úr a II. főcsoport parancsnoka, továbbá vitéz Jány Gusztáv tábornok úr vezetésével a főcsoport tiszti- és tanári kara tisztelte meg megjelenésével ünnepségünket.

A bajtársi vacsorával egybekötött ünnepély a vívóteremben zajlott le. Vitéz Bánföldy Antal aks. szép prologja után, ugyanezen aks-nak a Leventekör versenypályázatán díjnyertes „Ima Borbálához“ című versét Dánffy Benő aks. szavalta el nagy hatással.

Porosz Géza aks. „A Hazáért mindhalálig“ című, hazafias tárgyú színjátéka mély benyomást keltett mindenkiben. Szent Borbálát Sélley-Rauscher Magda úrleány személyesítette meg. Rajta kívül a főszerepekben igen jók voltak: Porosz, Gereben, Homonnay, Pacor, vitéz Denkey és Maczky aks.-ok. A színjátékban elsőrangúan működő szavalókórust Homonnay aks. tanította be. A m. kir. „Mária Terézia“ 1. honvédgyalozereg kiváló zenekara tökéletes keretbe foglalta az ünnepélyt, melyet Lőrincz József aks., kifogástalanul vezetett be.

Vacsora alatt vitéz Jány Gusztáv tábornok úr a Kormányzó Úr Ó Főméltóságára mondott köszöntőt, majd nemes Michnay Géza ezredes úr, a tüzérkiképzés vezetője mondott bensőséges beszédet a m. kir. honvédtüzérség Szent Borbála tiszteletéről. Beszéde végén átadta a Borbála-díszkardot az évfolyamelső Görgényi Valter IV. é. aks-nak és felszólította őt, hogy mondja el serlegbeszédét. Görgényi aks. katonás, mélyen átértett beszéde méltó záloga az évfolyam ki-

Előkelőségek az 1935. évi Szt. Borbála-ünnepségen.

Balról jobbra: nemes Michnay Géza ezds., vitéz Sipos Árpád gytk., vitéz Keresztes-Fischer Lajos tbk., vitéz Jány Gusztáv tbk., Szentgyörgyvári Stirling László ezds. és vitéz Paál Dénes esperes.

Jelenetek az 1935. évi Borbála-ünnepségen előadott „A Hazáért mindhalálig“ c. színjátékból.

váló szellemének. Utána nemes Michnay ezredes úr az 1935. évi tüzér irányzó versenyek díjait osztotta ki. A díjazottak: Görgényi Valter, Lőrincz József, Sille Zoltán, Krafft Aladár, Endrődy János, Liszka György, Trocsányi Pál, Csenky Sándor aks-ok szép tiszteletdíjat kaptak.

Tabajdy aks. harsogó nevetése jelezte a víg rész kezdetét. Szattyán aks. „Sváb tüzérek“ c. jelenete, Kende és Prónay aks-ok „Kabos és Hacsek beszélgetése“, Kukorelly aks. „Haditanács Abesszíniában“ c. színpompás revüje, Márkus aks. „Bevonulás a falon át“ című operaparódiája tökéletes jó hangulatot teremtett s az előadást meg-megújuló tetszésnyilvánítás kísérte. A IV. é. aks-ok majd mindegyike szerepelt ezekben a jelenetekben és sok alsóbbéves aks. is. Külön ki kell emelni Gorondy, Gereben, Piller, Hanák, Sélley-Rauscher, Maczky, Marcalkövi, Kukorelly aks-ok elsőrangú játékát és vitéz Vörös aks. kiváló — saját összeállítású — zongorakiséretét. Gorondy, Ha-

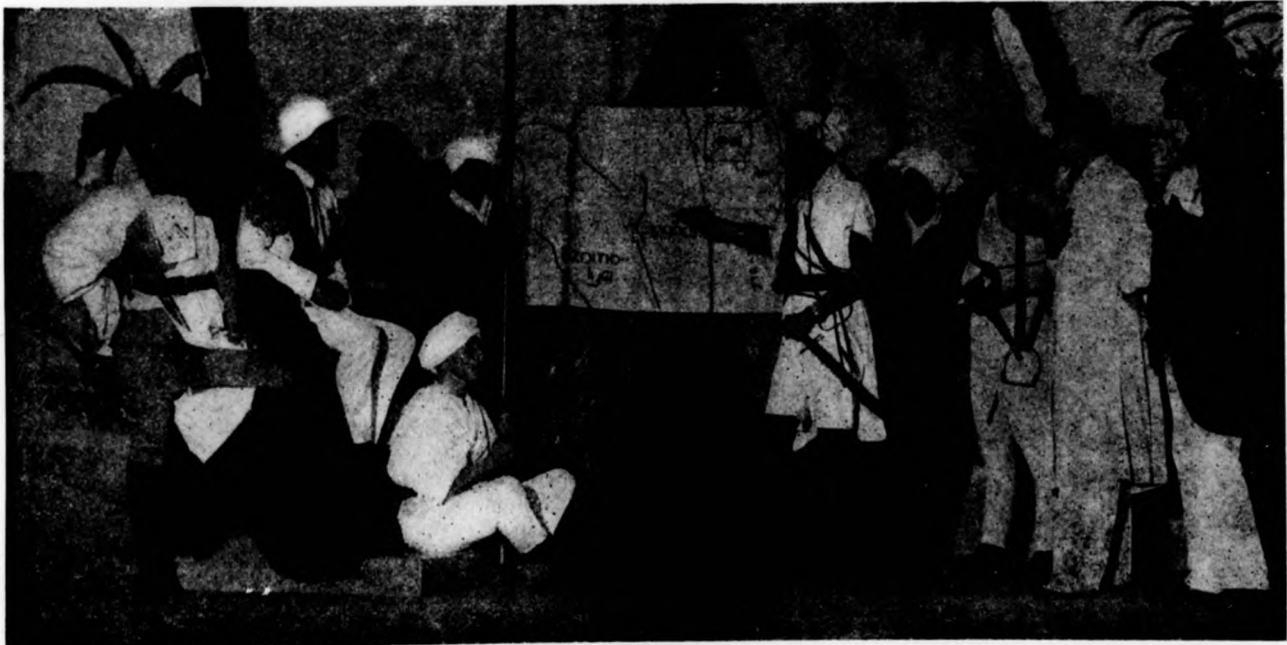
nák, Bajsa és Prónay aks-ok a művészi díszleteket festették. A fényhatások ügyes irányítása Zalay aks. érdeme. Göbölös Tasziló aks. szellemes konferálása nagyban növelte a sikert.

Szent Borbála tekercsét vitéz Denkey és Móra aks-ok írták és Maczky aks. olvasta fel. Általános tetszést aratott az ügyes és zamatos versezet, mely senkit sem bántott és mégis derűtséget keltett. A II.-éves akademikusokat alapos ütlegekkel avatták a IV.-évesek tüzéreké.

December hó 4-én dr. Haász István táborigazgató úr öméltósága pontifikálta a *szentmisét*, melynek végétével leleplezte a Ludovika tüzéreknek bronzkoszorúját, melyet Szent Borbála képe alatt helyeztünk el a katolikus kápolnában.

A hagyományok tisztelete sarkal nagy tettekre. A tüzér ludovikások tudják ezt s bizton reméljük, hogy a tüzér utódok méltók lesznek hős elődeikhez.

Almay Béla százados.

Az 1935. évi Borbála-ünnepségen előadott „Haditanács Abesszíniában“ c. humoros színjáték szereplői.

TRÉFÁS JELENETEK AZ AKS-I ÉLETBŐL.

VARSANYI FERENC aks. rajzai.

Az alsó sorban: PAJOR TAMAS aks. rajzai.

Atletika

Ehondani fog-
-de tudják mit érzek én

L. C. Csicsvari

Társaság a 100 napos kerti ünnepélyen. (1935. jún. 9.)

LUDOVIKÁS TÁNCSTÉLY.

Régi szokáshoz híven 1935 február hó 16-án az öreg Ludovika Akadémia ismét kitarta kapuit, hogy szeretettel adjon helyet a mindennapi munka fáradtságos órái után a fiatalos jókedvnek.

A komoly falak az akadémikusok művészien egyes keze alatt levetették szürke ruhájukat, megfiatalodva, ünneplőbe öltözve gyönyörködtek a hullámzó tömegben, mely jókedvével betöltötte termeit.

A megjelent vendégek elismeréssel, csodálattal járták végig a termeket, melyek mind az akadémikusok sokoldalúságát és a Leventekör képzőművészeti osztályának rátermettségét dícsérték.

Az éttermek: Rádióterem, Mesekönyv, Székely udvar, Hajós mulató, Mikikioszk, Vegyes felvágott, valamint a tánctermek: Bogár bálterem, Jégterem, Kék szalon, Néger háború — mind a fiatal alkotóképesség kifejezői voltak.

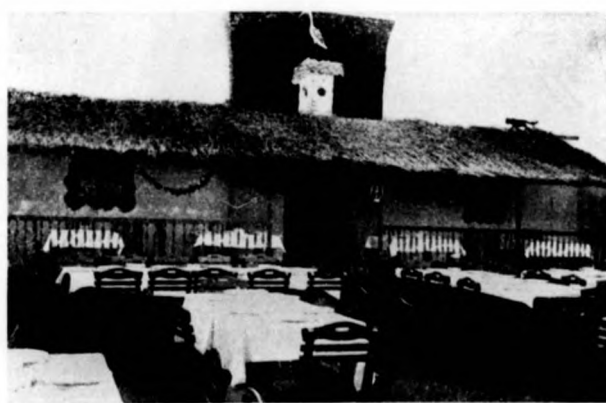
A bál ünnepélyességét és fényét nagyban emelte a 9 védnöknőnek 30 nyitópár kíséretében történt bevonulása a tisztiékezdéből a díszterembe, az 1. h. gy. e. zenekarának indulója mellett.

A bál 21 h 45 l-kor kezdődött Vörös Jancsi cigánybandájának „Jó estét kívánok“ kezdetű csárdására, 30 nyitópár adott méltó kezdetet a ludovikás táncestélynek, mely a legjobb hangulatban reggel 7 óráig tartott. A nyitócsárdást az alábbi hölgyek táncolták, kik fiatalságukkal és eleganciájukkal a táncestély legszebb koszorúját képezték:

Apostol Zsuzsa—Dudás Károly aks., Balassa Magda—Galánthay Emil aks., Bereczky Ili—V. Bükkhely Gábor aks., Böckly Gizi—Schadl Miklós aks., Böckl Gréti—Lakatos Géza aks., Ina von Clement—Gindele István aks., Czibur Éva—Farkas Róbert aks., Farbinger Mici—Kukorelly József aks., Gössvein Elvira—Merselyi László aks., Hedry Mária—Czapp Endre aks., Hindy Ilus—V. Hermándy Ferenc aks., Hübner Lili—Unger Tamás aks., Jávorka Éva—Földes Gyula aks., Kéley Hilda—br. Jeszenák Béla aks., Kiss Angela—Dániel István aks., Krisztinkovics Pici—Mátray Károly aks., Kukorelly Mária—Korsós József aks., Lám Babci—Fabinyi Jó-

„Néger“-táncterem az 1935. évi táncestélyen.

„Magyar-csárda“-étterem az 1935. évi táncestélyen.

Társaság a ludovikás táncestélyen. (1935. február 26.)

zsef aks., Mészáros Adrienne—Röszler Lajos aks., Neisser Irénke—Rédl Ervin aks., Potényi Sibill—Hetey György aks., Nagylaki Ráczy Baby—Farkas Tibor aks., Ságody Adél—Alkay János aks., Simay Margit—Szendrey Ferenc aks., Sipos Dedy—Lám Károly aks., Székely Magda—Szalay István aks., Szilassy Erzsike—Bajáry Sándor aks., Vozáb Leila—lovag Hübner Vilmos aks., Zalay Erbi—Nemess Béla aks., gr. Zichy Mária—Daray Ervin aks.

A bál a dísztermen kívül még öt teremben folyt. E termekben az 1. h. gy. e. zenekarának jazz részlege és Dierner zeneszerző zenekara gondoskodott a jó hangulatról.

Jóleső érzéssel kell kiemelni, hogy Liber Endre alpolgármester úr és Paravicini Jenő ezredes úr, az 1. honvéd gyalogezred parancsnoka, saját hatáskörükben is támogatták táncestélyünket, nevezetesen az alpolgármester úr örökzöld növények átengedésével, az Ezredes Úr pedig ezrede kitűnő zenekarának díjmentes rendelkezésre bocsátásával; e kitüntető támogatásért ezúton is hálás köszönetet mondunk.

Szemenyey Örgy.

TÜKÖR ELŐTT.

Tömöry-Mautschenbacher Pál aks. felvétele és színezése. (1935.)

Osztrák tiszték látogatása a Ludovika Akadémián. (1935. dec. 9.)

Balról jobbra: Tolnay Dezső vkszt. alez., Towarek Rudolf tábornok, a wienerneustadti katonai akadémia parancsnoka, vitéz Jány Gusztáv tbk., Regele Oszkár ezredes, osztrák kat. attasé Bpestén, Simon Béla alez., Szotyori Nagy Gyula vkszt. ezds., nemes Marschalkó Kornél tbk., a H. M. 9. o. vezetője, nemes Michnay Géza ezds. és dr. vitéz Mosonyi Sándor esperes.

II. FŐCSOPORT

BESZÁMOLÓ A LEVENTE-KÖR 1934-35. TANÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

A Levente-kör munkásságát az 1934. október 24-én tartott alakuló gyűlésén kezdte meg, amikor is Jelic Gyula vkszt. alezredes, tanárelnök bevezető beszédére valamennyi akadémikus belépett a Levente-körbe. A jelentkezések alapján a következő szakosztályok voltak megalakíthatók: hadtudományi (vezette Benda Antal őrnagy), repülő (vezette dr. Fákla István mtv.), műszaki (vezette Kárpáti Elemér őrnagy), elektrotechnikai (vezette Baráth András százados), képzőművészeti (vezette Spóner Sándor törzskapitány) és fényképészeti (vezette Bihacsy György főhadnagy). A zene- és ének-szakosztály a zenéhez értő, illetve megfelelő hangú akadémikusok hiányában nem volt megalakítható. E szakosztályokon kívül a Levente-kör keretében folyt az összes IV. éves akadémikusok fényképészeti és írógép-kiképzése is. Az előbbit Bihacsy György főhadnagy, az utóbbit Spannraft György főhadnagy vezették.

A Kör megalakulásától a téli tanulmányi időszak végéig működött. A szakosztályok hetenként egyszer, szerda délután tartották rendes üléseiket. Munkásságukat az alábbi részletezés mutatja:

Hadtudományi-szakosztály:

A célkitűzés a tagoknak a hadtudományok valamennyi ágába való bevezetése volt. Ezt akadémikusok által tartott előadások, továbbá magyar és idegen nyelvű szaklapok ismertetése révén igyekeztek elérni. Ezenkívül az aktuális nemzetközi politikai események ismertetésével növelték a tagok egymás külpolitika iránti érdeklődését és fejlesztették ezeknek az eseményeknek tárgyilagos megítéléséhez szükséges érzékét. Az eredmény kielégítő volt, az akadémikusok igen nagy kedvvel működtek.

Repülő-szakosztály:

A szakosztály 11 ülést, 1 megtekintést tartott. Az üléseken 13 előadás hangzott el. Az üléseken az előadásokon kívül minden alkalommal ismertették a hazai és külföldi szaklapokat is. Az előadások közül 7 volt szabadelőadás, a többi fordítás. Legértékesebb volt Gecső János akadémikus vetített képekkel kísért előadása.

Műszaki-szakosztály:

Az ülések keretében megtartott előadások arról tettek tanúságot, hogy az akadémikusok nagy fáradtsággal igen értékes anyagot hordtak össze és ügyesen rendezve, élvezetes formában közölték azt a hallgatósággal. Az előadások tárgyköre a vasúti műszaki újítások, építő és általános művészeti irányok és ezek egybekapcsolódása, a vasút és a gépkocsi versenye, továbbá műszaki katonai kérdések fejtegetése volt.

Elektrotechnikai-szakosztály:

Az akadémikusok szorgalmasan és kitartóan munkálkodtak elméleti és gyakorlati ismereteik továbbfejlesztésén.

Képzőművészeti-szakosztály:

A szakosztály főleg szénrajzok készítésével foglalkozott. Az eredmény a múlt évihez képest csökkent, ami főleg a rajzoktatást vezető Mannó Miltiadesz főtanár évközben bekövetkezett hirtelen halálával magyarázható.

Fényképészeti-szakosztály:

A munkásság főleg a IV. éves akadémikusok fényképészeti kiképzésére irányult, ami teljes sikerrel járt. A kéthetenként tartott külön előadások kapcsán az év végére az akadémikusok gyakorlatban is elérték a kitűzött célt: megtanultak fényképezni. Az eredmény eléréséhez nagymértékben hozzájárult a IV. évfolyam lakóépületében berendezett laboratórium, melyet az akadémikusok tetszésszerűen időben használhattak s hol hetenként három este segédoktató is támogatta őket munkájukban.

A szakosztályok itt felsorolt működésén kívül a Levente-kör rendezte még a főcsoport összes ünnepségeit is. Műsoros estét adtunk december 5-én, táncbemutatót február 9-én, hazafias ünnepélyt március 15-én. Ezekről a részletes beszámoló az „Ünnepségek” rovatában lesz. Itt mindössze azt kell megjegyezni, hogy az idén történt első ízben, hogy a december 5-i műsor teljes egészében akadémikusi termék volt, tehát még a nehéz, komoly rész, a hazafias, irredenta darab megírására is volt vállalkozó (Horváth Tibor aks.). Ugyancsak haladásként említhető, hogy ugyanezen alkalommal 7 különböző díszlettel tudtuk színesebbé tenni az előadott darabokat, mely díszletek szintén a Levente-kör keretén belül készültek akadémikusi munkával. (Tervezte vitéz Gerőberky László aks.)

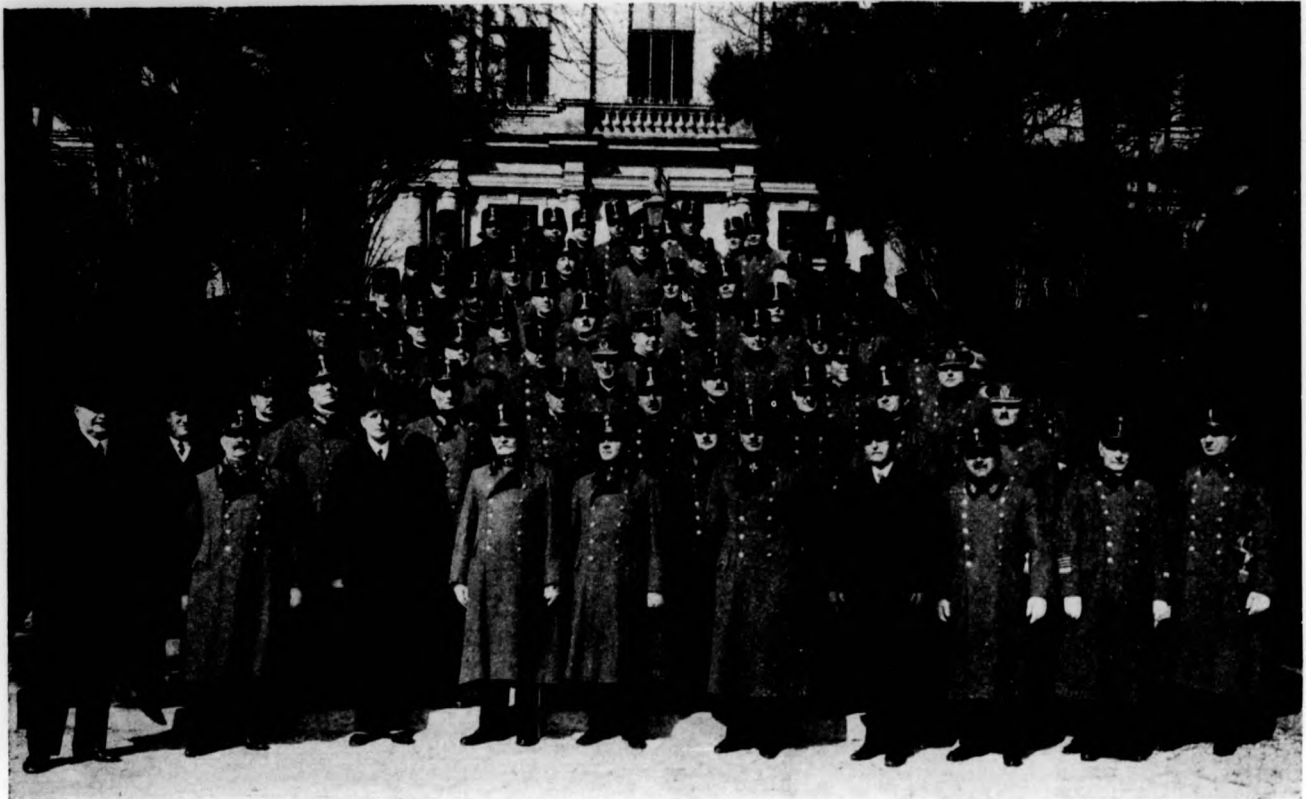
A szakkérdésekben való nagyobb elmélyedésre való buzdítás céljából a Levente-kör pályatételeket is tűzött ki kidolgozásra. Ezekre beérkezett 4 hadtudományi, 3 repülő-szakosztály tárgykörébe tartozó munka, továbbá 1 rajz és 1 festmény pályázat.

A pályamunkák a bírálóbizottságok határozata szerint a következő díjazásban részesültek:

Pályadíjat nyertek:

a) A hadtudományi-szakosztályban: Palla Vidor akadémikus „Japán és a távolkeleti kérdés”,

b) A repülő-szakosztályban: Henney Imre akadémikus „Újfajta üzemanyagok alkalmazása a repülőmotor-iparban”, továbbá Némethy Jenő akadémikus

A Wien-i, Mödling-i és Hainburg-i műszaki akadémiát, ill. hadapródiskolát végzett magyar tisztek első találkozója. (1935. március 15.)

mikus „Az akaratfejlesztés kérdésének jelentősége a repülő életében” című munkáikkal.

Dícséretet nyertek:

a) A repülő-szakosztályban: Hanák Szilárd akadémikus „Repülőgép-sárkányok és motorok fejlődése” című munkájával,

b) A képzőművészeti-szakosztályban: Vaday Tibor akadémikus oklevél-pályázatával.

Egyszerű elfogadásra volt érdemes Lupkovicz János akadémikus „Korszerű lovasság” c. tanulmánya. A beérkezett 1 drb festmény alaki okokból nem volt elbírálható, mint pályamunka.

A pályadíjakat az 1935. augusztus 19-iki záróülésem osztoztuk ki. Ugyancsak ez alkalommal került kiadásra a Légügyi Hivatal által a legnagyobb összmunkásság jutalmazására alapított vándordíj is, melyet ez évben Gecső János akadémikus érdemelt meg. A Magyar Katonai Szemle irodalmi ezüst és bronz plakettjeit szintén a záróülésem adtuk ki. Az előbbit Palla Vidor akadémikus, az utóbbit Székely Ákos akadémikus nyerték.

Az ünnepségek rendezése körül kifejtett tevékenységért a Kör elnöksége dícséretben részesítette Fay Ödön, Helesfai István, Horváth Tibor és vitéz Gerőberky László akadémikusokat.

BESZÁMOLÓ A FŐCSOPORT ÜNNEPSÉGEIRŐL.

1934. szeptember 23. A volt m. kir. „Bocskai István” reáliskolai nevelő intézetben végzett volt növendékek 10 éves találkozója. Résztvettek Gulácsy József ny. tábornok vezetésével 6 volt tanár és 20 volt növendék.

1934. október 7. A pécsi m. kir. „Zrinyi Miklós” reáliskolai nevelő intézetben 1924-ben érettségizett növendékek 10 éves találkozója, melyet itt tartottak meg, tekintettel arra, hogy ez az intézet központiasabban fekszik, mint a vidékiek. Résztvettek Kovács József ny. tábornok vezetésével 12 volt növendék.

1934. október 7. Tanévnyitó istentisztelet és ünnepély. A Máriássy alezredes parancsnoksága alatt

kivonult aks. zászlóalj és tisztikar a fogadás után vallásfelekezetek szerint istentiszteleteken vett részt. Ezután a tisztikar, az itt levő jubilánsok és az aks. zászlóalj felállott a hősi emlékmű előtt. Henyei Imre aks. akadémia-első, felolvasta az elesettek névsorát, majd a jubilánsok rangidőse megkoszorúzta az emlékművet. Ezt „Imához” követte. Díszmenet után a főcsoporth parancsnoka a tornateremben beszédet intézett az akadémikusokhoz, melyben komoly, férfias munkára hívta fel figyelmüket.

A főcsoporth történetében e napnak szomorú nevezetessége van. Máriássy Andor alezredes, M. tanulmányvezető alig egy órával azután, hogy mint az

Híradógyakorlat Vácott (1935).

*VARGA LÁSZLÓ főtanár
felvételei.*

Lent:

*II. főcsoportbeli aks-ok harcászati
úton. Lillafüred (1935).*

Májusfa-tánc a II. főcsoport február 9-i táncestélyén.

„Afrika-terem“ az 1935. évi februári táncestélyén.

akadémikusi zászlóalj parancsnoka kemény léptekkel vezette a díszmenetet, összeesett és az akadémikusi kórházba történt beszállítása után rövidesen örökre eltávozott körünkből. Életéről és munkásságáról a Ludovikás Levente 1934. évi számában már megemlékeztünk.

1934. október 10. Máriássy Andor alezredes temetése az 1. sz. honv. és közrendészeti kórházból. A gyászszertartás után, melyen a Honvédség Főparancsnoka is résztvett, a koporsót elszállították cseh megszállott területre.

1934. december 5. Mikulás-est. Az estély rövid műsorral kezdődött, melyet Fay Ödön aks., a Levente-kör ifjúsági elnökének bevezető szavai nyitottak meg. A beszéd végeztével a Kormányzó Úr éltetésére a zenekar a Himnusszal felelt. Most Horváth Tibor aks. „A régi bánya“ című kettős élőképe következett, mellyel a szerző az oláh megszállás alatt sínylődő véreinket juttatta eszünkbe, de gondoskodott arról is, hogy a szomorú jelent nemsokára követő boldog jövődőről se feledkezzünk meg.

A darab szerepeit Ooppelz Károly, vitéz Csenkey István, Fábián József, Bóné Gyula, Gagy Béla, Hazslinszky-Krull Jenő, Ajkay Ottó, Pálos Béla és Vattay Ferenc aks.-ok játszották nagy sikerrel. Prológot mondott Schreil Tibor aks. A víg rész első száma Vaday Tibor aks. rendezésében „Aks-i divatrevű“ volt. Egymásután vonultak fel a függöny előtt a legváltozatosabb akadémikusi „divatok“, melyek közül a cserebogársapkától kezdve a hockey-öltözéig mindent látott a közönség. Szereplők voltak: Láng Viktor, Vadász Géza, Gátföldy István, Nagy Sándor, Strinovich László, Tantó Zoltán és Vadnay Tibor aks.-ok. Az előadott táncszámokat Hámorszky-Albrecht Ervin aks. tanította be.

Alig csendesedett el a jól megérdemelt taps, s máris széttárult a függöny, hogy leperegjen a szemünk előtt 7 képben az akadémikus egy napja úgy, ahogyan ezt a szerző, Fay Ödön aks. képzelete szerint az akadémikusok szeretnék. Hogy még jobban kidomborodjék a cselekmény képzelet volta, a szerző az egész történetet egy, a hálóteremben társai mesé-

Mikulás-ünnepség „Aks-i álom“ (1934).

(Bielek Dezső és Ferenczy János aks.-ok.)

Díszpáholy az 1935. évi februári táncestélyen.
(Harsányi felvétele.)

jén elalvó akadémiussal álmodtatta végig. Reggeli, lovagló-óra, a pénzszerzés hajdan és ma, a randevú voltak az állomásai ennek az álomnak, melynek végül is az ébresztőt jelző harsány kürtszó vetett véget. Az élénk tetszést keltő szerepeket Kottra Mihály, Nagy Sándor, Lábady István, Vadnay Tibor, Ziegler Emil, Tolnay György, Lévay Győző, Mocsáry Jenő, Láng Viktor, Barangó István, Palla Vidor, Kulay Sándor, Bielek Dezső, Kádár Zoltán, Muray Tibor, Hámorszky-Albrecht Ervin, Politovszky Tibor, Scholtz Miklós, Némethy Jenő, Czékus Endre, Kelemen Antal, Ferenczy János, Dedinszky Vladimír, Dervarits Tamás, Tantó Zoltán, Kelemen László, Fábián József, Schreil Tibor, Fáy Odön aks.-ok alakították. A darab kísérő zenéjét Palla Vidor és Fáy Odön aks.-ok szerették. A sikert nagy mértékben előmozdították a szép és változatos díszletek, melyeket nagy hozzáértéssel és még nagyobb szorgalommal vitéz Gerőberky László aks. tervezett és festett, Szabó István aks. segítségével.

Ezután a zenekar Fördös-Reich Egon őrnagy „Az amerikai lány” című operettjéből rhumbát adott elő a szerző vezénylete alatt.

A műsor utolsó száma a Mikulás-jelenet volt. Szerepeltek benne: Tantó Zoltán, Ziegler Emil, Freyler József, Kontz Ernő, Helesfai István, Bándi Imre, Jancsó István, Lukács Kálmán, Richter Hugó és Kenderesi Brunó aks.-ok.

A műsor gördülékeny lepergését Pálos Géza aks. ügyelői minőségben biztosította.

Az előadás után a főcsoport Vértes Zoltán, Tolnay György, Szenkovits Jenő, Horváth Tibor, Szabó Miklós és Kádár Zoltán aks.-ok által ügyesen és ízlésesen feldíszített termeiben tánc volt, melynek közönsége csaknem kivétel nélkül együttmaradt a reggeli záróráig.

1934. december 6. Ünnepeles istentiszteletek, majd díszmenet a Kormányzó Úr legmagasabb névnapja alkalmából. A katonai ünnepeket délben díszbédék fejezték be.

1934. december 15. Schusnigg osztrák kancellár a Honvédelmi Miniszter Úr és a Honvédség Főparancsnokának kíséretében megsejmelte a főcsoportot. Először végigjárták az épületeket, majd részt-

vettek egy tanórán, végül riadóztatták az aks. zlj-t. A szemlét díszmenet zárta be.

1934. december 16. A volt kassai gyalogsági hadapródiskolát 1909-ben végzett tisztek 25 éves találkozója. Karojlovics Oszkár ny. ezredes vezetésével 13 jubiláns jött össze, akik a részükre tartott istentisztelet után megkoszorúzták a hősi emléket, majd megtekintették az épületet. E találkozót az emeli ki a többi hasonló ünnepség közül, hogy Szentgyörgyvári Stirling László ezredes, főcsoport-parancsnok kezdeményezésére az egybegyűltek elhatározták, hogy elszakított iskolájuk helyett az itteni emlékművön fogják megörökíteni külön plakett formájában el-esett bajtársaik emlékét.

1935. február 9. A főcsoport táncestélye. Az emeletől a kapuig teljes díszbe öltözött főcsoport ez alkalommal az eddigiéknél is előkelőbb közönséget láthatott vendégül a falai között. Az általános tánc megkezdése előtt három táncbemutató volt. Az első Riedl Margit „Májusfa tánc”-a volt (Bartók Béla:

Kálmán Etelka bemutató tánc
az 1935. évi februári táncestélyen.

Feldíszített terem a „100-napos“ mulatságon (1935).

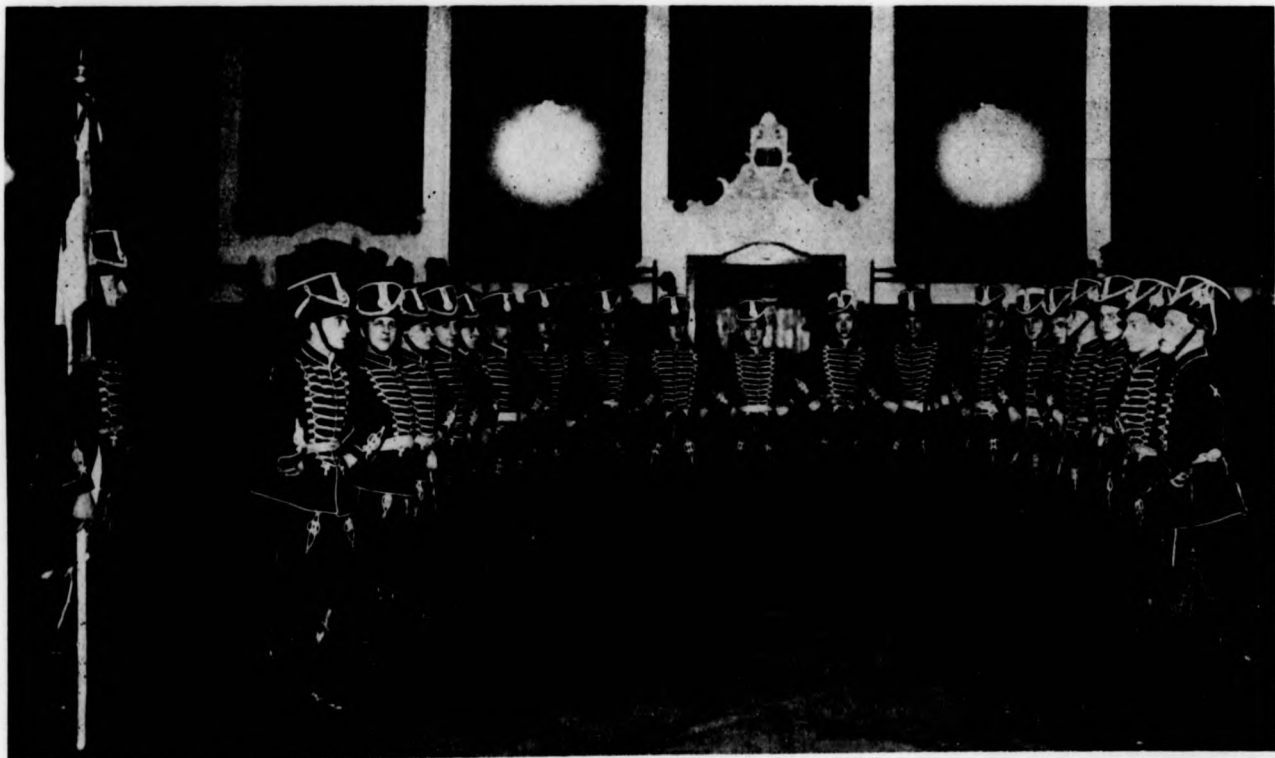
„Paraszttáncok“ zenéjére), melyet mozdulatművészeti iskolájának növendékei: Dániel Júlia, Földes Ella, Hajós Klára, Horváth Ilona, Kurtzbacher Flóra, Lorberer Anna, Preisich Irén, Stephani Márta és Szenes Zsuzsa úrleányok adtak elő. Utánuk Kálmán Etelka úrleány egy, a világháborúban szerzett betegségében elhalt százados leánya, Liszt II. rapszódijára mutatta be Brada Ede tánckompozícióját. A harmadik szám 20, korbács ruhába öltözött akadémikus tánca volt, akik megismételték Riedl Margitnak a „Vitézi-bál“-on a Kormányzó Úr Ó Főméltósága előtt bemutatott vitézi toborzóját.

Az akadémikusok tevékenysége ez alkalommal a táncbemutaton kívül főleg a teremdíszítésre és berendezésre irányult. Így a díszpályát megnagyobbították csaknem a kétszeresére, az egyik tanteremben

valósággal működő világítótornyot építettek, az emeleti termeket pedig részben oázissá, részben modern stílusú szalónná képezték ki.

1935. március 15. E napon négyszeres ünnep volt a főcsoport falai között. Március 15-ét ünnepeltük, továbbá fogadtuk a volt budapesti hadapródiskolát 1915. március 15-én végzett tisztek 20 éves találkozóját, együtt ünnepeltünk a főcsoport falai között 20 éves találkozóra egybegyűlő volt mődlingi, ill. hainburgi akadémiaikon felavatott műszaki tisztekkel, végül résztvettünk az összes volt műszaki akadémiaikról és hadapródiskolákból kikerült tisztek első nagyszabású találkozóján.

E hármastalálkozóra összesen 81 tiszt jött össze Kutnai és eőrvistyei Zelenka Zoltán tábornok, műszaki szemlélő vezetésével. Miután

Vitézi toborzó az 1935. évi februári táncestélyen.

Szentgyörgyvári Stirling László ezredes, a főcsoport parancsnoka üdvözölte az egybegyűlteket, istentiszteletet következtek. Ezek befejezése után a volt budapesti hadapródiskolások megkoszorúzták a hősi emléket. Ezt a Levente-kör hazafias ünnepélye követte. Fáy Ödön aks. hazafias beszéde, valamint az 1848. március 15-iki eseményeknek Petőfi naplója nyomán való ismertetése után Hausmaninger János aks. saját szerzeményű zenedarabokat adott elő zongorán. Végül Némethy Jenő aks. lelkesítette fel az ünneplőket Gyula diák egyik hazafias költeményével. Az ünnepély után Zelenka Zoltán tábornok beszéd kíséretében megkoszorúzta a hősi emlékművet, ahová a volt osztrák bajtársak nevében Regele osztrák ezredes, osztrák katonai attaché is koszorút helyezett el. Délben a feldíszített tornateremben díszbéd volt. Stirling László ezredes, főcsoport-parancsnok ez alkalommal beszédében kifejtette, hogy a műszaki tiszték ezen első találkozásának az ad különös jelentőséget, hogy az anyaintézeti elvesztése következtében hontalanná vált régi műszaki tisztikar ezzel új Alma Materre, új otthonra talált a jövő mű. generáció kiképzésére felállított L. A. II. főcsoport falai között s elhozta ide, beállította nevelési tényezőink közé azt a nagy erkölcsi tőkét, amelyet a régi, hagyományos utászszellem képvisel.

1935. május 26. Elestett hősök ünnepe. A vallásfelekezetek szerint tartott istentisztelet után a főcsoport parancsnoka beszédet mondott az emlékmű előtt felállított aks-i zlj-nak. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elesettekről s buzdította a jövő generációt, az akadémikusokat a hű, lelkes kötelességteljesítésre. Ezután elhelyezte a főcsoport koszorúját, majd parancsot adott Henneyi Imre aks.-nak, hogy olvassa fel az elesettek névsorát. Ennek megtörténte után „Imához“ következett. Az ünnepélyt díszmenet zárta be.

1935. május 29. A IV. éves akadémikusok „100 napos“ mulatsága. A nyári évszaknak megfelelő lassúsággal gyülekező közönségtől évfolyamtársai nevében Fáy Ödön aks. búcsúzott el. Majd minden formáság nélkül megkezdődött a tánc s tartott egész virradatig.

1935. június 10. A volt budapesti hadapródiskolát 1900-ban végzett tiszték 35 éves találkozója, melyre az eltelt hosszú idő ellenére 17-en gyűltek egybe.

1935. július 7. A volt „Bocskai István“ m. kir. réaliskolai nevelő-intézetben 1925-ben érettségizettek 10 éves találkozója.

Báli jelvény az 1935. február 9-i táncestélyen.

JELLEM- NEVELÉS

TEST- EDZÉS

A JELLEM IRÁNYÍTÁSA.

Írta: Raffay Elemér ny. százados.

A szellemileg ép ember éber állapotában állandó érzéki és szellemi kölcsönhatásban áll környezetével. Ennek a kölcsönhatásnak jelentős része öntudatlan lelki folyamatokból áll és minden tendenciát nélkülöz. Az ember a maga pusztja megjelenésével és legjelentéktelenebb megnyilatkozásaival is embertársai lelkében a legkülönbözőbb hangulatokat, érzelmeket és gondolatokat kelti fel, anélkül, hogy ezt akarná.

A társadalmat alkotó ember ezt a hatást tudatosan akarja bizonyos célok szolgálatába állítani. Ez a szándék a célok fölött való gondolkodás forrása és a célokra irányuló gondolkodás eredménye az, amit az etika tanít, ami az egyházak és iskolák működésének lényege és amire minden ép lelkű embernek törekednie kell.

A célt egyrészt az ember magasabb rendeltetése, másrészt egy emberi társadalomhoz való kötöttsége határozza meg. A társadalom az, amely ezen magasabb és mindig az egyénnel kívül és azon felül álló célok érdekében az egyén állandó befolyásolására törekszik. A magasabb célok és értékek szolgálatára való rávezetést, az ember, mások által történő befolyásolásának ebben az irányban való megnyilatkozását nevezzük a legtagabb értelemben nevelésnek.

A nevelés lehetősége az embernek embertársaira gyakorolt hatásán alapszik. A család, a tanító, a pap és a katonai kiképző tudatosan törekszenek arra, hogy embertársaikra hatást gyakoroljanak. Minden gyakorlati érzékkel rendelkező nevelő tudja azt, hogy közte és neveltje között egy bizonyos lelki természetű kölcsönhatás áll fenn, ezt tehát tapasztalati tényként kell elfogadnunk.

Más kérdés azonban az, hogy vajjon érdemes-e ezzel a lelki természetű hatással foglalkozni, érdemes-e egy tisztán lelki és nagymértékben öntudatlan természetű folyamatot fogalmilag is érthetővé tenni, vagyis tudatosítani, akkor, amikor igen sok kiváló

nevelő és kiképző véleménye szerint ezt a képességet amúgyis csak gyakorlatilag lehet elsajátítani és kifejteni.

Korunk általános fáradtsága lehet talán az egyik oka annak a jelenségnek, amelyet legjellemzőbben „horror theoriae“-nak nevezhetnénk. Egy másik oka a józan és gyakorlatias gondolkodású embereknek az a kiábrándító felfedezése, hogy éppen a mi korunk egyik jellemző vonása az elmélet és a gyakorlat egységének egyre fokozódó hiánya.

Ez a kérdés az elmélet és a gyakorlat, napjainkban oly gyakran vitatott viszonyának kérdésébe kapcsolódik. Bármennyire is kétségtelen az, hogy egy bizonyos ügyesség és gyakorlás megadhatja a jártasságot és a biztonságot az élet valamely gyakorlatias jellegű területén, éppoly kétségbevonhatatlan az is, hogy a tudatosan végzett és gyakorolt tevékenység fölényben van a pusztán öntudatlanul és ösztönserővel szemben. Ha ez nem így volna, akkor pld. a harc módszereit és eljárásait nem kellene elvont szabályokba sűríteni, hanem egyszerűen a sok gyakorlás alapján szerzendő tapasztalatokra kellene mindent bízni.

Az elvonás és a fogalomalkotás képessége a földön csak az embernek adatott meg és ebben a képességben kell látnunk azt a tényezőt, amely az embert a földön élő összes élőlényektől élesen megkülönbözteti. Fogalmi szerkezeteink tulajdonképpen a szellemiségünk szemeit jelentik. Teleszkópokat és mikroszkópokat jelentenek, amelyek az ember számára lehetővé teszik azt, hogy az állatvilág elől mindörökre elzárt összefüggésekbe betekinthessen.*

El kell ismerni azonban azt is, hogy a fogalmi szerkezetekkel vissza is lehet élni és azok használatát valóságellenes túlzásba is lehet vinni. Ezekkel a túl-

* Dr. Kornis Gyula: A lelki élet. I., II., III.

zásokkal szemben teljes mértékben igazuk van a valóság talaján álló gyakorlati gondolkodású embereknek, amikor inkább a saját látó szemükre bízzák magukat attól való féltükben, hogy ezek miatt a bonyolult eszközök miatt elvesztik a valósággal való érintkezésüket.

„A tett halála az okoskodás“ — mondja Madách, de ez nem jelenti azt, hogy az okoskodás és a gondolkodás azonosak. És mert az okoskodás haszontalan és terméketlen, ellenszenvet keltő és kiábrándító, ez még nem jogosíthat fel arra, hogy a gyakorlatiasság jelszavával hárítsunk el minden olyan törekvést, amely a dolgok és összefüggések magasabb vagy mélyebb fokú tudatosítására törekszik.

De a lelki és szellemi kölcsönhatások vizsgálata és tudatosítása elől már csak azért sem zárkozhatunk el, mert az embernél sokkal egyszerűbb szerkezet, pld. egy gőzmozdony kezelése is csak tudatos és a szerkezet működését minden részletében elméletileg is megértő ember kezében van biztosan letéve. Meg kell azonban jegyeznünk azt, hogy csak a valóságos élettel összefüggő és a valóság állandó ellenőrzésének alávetett elméletek jelenthetnek élő kincset, a valóságot megismerni és arra hatni akaró ember birtokában.

Mindezek előrebocsátása után kísérjük meg annak a hatásnak a vizsgálatát, amelyet az egyik ember a másikra gyakorolhat.

A KÉNYSZER ÉS AZ ERŐSZAK.

A legősibb, a legnaivabb és egyben a legprimitívebb hatás az erőszak és annak is a testi formája. Igazán nem csoda, ha ez a gyors eredményt ígérő módszer még ma is nagy vonzóerőt gyakorol az emberek többségére. Ennek a kezdetleges módszernek egyetlen föltétele az, hogy az, aki gyakorolja, fizikailag erősebb és hatalmasabb legyen annál, aki fölött gyakorolni akarja. Minél kezdetlegesebb az ember, annál szívesebben nyúl ehhez az eszközhöz saját akaratának másokra való kényszerítése érdekében és éppen kezdetleges voltánál fogva elégszik meg a pillanatnyi látszat szerint gyors eredménnyel.

Az eredmény mint tény kétségtelenül az erőszak embere mellett szól, de vannak magasabb szempontok is, amelyekből nézve meg kell állapítanunk azt, hogy az erőszak huzamosabban, inkább negatív irányú hatásokat képes csupán kifejezni. A testi erőszak esetében mindig az a helyzet, hogy az, aki ezt az erőszakot elszenvedti, sohasem a maga szabad elhatározásából cselekszik, vagy nem cselekszik valamit, a célt kitűző akarat értelmében, hanem pusztán az erőszak hatása alatt.

Ha az ellenállásra képtelen, akkor a legjobb esetben beletörődik az ideig-óráig megváltoztathatatlanba, de amint alkalma nyílik rá, azonnal szembe szegül és lázad, vagy a szolgálai engedelmesség útját választja és önként lemond minden önálló cselekvésről. Öntevékenyen cselekvő és cselekedeteiért a teljes felelősséget szívesen vállaló jellemet erőszakos módszerekkel tehát nem lehet nevelni. Ebből következik az, hogy mindazon esetekben, amikor arról van szó, hogy a lelki életben olyan hatásokat keltsünk, amelyeknek következményeként a cselekedetek a saját

szabad elhatározás eredményeként váltódjanak ki, ez az eszköz nem alkalmazható.

A testi erőszak által gyakorolt hatás legnagyobb hátránya éppen abban rejlik, hogy a közvetlen kényszer pillanatnyi megszünte is kockára teszi az egész célkitűzést. A kényszer ugyanis, mint tisztán külsőséges hatás, éppen a célkitűzéssel ellentétes erőket termeli ki, amelyek a kényszer megszüntével azonnal működésbe léphetnek.

A testi erőszak, a kényszerítés feltétlen és közvetlen formája mellett egy közvetett kényszerítésről is beszélhetünk. Ez pedig az az eset, amikor bizonyos cselekedetek elkövetése vagy megneemtése az alanyra nézve kedvezőtlen és hátrányos következményeket helyez kilátásba, azonban magát a cselekvést, illetve nemcselekvést az alany szabad elhatározására bízza.

A LELKI KÉNYSZER VAGY SZUGGESZTIÓ.

Lényege az, hogy a szuggesztió hatása alatt álló egyén észreévő és reagálóképessége a normális alá süllyed, mert a benyomásokra nem teljes érzelmi lényével válaszol többé, hanem a szuggeszió által beléplántált különleges és idegen gátló hatás alatt. Cselekedeteinek motívumait nem mérlegeli lelkének teljes szabadságával, hanem egyedül a szuggeszió motívumai alapján. A jellemző éppen az, hogy a szuggesztió alatt sem a gondolkodás, sem az akarat nincsen megbénítva, hanem csupán a — különben lehetséges — szabad kritika esetleg ellentétes motíváló erői vannak kikapcsolva. (Wundt: Psychologie des Seelenlebens.)

Kétségtelen tény az, hogy a lelki befolyásolásnak ez a lehetősége adva van, de ha a dolgot alaposabban szemléljük, akkor kitűnik, hogy ez a módszer alapjában véve az akarat és a tudat bizonyos fokú kikerülését jelenti és csak e feltétellel juthat el bizonyos lelkiállapotoknak az egyén által való felvételéhez és akaratának ilyen módon való irányításához. Ilyen esetben pedig felmerülhet az a kérdés, hogy hogyan kerülni el a jóra irányuló akarat és a rosszat kerülni képesség, mint a személyiségben valóban hatékony tulajdonság? A saját erkölcsiség tudata ugyanis csak egy valóban tartós erőn alapulhat, nem pedig egy többé-kevésbé erőszakos módszerekkel beillesztett képzetben.

Igy jutunk el ahhoz a megállapításhoz, hogy bár a szuggesztió mások befolyásolásának igen hatásos módszere lehet, mégis ki kell kapcsolni ott, ahol a befolyást gyakoroló személy érdeke azt követeli, hogy a belőle kiinduló benyomásokat egy önálló személy mint olyan fogadja be és dolgozza fel.

Az erőszak tehát sem testi, sem lelki formájában nem alkalmas arra, hogy az egyénben olyan indítékokat keltsen, amelyek az egyént független, szabad elhatározású és erkölcsileg értékes személyiséggé alakítják.

AZ AKARAT INDITÉKAINAK BEFOLYÁSOLÁSA.

A hétköznapi szóhasználatban az akarat valami mindentől független eszközt jelent, amelyet az ember tetszése szerint irányíthat ebbe vagy amamba az

irányba. Ez azonban azt feltételezné, hogy az ember és az akarata két különböző dolog legyen, már pedig a valóság az, hogy én és az akaratom egyek vagyunk és ebben az esetben nem az akaratomnak van valami tőlem független, sajátlagos ereje, mint egy belémhelyezett dinamitpatrónnak, hanem én vagyok az akaratom ereje is. Ez pedig azt jelenti, hogy az ember lelki életét nem lehet akként felfogni, mintha különböző, egymás mellé vagy fölé rendelt dolgokból volna összerakva, amelyeket egyszer érzelmi, máskor gondolati és harmadszor akarati erőként foghatunk fel. Ez a téves felfogás a múlt század túlnyomóan materialisztikus és mechanisztikus gondolkodásmódján alapszik és ma már éppen olyan avult, akár egy 1900-as mintájú gépkocsi. Ebből a felfogásból ugyanis éppen az marad ki végül, ami az egész lelki élet lényege, vagyis az egységes egyéniség, amely egyszer érzelmileg, máskor gondolatilag és harmadszor akaratilag nyilatkozik meg. A lelki élet egységtörvénye alapján állva nem lehet többé külön akaratról, érzelmről és gondolkodásról szó, mert ezek egymással szorosan összefüggenek és a jellem szerkezetében értelemszerűen kapcsolódnak egymásba.* Ezen az alapon jutunk el ahhoz a felismeréshez, hogy az akarat működése nem valami, a lelki élet összességétől független folyamat, hanem olyan jelenség, amelyet a lélekben minden esetben más jelenségek előznek meg. Az akarat működését nem érthetjük meg, az akarat működését megelőző lelki jelenségek vizsgálata nélkül. Ha ezen az alapon keressük azt, hogy a személyiségben lejátszódó folyamatok közül melyik lehet az, amelyik az akarat indítékaként szerepelhet, azonnal rájöhethetünk arra, hogy az nem lehet más, mint egy cél elképzelése. Cél nélküli akarat nincs. Az akarat mindig valamilyen célra törekszik és ennek a célnak a képzete és ezzel a képzetel egybekapcsolódó érdeklődés foka jelenti azt a motívumot, amelyet az akarat mozgatójaként foghatunk fel.** Ezzel a meghatározással pedig kimondtuk azt is, hogy az akarat megindításában a gondolkodásnak, az érzésnek és a képzeteknek egyformán jut szerep. A lelki élet modern felfogását egy hasonlattal kifejezve, azt mondhatnánk, hogy az egy reflektorhoz hasonlít, amely a maga egységes fehér fényét egy prizmán keresztül vetíti ki. A prizma a lelkiség, amelyen keresztül egy lényegileg soha meg nem ismerhető erő árad. A lelkiségünk bontja fel ennek az ismeretlen erőnek a hullámait, amelyeket egyszer sárga színben látunk, mint érzelmet, máskor kékben mint képzetet, vagy pirosban mint akaratot. De minthogy az akarat kifelé tör és ezzel valamire irányul, ennek az irányvételnek először a lelkiségen belül kell megtörténnie. Ezt az irányulást nevezzük érdeklődésnek.

Aki valami iránt erősen érdeklődik, arról eleve is feltételezzük, hogy a célját el fogja érni; míg annál, aki fogyatékos érdeklődést árul el, bizvást attól félhetünk, hogy hamarosan ellankad. Ezek alapján nyilvánvaló, hogy a cél előre való elképzelése nélkül nem lehet törekvés sem, tehát a cél képzete és az

* Dr. Kornis Gyula: A lelki élet. I., II., III.

** Klages: Grundzüge der Charakterologie.

ahhoz kapcsolódó érdeklődés az a tényező, amely belőlünk akaratot válthat ki.

Az akarat és a cselekvés végső rugója tehát mindig egy cél szubjektív értékessége marad, viszont erre a célra minden esetben erősen hangsúlyozott érdeklődésnek kell irányulnia. Ezt nevezzük röviden az akarat indítékának, vagy motívumának.

Ha már most arról van szó, hogy egy emberben bizonyos akarati aktust idézzünk elő, akkor ez a fentiek alapján csak akként lehetséges, ha az illetőben meghatározott akarati motívumokat tudunk keltetni. Ezt az eljárást pedig motivációnak nevezzük.

A JUTALOM ÉS A BÜNTETÉS, MINT A MESTERSÉGES MOTIVÁCIÓ ESZKÖZE.

Ott, ahol arról van szó, hogy bizonyos meghatározott cselekvésmódot minden körülmények között érvényesíteni kell, ahol az egyéni kívánságokkal és hajlandóságokkal nem lehet törődni, ott a mesterséges motiváció módszere nélkülözhetetlen. Természetesen ez a módszer sem nélkülözheti a motiváló célképzeteket. Mesterkéltége nem abban áll, hogy teljesen számításán kívül hagyja az egyénileg kellemesre vagy kellemetlenre irányuló hajlandóságokat, hanem abban, hogy bizonyos meghatározott cselekvési módokat, amelyekre az egyént rá akarja bírni, nem az egyénben már meglévő természetes érzelmekkel köti össze, hanem közvetlenül az illető cselekvésmódokkal kapcsolatban új öröm vagy fájdalomérzetekkel fűzi össze.

Úgy a jutalom, mint a büntetés esetében arra van alapítva a számítás, hogy az egyénben egy bizonyos cselekedet elképzelésével kapcsolatban egy jövőbeni kellemes vagy kellemetlen állapot képe merüljön fel. Ez a számítás az emberi önfenntartás motívumába kapcsolódik, amely a kellemest keresi és a kellemetlent, hacsak lehet, elkerülni törekszik, vagyis abba, hogy az egészséges lelketű ember a kisebb ellenállás vonalán mozog.

A jutalom és a büntetés azonban nem jelenti az akarat motiválásának legtökéletesebb módját, mert csupán az ember önfenntartásra irányuló hajlandóságába kapcsolódik és ezért hatása csak addig tart, amíg az egyén a kellemest keresi és a kellemetlent kerüli. Azok a kellemes vagy kellemetlen érzelmek, amelyeknek képzetei bizonyos cselekvésmódokkal kapcsolódnak egybe, még nem jelentik az ember lelketének magját és ezért lehetséges az, hogy a jutalom és a büntetés módszerével legtökéletesebben begyakorolt ember is felmondhatja a szolgálatot, ha bárminő természetes és nagy erősségű, másirányú motiváció hatása alá kerül. Ilyen esetekben ugyanis az ellenállásnak sokkal mélyebb rétegek erkölcsi motívumaiból kell eredniök, amelyeknek megteremtésére a jutalom és a büntetés módszere, éppen sulykolás voltánál fogva, csak közvetve alkalmas.

A jutalom és a büntetés módszerének kétségtelesen megvan a maga akaratmotiváló ereje, azonban, ha mélyebb érzelmi motívumokkal nem kapcsolódik, akkor többet árt, mint használ. A gépies egyformasággal sujtó és büntető rendszerben hamarosan ki-

alakul az okos és ravasz számítás, a következményekkel való állandó számvetés. Ez pedig azt jelenti, hogy az, aki így van nevelve, erkölcsi szempontból megint csak nem a maga lábán áll, hanem cselekedeteit a körülményektől teszi függővé.

A TERMÉSZETES MOTIVÁCIÓ.

A mesterséggel ellentétben a természetes motiváció azon a felismerésen alapszik, hogy az ember egész belső világát képzetek alkotják. E képzetekhez kapcsolódik az érzelmileg hangsúlyozott érdeklődés, amely azután vágy, törekvés, meggyőződés és végül akarat formájában jut kifejezésre. Ez teszi lehetővé, hogy érzelmeket képzetek segítségével is fel lehet kelteni. Úgy az érzelem, mint az akarat körét képzetek útján lehet befolyásolni.

Ismeretes a nyomtatott betű rendkívüli jelentősége. Rossz sajtó és dekadens irodalom egy egész ország közvéleményét fertőzheti meg csupán azáltal, hogy a közölt fogalmak a lelkekben képzeteket keltenek fel és ezek a képzetek azután a lelki élet egészére hatnak vissza. Ezen az egyszerű lélektani tényen alapszik mindenfajta propaganda.

Azonban sohasem pusztán a képzetek azok, amelyek az akaratot mozgatják, hanem mindig a képzetekkel kapcsolatos cél vonzása, ami azután érzelmi úton kelt vágyat és törekvést.

Az akaratnak érzelmileg hangsúlyozott képzetek útján való motiválása egyrészt pozitív, másrészt negatív úton történhet. Pozitív úton befolyásolhatjuk az akaratot akként, ha azokat a képzetcsoportokat erősítjük meg, amelyek a velük kapcsolatos érzelmekkel együtt az akaratot a kívánt irányba terelik. E megerősítés módjai: a gyakori ismétlés, a tekintéllyel való alátámasztás, az ünnepélyes hangsúlyozás stb. Ez a kötelező templomlátogatást, a hősi emlékművek tiszteletét stb. elrendelő parancsok lélektani indokolása.

Itt kell megemlítenünk a sport összes ágainak rendkívüli jellemnevelő hatását. A katonailag értékes jellem, lényegében véve a felelősség örömmel való vállalását, az egyénben rejlő képességeknek, az egyéni kívüli cél érdekében való bevetését, és ha kell, a végsőkig való megfeszítést jelenti.

Az erre való belső hajlandóságot a legnagyobb mértékben a sport fejleszti ki. Az egyéni képességek bevetése neveli az egyént önmaga feladására és szoktatja le az önös önkímélésről. A siker erős érzelmi rúgókat fejleszt ki, a sikertelenség óvatosságra és megfontolásra kényszerít.

A sport igazi jellemnevelő hatása tulajdonképpen abban rejlik, hogy a tapasztalatokat és az érzelmeket nem mások közvetítésével, hanem a közvetlen átélés alapján, az élő valóságból meríti a sportoló.

Amit csak tudomásul veszünk az érzelmileg hided és elvont marad, de amit magunk élünk át a valóságban, az a valósággal szemben való állásfoglalásunk legerősebb rúgója marad.

Az akarat negatív úton történő befolyásolása azt jelenti, hogy mindazokat a képzetcsoportokat gyengítjük, amelyek a velük kapcsolatos érzelmekkel együtt az akaratot, erkölcsileg és társadalmilag

nem a kívánatos irányba vinnék. Ilyen a pornográfia üldözése, az ifjúság és a katonaság számára nem kívánatos olvasmányok eltiltása, az erkölcsi oktatáson bizonyos cselekedetek és állapotok megőrzése stb.

Ez a gyengítés azután azzal jár, hogy a képzetekkel együtt járó érzelmek lassanként elvesztik akaratot mozgató erejüket és végül maguk is elhalványodnak.

A KÉPZETKAPCSOLATOK ANALÍZISE ÚTJÁN TÖRTÉNŐ MOTIVÁCIÓ.

A mindennapi életben is általános jelenség az, hogy a gondokkal, bajokkal terhelt vagy erkölcsileg veszélyeztetett emberen közvetlen környezete a képzetkapcsolatokra való befolyás gyakorlásával próbál segíteni. A lelkész, a tanító, a családtagok és az előjárók azon vannak, hogy az illetőből beszélgetés útján vegyék ki azt, hogy mi bántja, hogy azután a mondottakba a maguk véleményével belekapcsolódva, az illető kátyuba jutott gondolkozását a maguk módja szerint kívánatosabb irányba tereljék. A gyónató analízis ilyen tudományosan megalapozott módszere a Freud-féle pszichoanalitikus, az Adler-féle individuálpszichológiai és a Künkel-féle vitális-dialektikai lélekelemző módszer. E módszerek ugyanazon kutatási irány fejlődésvonalának különböző állomásait jelentik. Valamennyinél közös azonban az a törekvés, amely végül is az egyének az étellel és a valósággal szemben való normális tájékozódásának és életfeladataival szemben való állásfoglalásának kérdésébe torkollik.

A lelki befolyásolás tana semmi esetre sem nélkülözheti ma már ezeket a — főleg kezdetben túlzott elméleteken alapuló — tanításokat és a rájuk támaszkodó egyre inkább kiterjedő gyakorlatot.

A lélektani analízis annyiban különbözik az egyház által is gyakorolt gyónástól, hogy amíg ott csupán pusztá bemondásról van szó, addig az analízis a kikérdezés alapján a szenvedő alany lelkének legmélyére akar hatolni és ezen az alapon deríti fel a szenvedést és eltévelyedést okozó képzeteket, amelyeket a tudatosítás alapján közömbösít.

„Látod, így áll a dolog“, az a varázsszó, amely a feszültségeket feloldja, de csak akkor, ha a lélek mélyén a legtöbbször öntudatlanul kialakult belső ellentétek logikus megértetése sikerrel jár. Minthogy az emberi lélek egyik alaptulajdonsága az, hogy szerkezetileg egységes, megvan annak a lehetősége, hogy a benne rejlő összefüggéseket logikus úton fel lehessen deríteni.

A lélekben az ítélkezésnek részben tudatos, részben öntudatlan alapformái képződnek ki, amelyek zárt egészet alkotnak. Ami ezzel a zárt rendszerrel megegyezik, annak befogadása elé a lélek nem gördít akadályokat, ellenben mereven elutasít mindent, ami a lelki élet egységével ellenkezik. Ez a magyarázata annak a heves ellenszegülésnek, amivel a megtévelyedett ember a megváltoztatására irányuló törekvésekkel szemben védekezik és amit makacsságnak és megátalkodottságnak nevez a köznyelv. Hogy a ki-

FEJTANULMÁNY.

SZÓTS ISTVÁN akadémikus akvarelezett ceruzarajza.

méletlen vagy drákói rendszabályok pontosan az el-
lenkezőjét érik el annak, amit szándékolnak, az a
mondottak alapján magától értetődik.

AZ ÉRZELMI ÚTON TÖRTÉNŐ MOTIVÁLÁS.

Mint már említettük, az akarat nem a személyi-
ség egyik eszköze, hanem magának a személyiségnek
egyik megnyilatkozása. Ez a megnyilatkozás pedig
nem szigetelhető el, miután a megnyilatkozás és az,
ami megnyilatkozik, ebben az esetben ugyanaz. Ha
ugyanis a kettőt el lehetne egymástól választani, ak-
kor értelmesnek kellene lennie annak az állításnak,
amely szerint egyszer én, máskor pedig az akaratom
nyilatkozik meg. Márpedig ennek semmi értelme
nincs, mert ez azt jelentené, hogy ezt, vagy azt a
dolgot nem én csináltam, hanem az akaratom. Vilá-
gos tehát, hogy az akarat és a személyiség egy és
ugyanazon lényeknek a megnyilatkozásai közé tar-
toznak. Ez a lényeg pedig az embert mozgató szel-
lemiség, amely bizonyos lelki tulajdonságokban, kész-
ségekben és folyamatokban jut kifejezésre.*

Említettük azt is, hogy mielőtt az akarat kifeje-
ződésre jutna, előzőleg más folyamatoknak kell a
személyiségen belül lejátszódnia. Ezek a folyamatok
pedig a képzetalkotás és az érzelmi képesség folya-
matai. Az érzelmileg megfelelően hangsúlyozott cél-
képzetek azok, amelyek az akarat tulajdonképpeni
indítékait jelentik a cselekvéshez. Vagyis nem elég
az, hogy valamilyen cselekedetnek a pusztá képzete
jusson az eszembe. Ez még egyáltalán nem jelenti azt,
hogy annak értelmében is fogok cselekedni. Ez a ma-
gyarázata a pusztán értelmi alapon nevelni akaró
nevelők számtalan csalódásának. Azt hiszik ugyanis,
hogy azzal, hogy neveltjüknek megmondják: mit és
hogyan kell mindig cselekedni, az ezen az alapon azt
is fogja majd cselekedni. És rendkívül fel vannak
háborodva, ha ez nem következik be. Ilyenkor hall-
hatjuk a „Már százszor mondtam és mégse teszi“ és
hasonló kifakadásokat.

Ilyen esetekben pedig mindig ugyanarról van
szó, vagyis a vonatkozó cselekedetek képzetei érzel-
mileg ellentétesen vannak hangsúlyozva. A kívánt
cselekedetekkel ellentétes cselekedetek pedig érzelmi-
leg kedvező, pozitív irányú hangsúlyozottsággal
bírnak.

Ezt persze megint könnyebb megállapítani, mint
segíteni rajta. A segítség módja t. i. az érzelmi moti-
válás hosszú és sokszor igen nehezen megvalósítható
folyamatát jelenti ott, ahol már egyszer a nevelés
folyamán nem kívánatos cselekedetek célképzetei
nyertek érzelmi hangsúlyt és ezzel pozitív akarat-
hajtó motívumokká váltak.

AZ ÉRZELMI MOTIVÁLÁS POZITÍV MÓD- SZEREI.

A legelső követelmény a nevelő pártatlan, türel-
mes és közvetlen modora, értelmi és erkölcsi fölénye
és neveltjeivel való feltétlen együttérzése.

A nevelőnek ezen tulajdonságai a neveltekben
a következő érzelmi motívumokat termelik ki: a pár-

* Ludwig Klages: Der Geist als Widersacher der Seele.

tatlanság, a türelem és a közvetlenség a neveltekben
a derűs, biztonságos és jó hangulat érzelmeit kelti
fel; a nevelő értelmi és erkölcsi fölénye a neveltek-
ben a természetes tekintély érzelmeinek forrásává
válk, míg a neveltjeivel való együttérzés a becsü-
lés, az összetartás és a szeretet érzelmeit kelti fel.

Ez az érzelmi hangoltság azután mindig bizo-
nyos cselekedetekre ösztönöz és meghatározza azok
érzelmi színezetét. Akit tisztelek, szeretek és becsü-
lök, azt önkénytelenül is mintaképmű fogadtam.
Ez a tisztán belső és ellenőrizhetetlen hatás minden
nevelés leghatalmasabb tényezője.

Az érzelmi úton való befolyásolás pozitívebb
módja az érzelmeknek vagy az akarásnak közvetlen
kifejezése útján történhet. Az emberek közötti érint-
kezés egyik törvénye ugyanis az, hogy éppen az
alapvető érzelmeik, mint harag, rosszalás vagy el-
ismerés stb. az arckifejezéssel és a testtartással is ki-
fejezhetőek és ez a mimika a velünk szembenállóban
bizonyos érzelmeiket képes ébreszteni. Kétségtelen
tény az, hogy az érzelmeik átszármaztathatók. Egy
gyászos figura egész társaságok jókedvét képes el-
rontani és a pipotya vezető egész lelki lényé meg-
látszik azokon, akiket vezet. De ugyanígy hat a ha-
rag, a düh vagy a lelkesedés és a határozottság is.
Az alapérzelmeik közül főleg a düh, a gyűlölet és a
félelem azok, amelyek egész tömegeket sodorhatnak
magukkal.

A jellem befolyásolásának tárgyalásánál még ki
kell térnünk az önuralom rendkívüli szerepére is. Mi
az oka az önuralom varázsának? Minél kevésbé ké-
pes az ember valamire, annál hajlandóbb arra, hogy
csodálattal adózzék és tisztelje azt, aki képes arra,
amire ő nem, vagy csak kevésbé képes. Ezért kelt az
önuralom éppen azokban fokozott tiszteletet, akik
ezen a téren a leggyengébbeknek érzik magukat.
Mint hogy pedig az emberek többségének éppen ez az
Achilles-sarka, magától értetődik, hogy mindazok,
akik valaha is embertömegeket vezettek, kivétel nél-
kül rendkívüli önuralommal rendelkeztek.

AZ AKARAT KÖZVETLEN SZABÁLYOZÁSA.

Mindezeig az akaratnak a motívumok keltése
útján való befolyásolását, illetve irányítását tárgyal-
tuk. Ez — amint láttuk — egyrészt a képzetek,
másképp az érzelmi élet befolyásolása útján történ-
het. Azonban annak is megvan a lehetősége, hogy az
akaratra közvetlenül is hatni tudjunk.

Az akarat közvetlen irányítása természetesen
nem jelentheti az egyik ember akaratának minden
közvetítés nélkül a másik ember akaratára való át-
vitelét, hanem csak azt, hogy ennél a módnál a be-
folyás nem a képzeteken, illetve az érzelmi világon
keresztül történik, hanem bizonyos taglejtések vagy
a hang útján közvetlenül az akaratra.

Erős és határozott jellemű embernek már a
pusztá megjelenése is hatást gyakorol egész környe-
zetére. Ugyanígy átvihető a környezetre a követke-
zetesség és a szilárdság is. Régi katonamondás sze-
rint: „Amilyen a parancsnok, olyan az egész“. Míg
az önuralom csupán közvetve hat, addig a fellépés
határozottsága, a hang erélye és biztonsága közvet-

len hatást gyakorol. A hatás alapja természetesen itt is ugyanaz. A lelki erők természetes hierarchiája szerint az értelmi és az érzelmi erők feltétlenül gyengébbek, mint az akaratban és a jellem szilárd következetességében megnyilvánuló emberi erély.* Minthogy pedig az emberiség többsége igen kis mértékben értelmi és igen nagy mértékben érzelmi, természetes, hogy önként és magától értetődően veti alá magát a nagyobb erő kisugárzásának.**

A KÖRNYEZET ÉS AZ ISMÉTLÉS.

Valamely környezet, valamely légkör megszokása, valamely cselekedet gyakori ismétlése úgy a testi, mint a lelki szerkezetben maradandó nyomokat hagy hátra. A megszokott környezethez és légkörhöz bizonyos érzelmek kapcsolódnak, amelyek az abban a környezetben és légkörben végzett cselekedetek akartat rugóivá válnak. A gyakori ismétlés, (sulykolás) nyomán először csak egy bizonyos készség nyilvánul meg, amely később mechanizálódik, vagyis folyamatossá lesz. Végül az állandóan ismételt cselekedetek önkéntelenül történnek. Egy új inger már nem ugyanazon feltételek mellett hat az egyénre, aki a megszokottság alapján továbbra is akként iparkodik majd cselekedni, ahogyan azt beidegzettségük megköveteli.

A gyakori ismétlés tehát úgy az egyes ember, mint a tömegek jó vagy rossz irányban való nevelésének egyik jelentékeny eszköze, azon egyszerű lélektani összefüggés alapján, amely a gyakran ismételt cselekedetek és a megszokás kényszerítő hatalma között fennáll

Nem szabad azonban elfelejtenünk azt, hogy a pusztán ismétlés és gyakorlás alapján kialakult megszokás csupán a jellem felületét jelenti. A jellemvonások ugyanis még nem jelentenek jellemvonásokat.*** A megszokás ereje még nem jelent feltétlen belső kényszert. Ha ugyanis azt jelentené, akkor nem lehetnének tanui igen gyakran annak, hogy emberek márhólnapra tudnak változtatni bizonyos szokásokon, anélkül, hogy ezért jellemükben változás történne.

AZ ÉRZELMI MOTIVÁCIÓ NEGATÍV ESZKÖZE.

A jellemnevelés egyik, évezredek multtal bíró módszere a megfélemlítés. Csak a kereszténység által hirdetett új emberméltség eszméje volt képes arra, hogy ezt a mélyen begyökerezett nevelési módszert lassanként a nevelés egész területéről kiküszöbölje.

Az emberiség hosszú évszázadok tapasztalatai útján jött rá arra, hogy a megfélemlítés csak lealjasítja az embert és jellemileg tönkretesz mindazt, ami benne nemesebb. Minden megfélemlítés tulajdonképpen erőszak, amely pusztán önmagában, tartós és pozitív lelki hatások keltésére nem alkalmas.

A lelki életben semmiféle hatás nem marad

* Hans Külke: Die Sonnenbahn.

** Kornis Gyula: A lelki élet. I., II., III.

*** Ludwig Klages: Grundzüge der Charakterologie.

nyom nélkül. Minden erőszak elnyomást jelent és minden elnyomás szükségképpen termeli ki a vele ellentétes lelki erőket, amelyek végül feltétlenül utat törnek maguknak.

Az emberiség történelme ragyogó lapokon őrzi ezen úttörések hősi példáit.

AZ ERKÖLCSILEG AUTONÓM JELLEM.

A nevelés eddig felsorolt összes módszerei csupán többé-kevésbé hatékony eszközöket jelentenek egyetlen cél, az erkölcsileg „autonóm jellem“ kialakítása érdekében.

Mindaddig, amíg az egyén a ráható nevelési módszereket és azoknak rá gyakorolt hatását, valami kívülről jövő kényszernek tekinti, amelynek akár tudatosan, akár öntudatlanul engedni kénytelen, amíg mindezeket a hatásokat idegen magként hordozza belsejében, addig csak erkölcsileg „heteronóm jellem“ről beszélhetünk. Az ilyen jellemű ember látszólag simulékony eszköze a rá gyakorolt hatásoknak, de azokkal a hatásokkal legbelsejében nem érez semmiféle kapcsolatot. Szerencsés körülmények között talán nem is kerül arra sor, hogy saját egyénisége és az abba oltott jellemformáló hatások közötti öntudatlan hasadék lelepleződjön. De ilyen esetben csak egy különlegesen erős motívum szükséges és azonnal kitűnik a jellem alapvető belső ingatagsága.

Az erkölcsileg „autonóm jellem“ önként és szabadon rendeli alá magát az erkölcsi törvényeknek. Az erkölcsi törvények többé nem kívülről hatnak rá, hanem azokkal önmagát érzi azonosnak. Az erkölcsileg autonóm jellem nem az erkölcsi világrend alárendeltjének, hanem megvalósítójának tudja és érzi magát és ez a meggyőződés az, amelyből az erkölcsileg értékes cselekedetek fakadnak. Ez az „Itt állok, más-ként nem tehetek, Isten engem úgy segéljen!“ jelszavával élő, küzdő és meghalni tudó ember.

Az ilyen jellemű ember akaratának célmotívumai többé nem önösségéből fakadnak és amennyiben abból fakadnának, úgy megvan az a lehetősége, hogy az emberi életben elérhető legnagyobb győzelem részese lehessen: hogy önmagát legyőzhesse.

Ami pedig a nevelőt arra képesíti, hogy neveltjeiben ezt az „erkölcsi autonómiát“ kitermelje, az — a nevelő önlegyőzésének példája.

FORRÁSMUNKÁK:

- Dr. Kornis Gyula: A lelki élet. I., II., III.
 Pauler Akos: Az etikai megismerés természete.
 Fináczy E.: Világnézet és nevelés.
 Payot: Az akarat nevelése.
 P. Hensel: Hauptprobleme der Ethik.
 D. v. Hildebrand: Die Idee der Sittlichen Handlung.
 Adler—Furtmüller: Heilen und Bilden.
 Dr. Alfred Adler: Praxis und Theorie der Individualpsychologie.
 Ludwig Klages: Die Grundlagen der Charakterkunde.
 Fritz Künkel: Vitale-Dialektik.
 Fritz Künkel: Charakter Leiden und Heilung.

EMLEKBESZÉD

az 1935. évi május hó 26-án Szarvason megrendezett
„vitéz Tersztyánszky Ödön kardvívó emlékverseny“ alkalmával.

Alljon meg egy-két percre a verseny, dermedjen meg egy-két percre minden mozgás néma csenddé, nyugalommá. Legyen ez az egy-két perc a kegyeletes, ünnepélyes megemlékezés kifejezője.

A mai versenyünknek elnevezése: „vitéz Tersztyánszky Ödön emlékverseny.“

A férjélet évezredek óta változatlanul legszebb, legméltóbb, történelmi hivatása a katonaelet. Vitéz Tersztyánszky Ödön katonája volt. A katonai hivatás teljes, igaz betöltésének kiváltságos, valódi lehetősége és alkalmja a háború.

Ott voltam én is Csernovicznál, a toporuczi és raranczei pokolban, ahol 10—20-szoros túlerővel szemben védtük az egész keleti arcvonalt sark- és alapkövét. S ha ez elvész, elveszett volna minden. De ott állottak a gáton a Tersztyánszkyak, a magyar honvédek és állott megingathatatlanul a front is.

A diadalmas csaták után az átlőtt vállú, vérző, súlyosan sebesült fiatal honvéd főhadnagy legmagasabb és ritka elismerésként soronkívül századossá lép elő... S jön a többi hőstett... s Tersztyánszky Ödön mellén ott csillog a vaskorona-rend, azután a többi sok-sok ragyogó kitüntetés.

Tersztyánszky Ödön a katonai hivatás, a háború hőse lett!

Következett az „úgynevezett béke“. A békeidő hálája vitézi címmel díszítette fel a háború hőseit.

A trianoni gyászos békediktátum által pusztulásra, halálra ítélt nemzet megkezdte súlyos, komoly, halálos küzdelmét az életért, a létért. Az élniakarás, az élethez való ragaszkodás egyik kifejezője a sport. Egy nemzet életrevalóságát, az élethez való jogát és az ehhez szükséges fizikai és erkölcsi erőit nem kis mértékben egyetemes sportjának, sportéletének színvonala igazolja és bizonyítja.

Megértette az idő hívó szavát vitéz Tersztyánszky Ödön is. A szétlőtt s az orvosok megállapítása szerint örökre merevvé összeforrt vállat a hihetetlen erélyű, talpig férfiúi akarat — fogat összeszorítva — megropogtatta, s hosszú-hosszú, olajozó gyakorlattal a régi tökéletes és a vívóművészetre hivatott mozgásra képessé formálta! És vitéz Tersztyánszky Ödön a legszebb, a legmagasabbra ívelő katonai pályafutás mellett ragyogóbbnál-ragyogóbb bel- és külföldi vívóverseny győzelmek hosszú sorozatán keresztül elérkezik Amsterdamiig, ahol a világ arénájában, mint a legjobb előtt a legeslegelsőnek az ő homlokát övezik a kardvívás olimpiai világbajnokságának győzelmi babérkoszorújával.

Vitéz Tersztyánszky Ödönből, a háború hőseiből a béke hőse lett!

A mindennek felett álló és a mindeneiket a leg-

jobban intező, legnagyobb művész: a sors — az ő kedveltjeinek, kiválasztottjainak üstökösútját úgy vezeti és úgy rajzolja meg, hogy ne váljék egyszerű, törvényszerű, kiszámítható vonallá, görbévé. A sors, a végzet azoknak, akiket valóban felemel, akiket kiváltságosan és nagyon kivételesen arra érdemeseknek tart, ezeknek a keveseknek életét a történelem, az emlékezet számára aláhúzza, ezeknek az életére rávési a halhatatlanság jegyét és ezt a tragikummal teszi.

Vitéz Tersztyánszky Ödön sem térben, sem időben, sem erő kifejtésben nem ismert lehetetlent. A gépkocsi és a repülőgép korszakában egy nap, egy 24 óra alatt — ha kellett — itt és ott, ebben és abban a városban teljesítette kötelességét.

... Egy fontos halaszthatatlan feladat, egy száguldó motor, egy vasúti átjáró, egy szembedöcögő szekér, egy országútszéli hársfa és vitéz Tersztyánszky Ödönnek a háború és békeidők hőseinek, mint tragikus hősnak kellett a kötelességteljesítés becsületmezején meghalnia!

Vitéz Tersztyánszky Ödön egyénisége, jelleme egyszerű, áttetszően kristálytisza tündöklő, szikrázó és ép ezért oly ritka is, mint a gyémánt.

A gyémánt szépségét kiemelő és növelő díszje a foglalatja, Tersztyánszky Ödön egyéniségének, életének virágos, aranyos, ezüstös kerete a családja volt. Megértő, hozzáértő, fennkölt gondolkodású felesége s aranyfürtű kisleánya s a többi családtag az a kör, az a forrás, amely egy értékes élet melegségének, szépségének és erejének a táplálója volt. S itt is egy drámai ecsetvonás: Tersztyánszky Ödön várva-várt kis fiacskáját már nem láthatta, életének ez az egyik legszebb és legnagyobb célja és vágyai-vágyának ez a megtestesülője akkor érkezett meg, amikor az édes-apa tragikumára már beteljesedett.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, elmondottam röviden mindezeket kegyeletes megemlékezésül, s nektek pedig fiatal barátaim és kedves gyermekek azért, hogy vitéz Tersztyánszky Ödön életét magatoknak példa- és mintaképpül válasszátok.

*

Azonban ne feledkezzünk meg arról, hogy egy vívóverseny küzdőporondján állunk. Induljon tovább az emlékverseny, folytassák tovább művészi játékukat a villanó kardok, — mert a nemes acélpengék csattogása, szikrázása, csengése a vitéz Tersztyánszky Ödönről való megemlékezésnek legméltóbb kísérő muzsikája!

Írta és elmondotta:

dr. vitéz Uhlyárik Jenő százados.

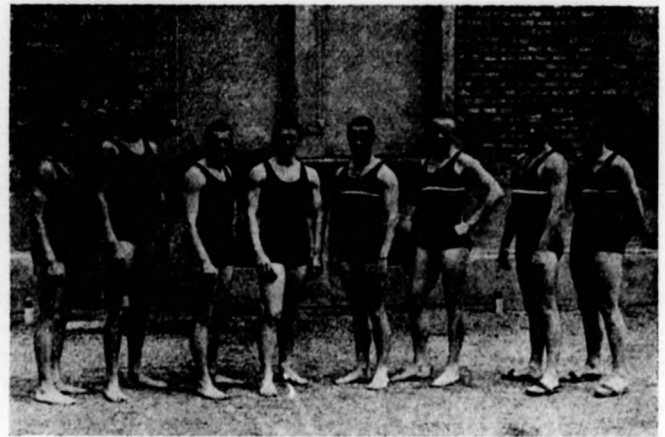
Az öttusa versenyszámban (4 km-es mezei futáshan) szereplő aks-ok.

A 4x100 m-es staféta 2. váltása.

Hernády aks. magasugrása.

4 x 200 m-es úszóstafféta résztvevői.

Az atlétikai számban szereplő aks-ok.

Hernády aks. magasugrása.

Felvételek a főcsoportok közötti versenyekről. (1935. jún. 1—9.)

BESZÁMOLÓ A LASE I. 1934—35. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

ÉS A FŐCSOPORTOK KÖZÖTTI VERSENYEKRŐL.

Ismét lepergett egy év. Visszatekintve, bíráló alá vesszük akaratunknak és küzdeni tudásunknak gyümölcsét, mely a sportversenyek eredményeiben érett meg.

Köszönet illeti mindazokat az ifjú ludovikásokat, akik eredményes munkájukkal, a nekik megadatott fizikai képességeikkel, izmaik erejével, ügyességükkel, küzdeni akarással és küzdeni tudásukkal hozzájárultak az Alma Máter hírnevének öregbítéséhez.

Mint tényleges sportoló és versenyző katona állítom, hogy a mai kor magyar katonája nem tekintheti a sportot saját érvényesülése céljának, hanem abban magasztos kötelességet kell látnia, mely arra ösztönzi, hogy fájának kiválóságát a nemzetekkel vívott sportversenyeken is bebizonyítsa.

Ez a feladat hárul azokra, akik a sors kegyeként kimagasló fizikai adottságokkal rendelkeznek és a béke éveinek sportversenyein küzdhetnek a magyar név dicsőségéért. De ez a feladat másodrendű azzal a nagy feladattal szemben, mely a tisztnek jut akkor, amidőn a harc fáradalmaiban kimerült alárendeltjeit

csak úgy tudja az összeroppanástól megóvni, továbbküzdésre serkenteni, ha maga jár elől szívós, mindent leküzdeni tudó példával.

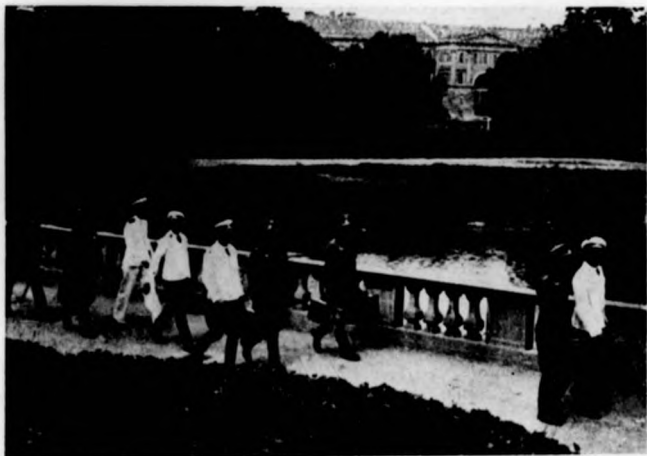
E magas fizikai követelmény elbírását adja meg az akadémia sportja minden fiatal tisztjének, aki elvárható komolysággal mérlegeli e kérdésnek igazát és fontosságát.

Tehát minden akadémikusnak kötelessége sportolni, ha a saját maga választotta szent, tiszti (vezetői) hivatását töretlenül akarja ellátni.

Olvassátok az elmúlt tanév testnevelési eredményeit. Olvassátok az elért eredményeket és bajtársaitok nevét, akik becsületes munkájukkal a sport terén is megtették kötelességüket.

Az elmúlt év tizenegy legkiválóbb sportoló akadémikusa a LASE I. díszplakettjét nyerte el:

1. Szabó László (atléta). 2. Balás Lajos (öttusa). 3. Pataky Imre (lövész). 4. Kovács A. Pál (vívó). 5. Pelle György (tornász). 6. Maday Gyula (tenniszező). 7. Tomor Rezső (úszó). 8. Szemere Csaba (lovas). 9. vitéz Vértes Béla (birkózó). 10. Deczky Andor (sízó). 11. Liphay Gábor (korcsolyázó).

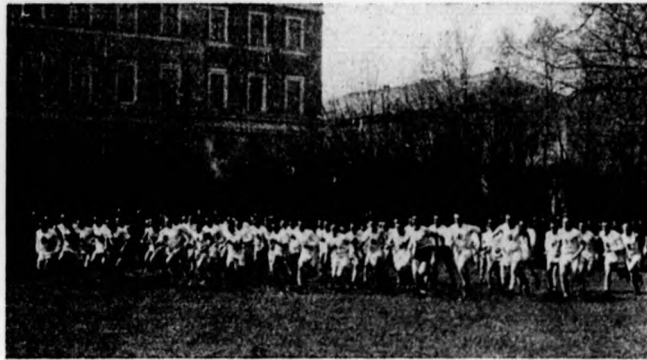
Svéd, olasz és német tisztek megérkeznek a L. A. I.-nál megtartandó nemzetközi öttusa pisztolylövő-versenyre. (1935. július 5.)

A nemzetközi pisztolylövő-verseny résztvevői előtt felolvassák a verseny szabályait. (1935. júl. 5.)

A L. A. I. gyalogzászlóalj parancsnoka mákoskiflit oszt ki a mezei futóbajnoksági verseny győzteseinek. (1935. március 15.)

Start a LASE I. mezeifutó-bajnoksági versenyen a L. A. I. parkjában. (1935. március 15.)

I. A HÁZIBAJNOKSÁGOK EREDMÉNYEI:

Mezei-futóbajnokság: III. hó 15-én.

Bajnok Bolgár Kálmán 13 p 52 mp,
2. Balás Lajos, 3. Kende Péter, 4. Wá-
czek Frigyes, 5. vitéz Sándy Hugó, 6.
Lipcsey Péter.

Mezei-futócsapat bajnok a 2. század
csapata. 2. a 3. század és 3. az 1. szá-
zad csapata.

Birkózó-bajnokságok: V. hó 5—8-ig.

Légsúlyban bajnok Kápolnás Andor.

Pehelysúlyban: Rökk Attila.

Könnyűsúlyban: Csereklyei György.

Középsúlyban: Zwolenszky József.

Nehézsúlyban: vitéz Vértes Béla.

Atlétikai bajnokságok: V. hó 12- és
19-én.

100 m síkfutásban bajnok Safáry
Endre 11.6 mp.

200 m síkfutás Safáry Endre 24.8
mp.

400 m síkfutás: Sipnievszky György
54.4 mp.

800 m síkfutás: Bolgár Kálmán 2 p
04 mp.

1500 m síkfutás: Bolgár Kálmán 4 p
36.4 mp.

110 m gátfutás: Bartal Béla 18.4 mp.
Magasugrás: Gaál Antal 170 cm.

Távolugrás: Hernády Béla 6 m 52
cm.

Hármasugrás: Szabó László 12 m
42 cm.

Rúdugrás: Bartal Béla 300 cm.

Súlylökés: Szabó László 12 m 75 cm.

Diszkoszvetés: Szabó László 37 m
65 cm.

Gerelyhajítás: Szabó László 53 m 12
cm (akadémia-rekord).

Kézigránátdobás: Szabó László 79 m
50 cm.

4×100 m stafétafutásban bajnok a 3.
század stafétája 46 mp-es idővel, (tag-
jai: Safáry, Sztojalovszky, Sipnievszky,
Balás), 2. a 2. század, 3. az 1. század
stafétája.

Növekvő stafétában bajnok a 3. szá-
zad stafétája 2 p 04 mp-es idővel, (tag-
jai: Safáry, Sztojalovszky, Sipnievszky
és Bolgár), 2. az 1. század, 3. a 2. szá-
zad stafétája.

„Zrínyi vándordíjas“ emlékverseny:
V. 12-én. 10-es csapatverseny 1500
m-es távon. Győzött a 2. század csa-
pata 101 ponttal, 2. az 1. század csa-
pata 160 ponttal. Győztes csapat tag-
jai: Gaál, Sándy, Benedek, Szendrey,

Rápolthy, Fraknóy, Marényi, Kámory,
Linszky, Székely.

„Szent László vándordíjas“ emlék-
verseny: V. hó 19- és 24-én. Pisztol-
lövés és 57 m-es úszótaféta 10-es csa-
patok részére alosztályok között. Győ-
zött az 1. század csapata 3 ponttal, (a
csapat tagjai: Dudás, Vértes, Mészáros,
Prikaszky, Karácsonyi, Barna, Györy,
Veress, Orincsay, Zankó), 2. a 2. szá-
zad csapata 5 ponttal, 3. a Tü. osztály
csapata 5 ponttal és 4. a 3. század csa-
pata 7 ponttal.

Vívóbajnokságok:

Junior kardverseny: 1. Kacsó
Endre, 2. vitéz Bánföldy Antal, 3. Mé-
száros Gyula, 4. Paravicini Jenő, 5.
Maday Gyula, 6. Szendrő Géza.

Tőr egyéni bajnokság: Bajnok Bedő
Zsolt, 2. Mészáros Gyula, 3. vitéz Bán-
földy Antal, 4. Szendrő Géza, 5. De-
meter József, 6. Kápolnás Ödön, 7. Ja-
kab Ödön, 8. Muhr Győző.

Párbajtőr egyéni bajnokság: Bajnok
vitéz Bánföldy Antal, 2. Bedő Zsolt,
3. Péchy György, 4. Mészáros Gyula,
5. Jeney László, 6. Demeter József, 7.
Jakab Ödön, 8. Léczfalvy Alfonz.

Kard szénior egyéni bajnokság: Baj-
nok Demeter József, 2. Bedő Zsolt, 3.
Maday Gyula, 4. Paravicini Jenő, 5.
Mészáros Gyula, 6. Szendrő Géza, 7.
vitéz Bánföldy Antal, 8. Kacsó Endre.

Kard csapat-bajnokság: V. hó 17-én.
Bajnok a tüzér osztály csapata, (a csa-
pat tagjai: Kovács, Demeter, Paravi-
cini és Bánföldy), 2. a 2. század csa-
pata, (tagjai: Bedő, Kápolnás, Hódsági
és Kacsó), 3. a 3. század csapata, 4. a
Hu. század csapata.

Teniszbajnokságok: V. hó 8-tól 25-ig.

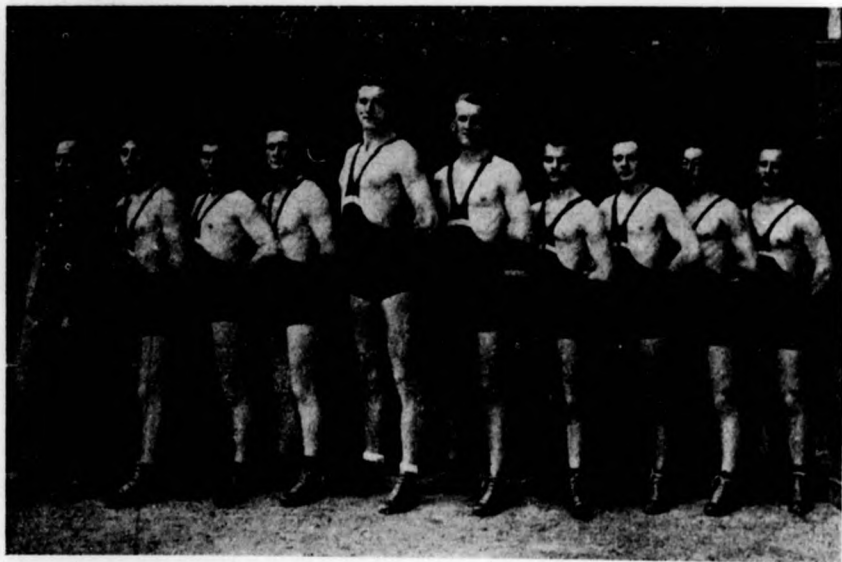
Teniszgyekben bajnok Maday Gyula,
2. Lőcsey Endre, 3. Mersely László, 4.
Hettey György, 5. Döbrössy József.

Teniszpárosban bajnok Maday—Mer-
selyi pár, 2. Gereben—Döbrössy, 3.
Irmay—Lőcsey.

Céllövőbajnokságok:

Kisöblű puska, bajnok Kacsó Endre,
2. Harsányi Zénó, 3. Szemere Csaba.
4. vitéz Makray Ferenc, 5. Czékus
Endre, 6. Gilde Barna.

Hadi-puska, bajnok Pataky Imre, 2.

A LASE I. 1934/35. évi birkózó-csapata.

Hegymeghy László, 3. Szemere Csaba.
4. Vágó Kálmán, 5. Gilde Barna, 6.
Bagi Vilmos.

Hadi-pisztoly, bajnok Bagi Vilmos,
2. Pataky Imre, 3. Reé József.

Céllövő-pisztoly, bajnok Gilde Barna,
2. Pataky Imre, 3. Bognár Jenő, 4. Korponay
Miklós, 5. Hajdú József, 6. Szántó
Zoltán.

Automata-pisztoly, bajnok Pataky
Imre, 2. Hajdú József, 3. vitéz Makray
Ferenc, 4. Szántó Zoltán, 5. Korponay
Miklós, 6. Gilde Barna.

Összetett lövész-bajnok: Pataky
Imre, 2. Gilde Barna, 3. Szemere Csaba.

Öttusa-bajnokság: V. hó 5—9. között.

Bajnok Balás Lajos 14 pont, 2. Bol-
gár Kálmán 15.5 pont, 3. Bezzegh-
Huszágh István 18 pont, 4. vitéz
Zankó Géza, 5. Gajáry K. Emil, 6.
Antal Aladár.

Tornabajnokságok:

Egyéni bajnokságok: V. hó 30-án.

Korlátan, bajnok Pelle György.

Nyújtón Pelle György.

Lovon Németh Dezső.

Asztalon Németh Dezső.

Gyűrűn Szőry József.

Műszabadgyakorlatban Zajky György.

Függeszkeedésben Szőry József.

Összetett tornász-bajnokságban, baj-
nok Pelle György, 2. Papp Árpád, 3.
Németh Dezső, 4. Veress János.

Csapat-bajnokságok: III. 25-én.

Bajnok-csapat az 1. század csapata,
(tagjai: Pelle, Korsós, Veress, Birkás,
Szentgyörgyi és Szépmihályi), 2. a 2.
század csapata, 3. a 3. század csapata.

Úszó-bajnokságok: V. hó 22-én.

100 m-es gyorsúszás, bajnok Orin-
csay László, 2. Barna Tamás, 3. Her-
mándy B. György.

200 m-es gyorsúszás, bajnok Te-
messy Ákos 2 p 49.5 mp, 2. Orincsay
László, 3. vitéz Zankó Géza.

100 m-es hátúszás, bajnok Barna Ta-
más 1 p 28.2 mp, 2. Tomor Rezső, 3.
Bezzegh H. István.

200 m-es mellúszásban, bajnok Bez-
zegh H. István 3 p 20.8 mp, 2. Fejér-
váry László, 3. Tomor Rezső.

4x50 m-es gyorsúszó-staféta: 1. az
1. század csapata 2 p 14 mp, (tagjai:
Orincsay, Barna, Karácsonyi és vitéz
Zankó), 2. a 2. század csapata, 3. a 3.
század csapata.

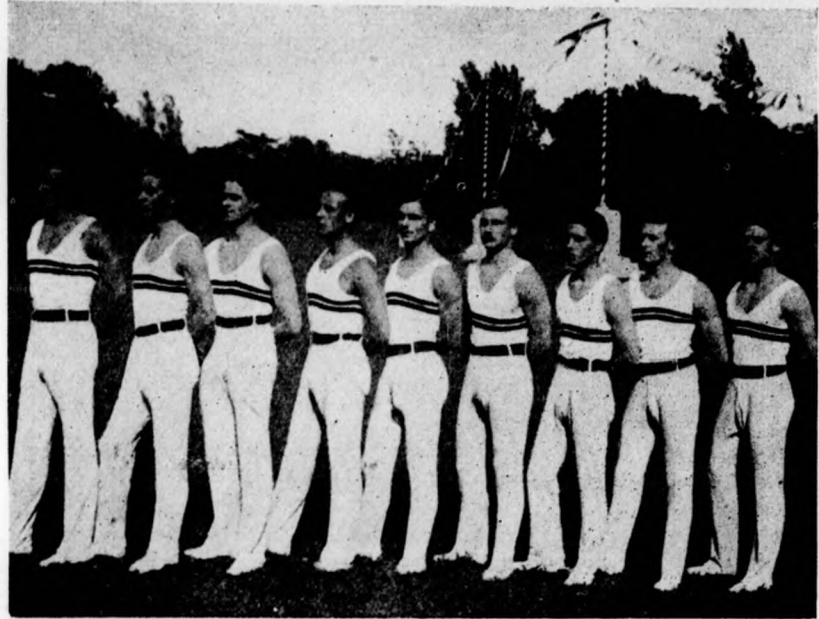
3x100 m-es vegyes-staféta: 1. az 1.
század csapata 4 p 24 mp, (tagjai:
Győry, Barna és Orincsay), 2. a 2. szá-
zad csapata, 3. a tüzér osztály csapata.

Kézilabda-bajnokság:

Bajnok-csapat a 2. század csapata, 2.
a tüzér osztály, 3. az 1. század, 4. a 3.
század csapata.

Téli sportágak bajnokai:

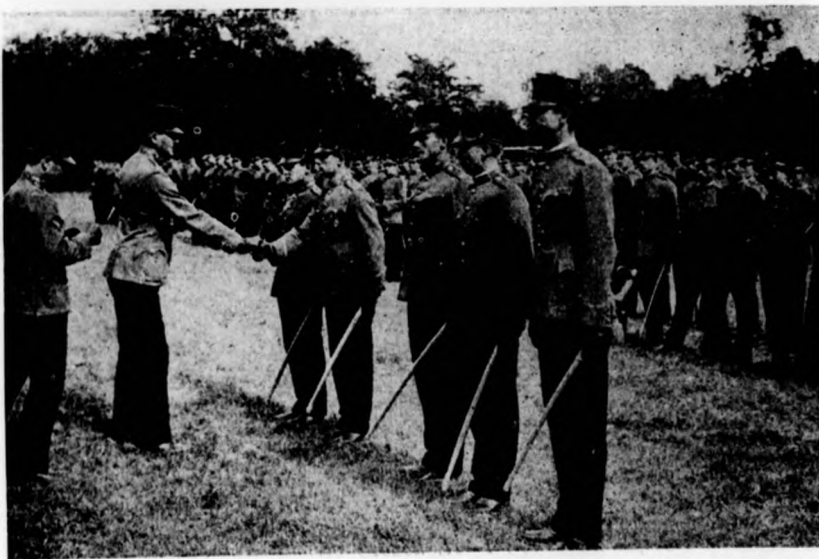
Lesikló-bajnok Deczky Andor, 2.
Szokolay Tamás. 14 km-es sífutóbajnok
vitéz Sándy Hugó, 2. Bagaméry József.
Súgró bajnok Deczky Andor.

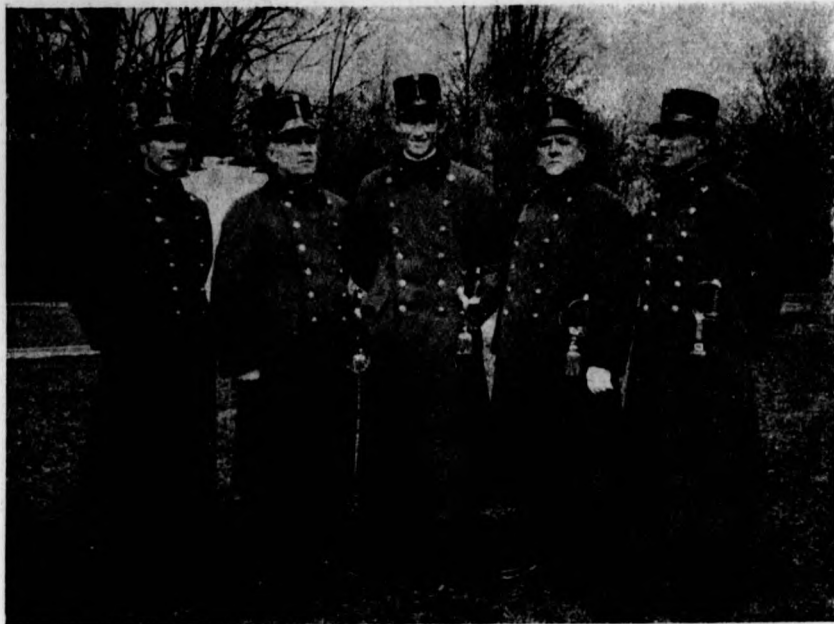
A LASE I. tornászcsapata. (1935.)

Novák Gyula aks. úszik. (1935.) Tömöry-Mutschenbacher aks. felv.

vitéz Jány Gusztáv tdk. kiosztja a LASE I. házibajnokság érmeit. (1935. máj. 31.)

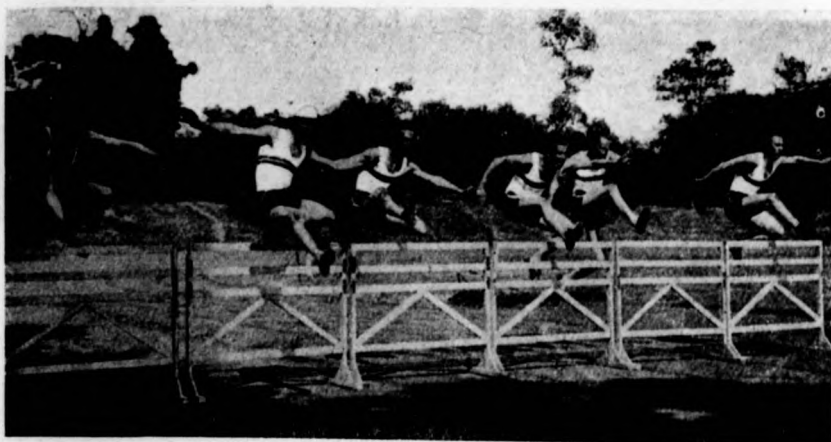
A LASE I. vezető-tanárai az 1934/35. tanévben. Balról jobbra: Massányi fhdgy., Tusnády fvm., Maszlay fhdgy., a testnevelés vezetője, Törpényi fvm., Hatz fhdgy.

II. FŐCSOPORTOK KÖZÖTTI VERSENYEK EREDMÉNYEI

július hó 1- és 8-ika között.

A LASE I—II. közötti 100 m-es síkfutás hajrája. (1935.)

Gátfutás a LASE I—II. közötti versenyeken. (1935.)

500 m-es gyorskorcsolyázó bajnok
Lipthay Gábor, 2. Andersen József.
1500 m-es gyorskorcsolyázó bajnok
Lipthay Gábor, 2. Andersen József.
Műkorcsolyázó bajnok Vető Károly,
2. Mészáros József.

Lovas bajnokságok:

Egyéni bajnok Szemere Csaba, 2. Valter Terényi Lajos, 3. Gindele István, 4. br. Jeszenák Béla, 5. Urbányi Endre, 6. Batta György, 7. Görgey Miklós.

Csapat-bajnok: Szemere Csaba, Valter Terényi Lajos és vitéz Czánt Emil lovas kiképzésben részesülő IV. évesek csapata, 2. Paravicini, Száday és Csura tüzér kiképzésben részesülő IV. évesek csapata.

III. éves lovasok versenyében: 1. br. Bálintt Károly, 2. Némethy Zoltán, 3. Bónis Bertalan, 4. Görgey Vince.

III. éves tüzérek versenyében: 1. Hanák Sándor, 2. Péterdy Márton, 3. Móra László, 4. Kraft Aladár.

IV. éves gyalogosok versenyében: 1. Antal Aladár, 2. Sályi Pál, 3. Hidvéghy Ferenc, 4. Szalay István.

ATLÉTIKA:

100 m-es síkfutás: 1. Safáry Endre I. főcs. 11.4 mp, 2. Nyárády Lajos II. főcs., 3. Ferenczfalvy Antal I. főcs.

400 m-es síkfutás: 1. Szaller Miklós II. főcs. 55.4 mp, 2. Sipnievszky Gyula I. főcs., 3. Deseő Dénes I. főcs.

Súlylökés: 1. Lévy György II. főcs. 13 m 34 cm, 2. Szabó László I. főcs., 3. Bartal Béla I. főcs.

Diszkoszvetés: 1. Lévy György II. főcs. 36 m 44 cm, 2. Szabó László I. főcs., 3. Nemes Endre I. főcs.

Gerelyhajítás: 1. Szabó László I. főcs. 50 m 90 cm, 2. Mátray Károly I. főcs., 3. Pajor László I. főcs.

Kézigránátdobás: 1. Szabó László I. főcs. 79 m 91 cm, 2. Hány János II. főcs., 3. Pajor László I. főcs.

Távolugrás: 1. Lévy György II. főcs. 6 m 39 cm, 2. Hernády Béla I. főcs., 3. Nyárády Lajos II. főcs.

Magasugrás: 1. Hernády Béla I. főcs. 175 cm, 2. Gaál Antal I. főcs., 3. Pósfay Ede I. főcs.

Rúdugrás: 1. Bartal Béla I. főcs. 290 cm, 2. Hanák Szilárd II. főcs., 3. Daray Ervin I. főcs.

110 m-es gátfutás: 1. Bartal Béla I. főcs. 20 mp, 2. Palatkás Géza I. főcs., 3. Megyeri László II. főcs.

Olimpiai staféta: 1. a LASE I. stafétája 3 p 58 mp, (tagjai: br. Bálintt, Safáry, Sipnievszky és Andersen), 2. a LASE II. stafétája.

4x100 m-es stafétafutás: 1. a LASE I. stafétája 45.9 mp, (tagjai: Gaál, Ferenczfalvy, Sztojalovszky és Safáry), 2. a LASE II. stafétája.

VIVÁS:

Kardvívás egyéni: 1. Kovács A. Pál I. főcs., 2. Demeter József I. főcs., 3. Bedő Zsolt I. főcs., 4. Henney Imre II. főcs., 5. Jeney László I. főcs., 6. Mészáros Gyula I. főcs.

Kardvívás csapat: 1. az I. főcsoport csapata, (Kovács A. Pál, Demeter József, Bedő Zsolt, Kápolnás Ödön).

Tőr egyéni: 1. Bedő Zsolt I. főcs., 2. Henney László II. főcs., 3. Demeter József I. főcs., 4. v. Bánföldy Antal I. főcs., 5. Mészáros Gyula I. főcs., 6. Fábrián József II. főcs.

Tőr-csapat: 1. az I. főcsoport csapata, (Bedő Zsolt, Demeter József, v. Bánföldy Antal, Mészáros Gyula).

Párbajtőr egyéni: 1. Kovács A. Pál I. főcs., 2. v. Bánföldy Antal I. főcs., 3. Henney Imre II. főcs., 4. Balás Lajos I. főcs., 5. Demeter József I. főcs., 6. Czékus Emil II. főcs.

Párbajtőr csapat: 1. az I. főcs. csapata, (v. Bánföldy Antal, Balás Lajos, Bolgár Kálmán, Bedő Zsolt).

TENISZ:

Egyes: 1. Szaller Miklós II. főcs., 2. Vécsey Béla II. főcs., 3. Maday Gyula I. főcs., 4. Schramek Emil II. főcs., 5. Reményi Emil II. főcs., 6. Gereben Ferenc I. főcs.

Páros: 1. Maday Gyula—Merselyi László-pár I. főcs., 2. Schramek Emil—Szaller Miklós-pár II. főcs., 3. Döbrössy József—Gereben Ferenc-pár I. főcs.

Tenisz-csapat: 1. a II. főcsoport csapata, (Szaller Miklós, Vécsey Béla, Schramek Emil, Reményi Ernő, Thold Dezső és Dervalits Tamás).

CÉLLÖVÉSZET:

Hadipuska egyéni: 1. Pataky Imre I. főcs., 2. Hegymeghy László I. főcs., 3. Gilde Barna I. főcs.

Hadipuska-csapat: 1. az I. főcs. csapata, (Pataky Imre, Hegymeghy László, Gilde Barna, Szemere Csaba, Makray Ferenc).

Hadipisztoly egyéni: 1. Vadnay István II. főcs., 2. Gáspárdy Zoltán II. főcs., 3. Hegymeghy László I. főcs.

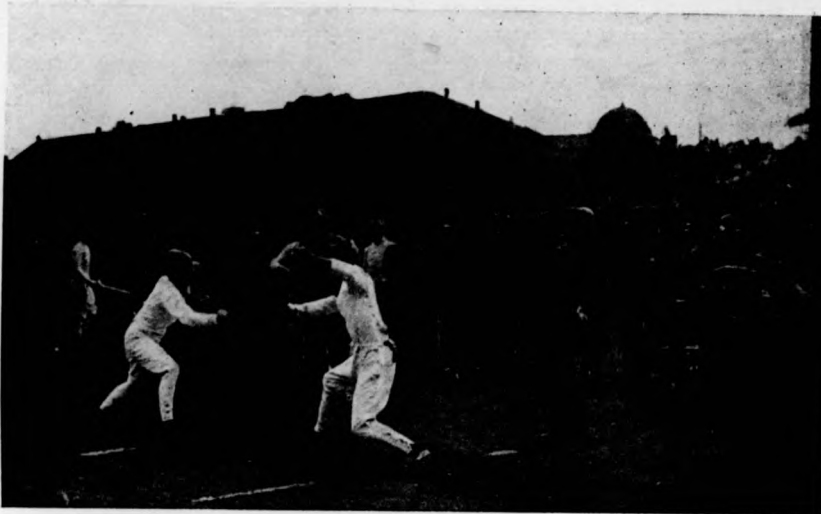
Hadipisztoly-csapat: 1. a II. főcs. csapata (Vadnay István, Vattay Ferenc, Pór Endre, Gáspárdy Dénes, Eckert László).

Céllövő pisztoly egyéni (öttusa szabályok szerint): 1. Pór Endre II. főcs., 2. Balás Lajos I. főcs., 3. Henney Imre II. főcs.

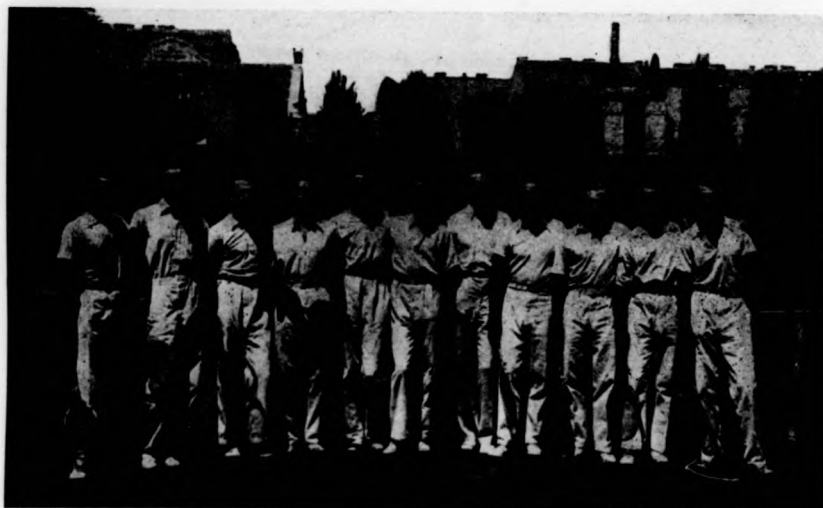
Céllövő pisztoly csapat (öttusa szabályok szerint): 1. a II. főcs. csapata (Pór Endre, Henney Imre, Gáspárdy Dénes, Eckert László, Schreil Tibor).

Kisöblű puska egyéni: 1. Pataky Imre I. főcs., 2. Kacsó Endre I. főcs., 3. vitéz Makray Ferenc I. főcs.

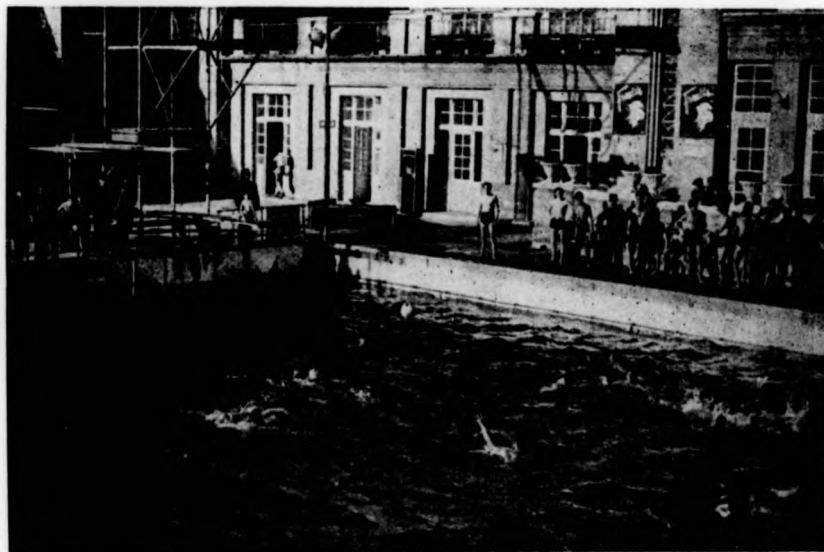
Kisöblű puska csapatban: 1. az I. főcs. csapata, (Pataky Imre, Kacsó Endre, Szemere Csaba, Hegymeghy László, Szántó Zoltán).

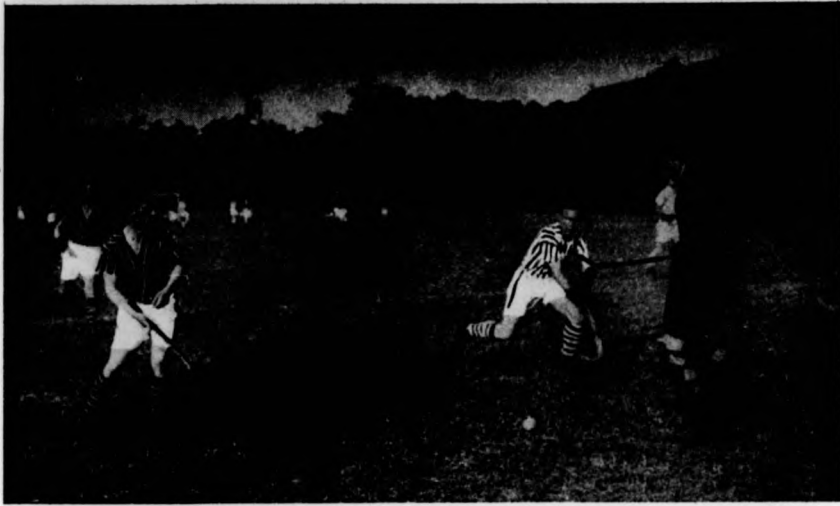
Párbajtőrvívás a LASE I—II. közötti versenyen. (1935. jún. 6.)

A LASE I. és II. tenisz-versenyzői. (1935.)

LASE I. és II. vízipóló mérkőzése. (1935.)

Jelenet a LASE I—II. közötti gyep hockey-mérkőzésről. (1935.)

Kerékpáros mutatvány az évzáró sportünnepségen.

Ötös fogat az évzáró sportünnepségen. (1935. jún. 9.)

ÖTTUSA:

Egyéni: 1. Henyei Imre II. főcs., 2. Bezzegh-Huszágh István I. főcs., 3. Balás Lajos I. főcs., 4. Bolgár Kálmán I. főcs., 5. Gajáry Kuhinka Emil I. főcs., 6. vitéz Zankó Géza I. főcs., 7. Czékus Endre II. főcs., 8. Poór Endre II. főcs., 9. Rahóthy István II. főcs., 10. Horváth Kálmán II. főcs.

TORNA:

Egyéni nyújtó: 1. Pelle György I. főcs., 2. Kővágó József II. főcs., 3. Tóth István I. főcs.

Korlát: 1. Pelle György I. főcs., 2. Kővágó József II. főcs., 3. Pap Árpád I. főcs.

Asztal: 1. Pap Árpád I. főcs., 2. Németh Dezső I. főcs., 3. vitéz Homolya Ernő II. főcs.

Összetett egyéni: 1. Pelle György I. főcs., 2. Pap Árpád I. főcs., 3. Kővágó József II. főcs.

Csapat: I. főcsoport, (Pelle György, Pap Árpád, Zajky György, Korsós József).

ÚSZÁS:

100 m-es gyorsúszás: 1. Orincsay László I. főcs., 2. vitéz Zankó Géza I. főcs., 3. Sándor Andor I. főcs.

100 m-es hátúszás: 1. Tomor Rezső I. főcs., 2. Rahóthy István II. főcs., 3. Péter Boris I. főcs.

200 m-es mellúszás: 1. Győry Lajos I. főcs., 2. Zokonyi Jenő I. főcs., 3. Mészáros László I. főcs.

Műugrás: 1. Tóth István I. főcs., 2. Szelepcsényi Tibor I. főcs., 3. Mészáros László I. főcs.

Vízipóló mérkőzés: 1. az I. főcs. csapata, (Tomor Rezső, Karátsonyi László, vitéz Vértés Béla, Novák Gyula, vitéz Zankó Géza, Sándor Andor, Barna Tamás).

KÉZILABDA:

1. az I. főcs. csapata: Vidék Attila, Szabó László, Létay Gyula, Hübner Vilmos, Kuhinka Emil, Bartal Béla, Vén Imre, Lipcsey Péter, Liphay Gábor és Szendrey Ferenc.

EVEZÉS:

Kétpárevezős: 1. a II. főcsoport, (Haslinszky Jenő—Géczy Elemér).

Négyes: 1. a II. főcs. csapata, (Vadnay Tibor, Horváth Tibor, Vadász, Marosszéky, Szöllősy).

Nyolcas: 1. az I. főcs. csapata, (Kaposváry József, Fejes Károly, Csanak Tibor, Pálffy Tibor, Veltó György, Kende Péter, Szmétán Roland, Temeszy Ákos és Titely János).

DÍJUGRATÁS:

1. Száday Rezső I. főcs., 2. Feyler József II. főcs., 3. Hirsch Rudolf II. főcs.

BIRKÓZÁS:

Légsúly: 1. Antal Aladár I. főcs.
Pehelysúly: 1. Kápolnás Andor I. főcs.

Könnyűsúly: 1. vitéz Bükkhelyi Gábor I. főcs.

Kisközépsúly: 1. Csereklyey György I. főcs.

Nagyközépsúly: 1. Gyórfy Gábor I. fős.

Kisnehézsúly: 1. Szombathy József I. fős.

Nehézsúly: 1. vitéz Vértes Béla I. fős.

KERÉKPÁR:

50 km-es egyéni: 1. Arnóty Ferenc I. fős., 2. Szalay István I. fős., 3. Pauks Vilibald II. fős.

Csapat: 1. az I. fős. csapata, (Arnóty Ferenc, Szalay István, Székely János, Rozváczy Lajos és Szendy Gábor).

GYEPHOKI

1. a II. fős. csapata: Homolya Ernő, Schramek Emil, Galgóczy Imre, Balás Denes, Lázár István, Kádár Zoltán, Muray Tibor, Vécsey Béla, Thold Dezső, Sztranyavszky Pál, Politovszky Tibor.

E győzelmével a LASE II. csapata a H. M. vándordíját véglegesen megnyerte.

TÉLI SPORT:

Sí-lesikló verseny: 1. Deczky Andor I. fős., 2. Szokolay Tamás I. fős., 3. vitéz Járomy Árpád II. fős.

Sí-futó verseny: 1. vitéz Sándy Hugó I. fős., 2. Bagaméry József I. fős., 3. Bolgár Kálmán I. fős.

Sí-járőr verseny: 1. az I. fős. csapata, (Deczky Andor, vitéz Sándy Hugó, Bagaméry József, Gyarmathy György, Marczalkövi Gábor, Bolgár Kálmán és Szokolay Tamás).

500 m-es gyors-korcsolyázás: 1. Liphay Gábor I. fős., 2. Tomm Barna II. fős., 3. Andersen József I. fős.

1500 m-es gyors-korcsolyázás: 1. Liphay Gábor I. fős., 2. Andersen József I. fős., 3. Tomm Barna II. fős.

Műkorcsolyázás: 1. Eckert László II. fős., 2. Vető Károly I. fős., 3. Szaller Miklós II. fős.

III. POLGÁRI EGYESÜLETEK VERSENYEIN ELÉRT EREDMÉNYEK.

Főiskolai versenyek és bajnokságok.

a) Főiskolai világbajnokságok: 100 m-es hátúszásban: Gombos Elemér kpjv. aks. jelölt 3. helyezést ért el.

b) Főiskolai bajnokságok:

SÍBAJNOKSÁGOK:

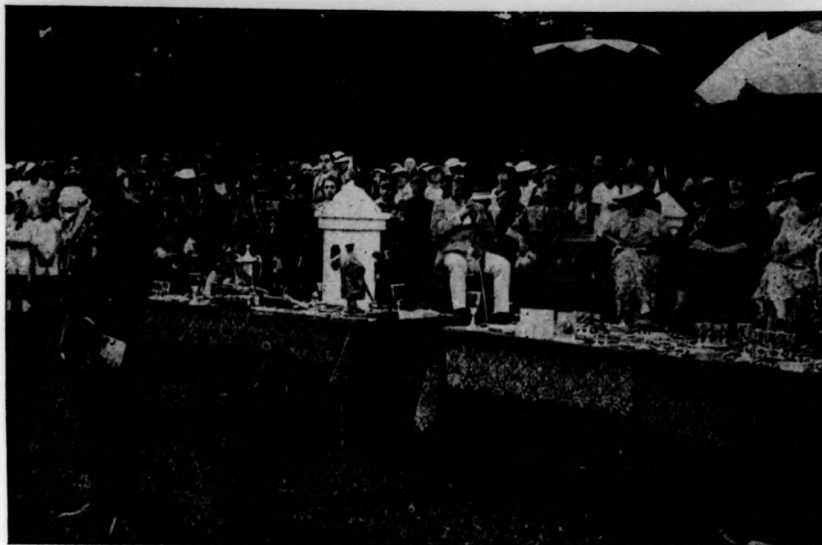
Lesiklás: bajnok Deczky Andor. 13. Szokolay Tamás. 19. Bagaméry József.

Lesikló csapatban: 3. a LASE I. csapata.

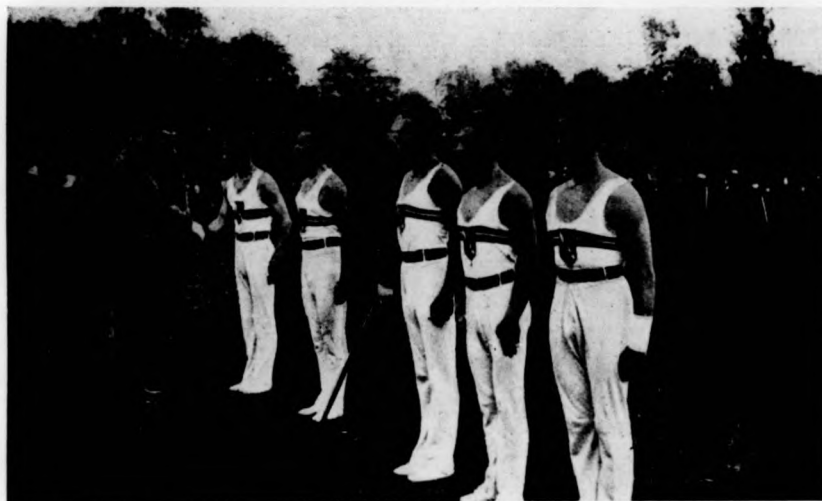
Futásban: 7. Bolgár Kálmán, 10. Szokolay Tamás, 12. vitéz Sándy Hugó.

Futó csapatban: 3. a LASE I. csapata.

Összesített bajnokságban: 3. Szokolay Tamás. Pontversenyben 2. a LASE I.

Előkelőségek az 1935. évi évzáró sportünnepségen. vitéz Sipos Árpád altb., a m. kir. honvédség főparancsnokának helyettese beszédet intéz az aks-okhoz.

vitéz Sipos Árpád altb. kiosztja a fősportok közötti sportverseny díjait az évzáró sportünnepségen. (1935. jún. 9.)

vitéz Gömbös Gyula miniszterelnök, honvédelmi miniszter távozik az évzáró sportünnepségről. (1935. jún. 9.)

S. Balás Lajos aks.
A L. A. I. legjobb öttusázója a honvédségi öttusa-verseny III. helyezetteje, főiskolai íjászbajnok.

BIRKÓZÓ BAJNOKSÁGOK:

Csapatbajnokságban: a LASE I. a 3. helyezett.

Egyéni bajnokság, légsúlyban: 1. Antal Aladár, nehézsúlyban: bajnok vitéz Vértes Béla, 2. Galamb Ödön.

ÚSZÓ BAJNOKSÁGOK:

100 m-es hátúszásban: bajnok Gombos Elemér aks. jelölt.

200 m-es mellúszásban: 3. Bezzegh-Huszágh István.

Műugrásban: bajnok Tóth István, 2. Szelepcsényi Tibor.

3x100 m-es vegyes-stafétában: 2. a LASE I. csapata, (Tomor Rezső, Gombos Elemér, Orincsay László).

4x200 m-es gyorsúszó stafétában 3. a LASE I. csapata, (Barna Tamás, vitéz Zankó Géza, Orincsay László, Gombos Elemér).

CÉLLOVÉSZET:

Főisk. ujoncversenyen, egyéni összetett bajnok: Harsányi Zénó, csapatbajnok: LASE I.

Országos főiskolai lövészeten:

Csapatbajnokságok: kispuska: 2. a LASE I. csapata, hadipuska: 1. a LASE I. csapata, céllövőpisztoly: 2. a LASE I. csapata, hadipisztoly: 2. a LASE I. csapata, automata-pisztoly: 1. a LASE I. csapata, legjobb főiskolai lövészcsapat: a LASE I. csapata.

Egyéni bajnokságok: hadipuska, bajnok Pataky Imre (orsz. főisk. rekord), 2. Hegymeghy László, 4. Berthóthy 5. Gilde Barna; kispuska: 3. Berthóthy László; hadipisztoly: 3. Hegymeghy László; automata-pisztoly: 1. Orbán Nándor hdgy., 2. Temesváry Ferenc hdgy., 3. Berthóthy László hdgy., 4. Balás Lajos.

Legjobb főiskolai lövész: Berthóthy László hdgy., 2. Pataky Imre.

c) Egyéb főiskolai versenyek.

ÚSZÁS:

Országos főisk. ujonc-verseny.

200 m-es gyorsúszás: 1. Barta Miklós.

100 m-es mellúszásban: 2. Zokonyi Jenő, 3. Trocsányi Pál.

66²/₃ m-es gyorsúszás 1. Barta Miklós.

66²/₃ m-es hátúszás: 1. Gombos Elemér.

66²/₃ m-es mellúszásban: 2. Trócsányi Pál.

5x66²/₃ m-es gyorsúszó stafétában: 2. a LASE I. csapata, (Székely János, vitéz Temesy Ákos, Orincsay László, Gombos Elemér, Barta Miklós).

3x66 m-es vegyes-stafétában: 1. a LASE I. csapata, (Trócsányi Pál, Barta Miklós és Gombos Elemér).

Főiskolai junior verseny (bajnokságokkal kapcsolatban).

4x200 m-es gyorsúszó stafétában: 3. a LASE I. csapata, (Barna Tamás, vitéz Zankó Géza, Orincsay László, Gombos Elemér).

100 m-es junior gyors: 2. Orincsay László.

66²/₃ junior hátúszás: 1. Barna Tamás.

100 m-es junior mellúszás: 2. Sille Zoltán, 3. Zokonyi Jenő.

5x66²/₃ m-es junior gyors-stafétában: 2. a LASE I. csapata, (Sándor Andor, Fejérváry László, Karátsoni László, vitéz Hermándy-Berenc György, Orincsay László).

4x66²/₃ m-es junior mellúszó stafétában: 2. a LASE I. csapata, (Trócsányi Pál, Sille Zoltán, Györy Lajos, Zokonyi Jenő).

Deczky Andor, aks.
Magyarország sí-ugró bajnoka (1934-35), főiskolai és LASE I. lesikló és ugróbajnok.

Kovács A. Pál aks.
Magyarország 1934/35. évi kardbajnoka.

BIRKÓZÁS:

Főiskolai ujonc birkózó versenyen. Pehelysúlyban: 2. Szalkay Zoltán, középsúlyban: 3. Szőcs József.

Országos főiskolai birkózó versenyen kisnehézsúlyban: 1. Szombathy József, nehézsúlyban: 1. Galamb Ödön, 2. Riha Vladimir, középsúlyban: 2. Cserekyei György. A Kárpáthy-vándordíjas csapatversenyben a LASE I. a 3. lett.

VIVÁS:

Főisk. ujonc tör-versenyen 3. Péchy György, 4. Gáts Tibor, 5. Jakab Ödön, 6. Hódsági Béla.

TORNA:

Ujonc tornaverseny.

Nyújtó: 1. Szőry József, 2. Zajky György.

Korlát: 1. Zajky György és Szőry József, 2. Birkás Antal.

Gyűrű: 2. Palotás Pál, 3. Szentgyörgyi Tibor.

Ló: 1. Szentgyörgyi Tibor, 3. Zajky György.

Függeszekedés: 3. Pap Árpád.
Kezdő korlát: 1. Szentgyörgyi Tibor.

Kezdő gyűrű: 1. Szőry József.
Junior nyújtó: 1. Zajky György.
Junior korlát: 2. Ujlaky Nagy Tibor.
Gyűrű: 2. Pap Árpád, 3. Palotás Pál.
Kezdő nyújtó: 2. Tóth István.

Országos nyílt bajnokságok.

Síugrásban: országos bajnok Deczky Andor.

Sí-lesikló bajnokságban: 11. Deczky Andor.

Kard-bajnokságban: bajnok Kovács A. Pál.

Úszóbajnokságban: 100 m-es hátúszásban: bajnok Gombos Elemér aks. (Idő: 1 p 12.8 mp.)

200 m-es hátúszásban: 3. Gombos Elemér aks.

Országos nyílt versenyek.

SÍ:

BSE lesikló versenyen: 1. Deczky Andor.

ÚSZÁS:

MAC orsz. versenyén 100 m-es mellúszásban: 3. Tomor Rezső.

MUSz orsz. versenyén 50 m-es ujonc mellúszásban: 2. Zokonyi Jenő.

15x50 m-es junior mellúszó stafétában: 3. a LASE I.

ÖTTUSA:

HTVK versenyén: 3. Balás Lajos, 12. Bolgár Kálmán, 13. Kuhinka Emil, 14. vitéz Zankó Géza.

VIVÁS:

ETC kardversenyén: 4. Demeter József.

RAC II. oszt. kardversenyén: 4. Bedő Zsolt.

Hungária VC válogató kardversenyén: 2. Kovács Á. Pál.

Győri VC versenyén: 2. Kovács Á. Pál.

József Nádor emlékvers. (MAFC): 1. Kovács Á. Pál, 3. Demeter József.

CÉLLÖVÉSZET:

N. T. E. emlékversenyén: 2. Kacsó Endre, 3. Gilde Barna.

Nemzetközi versenyek.

ÚSZÁS:

BEAC versenyén 200 m-es hátúszásban: 2. Gombos Elemér aksj.

A LASE I. győztes evezősnyolcasának tagjai. (1935.)

VIVÁS:

UTE kardversenyén: 2. Kovács Á. Pál.

Az 1935. évben rendezett mindhárom olasz—magyar válogatott vívóversenyen (Cremona, Nápoly és San Remo) Kovács Á. Pál aks. tagja volt a győztes magyar csapatnak.

Válogató verseny az Európa-bajnokságokra:

ÚSZÁS:

MUSz válogató versenyén 100 m-es hátúszásban: 2. Gombos Elemér, 200 m-es gyorsúszásban: 2. Barta Miklós.

Összeállította:

Maszlay Lajos főhadnagy, testnevelés vezető.

BESZÁMOLÓ A LASE II. 1933—34. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

A LASE II. Oldal István alezredes úr elnökle mellett a tisztikar megújításával kezdte meg működését.

Az egyesület működése oda irányult, hogy az akadémikusokat az akadémiák közötti versenyekre előkészítse, de emellett fontosnak tartotta a társadalmi sportok elsajátítását, mint a teniszt, korcsolyát és a sí-kiképzést.

Az egyesület sportvezetőse igyekezett az akadémikusoknak módot nyújtani arra, hogy úgy házi, mint külső versenyeken tudásukat bővítsék és tapasztalatokat gyűjtsenek.

Az egyesület 13 szakosztályban dolgozott. Az akadémikusok sportszeretét és versenyre való törekvését az igazolta legjobban, hogy a II. főcsoport minden akadémikusa valamilyen szakosztályban működött.

A szakosztályok és vezetőik a következők voltak:

Vívó	szakosztály	vezető:	
Torna	"	"	Helesfay István
Úszó	"	"	Kövágó József
Öttusa	"	"	Bodó Pál
Játék	"	"	Hennyey Imre
Evezős	"	"	Schramek Emil
Tenisz	"	"	Marosszéky Emil
Kerékpár	"	"	Szaller Miklós
Atlétika	"	"	Bándy Imre
Lövész	"	"	Nemes Endre
Lovas	"	"	Kontz Ernő
Sí	"	"	Kulay Sándor
Korcsolya	"	"	Hanák Szilárd
			Szaller Miklós

A LASE II. az 1934/35. tanévben több versenyt rendezett, így országos főiskolai birkozóversenyt, főiskolai lövőversenyt, valamint háziversenyeket.

VERSENYEREDMÉNYEI A KÖVETKEZŐK:

Gyephokki-mérkőzés. 1934. X. Vacuum—LASE II. Eredmény 3:1 LASE II. javára.

Gyephokki-mérkőzés. 1934. X. 28. AHC—LASE II. Eredmény 2:1 LASE II. javára.

Országos IV. o. junior kardverseny (UTE). 1935. I. 13. Indultak: Hennyey, Bielek, Ujszászy, Kapuy.

Országos IV. o. junior kardverseny (VAC). 1935. I. 19. Indultak: Székely, Nyárády, Somogyi, Bielek, Czékus, Helesfay.

Országos I. o. párbajtőr-verseny. 1935. I. 27. (BBTE). Indult: Hennyey.

HTVK I. o. párbajtőr-verseny. 1935. III. 10. Indult: Hennyey.

HTVK lövőversenye. 1935. III. 20. Indult: Hennyey.

A MAFC József nádor kardverseny. 1935. III. 25. VII. Hennyey.

BEAC kezdő mezei futóverseny. 1935. III. 31. VII. Ladányi.

MFSE kezdő párbajtőr-verseny. 1935. IV. 4. Indultak: Hennyey, Vattay, Szenkovics, Poor, Elekes, Ladányi, Czékus, Rahóty, Keresztes, Helesfay, Székely, Horváth.

MFSE válogató párbajtőr-verseny. 1935. IV. 11. Indult: Hennyey.

Gyephokki-mérkőzés. 1935. IV. 13. MHC—LASE II. 3:2 MHC javára.

vitéz Jákefal Gömbös Gyula miniszterelnök, honvédelmi miniszter üdvözli a LASE I. győztes evezős 8-as csapatát.

Előkelőségek a főiskolai evezősversenyen.
(1935. jún. 9.)

MUSz újonc úszóverseny. 1935. V. 5. 50 m mell. I. Lé-vay, 100 m gyors III. Rahóty.

Gyephokki-mérkőzés. 1935. V. 19. SzHC—LASE II. 5:4 LASE II. javára.

Országos főisk. 8-as evezős verseny. 1935. VI. 9. III. helyezett tagjai: Galgóczy, Horváth T., v. Gallay, Nyirő, Vaday, Vértes, Szöllőssy, Marosszéky, Vadász.

Gyephokki-mérkőzés. 1935. VI. 30. AHC—LASE II. 1:0 LASE II. javára.

Gyephokki-mérkőzés. 1935. VI. 31. LASE I.—LASE II. 1:0 LASE II. javára.

Az országos kétfordulós II. osztályú gyephokki-mérkőzés III. helyezettje a LASE II. csapata.

LASE II. főiskolai kisöbű pisztoly-lőverseny. 1935. III. 30. I. Vajda, V. Gecső, VII. Schreil.

MLE kispuska-lőverseny. 1935. IV. 9. I. Vadnay, IV. Ugron.

1935. főiskolai országos löversenyeredmények: Legjobb főiskolai csapat részére kiírt összetett versenyben II. helyezés 11 ponttal.

Csapat-versenyek:

1. Hadipuska II. helyezés. 2. Hadipisztoly I. helyezés. 3. Kisöbű puska III. helyezés. 4. Céliövő pisztoly III. helyezés. 5. Kisöbű automata-pisztoly II. helyezés. 6. Kisöbű automata-pisztoly csapat I. helyezés.

Egyéni versenyek:

1. Hadipuska VII. Eckert. 2. Hadipisztoly I. Vadnay István 129 egységgel. 3. Kisöbű puska XI. Ugron. 4. Céliövő pisztoly V. Eckert. 5. Kisöbű automata-pisztoly IV. Poor, VI. Henyey.

Massányi fhdgy.

MEGJEGYZÉSEK:

A szerkesztés munkája vitéz Jány Gusztáv tábornok és Szentgyörgyvári Stirling László ezredes, főcsoportparancsnok urak irányításával és ellenőrzésével történt.

Az évkönyv szerkesztői munkálatait és nyomdatechnikai megoldását, valamint a kiadóhivatali ügyeket vitéz Rózsa József százados intézte.

A II. főcsoport részéről közlésre szánt anyag gyűjtését és levonatainak átvizsgálását a II. fcs. Leventekörének tanártitkára végezte. — A nyomdai levonatok javításában segédkeztek Raffay Elemér ny. százados és Gilde Barna akadémikus.

A címlapot megadott eszme után Külkéy Dénes akadémikus mintázta meg agyagból, amelyről Szóts István akadémikus készítette el a sokszorosításra alkalmas rajzot.

Az időszéri fényképfelvételeket — amennyiben más jelzés nincs —, az I. főcsoportnál Harsányi Gyula, az akadémia megbízott fényképésze készítette. A II. főcsoportnál — ha más megjelölés nincs —, az időszéri fényképfelvételek házilag készültek.

A kottamelléklet nyomása a L. A. I. házinyomdájában készült.

A kliséket az id. Weinwurm-cég szállította.

Ahol a cikkeknel vagy a képeknél nincs „II. főcsoport” jelzés, ott a szerző az I. főcsoport-hoz tartozó aks.

TARTALOM.

<i>Szentgyörgyvári Stirling László</i> ezredes: Az önelnevelésről	3	<i>Lakatos Géza</i> hadnagy: Egy őszi hadgyakorlaton történt (novella)	65
HALOTTAINK	6	<i>vitéz Bánföldy Antal</i> akadémikus: Úgy zsong (vers)	67
TANÁRI CIKKEK:		<i>Hodonyi János</i> akadémikus: Behúnytam a szemem (vers)	67
<i>Dezséri Bachó László</i> : Útban India felé	8	<i>Czebe Jenő</i> akadémikus: Hó esik (vers)	67
<i>Kádár Gyula százados</i> : „A Hazáért mindhalálilig!“	14	<i>Móra László</i> akadémikus: Őszi rózsza (levél)	68
SORAKOZÓ!		<i>Nádor Ödön</i> akadémikus: Forgószél (vers)	68
<i>Móra László</i> akadémikus: Irodalom a hadsereg szolgálatában	17	<i>Jónás Endre</i> akadémikus: Pásztortüzek a hegyek lábánál (vers)	68
<i>Tormássy Tibor</i> akadémikus: Jellem és harcászat	21	MÚZEUM-TÖRTÉNET.	
<i>Szönyegh István</i> hadnagy: A lengyel-orosz háború összefoglaló ismertetése	25	<i>Bachó László</i> : Adalékok a Ludovika Akadémia történetéhez	69
<i>Székely Ákos</i> akadémikus: Államformák és társadalmi irányzatok a világháború után	31	AKADÉMIAI ÉLET.	
<i>Palla Vidor</i> akadémikus: Japán és a távolkeleti kérdés	33	I. FŐCSOPORT.	
<i>Lányi Andor</i> akadémikus: Exponenciális lefolyású jelenségek	37	Ludovikás találkozók	71
<i>Gerédy Ernő</i> akadémikus: A Duna—Tiszaszatorna	40	Hadnagyavatás 1935-ben	75
<i>Némethy Jenő</i> akadémikus: Az akaratfejlésztés kérdésének jelentősége a repülő életében	46	<i>Beszámoló a Leventekör 1934—35. tanévi munkásságáról.</i>	
<i>Hennyey Imre</i> akadémikus: Újfajta üzemanyagok alkalmazása a repülő motoriparban	51	A) Az ifjúsági elnök jelentése	78
SZÉPIRODALOM—MEMENTO!		B) Ünnepségek	81
<i>Olcsvay Géza</i> : Magyar imádság	55	C) Jelentés a pályázatokról, jutalmazásokról és dícséretekről	84
<i>Dabasi-Halász Miklós</i> akadémikus: Hadak útján (novella)	56	<i>Fegyvernemi ünnepségek.</i>	
<i>Erdélyi Tibor</i> főhadnagy verseiből	59	Szent László-ünnep	88
<i>Tatay Dezső</i> akadémikus: Kolozsvár, 1920	60	Simonyi-emléknap	89
<i>vitéz Pálffy Gyula</i> akadémikus: Álom, árnyék (műfordítás)	61	Szent Borbála-ünnepély	90
<i>Móra László</i> aks.: Álom (kis elbeszélés)	62	Ludovikás táncestély	93
<i>nemes Kovács György</i> akadémikus: Köszöntés (vers)	63	II. FŐCSOPORT.	
<i>Gyarmati György</i> akadémikus: Levél az intézeti kórházból (vers)	64	Beszámoló a Leventekör 1934—35. tanévi működéséről	95
<i>Balikó Lajos</i> akadémikus: Palika (vers)	64	A II. főcsoport ünnepségei	
<i>Tormássy Tibor</i> akadémikus: Gyermek (vers)	64	JELLEMNEVELÉS—TESTEDZÉS.	
		<i>Raffay Elemér</i> százados: A jellem irányítása	101
		<i>Dr. vitéz Uhlyarik Jenő</i> százados: Emlékbeszéd Terstyánszky alezrederől	108
		Beszámoló a LASE I. 1934—35. évi működéséről és a főcsoportok közötti versekről	109
		Beszámoló a LASE II. 1934—35. évi működéséről	117

MŰMELLÉKLETEK.

HÁROM SZÍN BEN:

Gács Tibor akadémikus: Kerti séta (olajfestmény). 64—65

KÉT SZÍN BEN:

Horváth Andor akadémikus: Krisztuskereszt a téli erdőn (pasztell) 6—7

EGY SZÍN BEN

Külkey Dénes akadémikus szoborművei 16—17

Varsányi Ferenc akadémikus olajfestményei 24—25

Szentgyörgyi Stirling László ezredes művészi fényképfelvételei 32—33

Gorondy-Novák Jenő akadémikus ceruzarajzai 40—41

Szabó Béla akadémikus művészi fényképfelvételei 72—73

Utczás András főhadnagy vízfestményei Firenzéből 80—81

Galánthay Emil akadémikus: A Ferenc József-híd (pasztell) 80—81

Varga László főtanár művészi fényképfelvételei 96—97

Szöts István akadémikus: Fejtanulmány (akvarelezett ceruzarajz) 104—105

KÜLÖN SZÖVEGOLDALON VAGY SZÖVEG KÖZÖTT:

Pálosy János alezredes: A L. A. II. kertrészlete (krétarajz) 13

Dr. Molnár Gyula ezredes szobrászati művei 16

Szöts István akadémikus: Aks-i tanulmányfej 19

Magyar Balás főhadnagy felvételei a West-Point-i kat. akadémiáról 20

Varsányi Ferenc akadémikus: Szent György a harcban (olajfestmény) 21

vitéz Darvas István alezredes, *Tömöry-Mutschenbacher Pál* és *Benyovszky Győző* akadémikusok művészi fényképfelvételei 58

Daray Ervin akadémikus karikatúrái 65—67

Varsányi Ferenc akadémikus: Hazatérés (szénrajz) 79

Varsányi Ferenc akadémikus plakátjai 80

vitéz Darvas István alezredes és *Tömöry-Mutschenbacher Pál* akadémikus művészi felvételei a nyári gyakorlatokról 87

Varsányi Ferenc és *Pajor Tamás* akadémikusok karikatúrái 92

Tömöry-Mutschenbacher Pál akadémikus művészi fényképfelvételei Mallnitz-ből 86

KOTTAMELLÉKLET:

vitéz Vörös Tibor akadémikus: Hősök napján 56—57

A M. KIR. HONVÉD LUDOVIKA AKADÉMIA KIADÁSA.

STADIUM SAJTÓVÁLLALAT R.-T. BUDAPEST

FELELŐS ÜZEMVEZETŐ: GYÓRY ALADÁR